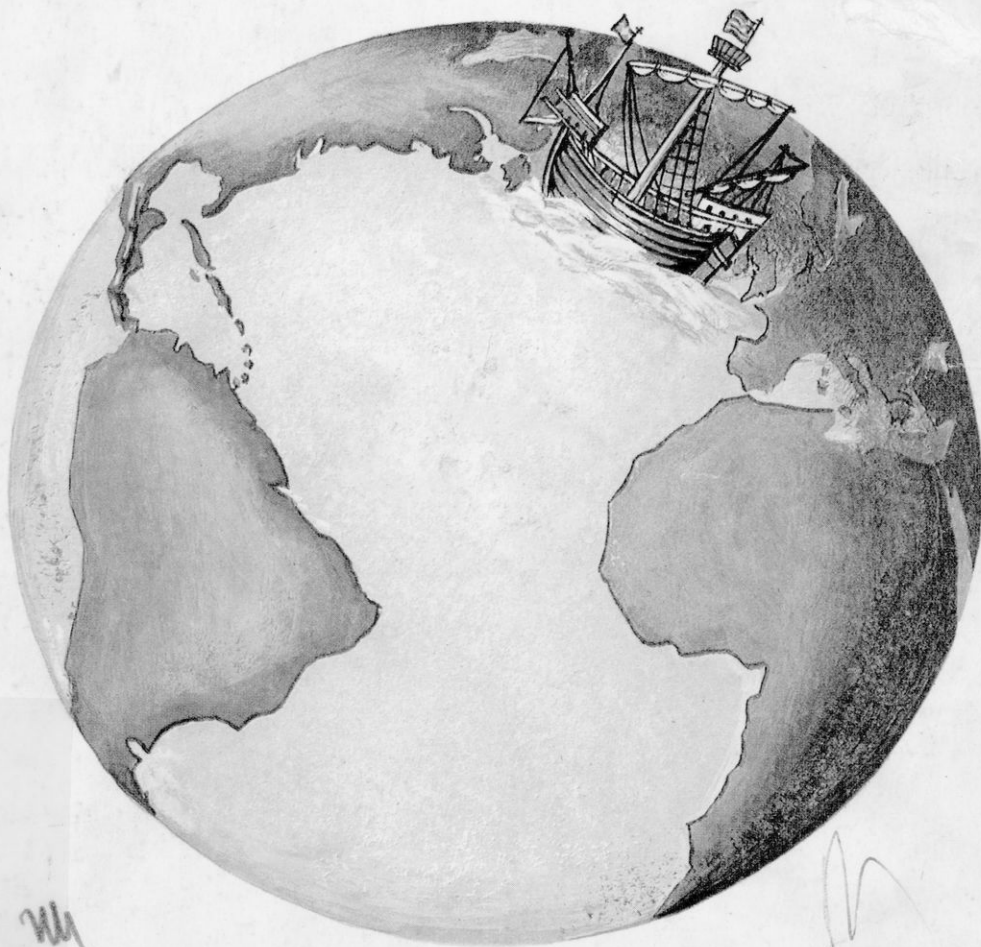


ΙΟΥΡΑ. ΓΕΡΙΜΟΓΛΟΥ

# ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

## Ε' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ





ΕΡΓΑΣΙΟ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ

# Γ Ε Ω Γ Ρ Α Φ Ι Α

ΓΙΑ ΤΗΝ Ε΄ ΤΑΞΗΝ  
ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΙΑΣ ΣΧΟΛΙΑΣ



ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ  
ΑΘΗΝΑΙ 1993

17.922

ΤΕΤΡΑΦΙΑ

ΙΟΡΔΑΝΟΥ ΓΕΡΙΜΟΓΛΟΥ

# ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

ΔΙΑ ΤΗΝ Ε' ΤΑΞΙΝ  
ΤΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ

ΕΛΛΑΣ



21 ΑΠΡΙΛΙΟΥ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ 1969

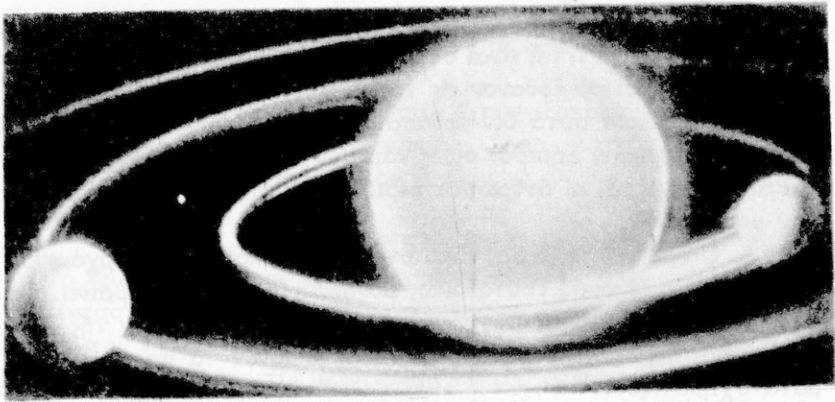
ΙΟΡΔΑΝΟΥ ΤΕΡΜΙΝΟΛΟΓΙ

# ΤΕΩΤΡΑΦΙΑ

ΠΙΣΤΑΤ Ε ΝΗΤ ΔΙΑ  
ΤΗΝ ΔΗΜΟΤΙΚΗΝ ΣΧΟΛΗΝ



ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ ΒΙΒΛΙΩΝ  
ΑΘΗΝΑΙ 1970



ΜΕΡΟΣ Α΄.

## ΓΕΝΙΚΗ ΚΑΙ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

### 1. ΜΟΡΦΗ ΚΑΙ ΣΧΗΜΑ ΤΗΣ ΓΗΣ

1. ΣΦΑΙΡΙΚΟΤΗΣ ΤΗΣ ΓΗΣ. Οί αρχαίοι έφαντάζοντο, ότι ή Γῆ άποτελεί τó δάπεδον του Σύμπαντος, του όποιου όροφή ήτο ó ούράνιος θόλος. Έπάνω εις τόν θόλον αυτόν ó ήλιος, ή σελήνη και οί άστέρες έκαμνον τόν γύρον των. Κατόπιν έπέστρεφον εις τήν θέσιν των άπό κάποιον μυστηριώδη δρόμον.

Άλλά και ήμεις, όταν παρατηροῦμεν γύρω μας, νομίζομεν ότι ή Γῆ είναι επίπεδος. Όλοι όμως γνωρίζομεν πλέον, ότι ή Γῆ είναι έν ούράνιον σώμα, όπως είναι ó Ήλιος, ή Σελήνη και όλα τά άστρα, τά όποια λάμπουν εις τόν ούρανόν.

Γνωρίζομεν άκόμη, ότι ή Γῆ όμοιάζει με μίαν τεραστίαν σφαίραν. Άλλά πώς τó γνωρίζομεν αυτό; Τό γνωρίζομεν με άπλās παρατηρήσεις, αλλά και με έπιστημονικās άποδείξεις.

α) Άπό τά πλοία, τά όποια έρχονται, βλέπομεν πρώτον τόν καπνόν ή τούς ίστους και έπειτα τó ύπόλοιπον σκάφος. Άν ή θάλασσα ήτο επίπεδος, θα έβλέπομεν διά μιās όλόκληρον τó πλοϊόν. Η Γῆ όμως είναι σφαιρική και μεταξύ τών όφθαλμῶν μας και του πλοϊου παρεμβάλλεται ó στρογγυλός ύδάτινος όγκος τῆς θαλάσσης.

β) Πρό 500 περίπου έτών τρία μικρά πλοία ( τῆς άποστολῆς

τοῦ Κολόμβου) ἀπέπλευσαν ἀπὸ τὴν Ἰσπανίαν διὰ ν' ἀποδείξουν εἰς τὸν κόσμον, ὅτι ἡ Γῆ εἶναι σφαιρική. Θὰ ἔκαμνον οὕτω τὸν περίπλου αὐτῆς καὶ θὰ ἔφθανον εἰς τὰς Ἰνδίας πλέοντα διαρκῶς πρὸς δυσμὰς. Τὰ πλοῖα αὐτὰ δὲν ἔφθασαν εἰς τὰς Ἰνδίας, ἀλλ' ἀνεκάλυψαν τὴν Ἀμερικὴν. Σήμερον ὅμως κάμνουν τὸ ἴδιον ἀμέτρητα πλοῖα καὶ ἀεροπλάνα καὶ οἱ ἄνθρωποι περιζώνουν τὴν Γῆν μὲ καλώδια ἢ τὴν μετροῦν.

γ) Ὁ ὀρίζων γύρω μας εἶναι στρογγυλὸς καὶ ὅσον ἀνερχόμεθα, τόσο καὶ μεγαλώνει. Τοῦτο ὅμως μόνον εἰς σφαῖραν συμβαίνει.

δ) Εἰς τὰς ἐκλείψεις τῆς Σελήνης βλέπομεν τὴν βάσιν τῆς κωνικῆς σκιᾶς τῆς Γῆς. Ἀλλὰ κωνικὴν σκιὰν μόνον τὰ σφαιρικά σώματα σχηματίζουν.

ε) Φωτογραφίαι, αἱ ὁποῖαι ἐλήφθησαν ἀπὸ δορυφόρους καὶ πυραύλους, διαπιστώνουν τὴν ἀλήθειαν αὐτήν. Ἐπὶ πλεόν σήμερον τόσοι ἀστροναῦται ἔκαμαν τὸν γῦρον τῆς καὶ τὴν ἐθαύμασαν ἀπὸ τὰ διαστημόπλοιά των καὶ ἀπὸ αὐτὴν τὴν σελήνην.

2. ΜΕΓΕΘΟΣ ΤΗΣ ΓΗΣ. Ἡ Γῆ, ὡς οὐράνιον σῶμα, εἶναι εἰς πλανήτης, ὅπως εἶναι ἡ Ἀφροδίτη, ὁ Ἄρης κ.ἄ.

Ἐξ ἄλλου ἡ Γῆ εἶναι ἄρκετὰ μεγάλη. Ἐχει περιφέρειαν 40 ἑκατομμυρίων μέτρων, διάμετρον 12.740.000 μέτρων καὶ ἐπιφάνειαν 510 ἑκατ. τετρ. χιλιομέτρων. Καὶ ὅμως τὸ μέγαλον αὐτὸ οὐράνιον σῶμα δὲν στηρίζεται πουθενά. Κινεῖται εἰς τὸ ἄπειρον μὲ μεγάλην ταχύτητα.

3. ΚΙΝΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΓΗΣ. Ἡ Γῆ κινεῖται περὶ τὸν ἑαυτὸν τῆς ἐκ Δ. πρὸς Α. μὲ ταχύτητα 1600 χλμ. περίπου τὴν ὥραν. Οὕτω ὅλοι οἱ τόποι τῆς διέρχονται μὲ τὴν σειρὰν ἐμπρὸς ἀπὸ τὸν ἥλιον καὶ σχηματίζονται ἡ ἡμέρα καὶ ἡ νύξ. Ἡ κίνησις αὐτὴ λέγεται περιστροφικὴ κίνησις καὶ διαρκεῖ 24 ὥρας.

Ταυτόχροτως ἡ Γῆ μετατοπίζεται εἰς τὸ διάστημα καὶ κινεῖται περὶ τὸν ἥλιον. Ἡ κίνησις αὐτὴ λέγεται περιφορά τῆς Γῆς περὶ τὸν ἥλιον καὶ διαρκεῖ ἓν ἔτος (365 ἡμέρας καὶ 6 περίπου ὥρας).

4. ΑΖΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΟΙ ΤΗΣ ΓΗΣ. Ἡ περιστροφικὴ κίνησις τῆς Γῆς περὶ τὸν ἑαυτὸν τῆς ὁμοιάζει μὲ τὴν παρομοίαν κίνησιν μιᾶς παιδικῆς σβούρας. Κινεῖται δηλ. καὶ αὐτὴ γύρω ἀπὸ ἓνα φανταστικὸν ἄξονα, ὁ ὁποῖος διέρχεται ἀπὸ τὸ κέντρον τῆς. Ὁ νοητὸς αὐτὸς ἄξων λέγεται ἄξων τῆς Γῆς. Τὰ σημεῖα δέ, εἰς τὰ ὁποῖα ὁ ἄξων



τέμνει την επιφάνειαν τῆς Γῆς, λέγονται π ό λ ο ι τ ῆ ς Γ ῆ ς. Τ ό π ρ ό ς Β. ἄκρον τοῦ ἄξονος τῆς Γῆς λέγεται Β ό ρ ρ ε ι ο ς Π ό λ ο ς καί τ ό π ρ ό ς Ν. λέγεται Ν ό τ ι ο ς Π ό λ ο ς .

Εἰς τὰ σημεῖα τῶν Πόλων, ὅπως ἔχουν ἐξακριβώσει οἱ ἐπιστήμονες, ἡ Γῆ εἶναι ὀλίγον πεπλατυσμένη. Ἄρα τὸ σχῆμα τῆς γηίνης σφαιράς δὲν μᾶς δίδει τὸν τέλειον κύκλον.

## 2. Η ΕΠΙΦΑΝΕΙΑ ΤΗΣ ΓΗΣ

Τὸ ἐξωτερικὸν μέρος τῆς ἐπιφανείας τῆς Γῆς ὑπολογίζεται, ὅτι ἔχει ἕκτασιν 510 ἑκατ. τετραγωνικῶν χιλιομέτρων.

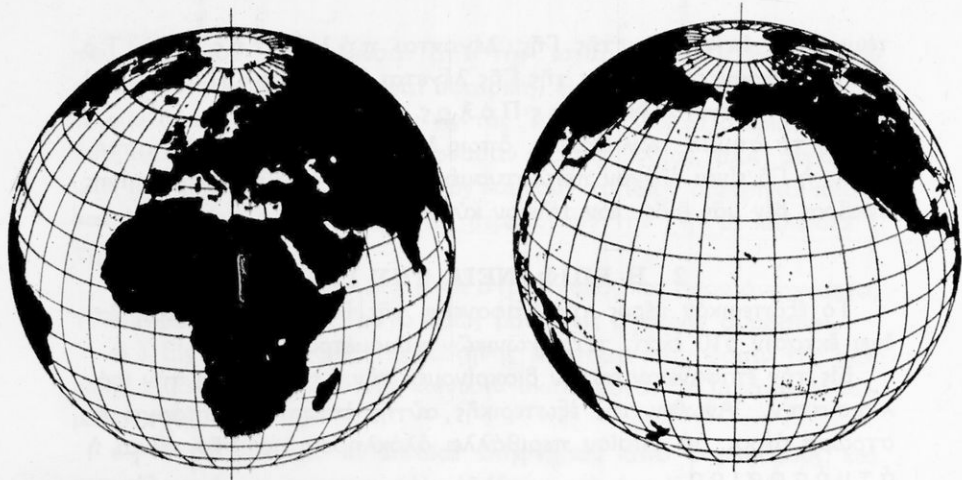
Εἰς τὴν ἐπιφάνειαν αὐτὴν διακρίνομεν τὴν ξ η ρ ἄ ν καὶ τὴν θ ἄ λ α σ σ α ν. Ἄνωθεν τῆς ἐξωτερικῆς, αὐτῆς ἐπιφανείας ὑπάρχει ἓν στρώμα ἀέρος, τὸ ὁποῖον περιβάλλει ὀλόκληρον τὴν Γῆν. Εἶναι ἡ ἄ τ μ ό σ φ α ι ρ α .

**Ξηρά** εἶναι τὸ στερεὸν μέρος τῆς ἐπιφανείας τῆς Γῆς, τὸ ὁποῖον δὲν καλύπτεται ἀπὸ ὕδωρ. Ἡ ξηρά, μὲ τὰ ἐσωτερικὰ ὕδατα ( ποταμούς, λίμνας ) καταλαμβάνει τὰ 29% τῆς ἐξωτερικῆς ἐπιφανείας τῆς Γῆς, ἤτοι 149 ἑκατ. τετρ. χιλμ. Ἐπ' αὐτῆς ζῆ ὁ ἄνθρωπος, ὅπως καὶ ὅλα τὰ χερσαῖα ὄντα.

Ὁ τρόπος, μὲ τὸν ὁποῖον ἡ ξηρὰ καὶ αἱ προεξοχαί της ( λόφοι, ὄρη ) εἰσέρχονται εἰς τὴν ἀτμόσφαιραν, λέγεται κ ἄ θ ε τ ο ς δ ι α μ ε λ ι σ μ ό ς .



Φωτογραφία τῆς Γῆς ὑπὸ δορυφόρου ἀπὸ ὕψους 230 χιλμ.



### Ἡμισφαίρια

Ἡ ξηρὰ δὲν εἶναι πάντοτε ὁμοίομορφος. Ἄλλοτε εἶναι λοφώδης καὶ ὄρεινὴ καὶ ἄλλοτε ἐπίπεδος. Ἡ ἐξέτασις τῆς μορφῆς τοῦ ἐδάφους, ἐάν δηλ. τοῦτο εἶναι πεδινὸν ἢ ὄρεινόν, λέγεται **μορφολογία τοῦ ἐδάφους**.

**Θάλασσα** λέγεται τὸ ὑγρὸν μέρος τῆς ἐπιφανείας τῆς Γῆς, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ζοῦν τὰ διάφορα θαλάσσια ὄντα. Ἡ ἔκτασις τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης εἶναι 71% ἢ 361 ἐκατ. τετρ. χλμ.

Ὁ τρόπος, μὲ τὸν ὁποῖον ἡ θάλασσα εἰσχωρεῖ εἰς τὴν ξηρὰν καὶ σχηματίζει κόλπους, ἄκρωτήρια, χερσονήσους κλπ. ὀνομάζεται **ὀριζόντιος διαμελισμὸς ἢ θαλάσσιος διαμελισμὸς**.

### 3. ΗΠΕΙΡΟΙ ΚΑΙ ΩΚΕΑΝΟΙ

Ἡ ξηρὰ δὲν εἶναι συνεχῆς ἔκτασις ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς Γῆς. Ἀποτελεῖται ἀπὸ διάφορα τμήματα, τὰ ὁποῖα χωρίζονται μεταξὺ τῶν μὲ φυσικὰ ὄρια. Αὐτὰ ὀνομάζονται **ἡπείροι** καὶ εἶναι πέντε: Εὐρώπη, Ἀσία, Ἀφρική, Ἀμερική καὶ Ὑκεανία. Αἱ τρεῖς πρῶται ἦσαν γνωσταὶ ἀπὸ τὴν ἀρχαιότητα καὶ ἀποτελοῦν τὸν « Παλαιὸν Κόσμον ». Αἱ δύο ἄλλαι ἀνεκαλύφθησαν ἀργότερον ( ἡ Ἀμερική τὸ 1492 ὑπὸ τοῦ Κολόμβου, ἡ Αὐστραλία καὶ Ὑκεανία τὸ 1606 -

1642 από τους θαλασσοπόρους Τορρές, Τάσμαν, Κούκ κλπ. ). Αύ-  
 ται αποτελούν τον « Νέον Κόσμον ». Υπάρχει και μία έκτη ήπειρος,  
 ή οποία εξερευνᾶται ἀκόμη και είναι ἀκατοίκητος. Είναι ή 'Ανταρ-  
 κτική. Πρώτος ἀντίκρυσε τὰς ἀκτὰς της ό 'Αγγλος εξερευνητής Μπί-  
 σκοε ( 1832 ). Πρώτοι κατακτητὰι της ήσαν ό 'Αμερικανός Πήρρ  
 ( 1909 ), ό Νορβηγός 'Αμοϋνδσεν ( 1911 ) και ό 'Αγγλος Σκόττ  
 ( 1912 ).

Κατὰ σειρὰν μεγέθους αἱ ήπειροι ἔχουν ὡς ἑξῆς :

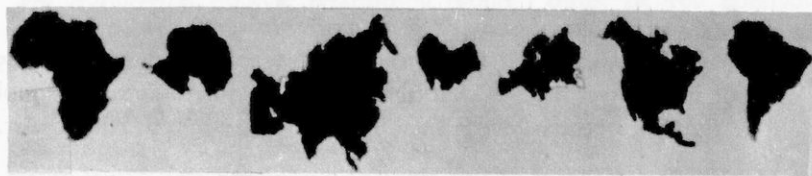
1 ) 'Ασία	ἑκτασις	εἰς	τετρ.	χλμ.	43,9	ἑκατ.
2 ) 'Αμερική	»	»	»	»	42,0	»
3 ) 'Αφρική	»	»	»	»	30,1	»
4 ) 'Ανταρκτική	»	»	»	»	14,0	»
5 ) Εὐρώπη	»	»	»	»	10,0	»
6 ) 'Ωκεανία	»	»	»	»	9,0	»

Σύνολον 149,0

Ἡ θάλασσα είναι συνεχῆς ἑκτασις εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς Γῆς.  
 Κατανέμεται ὁμως και αὕτη εἰς μεγάλα φυσικά τμήματα, τὰ ὁποῖα  
 λέγονται ὠκεανοί. Οὗτοι είναι οἱ ἑξῆς :

1. 'Ο 'Ατλαντικός ὠκεανός. Ἐκτείνεται μεταξύ Εὐρώπης  
 και 'Αμερικῆς και ἀπὸ τοῦ Βορείου πολικοῦ κύκλου μέχρι τῆς 'Ανταρ-  
 κτίδος. Είναι ὁ γνωστότερος τῶν ὠκεανῶν. Εἰς αὐτὸν ἐπιστεύετο,  
 ὅτι ὑπῆρχεν ή ήπειρος 'Ατλαντίς, ἀπὸ τὴν ὁποῖαν ἔλαβε τὸ ὄνομα  
 του. Πρώτος τὸν διέπλευσεν ὁ Κολόμβος.

2. 'Ο 'Ινδικός ὠκεανός. Ἐκτείνεται μεταξύ 'Αφρικῆς, 'Ασίας  
 και Αὐστραλίας. Ἦτο γνωστός εἰς τοὺς ἀρχαίους Ἑλληνας γεω-  
 γράφους. Πρώτος τὸν διέπλευσεν ὁ Βάσκο ντέ Γάμα ( 1483 ).



1. 'Αφρική, 2. 'Ανταρκτική, 3. 'Ασία, 4. Αὐστραλία, 5. Εὐρώπη, 6. Β. 'Αμερική,  
 7. Ν. 'Αμερική

3. **Ὁ Εἰρηνικὸς** ὠκεανός. Ἐκτείνεται μεταξύ Ἀσίας, Ἀμερικῆς καὶ Αὐστραλίας. Ἀνεκαλύφθη ὑπὸ τοῦ Πορτογάλου θαλασσοπόρου Μαγγελάνου (1520).

4. **Ὁ Βόρειος Παγωμένος** ὠκεανός. Εἶναι ἡ περὶ τὸν Βόρειον Πόλον θαλάσσια περιοχή, ἡ ὁποία περικλείεται ὑπὸ τοῦ Βορείου Πολικοῦ κύκλου.

5. **Ὁ Νότιος Παγωμένος** ὠκεανός. Οὗτος εὑρίσκετο εἰς τὴν περιοχὴν, ὅπου ἀνεκαλύφθη ἡ Ἀνταρκτική. Συνεπῶς τὰ ἐκτὸς αὐτῆς ὕδατά του κατενεμήθησαν μεταξύ τῶν τριῶν πρώτων ὠκεανῶν.

Κατὰ σειρὰν μεγέθους οἱ ὠκεανοὶ ἔχουν ὡς ἑξῆς :

1. Εἰρηνικὸς	ὠκεανός	179,6	έκ.	τετρ.	χλμ.
2. Ἀτλαντικὸς	»	94,5	»	»	»
3. Ἰνδικὸς	»	74,9	»	»	»
4. Β. Παγωμένος	»	12,0	»	»	»
5. Ν. Παγωμένος	»	—	»	»	»
Σύνολον		361,0	»	»	»

Τὸ μεγαλύτερον θαλάσσιον βάθος εὑρέθη ἀνατολικῶς τῆς νήσου Μιντανάο τοῦ Εἰρηνικοῦ καὶ εἶναι 10.838 μ.\*

Ἡ θάλασσα ἔχει μεγίστην σημασίαν διὰ τὸν ἄνθρωπον. Ρυθμίζει τὸ κλίμα μιᾶς περιοχῆς, ὡς ἐκ τούτου δὲ καὶ τὴν γεωργικὴν παραγωγὴν αὐτῆς. Ἀποτελεῖ ἀσφαλὲς καὶ οἰκονομικὸν μέσον συγκοινωνίας, ἀνταλλαγῶν καὶ δημιουργίας σχέσεων μεταξύ τῶν λαῶν. Εἶναι μία τεραστία ἀποθήκη ἄλατος, ἀλλὰ καὶ ἀνεξάντλητος πηγὴ φυτικῶν καὶ ζωικῶν προϊόντων (θαλάσσια φύκη διὰ βιομηχανικὴν παραγωγὴν λιπασμάτων, ἰωδίου κλπ., ἰχθύες, σπόγγοι, κοράλλια, μαργαριτάρια κ.ἄ.).

#### 4. Αἱ Κινησεῖς τοῦ Θαλάσσιου Ὑδάτος

Ἡ θάλασσα διακρίνεται εἰς ἐπιφάνειαν καὶ πυθμένα.

Ἡ ἐπιφάνεια τῆς θαλάσσης ταράσσεται συνήθως ἀπὸ τοὺς ἀνέμους ἢ ἄλλας αἰτίας. Ἄλλαι αἰτίαι εἶναι οἱ ὑποθαλάσσιοι σεισμοὶ καὶ αἱ ἐκρήξεις ἠφαιστείων, ἡ ἔλξις τῆς Σελήνης καὶ τοῦ Ἡλίου κλπ.

\* ΣΗΜ. Ὑψηλότερον σημεῖον τῆς ξηρᾶς εἶναι ἡ κορυφὴ τῶν Ἰμαλαίων ὄρεων τῆς Ἀσίας, τὸ Ἐβερεστ, 8.882 μ. ὕψος.

Πάσα άνύψωσις ή πτώσις τής έπιφανείας τής θαλάσσης, ή όποία γίνεται κατά περιόδους και μέ ώρισμένην ταχύτητα, λέγεται κύμα.

Τά χαρακτηριστικά ένός κύματος είναι πολλά. Κυριώτερα είναι τó ύψος και τó μήκος αυτού. Τó ύψος έξαρτάται από τήν ένταση του άνέμου. Τó μέγιστον ύψος εις τήν άνοικτήν θάλασσαν φθάνει τά 20 μ. Τó μήκος του κύματος έξαρτάται από τήν ταχύτητα του άνέμου. Τοúτο φθάνει 25 - 30 φορές μεγαλύτερον από τó ύψος. Καταστρεπτικά είναι τά κύματα τών ύποθαλασσίων σεισμών, τά όποια πολλάκις έξηφάνισαν πόλεις όλοκλήρους.

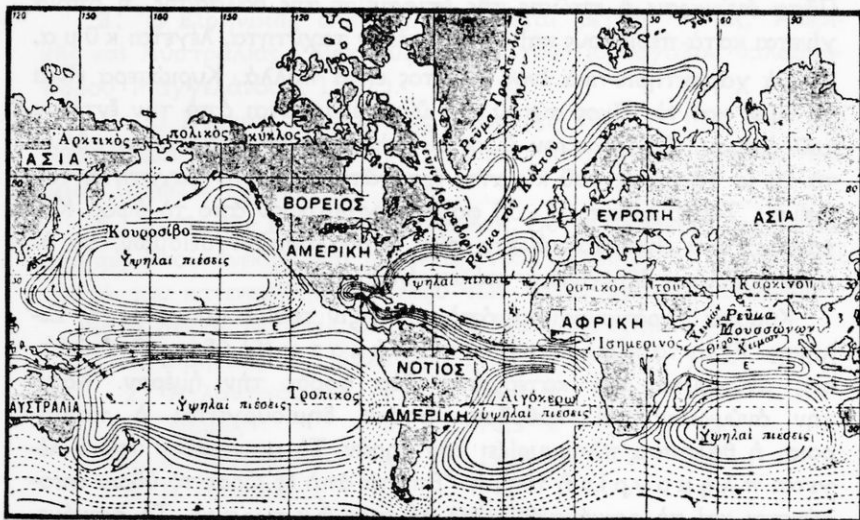
Κύματα παράγονται και από τήν έλξιν του 'Ηλίου και τής Σελήνης. Είναι τά παλιρροιακά κύματα. Τó ύδωρ τής θαλάσσης άνυψούται και κατέρχεται δύο φορές τήν ήμέραν. Κατά τήν άνύψωσιν και κάθοδον, όπότε δημιουργείται ή παλίρροια, ή θάλασσα πλημμυρίζει τήν ξηράν. Τó φαινόμενον τοúτο λέγεται πλημμυρίς ή πλήμη. Έπειτα από έξ ώρας τó ύδωρ άποσύρεται και τó φαινόμενον αυτό λέγεται άμπωτις. Τó φαινόμενον τής παλιρροίας είναι καταφανές εις όλας τās παραλίας, ιδιαιτέρως δέ εις τόν πορθμόν του Εύρίπου τής Χαλκίδος.

Εις άλλα μέρη, θαλάσσια μάζαι τής έπιφανείας ή και βαθύτερον αυτής, μετακινούνται προς ώρισμένην κατεύθυνσιν, όπότε δημιουργούνται θαλάσσια ρεύματα.

Τά θαλάσσια ρεύματα ρέουν έντός τής θαλάσσης, όπως οί ποταμοί εις τήν ξηράν. Έχουν ώς κοίτην αυτό τοúτο τó ύδωρ τής θαλάσσης. Τó βάθος, τó πλάτος και ή ταχύτης αυτών ποικίλλει.

Αίτια, αί όποια προκαλούν τήν δημιουργίαν τών θαλασσίων ρευμάτων είναι πολλά. Μεταξύ αυτών είναι: α), 'Η έπενέργεια τών άνέμων επί τής έπιφανείας τών ώκεσών. β), 'Η άνοδος τής στάθμης τής θαλάσσης από τά ύδατα τών ποταμών, όπότε ή θάλασσα κινείται και σχηματίζει συνεχές θαλάσσιον ρεύμα ( όπως εις τόν Εύξεινον, Βόσπορον, Μεσόγειον ). γ), 'Η διαφορά τής πυκνότητος εις άλλα ή ή διαφορά τής θερμοκρασίας κλπ.

Τά θαλάσσια ρεύματα, άναλόγως τής θερμοκρασίας των, διακρίνονται εις θερμά και ψυχρά. Τά θερμά έχουν τήν άφετηρίαν των εις τόν 'Ισημερινόν και τά ψυχρά εις τούς Πόλους τής Γής. Σπουδαιότερα έξ αυτών είναι τά έξής :



Θαλάσσια ρεύματα

**Τὸ ρεῦμα τοῦ Κόλπου τοῦ Μεξικοῦ** (Γκόλφ Στρήμ). Τοῦτο ἀπὸ τὸν Κόλπον τοῦ Μεξικοῦ ὀρμᾶ πρὸς τὸν βόρειον Ἀτλαντικόν. Σχηματίζει τεράστιον ποταμὸν μήκους 1000 καὶ πλεον χιλιομέτρων, πλάτους 100 χλμ. περίπου καὶ βάθους 150 - 320 μ. Ἡ ταχύτης του εἶναι περὶ τὰ 100 χλμ. τὴν ὥραν καὶ ἡ θερμοκρασία του ἀρχίζει ἀπὸ τοὺς 40° Κ. καὶ κατέρχεται εἰς τὸ τέλος (Νορβηγίαν) εἰς τοὺς 5 - 10°.

Τὸ ρεῦμα τοῦ Κόλπου φέρει θερμὸν ὕδωρ καὶ καθιστᾷ ἥπιον τὸ κλίμα τῆς Εὐρώπης, τοῦ ὁποίου εἶναι ὁ σπουδαιότερος ρυθμιστής.

**Τὸ ρεῦμα «Κουρο - Σίβο».** Τοῦτο ἐκκινᾷ ἀπὸ τὰς Μαριάννας νήσους τοῦ Εἰρηνικοῦ ὠκεανοῦ, προχωρεῖ πρὸς τὴν Φορμόζαν καὶ Ἰαπωνίαν καὶ φθάνει εἰς τὸν Βερίγγειον πορθμὸν, διὰ τοῦ ὁποίου εἰσέρχεται εἰς τὸν Βόρειον Παγωμένον ὠκεανόν. Ἡ θερμοκρασία τῶν ὑδάτων του διαφέρει κατὰ 5 - 10° Κ. ἀπὸ τὴν τοιαύτην τῶν ἄλλων ὑδάτων, τὰ ὁποῖα τὸ περιβάλλουν.

## 5. Ο ΙΣΗΜΕΡΙΝΟΣ ΚΑΙ ΟΙ ΠΑΡΑΛΛΗΛΟΙ

1. Ο ΙΣΗΜΕΡΙΝΟΣ. Ἐὰν κόψωμεν ἓν πορτοκάλιον ἀκριβῶς εἰς τὸ

μέσον, θά ἔχωμεν δύο ἡμισφαίρια. Ταῦτα χωρίζονται ἀπὸ τομῆν, ἡ ὁποία εἶναι κύκλος, ὁ μεγαλύτερος κύκλος ἐξ ὧσων ἡμποροῦν νὰ σχηματισθοῦν μὲ ἄλλας παραλλήλους τομάς.

Μία τοιαύτη φανταστική τομὴ ἐπὶ τῆς γηίνης σφαίρας μᾶς δίδει τὸν μέσον μέγαν κύκλον, τοῦ ὁποίου ὅλα τὰ σημεῖα ἀπέχουν ἐξ ἴσου ἀπὸ τοὺς Πόλους. Ὁ κύκλος αὐτὸς λέγεται Ἴσημερινός, διότι ὅλοι οἱ τόποι, ἀπὸ τοὺς ὁποίους διέρχεται, ἔχουν πάντοτε ἴσην ἡμέραν καὶ ἴσην νύκτα.

Ἡ Γῆ ἔχει ἓνα μόνον Ἴσημερινὸν καὶ αὐτὸς διαιρεῖται εἰς 360 ἴσα μέρη, τὰς μοίρας. Ὅπως εἰς ὅλους τοὺς κύκλους, ἐκάστη μοῖρα διαιρεῖται εἰς 60 πρῶτα λεπτὰ (60') καὶ ἕκαστον πρῶτον λεπτὸν εἰς 60 δευτέρα λεπτὰ (60''). Αἱ μοῖραι καὶ τὰ λεπτὰ εἰς τὴν Γεωγραφίαν φανερώουν ἀποστάσεις (μῆκος τόξου) καὶ ὄχι χρόνον.

Ἀφοῦ ὁ Ἴσημερινὸς ἔχει μῆκος 40 ἑκατ. μέτρων καὶ διαιρεῖται εἰς 360 μοίρας, εἰς ἐκάστην μοῖραν ἀντιστοιχοῦν 111 περίπου χιλιόμετρα ἢ 111.111 μέτρα. Π.χ. ὁ Ἴσημερινὸς διέρχεται διὰ τῆς Ν. Ἀμερικῆς ἀπὸ τοῦ κράτους τοῦ Ἴσημερινοῦ μέχρι τῆς Βραζιλίας, εἰς μίαν ἀπόστασιν 30 μοιρῶν. Ἡ ἀπόστασις αὕτη εἰς χιλιόμετρα θά εἶναι  $30 \times 111.111 \mu. = 3.333.333 \mu.$

Ὁ Ἴσημερινὸς χωρίζει τὴν Γῆν εἰς δύο ἡμισφαίρια, τὰ ὁποία λαμβάνουν τὸ ὄνομα τοῦ Πόλου, εἰς τὸν ὁποῖον ἀνήκουν, ἥτοι λέγονται Βόρειον καὶ Νότιον ἡμισφαίριον. Ἡ Ἑλλάς εὐρίσκεται εἰς τὸ Βόρειον ἡμισφαίριον.

2. Οἱ ΠΑΡΑΛΛΗΛΟΙ ΚΥΚΛΟΙ. Παράλληλοι φανταστικοὶ τομαὶ πρὸς τὸν Ἴσημερινὸν μᾶς δίδουν ἄλλους κύκλους, τοὺς παραλλήλους κύκλους τῆς Γῆς. Οἱ παράλληλοι, ὅσον προχωροῦν πρὸς τοὺς Πόλους, μικραίνουν (ὡς κύκλοι), διότι ἀντιστοιχοῦν εἰς μικρότερα τμήματα σφαίρας. Εἰς τὸ τέλος καταντοῦν εἰς ἀπλᾶ σημεῖα, τοὺς Πόλους.

Οἱ ἐπιστήμονες ὠρισαν 90 παραλλήλους ἀπὸ τὸν Ἴσημερινὸν πρὸς ἕκαστον ἡμισφαίριον, ὅσαι δηλ. εἶναι καὶ αἱ μοῖραι. Ἐκ τῶν παραλλήλων αὐτῶν σημασίαν ἔχουν οἱ ἐξῆς :

α) Ὁ Βόρειος Τροπικὸς κύκλος ἢ Τροπικὸς τοῦ Καρκίνου, ὁ ὁποῖος εὐρίσκεται εἰς τὰς 23° 27' πρὸς Β. τοῦ Ἴσημερινοῦ.

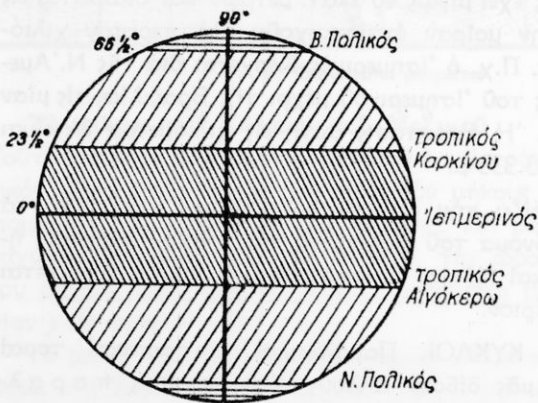
β) 'Ο Νότιος Τροπικός κύκλος ή Τροπικός του Αιγόκερω, ό όποίος εύρίσκεται  $23^{\circ} 27'$  πρὸς Ν. τοῦ 'Ισημερινοῦ.\*

γ) 'Ο Βόρειος Πολικός κύκλος, εἰς ἀπόστασιν  $66^{\circ} 33'$  πρὸς Β. τοῦ 'Ισημερινοῦ, καί

δ) 'Ο Νότιος Πολικός κύκλος, εἰς ἀπόστασιν  $66^{\circ} 33'$  πρὸς Ν. τοῦ 'Ισημερινοῦ.

3. ΤΟ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟΝ ΠΛΑΤΟΣ. Ἡ ἀπόστασις ἐκάστου τόπου ἀπὸ τὸν 'Ισημερινὸν μετρεῖται εἰς μοίρας καὶ ὀνομάζεται *γεωγραφικὸν πλάτος*. Ἐκαστος τόπος ἔχει τὸ ἰδικόν του γεωγραφικὸν πλάτος καὶ εἶναι τοῦτο βόρειον (διὰ τοὺς τόπους, οἱ ὅποιοι εὐρίσκονται εἰς τὸ Βόρειον ἡμισφαίριον) ἢ νότιον (διὰ τοὺς τόπους τοῦ Νοτίου ἡμισφαιρίου).\*\*

4. Αἱ ΖΩΝΑΙ ΤΗΣ ΓῆΣ. Τὸ φῶς καὶ ἡ θερμότης τοῦ ἡλίου δὲν μοιράζονται ἕξ ἴσου εἰς ὅλους τοὺς τόπους τῆς Γῆς. Ὁρισμένοι ἕξ αὐ-



τῶν δέχονται τὰς ἀκτίνας τοῦ ἡλίου καθέτως. Λαμβάνουν λοιπὸν διαρκῶς τὸ αὐτὸ φῶς καὶ δέχονται τὴν αὐτὴν θερμότητα. Ἄλλοι τόποι δέχονται τὰς ἀκτίνας τοῦ ἡλίου ὀλίγον ἢ περισσότερον πλαγίως. Οἱ τόποι αὐτοὶ οὔτε τὸ ἴδιον φῶς δέχονται πάντοτε, οὔτε τὴν αὐτὴν θερμότητα.

Οἱ 4 παράλληλοι πρὸς τὸν Ἰσημερινὸν κύκλοι χωρίζουσι τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς εἰς πέντε ζώνας

Οἱ ἐπιστήμονες ἔχουν διαιρέσει τὴν Γῆν εἰς πέντε ζώνας :

\***Σημ.** Ὁνομάσθησαν οὕτω, διότι ὑπεράνω τοῦ πρώτου εὐρίσκεται ὁ ἀστερισμὸς τοῦ Καρκίνου καὶ ὑπεράνω τοῦ δευτέρου ὁ ἀστερισμὸς τοῦ Αἰγόκερω.

\*\***Σημ.** Εἰς τοὺς χάρτας τὸ γεωγραφικὸν πλάτος σημειώνεται ἀριστερὰ καὶ δεξιὰ μὲ ὀριζοντίους ἢ καμπύλας γραμμάς. Οἱ ἀριθμοὶ δὲ δηλοῦν μοίρας. Σπανίως ὁμως θὰ εὐρεθῶν μέρη μὲ ὀλοκλήρους μοίρας, ἀλλὰ θὰ ἔχουν καὶ πρῶτα καὶ δεύτερα λεπτὰ αὐτῶν. Οὕτως αἱ Ἀθήναι ἔχουν βόρειον γεωγραφικὸν πλάτος  $37^{\circ} 58' 27''$ .



α) Ἡ **Τροπικὴ ἢ Διακεκαυμένη** ζώνη. Ἀπλώνεται περὶ τὸν Ἴσημερινὸν μέχρι τῶν Τροπικῶν κύκλων (πρὸς Β. καὶ Ν.). Ὁ Ἥλιος ἐδῶ ρίπτει καθέτως τὰς ἀκτῖνας του. Αἱ χῶραι ἔχουν μεγάλην βλάστησιν, διότι δέχονται μεγάλην θερμότητα καὶ πολλὰς βροχάς.

β) Αἱ δύο **Εὐκρατοι** ζῶναι. Εἶναι ἡ βόρειος εὐκρατος ζώνη, ἀπὸ τοῦ Τροπικοῦ τοῦ Καρκίνου μέχρι τοῦ Βορείου Πολικοῦ κύκλου καὶ ἡ νότιος εὐκρατος ζώνη, ἀπὸ τοῦ Τροπικοῦ τοῦ Αἰγόκερω μέχρι τοῦ Νοτίου Πολικοῦ κύκλου. Εἰς τὰς εὐκράτους ζώνας ἡ θερμοκρασία εἶναι μετρία, τὸ κλίμα ὠραῖον καὶ ὑγιεινόν, αἱ ἐποχαὶ τοῦ ἔτους διαδέχονται ἡ μία τὴν ἄλλην.

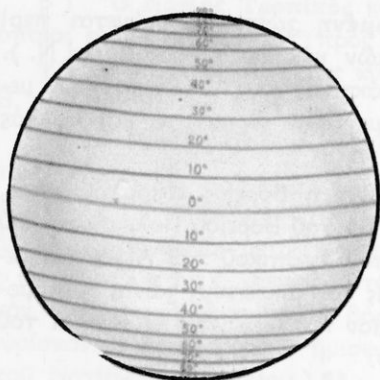
γ) Αἱ δύο **Κατεψυγμένοι** ζῶναι. Εἶναι ἡ Βόρειος Πολικὴ ζώνη (ἀπὸ τοῦ Β. Πολικοῦ κύκλου μέχρι τοῦ Β. Πόλου) καὶ ἡ Νότιος Πολικὴ ζώνη (ἀπὸ τοῦ Ν. Πολικοῦ κύκλου μέχρι τοῦ Ν. Πόλου). Αἱ χῶραι αὗται καλύπτονται ἀπὸ πάγους (ἔσον περισσότερον πλησιάζουν πρὸς τοὺς Πόλους), αἱ ἐποχαὶ σχεδὸν περιορίζονται εἰς δύο (χειμῶνα - θέρος) καὶ τελικῶς (περὶ τοὺς Πόλους) ἔχουν μίαν ἡμέραν καὶ μίαν νύκτα τὸ ἔτος.

## 6. ΟΙ ΜΕΣΗΜΒΡΙΝΟΙ ΚΥΚΛΟΙ

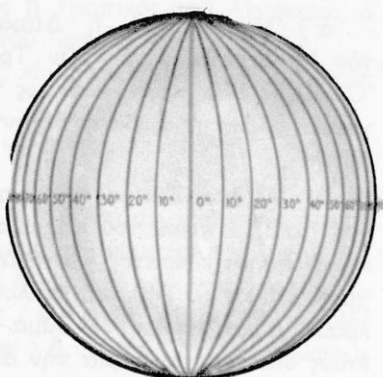
1. ΟΙ ΜΕΣΗΜΒΡΙΝΟΙ. Ἐὰν ἡ τομὴ ἐπὶ τοῦ πορτοκαλίου γίνῃ ἀντιθέτως τῆς προηγουμένης, δηλ. ἐκ τῶν ἄνω πρὸς τὰ κάτω, σχηματίζονται ἐπίσης δύο ἡμισφαίρια. Τὸ ἴδιον γίνεται φανταστικῶς καὶ ἐπὶ τῆς Γῆς. Ὁ κύκλος, ὁ ὁποῖος δημιουργεῖται ἀπὸ τὴν τομὴν, λέγεται **μεσημβρινός**, διότι ὅλοι οἱ τόποι, οἱ ὁποῖοι εὐρίσκονται ἐπ' αὐτοῦ, ἔχουν τὴν ἴδιαν στιγμὴν μεσημβρίας.

Μεσημβρινοὺς δυνάμεθα νὰ ἔχωμεν πολλοὺς καὶ ὅλοι νὰ εἶναι ἴσοι, διότι ὅλοι διέρχονται ἀπὸ τοὺς Πόλους καὶ τέμνουν τὸν Ἴσημερινὸν καθέτως.

Οἱ ἐπιστήμονες συνεφώνησαν νὰ ὀρίσουν τοὺς μεσημβρινοὺς εἰς 360, ὅσαι καὶ αἱ μοῖραι τοῦ κύκλου. Εἰς ἕξ αὐτῶν ὀνομάζεται π ρ ὤ τ ο ς μ ε σ η μ β ρ ι ν ὄ ς. Εἶναι δὲ αὐτός, ὁ ὁποῖος διέρχεται ἐκ τοῦ ἀστεροσκοπείου Γκρήνουϊτς (Λονδίνου). Ὁ πρῶτος μεσημβρινός χωρίζει τὴν Γῆν εἰς δύο ἡμισφαίρια, τὸ Ἀνατολικὸν (πρὸς Α. καὶ ἀπὸ τὰς 0° - 180°) καὶ τὸ Δυτικὸν (πρὸς Δ. καὶ ἀπὸ τὰς 0° - 180°).



Ίσημερινός-Παράλληλοι



Μεσημβρινοί κύκλοι

Ἀκολουθοῦν οὕτω 180 μεσημβρινοί πρὸς τὸ Ἀνατολικὸν ἡμισφαίριον καὶ 180 πρὸς τὸ Δυτικόν.

2. ΤΟ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟΝ ΜΗΚΟΣ. Ἡ ἀπόστασις ἐκάστου τόπου ἀπὸ τὸν πρῶτον μεσημβρινὸν ὀνομάζεται γεωγραφικὸν μῆκος αὐτοῦ. Ἐκαστος τόπος ἔχει τὸ ἰδικόν του γεωγραφικὸν μῆκος. Εἶναι δὲ τοῦτο Ἀνατολικὸν καὶ Δυτικόν. Αἱ Ἀθῆναι ἔχουν γεωγρ. μῆκος  $23^{\circ} 43' 07''$  Ἀνατολικόν.\*

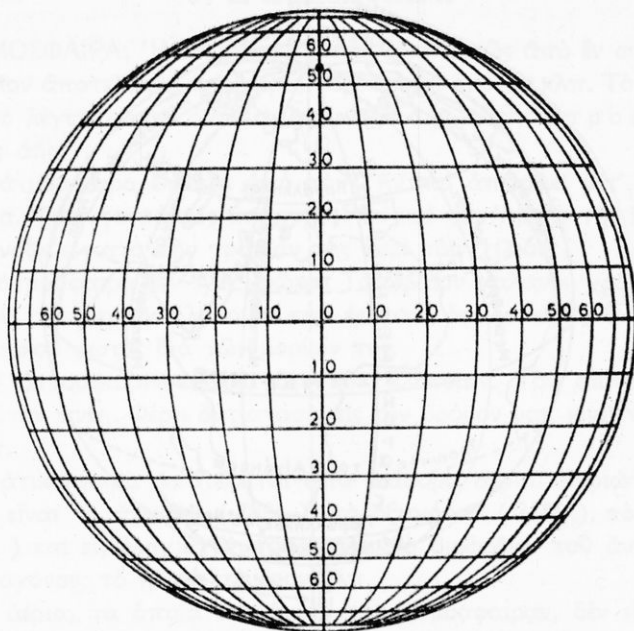
Τὸ γεωγραφικὸν πλάτος μετρεῖται ἐπὶ τοῦ πρώτου μεσημβρινοῦ καὶ τὸ γεωγραφικὸν μῆκος ἐπὶ τοῦ Ἰσημερινοῦ.

3. Αἱ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑΙ ΣΥΝΤΕΤΑΓΜΕΝΑΙ. Διὰ νὰ γνωρίζωμεν τὴν ἀκριβῆ θέσιν ἑνὸς τόπου ἐπὶ τῆς ὑδρογείου σφαίρας, πρέπει νὰ γνωρίζωμεν τὸ γεωγραφικὸν πλάτος καὶ τὸ γεωγραφικὸν μῆκος αὐτοῦ. Οἱ δύο ἀριθμοί, οἱ ὁποῖοι μᾶς δηλώνουν τὰ δύο αὐτὰ στοιχεῖα τοῦ τόπου, λέγονται γεωγραφικαὶ συντεταγμέναι ἢ στίγματα τοῦ τόπου.

Τὸ στίγμα ἔχει μεγάλην σημασίαν προκειμένου περὶ θαλάσσης

\* Σημ. Εἰς τοὺς γεωγραφικοὺς χάρτας τὸ γεωγραφικὸν μῆκος σημειώνεται πρὸς Β. (ἄνω) καὶ πρὸς Ν. (κάτω), ἐκεῖ ὅπου καταλήγουν αἱ κάθετοι καμπύλαι ἢ αἱ εὐθεῖαι γραμμαὶ τῶν μεσημβρινῶν.

Σπανίως βεβαίως θὰ εὕρεθουν τόποι, οἱ ὁποῖοι νὰ ἔχουν γεωγραφικὸν μῆκος εἰς ὀλοκλήρους μοίρας. Συνήθως ἔχουν τοιοῦτον καὶ μὲ πρῶτα ἢ καὶ μὲ δευτέρα λεπτά (ὅπως αἱ Ἀθῆναι κ.λπ.).



Ἡ ὀριζοντία γραμμὴ με τοὺς ἀριθμοὺς παριστᾶ τὸν ἰσημερινόν. Ἡ κάθετος γραμμὴ με τοὺς ἀριθμοὺς παριστᾶ τὸν πρῶτον μεσημβρινόν.

καὶ πλοίων. Οἱ ναυτικοὶ διαθέτουν κατάλληλα ὄργανα (ἀστρολάβον, ἐξάντα κλπ.) καὶ τὸ εὐρίσκουν. Εἰς περίπτωσιν δὲ κινδύνου, τὸ μεταδίδουν διὰ τοῦ ἀσυρμάτου των πρὸς τὰ ἄλλα πλοῖα. Ἐκεῖνα πλέον γνωρίζουν πρὸς ποῖον σημεῖον πρέπει νὰ ἀναζητήσουν τὸ κινδυνεῦον πλοῖον.

Τὸ ἴδιον πράττουν καὶ οἱ πιλότοι τῶν ἀεροπλάνων, οἱ ἐξερευνηταὶ καὶ πολλοὶ ἄλλοι.

**Περὶληψις.** Ἡ Γῆ εἶναι οὐράνιον σῶμα. Ἐχει σχῆμα σφαιρικόν καὶ περιστρέφεται περὶ τὸν ἀξονά της. Ἡ ἐπιφάνειά της δὲν ἀλλοιώνεται ἀπὸ τὸ ὕψος τῶν ὄρεων της διότι τοῦτο εἶναι ἀσήμαντον ἐν σχέσει με τὸ μέγεθός της. Ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς Γῆς διακρίνονται αἱ 6 ἠπείροι καὶ οἱ 5 ὠκεανοί.

Τὸ θαλάσσιον ὕδωρ κινεῖται καὶ σχηματίζει κύματα. Ἡ ἔλξις τοῦ Ἥλιου καὶ τῆς Σελήνης προκαλοῦν παλίρροιας. Ἡ διαφορὰ τῆς θερμότητος καὶ πυκνότητος τοῦ θαλασσίου ὕδατος δημιουργοῦν τὰ θαλάσσια ρεύματα.



Ὁ Ἰσημερινός χωρίζει τὴν Γῆν εἰς δύο ἡμισφαίρια. Ἀπὸ κάθε τόπου διέρχεται εἰς μεσημβρινός. Μὲ βάσιν τὰς συντεταγμένας ἐκάστου τόπου γνωρίζομεν εἰς ποῖον ἀκριβῶς σημεῖον τῆς Γῆς εὐρίσκεται. Οἱ 4 παράλληλοι χωρίζουν τὴν Γῆν εἰς 5 ζώνας.

### Ἐρωτήσεις.

Ἐάν ἐν ἀεροπλάνον ταξιδεύσῃ συνεχῶς πρὸς ἀνατολάς, ἀπὸ ποῖου σημείου θὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸ ἀεροδρόμιόν του; Διατί θὰ συμβῆ τοῦτο; Πῶς ἀποδεικνύεται ἡ σφαιρικότης τῆς Γῆς; Ποῖος εἶναι ὁ μεγαλύτερος εἰς ἑκτασίῳ ὠκεανός καὶ ποῖα ἡ μικροτέρα ἥπειρος;

Διατί ἡ Ἑλλάς ἔχει Βόρειον γεωγραφικὸν πλάτος καὶ Ἀνατολικὸν μήκος; Εἰς ποῖαν ζώνην ἀνήκει; Τί γεωγραφικὸν πλάτος ἔχουν οἱ τόποι τοῦ Ἰσημερινοῦ; Τί οἱ Πόλοι;

### Ἔργασια :

Κατασκευάσατε μὲ γύψον ἢ ἄλλον ὕλικόν μίαν ὑδρόγειον σφαῖραν καὶ σημειώσατε ἐπ' αὐτῆς τοὺς Πόλους, τὸν Ἰσημερινόν, τοὺς 4 βασικοὺς παραλλήλους καὶ τὸν πρῶτον μεσημβρινόν.

Μελετήσατε ἀπὸ τὸν χάρτην τὴν πορείαν τοῦ ρεύματος τοῦ Κόλπου.

Νὰ εὑρητε εἰς τὸν χάρτην τὰς γεωγρ. συντεταγμένας τῆς Θεσσαλονίκης, τῆς Ἀλεξανδρουπόλεως καὶ τῆς Κερκύρας.

Ἐν πλοῖον ἐξέπεμπε σῆμα κινδύνου (S.O.S.), γεωγρ. πλάτος 50° Βορ., γεωγρ. μήκος 20° Δυτικόν. Ἦμπορεῖτε νὰ καθορίσητε εἰς τὸν χάρτην εἰς ποῖον σημείου εὐρίσκεται;

## 7. Η ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΑ

1. ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΑ. Ἡ Γῆ περιβάλλεται ἔξωτερικῶς ἀπὸ ἓν στρώμα, τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖται ἀπὸ ἀέρα, ὕδρατμούς, σκόνην κλπ. Τὸ στρώμα αὐτὸ λέγεται ἀτμόσφαιρα, ὃ δὲ ἀήρ αὐτῆς ἀτμοσφαιρικός ἀήρ.

Ἡ ἀτμόσφαιρα ἔλκεται ἀπὸ τὴν Γῆν καὶ ἀποτελεῖ μετ' αὐτῆς ἓν σῶμα. Τοιοῦτοτρόπως περιστρέφεται καὶ αὐτὴ μετὰ τῆς Γῆς καὶ τὴν συνοδεύει κατὰ τὴν τροχίαν τῆς περὶ τὸν Ἥλιον.

Ἡ ἀτμόσφαιρα δὲν ἔχει χρῶμα. Τὸ ὠραῖον γαλανὸν χρῶμα τοῦ οὐρανοῦ, τὸ ὁποῖον βλέπομεν τὴν ἡμέραν, ὀφείλεται εἰς διάθλασιν τοῦ ἡλιακοῦ φωτὸς διὰ τῶν μορίων τῆς.

Τὸν ἀτμοσφαιρικὸν ἀέρα δὲν τὸν βλέπομεν. Τὸν αἰσθανόμεθα ὁμως, ὅταν πνέῃ. Φέρει ἀντίστασιν εἰς τὸν δρόμον μας, κινεῖ τὰ φύλλα κλπ.

Ἡ ἀτμόσφαιρα ἀποτελεῖται ἀπὸ διάφορα ἀέρια. Κυριώτερα ἐξ αὐτῶν εἶναι τὸ ἀζωτον (78%), τὸ ὀξυγόνον (21%), τὸ ἀργόν (0,9%) καὶ εἰς ἐλαχίστας ποσότητας τὸ διοξειδίου τοῦ ἀνθρακος, τὸ ὕδρογόνον, τὸ ἥλιον, τὸ ὄζον κλπ.

Τὰ ἀέρια, τὰ ὁποῖα συνθέτουν τὴν ἀτμόσφαιραν, δὲν εἶναι τὰ αὐτὰ εἰς ὅλα τὰ ὕψη τῆς. Ὅσον ὑψηλότερον ἀνερχόμεθα, τόσον περισσότερον μειοῦται τὸ ὀξυγόνον.

Τὸ πάχος τῆς ἀτμοσφαιράς ἢ τὸ ὕψος αὐτῆς ἀπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης ὑπολογίζεται εἰς 1000 χλμ. καὶ κατανέμεται εἰς ζῶνας. Αὐταὶ εἶναι αἱ ἑξῆς :

— Τροπόσφαιρα	μέχρι ὕψους	12 - 15	χλμ.
— Στρατόσφαιρα	»	100	»
— Ἰονόσφαιρα	»	500	»
— Ἐξώσφαιρα	»	ἄνω τῶν 500	»

Τὰ ὀνόματα τῶν ζωνῶν καὶ τὸ πάχος ἐκάστης δὲν ἔχουν καθορισθῆ ἀπολύτως καὶ κατὰ τρόπον παραδεδεγμένον ἀπὸ ὅλους.

Τροπόσφαιρα εἶναι ὁ κυανοῦς οὐρανός, τὸν ὁποῖον βλέπομεν. Ἀποτελεῖ τὸ πυκνότερον στρώμα τῆς ἀτμοσφαιράς. Ἐντὸς αὐτῆς συμβαίνουν ὅλαι αἱ διαταραχαὶ (ἀνεμοὶ, σύννεφα, βροχαί, καταιγίδες). Ἡ θερμοκρασία ἐλαττοῦται, ὅσον ἀνερχόμεθα. Εἰς τὰ 10 χλμ. ὕψους φθάνει τοὺς -50°.

Εἰς τὴν στρατόσφαιραν ὁ ἀήρ εἶναι πολὺ ἀραιός, ἢ πρὸς μικρὰ καὶ τὸ ψῦχος μέγα ( $-80^{\circ}$ ). Ἡ ἰονόσφαιρα εἶναι μία μαῦρη καὶ σκοτεινὴ περιοχὴ. Εἰς τὴν ἐξώσφαιραν τέλος, ὁ ἀήρ εἶναι τόσον ἀραιός, ὥστε τὰ μόριά του νὰ κυκλοφοροῦν ἀπομονωμένα τὸ ἓν ἀπὸ τὸ ἄλλο. Πέραν αὐτῆς ἀπλώνεται τὸ κενὸν ἢ διαπλανητικὴ ὕλη.

2. Οἱ ANEMOÍ. Ἡ διαφορὰ τῆς θερμοκρασίας τοῦ ἐνὸς τόπου ἀπὸ τὸν ἄλλον προκαλεῖ κίνησιν ἀέρος, ὁ ὁποῖος τότε λέγεται ἄνεμος.

Οἱ ἄνεμοι εἰς τὰ κατώτερα στρώματα τῆς ἀτμοσφαιρας πνέουν σχεδὸν παραλλήλως πρὸς τὸ ἔδαφος καὶ ἔχουν τὴν μεγαλυτέραν ταχύτητα. Ὑψηλότερον παρατηροῦνται καὶ ἀνοδικαὶ (πρὸς τὰ ἄνω) καὶ καθοδικαὶ (πρὸς τὰ κάτω) κινήσεις τοῦ ἀέρος καὶ συντείνουν εἰς τὸν σχηματισμὸν νεφῶν, βροχῶν, καταιγίδων κλπ.

Αἰτία τοῦ σχηματισμοῦ τῶν ἀνέμων εἶναι ἡ διαφορὰ θερμοκρασίας μεταξὺ τῶν διαφόρων τόπων, ἢ ὁποία δημιουργεῖ διαφορὰν ἀτμοσφαιρικῶν πιέσεων.

Εἰς τὸν Ἰσημερινὸν π.χ. ὁ ἀήρ θερμαίνεται διαρκῶς, ἀραιώνει καὶ ἀνέρχεται. Ψυχραὶ μᾶζαι τότε ἀέρος ἀπὸ τοὺς Πόλους σπεύδουν νὰ καταλάβουν τὸ κενόν. Οἱ ἄνεμοι αὐτοὶ (ὡς πρὸς τὸν Ἰσημερινὸν) θὰ εἶναι βόρειοι ἢ νότιοι.

Εἰς τὸν ἄνεμον διακρίνομεν διεύθυνσιν καὶ ἔντασιν. Ἡ διεύθυνσις τοῦ ἀνέμου καθορίζεται ἀπὸ τὸ σημεῖον, ἀπὸ τὸ ὁποῖον προέρχεται. Ἐὰν π.χ. προέρχεται ἐκ τοῦ Βορρᾶ, λέγομεν ὅτι ὁ ἄνεμος εἶναι βόρειος. Τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἀνέμου δεικνύει ὁ ἀνεμοδείκτης ἢ καλύτερον τὸ ἀνεμολόγιον.

Ἡ ἔντασις τοῦ ἀνέμου, δηλ. ἡ δύναμις καὶ ἡ σφοδρότης, αὐτοῦ μετρεῖται μὲ τὸ ἀνεμόμετρον. Σήμερον ὁμως χρησιμοποιεῖται γενικῶς ἡ κλίμαξ Μπωφόρ, τὴν ὁποῖαν συνέταξεν ὁ Ἄγγλος αὐτὸς πλοίαρχος.

Τὸ ἀνεμολόγιον εἶναι ἀπλοῦν ὄργανον εἰς σχῆμα κύκλου. Ἐπὶ τῆς πλάκος του σημειῶνονται 16 ἐν ὄλῳ διευθύνσεις ἀνέμων.

Τὸ ἀνεμολόγιον, ὡς κύκλος, κατανέμεται εἰς 360 μοίρας. Εἰς κάθε 22,5 μοίρας ἀντιστοιχεῖ καὶ ἓν ἐκ τῶν 16 σημείων τοῦ ὀρίζοντος. Τὰ κυριώτερα ὁμως ἐξ αὐτῶν εἶναι:

Εἰς τὰς  $0^{\circ}$  = ὁ Βορρᾶς (ἢ Τραμουντάνα)=B.

Εἰς τὰς  $45^{\circ}$  = ὁ Βορειοανατολικὸς (Ταῖγος) = B.A.

- Εἰς τὰς 90° = ὁ Ἀνατολικὸς (Λεβάντες = Α).  
 Εἰς τὰς 135° = ὁ Νοτιοανατολικὸς (Σιρόκος) = ΝΑ.  
 Εἰς τὰς 180° = ὁ Νότος (Ὅστρια) = Ν.  
 Εἰς τὰς 225° = ὁ Νοτιοδυτικὸς (Γαρμπῆς, λίβας) = ΝΔ.  
 Εἰς τὰς 270° = ὁ Ζέφυρος, Δυτικὸς (ἡ Πουνέντες) = Δ.  
 Εἰς τὰς 315° = ὁ Βορειοδυτικὸς (Μαίστρος) = ΒΔ.  
 Εἰς τὰς 360° = ὁ Βορρᾶς κ.λπ. (ἐξ ἀρχῆς).

#### ΑΝΕΜΟΜΕΤΡΙΚΗ ΚΛΙΜΑΞ ΜΠΩΦΟΡ

Βαθμῖς Ὀνομασίᾳ Ταχύτητος μ.  
κατὰ δευτ.

Ἄποτελέσματα

0.	Νηνεμία	0-0,2	Ἄπνοια. Ὁ καπνὸς ὑψώνεται κακορύφως.
1.	Ἵποπνέων	0,3-1,5	Ὁ καπνὸς δεικνύει τὴν διεύθυνσιν.
2.	Ἀσθενῆς	1,6-3,3	Μόλις κινεῖ τὸν ἀνεμοδείκτην.
3.	Λεπτὸς	3,4-5,4	Ἐλαφρὰ κινήσεις φύλλων, κλώνων.
4.	Μέτριος	5,5-7,9	Ἐγείρει κονιορτὸν καὶ φύλλα.
5.	Λαμπρὸς	8-11	Λυγίζουσι τὰ μικρὰ δέντρα.
6.	Ἰσχυρὸς	11-14	Συρίζουσι τὰ τηλεγραφικὰ σύρματα
7.	Σφοδρὸς	14-17	Κινοῦνται ὀλόκληρα τὰ δέντρα.
8.	Θυελλώδης	17-21	Θραύει κλώνους δένδρων.
9.	Θύελλα	21-24	Ἀναρπάζονται πῆλινοὶ καπνοδόχοι
10.	Ἰσχ. θύελ.	24-28	Ἐκριζώνει δένδρα.
11.	Σφοδρὰ θύελλα	28-33	Τεράστια ζημίαι.
12.	Τυφὼν	33-37	Μεγάλα καταστροφαί.

**Εἶδη ἀνέμων.** Οἱ ἄνεμοι, οἱ ὁποῖοι πνέουσι περιοδικῶς εἰς ἓνα τόπον, λέγονται περιοδικοὶ ἄνεμοι καὶ ὀφείλονται εἰς μεγάλην διαφορὰν θερμοκρασίας μεταξύ γειτονικῶν τόπων. Οἱ ἄνεμοι τῆς πατρίδος μας εἶναι περιοδικοὶ καὶ ὀνομάζονται μελτέμια. Τὰ μελτέμια πνέουσι δύο φοράς τὸ ἔτος. Κατὰ τὸν Μάρτιον ἐκ νοτίων διευθύνσεων καὶ κατὰ τὸν Αὔγουστον ἐκ βορείων. Περιοδικοὶ ἄνεμοι πνέουσι εἰς Ἀραβίαν, Ἰνδίαν, Κίναν, οἱ «μουσῶνες». Οὗτοι κατὰ τὸ θέρος πνέουσι ἐκ τοῦ Ἰνδικοῦ ὠκεανοῦ πρὸς τὴν ξηρὰν καὶ φέρουσι πολὺν βροχὰς (διότι μεταφέρουσι ὕδρατμούς). Κατὰ τὸν χειμῶνα πνέουσι ἐκ τῆς ξηρᾶς πρὸς τὴν θάλασσαν καὶ εἶναι ξηροί.

Ἄλλη κατηγορία ἀνέμων εἶναι οἱ περιοδικοὶ ἡμερήσιοι

ἄνεμοι. Οὗτοι δημιουργοῦνται ἀπὸ τὴν διαφοράν τῆς θερμοκρασίας μεταξύ θαλάσσης καὶ ξηρᾶς. Κατὰ τὴν ἡμέραν ἡ ξηρὰ θερμαίνεται ὑπὸ τοῦ ἡλίου ἐνωρίτερον τῆς θαλάσσης καὶ ὁ ἀήρ της ἀραιώνει. Τότε, ὁ σχετικῶς ψυχρότερος ἀήρ τῆς θαλάσσης, σπεύδει πρὸς τὴν ξηρὰν καὶ δημιουργεῖται ἡ θάλασσα αὐρα. Κατὰ τὴν νύκτα πάλιν ἡ ξηρὰ ψύχεται ἐνωρίτερον καὶ ὁ σχετικῶς ψυχρότερος ἀήρ της σπεύδει πρὸς τὴν θάλασσαν (μὲ τὸν σχετικῶς θερμότερον ἀέρα), ὁπότε δημιουργεῖται ἡ ἀπόγειος αὐρα.

Τοπικοὶ ἄνεμοι δημιουργοῦνται μεταξύ δύο τόπων λόγῳ ἐπίσης διαφορᾶς ὡς πρὸς τὴν θερμοκρασίαν αὐτῶν. Τοιοῦτοι τοπικοὶ ἄνεμοι εἶναι ὁ Βαρδάρης Θεσσαλονίκης, ὁ Μιστράλ Γαλλίας, ὁ Σιμουὺν τῆς Σαχάρας κ.ά.

Τέλος ἔχομεν τοὺς συνεχεῖς ἀνέμους, οἱ ὅποιοι δὲν λήγουν ποτέ καὶ δι' αὐτὸ λέγονται ἀληγεῖς. Ἀληγεῖς εἶναι οἱ θερμοὶ ἄνεμοι, οἱ ὅποιοι πνέουν ἐκ τοῦ Ἰσημερινοῦ πρὸς τοὺς Πόλους. Ἐπίσης οἱ ἀντίθετοι αὐτῶν, οἱ ἀνταληγεῖς, οἱ ψυχροὶ ἄνεμοι οἱ ὅποιοι πνέουν ἐκ τῶν Πόλων πρὸς τὸν Ἰσημερινόν.

3. Η ΥΓΡΑΣΙΑ. Μὲ τὴν ἡλιακὴν θερμότητα ἐξατμίζονται διαρκῶς τὰ ὕδατα τῶν θαλασσῶν, τῶν λιμνῶν καὶ τῶν ποταμῶν. Οἱ ὕδρατμοὶ τῶν οὗτοι ἀνέρχονται πρὸς τὴν ἀτμόσφαιραν. Ἡ περιεκτικότης δὲ

τῆς ἀτμοσφαιρας εἰς ὕδρατμους λέγεται ὑγρασία. Ἡ ὑγρασία μετρεῖται μὲ τὸ ὑγρόμετρον, τὸ ὁποῖον φέρει ὑγρομετρικὴν κλίμακα ἀπὸ τὸ 1-100.

Ὅταν ἡ ἀτμόσφαιρα περιέχει πολλοὺς ὕδρατμους, λέγομεν ὅτι εἶναι «κεκορεσμένη». Τότε ἡ ἀναπνοὴ δυσχεραίνεται καὶ ἐμποδίζεται ἡ ἀποβολὴ διὰ τῆς ἀναπνοῆς καὶ τοῦ δέρματος ὕδατος. Ἐάν μάλιστα συνδυασθῇ καὶ μὲ ὑπερβολικὴν θερμοκρασίαν, τότε ἡ ἀτμόσφαιρα γίνεται ἀποπνικτικὴ μὲ κινδύνους θερμοπληξίας διὰ τὰ ἄτομα.



Μετεωρολογικὸς Σταθμὸς



Όταν πάλιν ἔχουμεν ὀλίγους ὑδρατμούς, λέγομεν ὅτι ἔχομεν ξηρασίαν. Μὲ αὐτὴν εὐνοεῖται ἡ ἀναπνοὴ καὶ ἀποβάλλεται ὕδωρ. Μὲ τὰς ἐφιδρώσεις ὁμως προκαλεῖται συνεχῆς καὶ ἀνυπόφορος δίψα.

Ἡ πλέον εὐχάριστος διὰ τὸν ὀργανισμόν ὑγρομετρικὴ κατάστασις τοῦ ἀέρος εἶναι ἡ μετρία. Μὲ αὐτὴν δὲν παρενοχλοῦνται ὁ σφυγμὸς, ὁ ὕπνος καὶ ἡ ἀναπνοή.

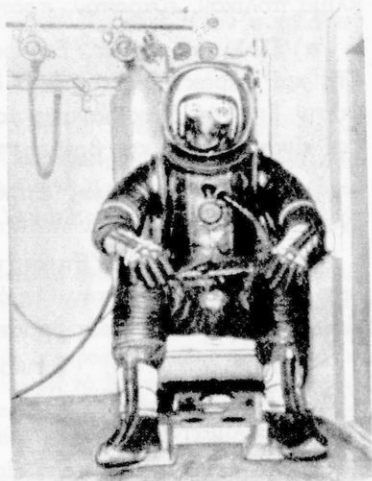
Οἱ ἄνεμοι, οἱ ὁποῖοι πνέουν ἀπὸ τὴν θάλασσαν πρὸς τὴν ξηρὰν, εἶναι ὑγροὶ καὶ προκαλοῦν βροχὰς καὶ ὑγρασίαν. Οἱ ἄνεμοι, οἱ ὁποῖοι πνέουν ἀπὸ τὴν ξηρὰν πρὸς τὴν θάλασσαν, εἶναι ξηροί. Οἱ τόποι, ὅπου ἐπικρατοῦν τοιοῦτοι ἄνεμοι, δὲν ἔχουν πολλὰς βροχὰς.

4. ΤΟ ΚΛΙΜΑ. Ἡ κατάσταση τῆς ἀτμοσφαιράς ἑνὸς τόπου δὲν παραμένει σταθερά. Ἄλλοτε παρατηρεῖται νέφωσις, ἄλλοτε ἡλιοφάνεια. Ἄλλοτε βρέχει καὶ ἄλλοτε φυσᾷ ἄνεμος. Ὅλοι αὗται αἱ μεταβολαὶ ἀποτελοῦν τὸν καιρὸν. Ἄρα καιρὸς εἶναι ἡ φυσικὴ κατάσταση τῆς ἀτμοσφαιράς ἑνὸς τόπου κατὰ τὴν διάρκειαν μιᾶς χρονικῆς περιόδου.

Ἐὰν καταγράψωμεν τὰς μεταβολὰς αὐτάς, κατόπιν συνεχῶν παρατηρήσεων πολλῶν ἐτῶν, καὶ ἐξαγάγωμεν τὸν μέσον ὄρον τῶν, ἔχομεν τὸ κλίμα τοῦ τόπου ἐκείνου. Ἄρα, κλίμα εἶναι ὁ μέσος ὄρος τῶν μεταβολῶν τῆς ἀτμοσφαιράς ἑνὸς τόπου (ἡ μέση καιρικὴ κατάσταση), ὅπως ἐξάγεται οὗτος ἀπὸ μακροχρονίους παρατηρήσεις.

Τὸ κλίμα παίζει σπουδαῖον ρόλον εἰς τὴν ζωὴν τῶν ἀνθρώπων, τῶν φυτῶν καὶ τῶν ζώων. Πρῶτος δὲ ἐπέσῆμανε τὴν σπουδαιότητα τοῦ κλίματος ὁ Ἕλληνας ἰατρός τῆς ἀρχαιότητος Ἱπποκράτης.

**Κλιματικοὶ παράγοντες.** Τὸ κλίμα ἑνὸς τόπου δημιουργεῖται ἐκ τῆς ἐπιδράσεως πολλῶν παραγόντων. Οἱ παράγοντες αὗτοι ὀνομάζονται κλιματικοί



Οἱ πιλότοι εἰς τὰ μεγάλα ὑψη ἐφοδιάζονται μὲ εἰδικὰς μάσκας ὀξυγόνου

παράγοντες και είναι ή θερμοκρασία ενός τόπου, ή ύγρασία ή ξηρασία αυτού, οί άνεμοι, ή άτμοσφαιρική πίεσις κ.ά.

Η θερμοκρασία εξαρτάται από τὸ γεωγραφικόν πλάτος τοῦ τόπου, από τὸ πεδινόν ή ὄρεινόν τοῦ ἐδάφους του, από τήν γειτνιασίαν του με τήν θάλασσαν και από τήν ἐποχὴν τοῦ ἔτους.

Η ὑγρασία εξαρτάται ἐπίσης από τήν θερμοκρασίαν τοῦ τόπου και τήν γειτνιασίαν του με ὕδατα (θαλάσσας, λίμνας) ή με δάσος. Η μεγάλη ὑγρασία χαρακτηρίζει τὸ κλίμα ὑγρὸν και ή μικρά τὸ χαρακτηρίζει ὡς ξηρὸν.

Οί άνεμοι και ἰδίως ή διεύθυνσις, από τήν ὁποίαν πνέουν, ἔχουν ἐπίσης μεγάλην σημασίαν διὰ τὸ κλίμα. Οί βόρειοι άνεμοι π.χ. καθιστοῦν τὸ κλίμα ψυχρότερον και οί νότιοι θερμότερον (προκειμένου περι τῶ Βορείου ἡμισφαιρίου).

Η άτμοσφαιρική πίεσις συντελεῖ ἐπίσης εἰς τήν διαμόρφωσιν τοῦ κλίματος, καιτοι οὐδέποτε παραμένει σταθερά.

**Εἶδη κλίματος.** Τὸ κλίμα ἀλλάσσει από τόπου εἰς τόπον. Γενικῶς ὁμως ή Γῆ κατανέμεται εἰς κλιματικὰς ζώνας. Ἀναλόγως δὲ τῆς ζώνης, εἰς τήν ὁποίαν εὐρίσκεται εἰς τόπος, ἡμπορεῖ νὰ ἔχη κλίμα πολικόν, εὐκρατον, τροπικόν κ.λπ.

**α) Πολικόν κλίμα.** Ἐπικρατεῖ εἰς τήν περιοχὴν τῶν Πόλων τῆς Γῆς και χαρακτηρίζεται από δριμὺ ψῦχος, τοῦτο δὲ ἀποτελεῖ τήν βάσιν διὰ τὰς διακυμάνσεις τοῦ κλίματος. Η άτμοσφαιρική πίεσις ἐκεῖ εἶναι μεγάλη και βρέχει σπανίως.

**β) Εὐκρατον κλίμα.** Ἐπικρατεῖ εἰς τὰς δύο εὐκράτους ζώνας και ἔχει μέσην θερμοκρασίαν περι τοὺς 20° Κ. Ὑποδιαιρεῖται εἰς τὰ ἑξῆς:

**Μεσογειακόν.** Ἐπικρατεῖ εἰς τοὺς τόπους, οἱ ὁποῖοι βρέχονται ή γειτνιαζουν με τήν Μεσόγειον θάλασσαν. Ὁ χειμῶν εἰς αὐτοὺς εἶναι γλυκὺς και τὸ θέρος δροσερόν. Μεσογειακόν κλίμα ἔχει ή Ἑλλάς.

**Ἡπειρωτικόν.** Ἐπικρατεῖ εἰς τοὺς τόπους τῶν εὐκράτων χωρῶν, οἱ ὁποῖοι εὐρίσκονται μακρὰν τῆς θαλάσσης. Χαρακτηριστικόν τοῦ κλίματος αὐτοῦ εἶναι ὁ δριμὺς χειμῶν και τὸ θερμόν θέρος.

**Ὠκεάνειον.** Ἐπικρατεῖ εἰς τοὺς τόπους, οἱ ὁποῖοι περιβάλλονται από ὠκεανούς. Κύριον χαρακτηριστικόν του εἶναι ή μετρία θερμοκρασία καθ' ὅλον τὸ ἔτος. Οἱ πολλοί ὕδρατμοὶ τῆς άτμοσφαιρας μετριά-

ζουν τὸ ψῦχος καὶ ὁ χειμὼν εἶναι ἥπιος, ἀλλὰ μετριάζουν καὶ τὴν θερμότητα καὶ τὸ θέρος εἶναι δροσερόν.

**γ) Τροπικὸν κλίμα.** Ἐπικρατεῖ εἰς τοὺς τόπους τῆς Τροπικῆς ζώνης. Ὡς χαρακτηριστικὸν ἔχει τὴν ὑψηλὴν θερμοκρασίαν, τὰς πολλὰς βροχὰς καὶ τὴν ὑγρασίαν. Εἰς τὰς ὑποτροπικὰς περιοχάς, αἱ ὁποῖαι γειτνιάζουν μὲ τὰς εὐκράτους ζώνας, τὸ κλίμα τοῦτο λαμβάνει ἡπιωτέραν μορφήν.

Σχετικὰ μὲ τὸ τροπικὸν κλίμα εἶναι καὶ τὰ ἑξῆς:

Τὸ κλίμα τῶν ἐρήμων, τὸ ὁποῖον ἐπικρατεῖ εἰς τὰς ἐρήμους καὶ χαρακτηρίζεται ἀπὸ ὑψηλὴν θερμοκρασίαν, τὴν παντελεῖ ἔλλειψιν βροχῆς καὶ ξηρασίαν.

Τὸ κλίμα τῶν μουσώνων, δηλ. τῶν χωρῶν εἰς τὰς ὁποίας ἐπικρατοῦν οἱ ἄνεμοι αὐτοί. Τοῦτο χαρακτηρίζεται ἀπὸ τὰς πολλὰς βροχὰς καὶ τὴν ὑγρασίαν.

Τὸ κλίμα ἐπιδρᾷ εἰς τὴν βλάστησιν, τὴν παραγωγὴν κ.λ.π. ἐνὸς τόπου καὶ τὴν καλλιέργειαν εἰς αὐτόν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ὑγείαν καὶ πολιτιστικὴν πρόοδον τοῦ ἀνθρώπου.

Εἰς τὰς θερμὰς χώρας π.χ. ἡ βλάστησις εἶναι πλουσία, ἀλλ' ὁ πληθυσμὸς ἀραιὸς καὶ νωθρός, διότι ἡ θερμοκρασία ἐμποδίζει τὴν ἐργασίαν καὶ τὴν πρόοδον τοῦ ἀνθρώπου. Τὸ ἀντίθετον συμβαίνει εἰς τὰς εὐκράτους ζώνας.

**Περὶληψις.** Ἡ ἀτμόσφαιρα περιβάλλει τὴν Γῆν καὶ ἀποτελεῖται ἀπὸ πολλὰ ἀέρια. Ἡ κίνησις τοῦ ἀέρος λέγεται ἄνεμος. Ἡ διεύθυνσις του ἀναγνωρίζεται ἀπὸ τὸ ἀνεμολόγιον καὶ ἡ ἔντασις του μετρεῖται μὲ τὴν κλίμακα Μπωφόρ. Ὁ καιρὸς ἐκάστου τόπου χαρακτηρίζει τὸ κλίμα του. Ὑπάρχουν πολλὰ κλίματα, ἀνάλογα μὲ τὰς ζώνας τῆς Γῆς.

**Ἐρωτήσεις.** Εἰς πόσα στρώματα κατανέμεται ἡ ἀτμόσφαιρα; Πόσον ὑψηλὰ νὰ εὐρίσκωνται τὰ σύννεφα; Μέχρι ποίου στρώματος νὰ φθάσουν τὰ ἀεροπλάνα; Διατί οἱ ἀστροναῦται φέρουν ἀπαραιτήτως ὀξυγόνον, ἀλλὰ καὶ οἱ ἀεροπόροι ἐφοδιάζονται μὲ προσωπίδας ὀξυγόνου; Πῶς πληροφοροῦμεθα τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἀνέμου; Τί εἶναι ἡ κλίμαξ Μπωφόρ; Τί ἐννοεῖ τὸ Μετεωρολογικὸν Δελτίον, ὅταν ἀπὸ τὸ ραδιόφωνον εἰδοποιῇ: «...ἄνεμοι σφοδροὶ 7-8 Μπωφόρ πνέουν εἰς τὰ πελάγη...»; Ποιοὶ εἶναι οἱ βασικοὶ κλιματικοὶ παράγοντες;

**Ἔργασίαι.** Κατασκευάσατε ἓνα ἀνεμοδείκτην.

Περιγράψατε εἰς μίαν ἔκθεσιν τί νομίζετε ὅτι αἰσθάνεται εἰς ἀστροναύτης, καθὼς ἀνέρχεται εἰς τὴν ἀτμόσφαιραν τῆς Γῆς.

## 8. ΟΙ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟΙ ΧΑΡΤΑΙ

Διὰ τὴν μελέτην τῶν ἡπείρων, τῶν ὠκεανῶν καὶ γενικῶς τῆς ἐπιφανείας τῆς Γῆς, χρησιμοποιοῦμεν τοὺς γεωγραφικοὺς χάρτας. Οἱ γεωγραφικοὶ χάρται εἶναι ἀπεικονίσεις τοῦ συνόλου τῆς ἐπιφανείας τῆς Γῆς ἢ τμήματος αὐτῆς ἐπάνω εἰς ἐπίπεδον συνήθως ἐπιφάνειαν.

Τὸ τμήμα τῆς ἐπιφανείας τῆς Γῆς, τὸ ὁποῖον ἀναπαρίσταται διὰ χάρτου, διατηρεῖ τὸ σχῆμα του, ἀλλ' ὄχι καὶ τὸ μέγεθος. Εἶναι μία σμίκρυνσίς του, ἢ ὁποία ὁμως γίνεται συμφῶνως με ὠρισμένην ἀναλογίαν. Ἡ ἀναλογία, ἢ ὁποία ὑπάρχει μεταξὺ τοῦ πραγματικοῦ καὶ τοῦ ἀπεικονιζομένου εἰς τὸν χάρτην, λέγεται κλίμαξ.

Ἡ κλίμαξ παρίσταται με κλάσμα, εἰς τὸ ὁποῖον ὁ ἀριθμητῆς δεικνύει τὴν ἀπόστασιν ἐπὶ τοῦ χάρτου, ὁ δὲ παρονομαστῆς τὴν πραγματικὴν τοιαύτην. Οὕτως, εἰς χάρτης ἔχει κλίμακα 1:500.000. Τοῦτο σημαίνει ὅτι 1 μέτρον ἐπὶ τοῦ χάρτου ἰσοδυναμεῖ με 500.000 μέτρα πραγματικοῦ μήκους γῆς. Συνήθως ὑπολογίζομεν τὸ μήκος με τὸ ἑκατοστὸν τοῦ μέτρου, ὅποτε 0,01 χάρτου = 5.000 μ. πραγματικῆς ἀποστάσεως.

Πολλὰ εἰς τοὺς χάρτας σημειοῦται γραφικὴ κλίμαξ, ὡς ἑξῆς:

0—100—200—300

χιλιόμετρα

Τοῦτο σημαίνει, ὅτι εἰς τὰ τόσα (100,200 κ.λπ.) χιλιοστὰ ἀποστάσεως ἐπὶ τοῦ χάρτου, ἰσοδυναμοῦν τὰ ἀνάλογα χλμ. ἐπὶ τῆς πραγματικῆς ἀποστάσεως.

Ὡστε, διὰ νὰ εὐρωμεν μίαν πραγματικὴν ἀπόστασιν δύο τόπων, με βάσιν τὸν χάρτην, θὰ ἐργαθῶμεν ὡς ἑξῆς:

α) Θὰ διαπιστώσωμεν τὴν κλίμακα τοῦ χάρτου. Ἄν αὕτη σημειοῦται με βάσιν τὸ μέτρον (π.χ. 1:1.000.000), θὰ διαιρέσωμεν τὴν κλίμακα δι' 100, διὰ νὰ εὐρωμεν πόση πραγματικὴ ἀπόστασις ἀντιστοιχεῖ εἰς ἕκαστον ἑκατοστὸν τοῦ χάρτου. Κατόπιν μετροῦμεν ἐπὶ τοῦ χάρτου τὴν ἀπόστασιν, τὴν ὁποίαν θέλομεν νὰ εὐρωμεν. Τὰ ἑκατοστὰ τὰ πολλαπλασιάζομεν με τὸν ἀριθμὸν, τὸν ὁποῖον εὐρωμεν, ὅτι ἀντιστοιχεῖ εἰς αὐτά.

Παράδειγμα 1ον. Ἔχομεν ἓνα χάρτην τῆς Ἑλλάδος, ὁ ὁποῖος

έχει κλίμακα 1:800.000 μ. Θέλομεν νά μάθωμεν τήν κατ' εὐθείαν ἀπόστασιν μεταξύ Βόλου - Θεσσαλονίκης. Μετροῦμεν ἐπὶ τοῦ χάρτου καὶ εὐρίσκομεν ὅτι αὕτη εἶναι 17,5 ἐκ. Ἐποὶ ὁ χάρτης ἔχει κλίμακα 1:800.000, τὸ 1 ἐκ. εἶναι 800.000:100 = 8.000 μ. Τότε τὰ 17,5 ἑκατοστά θὰ εἶναι  $17,5 \times 8.000 = 140.000$  μ.

Ἐχομεν χάρτην τῆς Εὐρώπης μὲ κλίμακα 1: 2.500.000 μ. Θέλομεν νά μάθωμεν τήν ἀπόστασιν Ἀθηνῶν - Ρώμης. Μετροῦμεν ἐπὶ τοῦ χάρτου καὶ εὐρίσκομεν ὅτι αὕτη εἶναι 26 ἐκ. Ἄλλ' ἕκαστον ἐκ. ἰσοδυναμεῖ μὲ  $2.500.000:100 = 25.000$  μ. Ἄρα ἡ ἀπόστασις Ἀθηνῶν-Ρώμης εἶναι  $26 \times 25.000 = 650.000$  μ.

**Παράδειγμα 2ον.** Ὁ αὐτὸς ὡς ἄνω χάρτης ἔχει καὶ γραφικὴν κλίμακα. Θέλομεν νά μάθωμεν τήν ἀπόστασιν μεταξύ Ἀθηνῶν-Θεσσαλονίκης. Μετροῦμεν ἐπὶ τοῦ χάρτου καὶ εὐρίσκομεν ὅτι αὕτη εἶναι 12 ἐκ. Μεταφέρομεν τὰ 12 ἐκ. ἐπὶ τῆς γραφικῆς κλίμακος καὶ εὐρίσκομεν ὅτι ταῦτα ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὰ 300 χλμ. Ἄρα ἡ κατ' εὐθείαν ἀπόστασις μεταξύ Ἀθηνῶν-Θεσ)νίκης εἶναι 300 χλμ.\*

**\* Ἀσκήσεις.** Νά εὐρητε τήν ἀπόστασιν τοῦ τόπου σας (μὲ βᾶσιν τὸν χάρτην) ἀπὸ τὰς Ἀθήνας, Θεσσαλονίκην, Κων)πολιν.

Νά εὐρητε τήν ἀπόστασιν μεταξύ Ἀθηνῶν-Κερκύρας, Ἀθηνῶν-Ρόδου, Ἀθηνῶν-Παρισίων.

---

\* ΣΗΜ. Οἱ διάφοροι χάρται ἔχουν ἰδιαιτέρας κλίμακας. Τὸ ἀποτέλεσμα ὁμῶς πρέπει νά εἶναι τὸ ἴδιον. Εὐρίσκομεν δὲ ἀκριβεστέραν τήν ἀπόστασιν, ὅταν ὑπολογίζωμεν καὶ τὰ χιλιοστά τοῦ μέτρου.

## ΜΕΡΟΣ Β'

# ΦΥΣΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

## I

### Η ΕΛΛΑΣ

#### Γενική επισκόπησης

1. ΦΥΣΙΚΗ ΕΖΕΤΑΣΙΣ. Ἡ Ἑλλάς εἶναι χώρα τῆς Εὐρώπης, ἡ ὁποία καταλαμβάνει τὸ ΝΑ ἄκρον αὐτῆς καὶ τὸ Ν. τμήμα τῆς Βαλκανικῆς χερσονήσου. Εὐρίσκεται εἰς τὸ κέντρον τοῦ Παλαιοῦ Κόσμου, ἤτοι μεταξύ Εὐρώπης, Ἀφρικῆς καὶ Ἀσίας.

Ἡ Ἑλλάς μόνον πρὸς Βορρᾶν καὶ ἐν μέρει πρὸς Ἀνατολὰς ἔχει ἕδαφικὴν συνέχειαν μὲ ἄλλας χώρας. Οὕτω πρὸς Β. συνορεύει μὲ τὴν Ἀλβανίαν, Γιουγκοσλαβίαν καὶ Βουλγαρίαν, πρὸς Α. δὲ μετὰ τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας. Αἱ νότιοι ἄκταί της καὶ αἱ νῆσοι βρέχονται ὑπὸ τῆς Μεσογείου θαλάσσης, αἱ ἀνατολικαὶ ὑπὸ τοῦ Αἰγαίου πελάγους καὶ αἱ δυτικαὶ ὑπὸ τοῦ Ἴονίου πελάγους.

Ἡ ἔκτασις τῆς Ἑλλάδος εἶναι 132.000 (131.944) τετρ. χλμ., ἀπὸ τὰ ὁποῖα τὸ 1)6 ἀποτελεῖ τὸ νησιωτικὸν τμήμα της.

Τὸ **ἔδαφος** τῆς Ἑλλάδος εἶναι ὄρεινόν. Διακόπτεται ὅμως ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ἀπὸ μικρὰς πεδιάδας καὶ γραφικὰς κοιλάδας. Κορμὸν τῆς Ἑλλάδος ἀποτελεῖ ἡ ὄροσειρὰ τῆς Πίνδου. Προεκτάσεις αὐτῆς εἶναι τὰ ὄρη τῆς Ἠπείρου, τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος, τῆς Θεσσαλίας (Ὀλυμπος) καὶ τινὰ τῆς Μακεδονίας. Ἡ ἴδια ὄροσειρὰ, μὲ διακοπὴν τὴν θάλασσαν, προχωρεῖ πρὸς τὴν Πελοπόννησον (Ταῦγετος κλπ.) καὶ τὴν Κρήτην (Λευκὰ ὄρη κλπ.).

Ἐτερον ὄρεινόν συγκρότημα, συνέχεια τῶν Βουλγαρικῶν ὄρεων, σχηματίζει τὰ ὄρη τῆς Μακεδονίας καὶ Θράκης.

Μεταξὺ τῶν ὄρεων σχηματίζονται πεδιάδες (Θεσσαλίας, Θεσ-



Χάρτης τῆς Ἑλλάδος

σαλονίκης), ὄροπέδια (Ἰωαννίνων, Τριπόλεως) καὶ πλείσται κοιλάδες.

Ἡ μικρὰ ἔκτασις τῆς πατρίδος μας δὲν ἐπιτρέπει τὸν σχηματισμὸν μεγάλων ποταμῶν. Οἱ μεγαλύτεροι ποταμοὶ ἔχουν τὰς πηγὰς των εἰς τὴν Βουλγαρίαν (Ἐβρος, Νέστος, Στρυμὼν) ἢ τὴν Γιουγκοσλαβίαν (Ἀξιός). Ἀπὸ τοὺς καθαρῶς ἑλληνικοὺς ποταμοὺς ση-

μαντικώτεροι είναι ὁ Ἀλιάκμων (Μακεδονίας), ὁ Ἀχελῷος (Δυτ. Στερεᾶς) καὶ ὁ Πηνειὸς (Θεσσαλίας).

**Λίμναι** ὑπάρχουν πολλαὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα. Κυριώτεραι εἶναι ἡ Τριχωνίς, ἡ Βόλβη, ἡ Βεγορίτις κ.ἄ.

Ἡ **θάλασσα** εἰσχωρεῖ βαθύτατα εἰς τὴν ξηρὰν τῆς Ἑλλάδος καὶ σχηματίζει πλούσιον διαμελισμόν. Σπουδαῖοι κ ὀ λ π ο ι εἶναι ὁ Θερμαϊκός, ὁ Εὐβοϊκός, ὁ Σαρωνικός, ὁ Κορινθιακός κ.ἄ. Χ ε ρ σ ὀ ν η σ ο ι εἶναι ἡ Χαλκιδική, ἡ Λαυρεωτική, ἡ Ἀργολική κ.ἄ. Ν ἦ σ ο ι ὑπάρχουν πολλαί. Μεταξὺ αὐτῶν δὲ ἡ μεγαλόνησος Κρήτη, ἡ Εὐβοία, ἡ Λέσβος, ἡ Ρόδος, ἡ Κέρκυρα κ.ἄ. Π ο ρ θ μ ο ι σχηματίζονται μεταξὺ Εὐβοίας καὶ Στερεᾶς Ἑλλάδος (ὁ πορθμὸς τοῦ Εὐρίπου), Στερεᾶς καὶ Πελοποννήσου (ὁ πορθμὸς Ρίου-Ἀντιρρίου) κ.ἄ. Ἀ κ ρ ω τ ῆ ρ ι α ὀνομαστὰ εἶναι τὸ Νυμφαῖον (Ἄγ. Ὀρους), ὁ Καφηρεὺς, τὸ Σούνιον, ὁ Μαλέας, τὸ Ταίναρον κ.ἄ. Δ ι ὦ ρ υ ξ μοναδικὴ ἡ τῆς Κορίνθου καὶ μεγάλοι λ ι μ ἔ ν ε ς ὑπάρχουν εἰς τὸν Πειραιᾶ, Θεσσαλονίκην, Κέρκυραν, Πάτρας, Βόλον κ.λπ.

Τὸ **κλίμα** τῆς Ἑλλάδος εἶναι ἀπὸ τὰ καλύτερα τοῦ κόσμου. Γενικῶς εἶναι τοῦτο μεσογειακόν. Εἰδικώτερον δὲ θαλάσσιον εἰς τὰ παράλια, ἡπειρωτικόν εἰς τὸ ἐσωτερικόν. Περισσότεραι βροχαὶ πίπτουν εἰς τὴν Δυτ. Ἑλλάδα κ.λπ.

2. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΖΕΤΑΣΙΣ. Ἡ Ἑλλάς ἐξακολουθεῖ νὰ παραμένῃ γεωργικὴ χώρα μὲ κύρια προϊόντα τὰ σιτηρά, τὸν βάμβακα, τὸν καπνόν, τὴν ἄρυζαν, τὴν σταφίδα, τὸ ἔλαιον, τὰ ἐσπεριδοειδῆ καὶ τὰς ὀπώρας. Ἡ κτηνοτροφία τῆς Ἑλλάδος εὐρίσκεται ἐν ἀναπτύξει, ὅπως καὶ ἡ μελισσοκομία καὶ ἡ πτηνοτροφία.

Ἡ βιομηχανία ἀποτελεῖ τὸν ἕτερον κλάδον τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας τῆς Ἑλλάδος. Ἀσχολεῖται δὲ αὐτὴ μὲ τὴν ἐπεξεργασίαν τῶν γεωργικῶν τῆς προϊόντων, μὲ τὰ εἶδη διατροφῆς, τὴν κατεργασίαν τοῦ ξύλου καὶ χαρτοποιίαν, μὲ τὴν κατεργασίαν τοῦ καπνοῦ, τὴν ὑφαντουργίαν κ.λπ.

Τὸ ἑλληνικὸν ὑπέδαφος περιέχει βωξίτην, λευκόλιθον, λιγνίτην, μάρμαρα. Μὲ βάσιν αὐτὰ ἰδρύθησαν μεγάλα βιομηχανία οἰκοδομικαὶ (τσιμέντα κ.λπ.), χημικαὶ (χημικῶν λιπασμάτων κ.λπ.), ἐργοστάσιον κατασκευῆς ἀλουμίνης καὶ ἀλουμινίου καὶ λειτουργοῦν θερμοηλεκτρικὰ ἐργοστάσια παραγωγῆς ἠλεκτρικῆς ἐνεργείας (Ἀλιβέριου, Πτολεμαίδος).



Ἡ γεωγραφικὴ θέσις τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ συγκοινωνιακῆς πλευρᾶς εἶναι εὐνοϊκὴ. Ἐπικοινωνεῖ αὕτη μὲ τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανὸν (διὰ τοῦ στενοῦ τοῦ Γιβραλτάρ), μὲ τὸν Ἰνδικὸν ὠκεανὸν (διὰ τῆς διώρυγος τοῦ Σουέζ) καὶ μὲ τὸν Εὐξείνιον Πόντον (διὰ τοῦ Ἑλλησπόντου καὶ Βοσπόρου). Ὡς ἐκ τούτου ἡ ἐμπορικὴ ναυτιλία τῆς εἶναι ἀνεπτυγμένη. Ἡδη κατέχει τὴν ἑκτην θέσιν εἰς τὸν κόσμον, χωρὶς νὰ ὑπολογίζωνται τὰ πλοῖα τῆς, τὰ ὁποῖα ταξιδεύουν μὲ ξένας σημαίας καὶ ἥδη ὑψώνουν, τὸ ἐν μετὰ τὸ ἄλλο, τὴν γαλανόλευκον, χάρις εἰς τὰ ὑπὸ τῆς Ἐθνικῆς Κυβερνήσεως τῆς 21ης Ἀπριλίου ληφθέντα εἰδικὰ μέτρα.

Τὸ σιδηροδρομικὸν τῆς δίκτυον παραμένει τὸ προπολεμικὸν (2.573 χλμ.), ἐνῶ οἱ αὐτοκινητόδρομοὶ τῆς αὐξάνουν καὶ βελτιοῦνται συνεχῶς. Τέλος ἡ ἀεροπορικὴ συγκοινωνία συνδέει τὰς Ἀθήνας μὲ τὰς κυριωτέρας πόλεις τοῦ ἑσωτερικοῦ καὶ τὴν Ἑλλάδα μὲ τὸν ὑπόλοιπον κόσμον.

Ἡ κατασκευὴ ὑδροηλεκτρικῶν καὶ θερμοηλεκτρικῶν ἐργοστασίων κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη καὶ ὁ ἐξηλεκτρισμὸς τῆς ὑπαίθρου ἔχουν συντελέσει τὰ μέγιστα εἰς τὴν βελτίωσιν τῆς βιομηχανίας καὶ βιοτεχνίας τῆς χώρας. Ἡ καταβαλλομένη ὑπὸ τῆς Ἐθνικῆς Κυβερνήσεως σύντονος προσπάθεια διὰ τὴν ἐκβιομηχάνισιν τῆς χώρας, τὴν ἀναδιάρθρωσιν τῶν καλλιεργειῶν καὶ τὴν ἐκτέλεσιν μεγάλων παραγωγικῶν ἔργων, θὰ ἔχη συντόμως ὡς ἀποτέλεσμα τὴν αὐξησιν τοῦ κατὰ κεφαλὴν εἰσοδήματος καὶ τὴν ἐν γένει εὐημερίαν τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ. Τὰ δύο τελευταῖα ἔτη ἡ Ἑλλάς, διὰ τῶν ἐκτελουμένων ἔργων εἰς ὅλους τοὺς τομεῖς τῆς δραστηριότητος, ἔχει μεταβληθῆ εἰς ἀπέραντον ἐργοτάξιον.

3. ΠΟΛΙΤΙΚΗ-ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ. Οἱ κάτοικοι τῆς Ἑλλάδος, κατὰ τὴν ἀπογραφὴν τοῦ 1961, ἀνέρχονται εἰς 8.388.000. Σήμερον οὗτοι ὑπερβαίνουν τὰ 8.700.000. Ἡ πυκνότης τοῦ πληθυσμοῦ ἀναλογεῖ εἰς 64 κατ. κατὰ τετρ. χλμ.

**Πολίτευμα** τῆς χώρας εἶναι ἡ Βασιλευμένη Δημοκρατία. Ἐπίσημος θρησκεία ἡ Χριστιανικὴ Ὀρθόδοξος μὲ Αὐτοκέφαλον Ἐκκλησίαν. Ἡ ἐκπαίδευσις εἶναι ἱκανοποιητικὴ. Ἡ Ἑλλάς διαθέτει ἀρκετὰ πανεπιστήμια καὶ ἀνωτάτας σχολάς. Τὸ πνευματικὸν ἐπίπεδον τοῦ λαοῦ ἀνέρχεται συνεχῶς. Αἱ Καλαὶ Τέχναι καὶ τὰ Γράμματα καλλιεργοῦνται, ὥστε νὰ συνεχίζεται ἡ παράδοσις τῆς τρισχιλιετοῦς ἱστορίας τῆς.



Παρθενών

**Πρωτεύουσα** τῆς Ἑλλάδος εἶναι αἱ Ἀθῆναι (630.000 κ. καὶ μετὰ τῶν προαστίων 1.430.000 κ.), ἡ ἐνδοξότερα πόλις τοῦ κόσμου. Μεγάλαι πόλεις εἶναι ἡ Θεσσαλονίκη, ὁ Πειραιεύς, αἱ Πάτραι, ὁ Βόλος, ἡ Καβάλα, τὸ Ἡράκλειον κ.ἄ.

Ἡ Ἑλλάς κατανέμεται εἰς 9 γεωγραφικὰ διαμερίσματα (Στερεὰ Ἑλλάς καὶ Εὐβοία, Πελοπόννησος, Ἰόνιοι Νῆσοι, Ἡπειρος, Θεσσαλία, Μακεδονία, Θράκη, Νῆσοι Αἰγαίου Πελάγους καὶ Κρήτη). Ταῦτα δὲ εἰς 52 νομοὺς.

Ὁ **τουρισμὸς** εὐρίσκεται ἐν πλήρει ἀναπτύξει. Τὸ ὑπέροχον κλίμα τῆς Ἑλλάδος, ἡ καθαρὰ ἀτμόσφαιρα, ὁ πλοῦτος εἰς ἀρχαιολογικὰ μνημεῖα καὶ φυσικὰ καλλονάς, αἱ πολλοὶ ἱαματικαὶ πηγαὶ, ἡ παροιμιώδης φιλοξενία τῶν Ἑλλήνων ἀποτελοῦν μαγνήτας δι' ἀξιόζηλευτον τουριστικὴν κίνησιν.

Σπουδαιότεραι τουριστικαὶ ἀφετηριαὶ εἶναι αἱ ἑξῆς :

— **Ἀθῆναι** : (Ἀκρόπολις, μουσεῖα κ.λπ. τουριστικοὶ θησαυροὶ τῆς πρωτεύουσας, Σούνιον, Νῆσοι Ἀργοσαρωνικοῦ, Δελφοὶ κ.λπ.).

— **Κόρινθος** : (Ἀρχαία Κόρινθος, Λουτράκι κ.λπ.).



Δελφοί

- Πύργος: (Όλυμπία, ναός Έπικουρείου Άπόλλωνος).
- Σπάρτη: (Μυστράς, Μάνη κ.λπ.).
- Ναύπλιον: (Τίρυνς, Μυκῆναι, Έπίδαυρος κ.λπ.).
- Κέρκυρα - Ίωάννινα: (Δωδώνη).
- Λάρισα: (Μετέωρα, Τέμπη, Όλυμπος, Πήλιον).
- Θεσσαλονίκη: (βυζαντινά κτίσματα πόλεως, Πέλλα, Καστοριά, Άγ. Όρος, Φίλιπποι κ.ά.).
- Νῆσοι: Τῆνος, Μύκονος, Ρόδος, Κῶς, Δῆλος.
- Κρήτη: Κνωσσός, Φαιστός.
- Ίαματικάι Πηγαί: Λουτράκι, Αἰδηψός, Καμμένα Βοῦρλα, Υπάτη κ.λπ.

4. ΘΕΣΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟΝ ΧΩΡΟΝ.  
Ἡ τοποθέτησις τῆς Ἑλλάδος εἰς τὸν Μεσογειακὸν χῶρον, ὅπου ἐπὶ χιλιετηρίδας συγκρούονται τὰ συμφέροντα τῶσων λαῶν, καθιστᾷ τὴν θέσιν τῆς προνομιούχου, ἀλλὰ καὶ λεπτήν.

Ἡ Ἑλλάς εὑρίσκεται μεταξύ Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως. Ἀνέκαθεν ἀπετέλεσε τὸ προκεχωρημένον φυλάκιον τῆς Εὐρώπης, ἀλλὰ καὶ τὸν

κυματοθραύστην των ἑξ Ἀνατολῶν βαρβάρων. Ἀποτελεῖ τὸ κέντρον τοῦ «Ἀνατολικοῦ ζητήματος», δηλ. τῆς προσπάθειάς των Δυτικῶν Δυνάμεων νὰ διεισδύσουν εἰς τὴν Ἀνατολὴν καὶ τῆς Ρωσίας νὰ ἐξέλθῃ πρὸς τὸ Αἰγαῖον καὶ τὴν Μεσόγειον.

Ἡ Ἑλλάς ἐλέγχει τὰς θαλασσίας ὁδοὺς τῆς Μεσογείου, ἀλλὰ καὶ τὰς χερσαίας πρὸς τὰ Στενὰ καὶ τὴν Μέσην Ἀνατολήν.

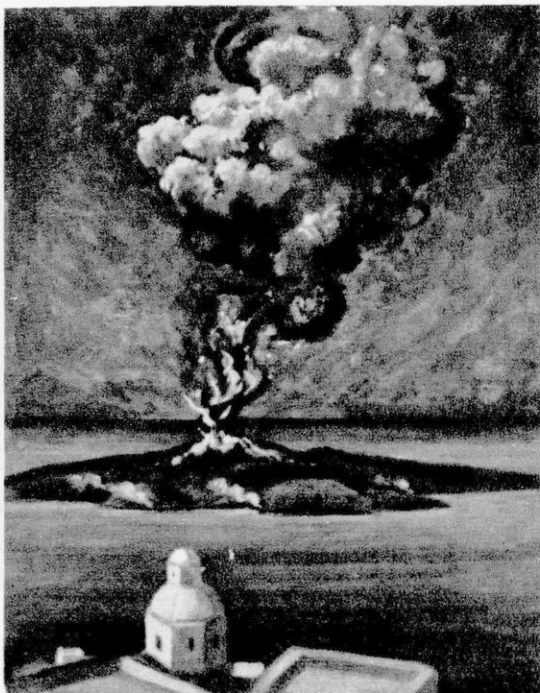
Δι' ὅλα αὐτὰ ἡ Ἑλλάς μετέχει τῶν μεγάλων Διεθνῶν

ὀργανισμῶν, ὅπως εἶναι ὁ Ο.Η.Ε., ἀλλὰ καὶ τοῦ Βορειοατλαντικοῦ Συμφώνου (NATO), ὁ ὁποῖος εἶναι ἀμυντικὸς συνασπισμὸς.

Χώρα δὲ καθαρῶς φιλειρηνικὴ διατηρεῖ ἐμπορικὰς σχέσεις μὲ ὅλας τὰς ἄλλας χώρας καὶ συμμετέχει εἰς τὴν «Κοινὴν Ἀγορὰν» (E.O.K.).

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον εἶναι ταγὸς τῆς προασπίσεως τῆς ἐλευθερίας καὶ τοῦ πολιτισμοῦ τοῦ Ἐλευθέρου Κόσμου καὶ οἰκοδόμος τῆς ἐθνικῆς τῆς προόδου καὶ εὐημερίας.

**Περίληψις.** Ἡ Ἑλλάς κατέχει σημαντικὴν καὶ προνομιοῦχον θέσιν εἰς τὴν Μεσόγειον, τὴν πλεόν ἱστορικὴν θάλασσαν τῆς ὑδρογείου. Ἡ μορφολογία τοῦ ἐδάφους τῆς παρέχει πολλὰς συγκοινωνιακὰς δυσκολίας εἰς τὴν ξηρὰν καὶ μεγάλας εὐκολίας εἰς τὴν θάλασσαν. Ἡ οἰκονομικὴ τῆς ἀνάπτυξις στηρίζεται εἰς τὴν γεωργίαν καὶ τὴν βιομηχανίαν. Ὁ τουρισμὸς τῆς εἰς τοὺς ἀρχαιολογικοὺς θησαυροὺς



Ἡφαίστειον Θήρας

της και τὰς φυσικὰς τῆς καλλονάς. Ἡ ἱστορία τῆς τῆς ἐπιβάλλει νὰ συνεργασθῆ με ὅλα τὰ κράτη διὰ τὴν εἰρήνην καὶ πολιτισμὸν εἰς τὸν κόσμον (Ο.Η.Ε.). Τὸ αἶσθημα τῆς αὐτοσυντηρήσεως δὲ νὰ μετέχη παντὸς συνασπισμοῦ, δυναμένου νὰ τῆς ἐξασφαλίσῃ τὴν ἐπιβίωσιν καὶ τὴν πρόοδον (ΝΑΤΟ).

**Ἑρωτήσεις.** Ποία εἶναι ἡ ὑψηλότερα κορυφή τῆς Ἑλλάδος; Ποῖος ὁ μεγαλύτερος ἐκ τῶν ἐσωτερικῶν ποταμῶν τῆς; Διατί ὁ πλούσιος θαλάσσιος διαμελισμὸς ἀποτελεῖ πλεονέκτημα διὰ μίαν χώραν; Ποῖα μεγάλα ἐργοστάσια λειτουργοῦν εἰς Ἀλιβέριον καὶ Πτολεμαῖδα; Τί εἶναι ἡ Δ.Ε.Η.; Διατί ἡ Ἑλλὰς ἔχει τόσον πλούσιον ἀρχαιολογικὸν πλοῦτον; Ποῖον ἀγαλμα, θὰ ἴδῃτε εἰς τὸ Μουσεῖον τῆς Ὀλυμπίας καὶ τὸ ὅποιον εἶναι τὸ πολυτιμότερον τοῦ κόσμου;

**Ἔργασίαι.** Ἐπισκεφθῆτε τὰ κυριώτερα τουριστικὰ κέντρα τῆς περιοχῆς σας.  
— Γράψατε μίαν ἔκθεσιν με θέμα: Τουριστικὸς περίπατος εἰς τὴν Πελοπόννησον.

## II

# Η ΑΣΙΑ

1. ΘΕΣΙΣ, ΕΚΤΑΣΙΣ, ΟΡΙΑ. Ἡ Ἀσία εὐρίσκεται εἰς τὸ βόρειον τμήμα τοῦ Ἀνατολικοῦ ἡμισφαιρίου τῆς Γῆς καὶ κατὰ τὸ μεγαλύτερον τμήμα αὐτῆς εἰς τὴν εὐκρατον ζώνην. Μικρὰ περιοχὴ τῆς ἀνήκει εἰς τὴν Πολικὴν ζώνην καὶ ἔτι μεγαλύτερα εἰς τὴν Τροπικὴν.

Ἡ ἑκτασίς τῆς, μετὰ τῶν νήσων, αἱ ὁποῖαι ὑπάρχοντα εἰς αὐτήν, ἀνέρχεται εἰς 44 περίπου ἑκατ. τετρ. χλμ.

Ἡ Ἀσία πρὸς Β. βρέχεται ἀπὸ τὸν Βόρειον Παγωμένον ὠκεανόν, πρὸς Α. ἀπὸ τὸν Εἰρηνικόν καὶ πρὸς Ν. ἀπὸ τὸν Ἰνδικόν. Πρὸς Δ. βρέχεται ἀπὸ τὴν Ἐρυθρὰν καὶ Μεσόγειον θάλασσαν καὶ συνορεύει μὲ τὴν Εὐρώπην. Ἀπὸ τὴν Εὐρώπην χωρίζεται διὰ νοητῆς γραμμῆς, ἡ ὁποία ἀρχίζει ἀπὸ τὸν Καύκασον, προχωρεῖ πρὸς τὴν Κασπίαν θάλασσαν, ἀκολουθεῖ τὸν Οὐράλην ποταμὸν καὶ τὰ Οὐράλια ὄρη καὶ καταλήγει εἰς τὸν Βόρειον Παγωμένον ὠκεανόν. Ἀπὸ τὴν Ἀφρικὴν χωρίζεται διὰ τῆς διώρυγος τοῦ Σουέζ.

2. ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΕΔΑΦΟΥΣ. Ἡ Ἀσία εἶναι ἡ περισσότερον ὄρεινὴ ἡπειρος. Τὸ μέσον ὕψος αὐτῆς φθάνει τὰ 960 μέτρα (τῆς Γῆς εἶναι 850 μ.). Διαθέτει τὰ ὑψηλότερα ὄρη τῆς Γῆς καὶ τὰ μεγαλύτερα βαθύπεδα αὐτῆς.

Εἰς τὸ νότιον τμήμα τῆς Ἀσίας ὑψώνεται ἡ ἀπέραντος ὄροσειρὰ τῶν Ἰμαλαίων ὄρεων, τῶν ὁποίων τὴν ὑψηλότεραν κορυφὴν, ὅπως καὶ ὀλοκλήρου τῆς Γῆς, τὸ Ἐβερεστ (8882 μ.), κατέκτησεν ἤδη ὁ ἄνθρωπος. Παραλλήλως σχεδὸν καὶ πρὸς Β. αὐτῆς ὑψώνονται αἱ ὄροσειραὶ : Καρακοροῦμ (8620 μ.), Ἰνδοκοῦχον (7760 μ.) καὶ Κουέν-Λούν (7.860 μ.). Πρὸς τὰ ΒΑ. ὑψώνονται τὰ Ἀλτάια (4550 μ.). ΝΔ. δὲ ὁ Καύκασος (5647) καὶ τὸ Ἀραράτ (5198 μ.).

Μεγάλα ὄροπέδια εἶναι τὸ Παμίρ (εἰς ὕψος πλεον τῶν 7.000



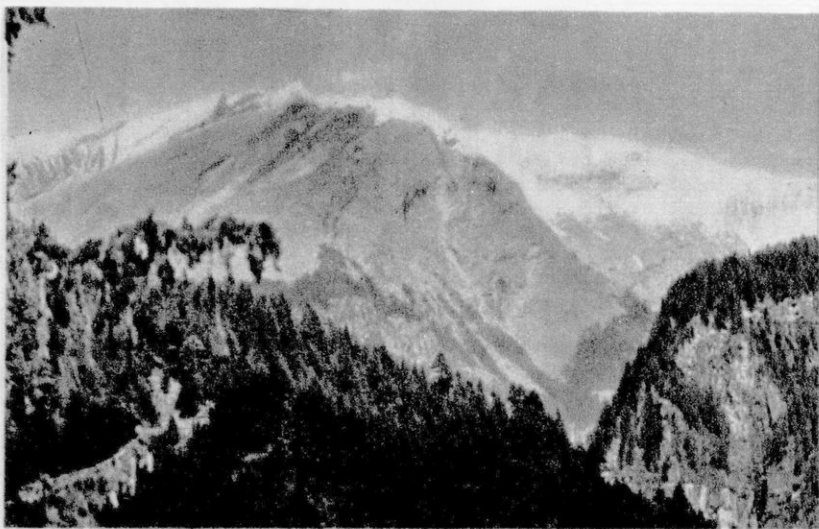
Χάρτης 'Ασίας

μ.), ή «Στέγη τοῦ Κόσμου», τὸ Κ α σ ι μ ῖ ρ καὶ τὸ Θ ι β ῆ τ. Ἄλλα ὄροπέδια, λόγω τῆς ξηρασίας, ἔχουν μεταβληθῆ εἰς ἐρήμους. Τοιαῦτα εἶναι αἱ ἐρημοὶ τῆς Ἀραβίας (Μεγάλη καὶ Μικρὰ Νεφούντ), τῆς Μ. Ἀσίας (Ἀλμυρὰ ἐρημος), τοῦ Ἰράν (Λούτ), τῆς Μογγολίας (Γκόμπι),

τοῦ Δεκάν (Θάρ) κ.ἄ. Τὸ βόρειον τμήμα τῆς Ἀσίας καταλαμβάνει ἡ μεγάλη στέππα τῆς Σιβηρίας.

Ἡ φαίσεια εὐρίσκονται πολλὰ εἰς τὴν χερσόνησον Καμποσιακάν, τὸ Ἰαπωνικὸν σύμπλεγμα (μὲ σπουδαιότερον τὸ Φουτσι-Γιάμα) καὶ τὴν Ἰνδουησίαν.

Ἀπὸ τὸ κέντρον τῆς Ἀσίας πηγάζουν ὅλοι σχεδὸν οἱ μεγάλοι ποταμοὶ αὐτῆς καὶ ἐκβάλλουν ἀκτινοειδῶς εἰς τοὺς διαφόρους ὠκεανούς. Κυριώτεροι εἶναι ὁ Ὅβις (5150 χμ.), ὁ Ἰενεσέης (4506 χμ.) καὶ ὁ Λένας (4500 χμ.), οἱ ὅποιοι ἐκβάλλουν εἰς τὸν Β. Παγωμένον ὠκεανόν. Οὗτοι κατὰ τὸν χειμῶνα παγώνουν καὶ ἀποτελοῦν ὁδοὺς διὰ τὰ ἔλκηθρα. Ὁ Ἀμούρ (4600 χμ.), ὁ Κίτρινος ἢ Χοαγκ-Χὸ (4300 χμ.), ὁ Κυανοῦς ἢ Γιάγκ-τσέ-Κίαγκ (5150 χμ.) καὶ ὁ Μεκὸγκ (4.023 χμ.), οἱ ὅποιοι ἐκβάλλουν εἰς τὸν Εἰρηρικὸν ὠκεανόν. Ὁ ἱερὸς Γάγγης (2478 χμ.), ὅστις ἐνώνεται μὲ τὸν Βραχμαπούτρα (2.704 χμ.), ὁ Ἰνδὸς (3200 χμ.), ὁ Εὐφράτης (2775 χμ.) καὶ ὁ Τίγρης (2500 χμ.), οἱ ὅποιοι ἐκβάλλουν εἰς τὸν Ἰνδικὸν ὠκεανόν. Οἱ περισσότεροι ἐξ αὐτῶν εἶναι πλωτοί. Κατὰ τὴν περίοδον τῶν θερινῶν Μουσῶνων πλημμυρίζουν ὑπερμέτρως, προκαλοῦν καταστροφάς, ἀλλὰ καὶ λιπαίνουν τὰ ἐδάφη.



Ἰμαλία : Ἐβερεστ



Εἰς τὴν Ἀσίαν ὑπάρχουν ἐπίσης αἱ μεγαλύτεραι λίμναι, ὡς ἡ Κασπία (438.000 τ.χ.), ἡ Ἀράλη (57.800 τ. χλμ.), ἡ Βαϊκάλη (35.000 τ.χ.), ἡ Βάλκας (Μργκολιστί = Ἔλος) (18.400 τ. χλμ.), ἡ Βάν (6.300 τ.χλμ.) κ.ἄ.

Ἡ θάλασσα διαμελίζει πλουσίως τὴν Ἀσίαν. Κυριώτεραι θάλασσαι εἶναι ἡ Ἀρκτική (Β. Παγωμένος ὠκεανός), ὁ Εὐξείνιος Πόντος καὶ ἡ Μεσόγειος (Ἀτλαντικός), ἡ Ἐρυθρά, ἡ Ἀραβική καὶ τῆς Βεγγάλης (Ἰνδικός), ἡ Σινική, ἡ Κιτρίνη, ἡ Ἰαπωνική καὶ ἡ Βερίγγειος (Εἰρηνικός).

Κυριώτεραι χερσόνησοι εἶναι ἡ Καμτσιάτκα, ἡ Κορέα, ἡ Ἰνδοκίνα, ἡ Μαλαϊκή, αἱ Ἰνδία, ἡ Ἀραβία καὶ ἡ Μ. Ἀσία.

Σπουδαιότεροι πορθμοὶ ὁ Βερίγγειος, τῆς Σιγκαπούρης, ὁ Ἑλλησποντος καὶ ὁ Βόσπορος.

Τέλος αἱ νῆσοι τῆς Ἀσίας εἶναι πολλαί. Σπουδαιότεραι δὲ εἶναι αἱ Ἰαπωνικαὶ νῆσοι, ἡ Φορμόζα, αἱ Φιλιππῖναι, ἡ Κελέβη, ἡ Βόρνεος, ἡ Ἰάβα, ἡ Σουμάτρα, ἡ Κεϋλάνη κ.ἄ.

Τὸ κλίμα τῆς Ἀσίας διαφέρει ἀπὸ τῆς μιᾶς ἄκρας εἰς τὴν ἄλλην, ἐφ' ὅσον ἐκτείνεται ἀπὸ τοῦ Β. Πολικοῦ κύκλου μέχρι τοῦ Ἰσημεριοῦ.

Εἰς τὴν βόρειον περιοχὴν ἡ γῆ εἶναι διαρκῶς σχεδὸν παγωμένη, ὁ χειμὼν εἶναι δριμύς καὶ τὸ θέρος βραχύτατον. Εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Ἀσίας τὸ κλίμα εἶναι ἠπειρωτικὸν μὲ ὀλίγας βροχάς. Εἰς τὸ νότιον τμήμα τὸ κλίμα εἶναι τροπικὸν μὲ ἀφθόνους βροχάς.

Αἱ μεγάλαι ὄροσειραὶ καλύπτονται συνεχῶς ὑπὸ χιόνων καὶ πάγων. Οἱ μουσῶνες παρασύρουν τεραστίας ποσότητας ὕδρατμῶν ἀπὸ τὸν Ἰνδικὸν ὠκεανὸν καὶ τοὺς μεταβάλλουν εἰς κατακλισμαίας βροχάς. Εἰς κανὲν μέρος τοῦ κόσμου δὲν βρέχει τόσον, ὅσον εἰς τὸν Βεγγαλικὸν κόλπον.

Ἀνάλογος μὲ τὸ κλίμα ἐκάστης περιοχῆς εἶναι καὶ ἡ βλάστησις τῆς Ἀσίας. Πρὸς Β. ὑπάρχουν μόνον ἀτελεῖς φυτικοὶ ὄργανισμοί. Νοτιώτερον εἶναι αἱ τοῦνδραι (ἀραιὰ θαμνώδης βλάστησις), τὰς ὁποίας ἀκολουθεῖ ἡ περιοχὴ τῶν μεγάλων δασῶν καὶ ἔπειτα τῶν στεππῶν. Εἰς τὰ νότια μέρη ἡ βλάστησις εἶναι πλουσιωτέρα (τροπικὰ δάση, πολύτιμα φυτά).

Εἰς τὴν ἀχανῆ ἑκτασιν τῆς Ἀσίας ἀπαντῶνται ὅλα τὰ εἶδη τῶν ζώων. Ἀπὸ τοὺς λύκους καὶ ἄρκτους τοῦ Βορρᾶ μέχρι τῶν λεόντων, τῶν λεοπαρδάλεων καὶ ἐλεφάντων τοῦ Νότου. Ἀπὸ τὴν παντελεῖ

ἔλλειψιν πτηνῶν τοῦ Βορρᾶ μέχρι τῶν ποικιλοχρῶμων πτηνῶν καὶ τὸ ἄπειρον πλῆθος τῶν ἔρπετῶν καὶ ἐντόμων τοῦ Νότου.

3. ΚΑΤΟΙΚΟΙ - ΦΥΣΙΚΗ ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ. Οἱ κ ἄ τ ο ι κ ο ι τῆς Ἀσίας ἀνέρχονται εἰς 1.720.000.000 (πυκνότης 38 κατ. κατὰ τ. χλμ.) καὶ εἶναι Ἀσιᾶται, ἀνήκοντες εἰς τὴν Λευκὴν φυλὴν, τὴν Κιτρίνην καὶ τὴν Μαύρην. Κατὰ τὸ θρήσκευμα εἶναι Βουδδισταί, Βραχμανισταί, Μωαμεθανοὶ κ.λπ. Τὸ πνευματικόν των ἐπίπεδον εἶναι πολὺ χαμηλόν.

Ἡ Ἀσία θεωρεῖται ὡς ἡ «κοίτις τοῦ ἀνθρωπίνου γένους». Εἰς αὐτὴν ἔζησαν μεγάλοι προῖστορικοὶ λαοὶ καὶ ἀνέπτυξαν πολιτισμοὺς (Σουμέριοι, Φοίνικες, Ἀσσύριοι, Βαβυλώνιοι, Χαλδαῖοι).

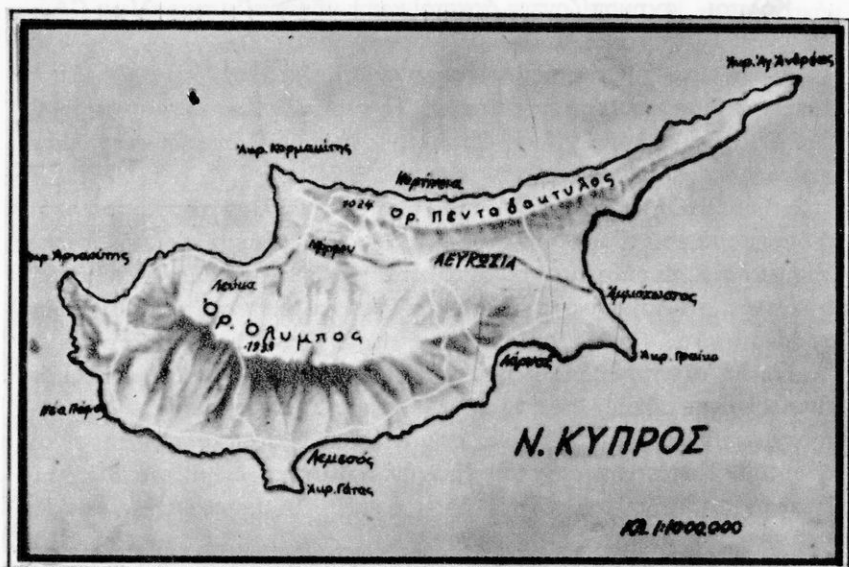
Πρῶτος ἀπετόλμησε νὰ εἰσχωρήσῃ εἰς τὸ ἐσωτερικόν της ὁ Μ. Ἀλέξανδρος (335 - 325 π.Χ.). Οἱ Εὐρωπαῖοι—καὶ πρῶτοι οἱ Βυζαντινοί—ἐπρομηθεύοντο διάφορα προϊόντα τῆς Ἀσίας (μέταξαν, μπαχαρικά κ.λπ.), ἀλλὰ δὲν ἐγνώριζον τίποτε διὰ τοὺς κατοίκους της. Ο Μάρκο Πόλο (1298) ἔγραψε βιβλίον καὶ διετείνετο, ὅτι ἔζησεν ἐπὶ πολλὰ ἔτη εἰς τὰ βάθη τῆς Ἀνατολῆς. Τοῦτο ἐκέντρισε τὸ ἐνδιαφέρον πολλῶν, ἀλλὰ ἡ πτώσις τοῦ Βυζαντίου, ἀπέκλεισεν ὅλας τὰς ἐμπορικὰς ὁδοὺς. Οἱ θαλασσοπόροι ἀνεζήτησαν ἄλλας ὁδοὺς καὶ ἤρχισεν ἡ κατὰκτησις πολλῶν ἀσιατικῶν χωρῶν ἀπὸ τοὺς Εὐρωπαίους.

Ἡ Ἀσία διαιρεῖται φυσικῶς εἰς Νοτιοδυτικὴν (Μέσην Ἀνατολήν), Νότιον, Κεντρικὴν, Ἄνω Ἀνατολήν καὶ Βόρειον.

Σήμερον ὑπάρχουν εἰς τὴν Ἀσίαν περὶ τὰ 30 ἀνεξάρτητα κράτη καὶ περὶ τὰ 20 ἀνεξάρτητα καὶ μέλη τῆς Βρεταννικῆς Κοινοπολιτείας ἢ ἡμιανεξάρτητα, κτήσεις κ.λπ.

Ταῦτα ἐξετάζομεν κατωτέρω.

**Ἑρωτήσεις - Ἔργασιαί.** Πρὸς ποῖον σημεῖον ἀπὸ τὸν τόπον σας εὐρίσκειται ἡ Ἀσία; Πόσας φορές χωρεῖ ἡ Ἑλλάς ἐντὸς αὐτῆς; Ποῖον εἶναι τὸ ὑψηλότερον ὄρος τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Γῆς; Γνωρίζετε ἂν ἐφθασαν ἄνθρωποι εἰς τὴν κορυφὴν αὐτῆν καὶ ποῖοι; Τί εἶναι οἱ μουσῶνες καὶ εἰς ποῖα σημεῖα τῆς Ἀσίας πνέουν; Τί ἄνθρωποι ζοῦν εἰς τὴν Ἀσίαν; Μήπως γνωρίζετε λαοὺς, οἱ ὅποιοι ἔζησαν κατὰ τὴν ἀρχαίαν ἐποχὴν; Ποῖα κράτη τῆς Ἀσίας ἀναγράφονται συνήθως εἰς τὰς ἐφημερίδας, διότι διάφορα γεγονότα συμβαίνουσι ἐκεῖ; Ποίας σχέσεις εἶχεν ἡ Ἑλλάς μὲ τὴν Ἀσίαν ἀνέκαθεν;



Χάρτης Κύπρου

## ΝΟΤΙΟΔΥΤΙΚΗ ΑΣΙΑ - ΜΕΣΗ ΑΝΑΤΟΛΗ

### 1. Η ΚΥΠΡΟΣ

1. ΦΥΣΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ. Η Κύπρος εύρσκεται εις τὸ ἀνατολικώτερον ἄκρον τῆς Μεσογείου θαλάσσης, πρὸς Ν. τῆς Μ. Ἀσίας καὶ ἀπέναντι τῆς Συρίας. Ἔχει ἕκτασιν 9.251 τ.χλμ.

Τὸ **ἔδαφος** τῆς νήσου εἶναι ὄρεινόν. Διασχίζεται ὑπὸ τῆς ὄροσειρᾶς τοῦ Ὀλύμπου μὲ ὑψηλοτέραν κορυφὴν τὸν Τρώωδον (2140 μ.), κατάφυτον ἐκ πεύκων. Πρὸς ΒΑ. ἄλλη ὄροσειρά, τὸ Πενταδάκτυλον (1045 μ.), προχωρεῖ πρὸς τὴν χερσόνησον Καραπασίαν καὶ καταλήγει εἰς τὸ ἀκρωτήριον Ἅγιος Ἀνδρέας.

Μεταξὺ τῶν δύο ὀρέων ἐκτείνεται ἡ εὐφορωτάτη πεδιάς Μεσαριά, ὁ σιτοβολῶν τῆς Κύπρου. Στεναὶ πεδινὰ λωρίδες, εὐφορώταται καὶ αὐταί, σχηματίζονται κατὰ μῆκος τῆς παραλίας.

Κυριώτερος ποταμὸς εἶναι ὁ Πεδιαῖος, ὅστις διαρρέει τὴν Μεσαριάν. Ἄλλοι δέ, μικρότεροι τούτου, συγκεντρώνουν τὰ ὕδατα ἢ σχηματίζονται λίμναι πλησίον τῆς παραλίας.

*α. λυμ*

Κόλποι σχηματίζονται αρκετοί κατά μήκος τών παραλίων (Άμμοχώστου, Λάρνακος, Λεμεσοῦ, Μόρφου).

**Τὸ κλίμα** τῆς Κύπρου εἶναι γενικῶς εὐκρατον, ποικίλλει ὁμως κατὰ τὰ διάφορα μέρη τῆς νήσου. Ἡ περί τὴν Λευκωσίαν περιοχὴ θεωρεῖται ἡ μᾶλλον ὑγιεινὴ, ἀπηλλαγμένη τῶν ἐλῶν τῶν παραλίων πόλεων καὶ τοῦ ψύχους τῶν ὄρεινῶν μερῶν.

**2. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΖΕΤΑΣΙΣ.** Τὸ εὐκρατον κλίμα τῆς Κύπρου καὶ ἡ διασπορὰ τοῦ πληθυσμοῦ τῆς εἰς τὰ χωρία καθιστοῦν αὐτὴν ἀγροτικὴν νήσον. Κυριώτερα προϊόντα εἶναι τὰ δημητριακὰ, τὰ γεώμηλα, ὁ καπνός, τὰ λαχανικὰ, τὸ ἔλαιον, οἱ ἐκλεκτοὶ οἶνοι τῆς, τὰ ἀμύγδαλα, τὸ λίνον κλπ. Γενικῶς εὐδοκιμοῦν φυτὰ ἀντέχοντα εἰς τὴν ξηρασίαν.

Πολλὰ αἰγοπρόβατα ἐκτρέφονται εἰς τὴν Κύπρον. Ὀνομαστοὶ δὲ εἶναι οἱ ὄνοι αὐτῆς. Ἡ πτηνοτροφία καὶ ἡ σπηροτροφία εἶναι ἀνεπτυγμένα. Ἡ ἀλιεῖα δὲν εἶναι σημαντικὴ, διότι οἱ κόλποι τῆς εἶναι ἀνοικτοί. Κατὰ τὴν ἀρχαίαν ἐποχὴν ἡ Κύπρος ἐφημιζέτο διὰ τὸν δασικόν τῆς πλοῦτον. Οὗτος ὁμως ἐμειώθη σημαντικῶς λόγῳ τῶν πολεμικῶν περιπετειῶν τῆς νήσου.

Τὸ ὑπέδαφος τῆς Κύπρου προσφέρει μεταλλεύματα σιδήρου, χαλκοῦ καὶ χρωμίου. Περιέχει ἐπίσης χαλκόν, χρωμίον γύψον καὶ μαγνήσιον.

Ἡ Κύπρος ἐξάγει μεταλλεύματα, χαρούπια, ὀπωρικά, οἶνους κ.λπ. καὶ εἰσάγει ὑφάσματα, μηχανήματα, φάρμακα, πετρέλαιον κ.λπ.

Ἡ βιομηχανία τῆς περιορίζεται εἰς τὴν ἐπεξεργασίαν τῶν ἐγχωρίων προϊόντων.

Ἡ συγκοινωνία εἶναι καλὴ. Διαθέτει ὁδικόν δίκτυον 7.000 χλμ., σιδηροδρομικὴν γραμμὴν 100 χλμ. καὶ πυκνὰς ἀτμοπλοϊκὰς καὶ ἀεροπορικὰς γραμμάς, αἱ ὅποια συνδέουν τὴν Κύπρον μὲ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὸν ἄλλον κόσμον.

**3. ΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΖΕΤΑΣΙΣ.** Οἱ κάτοικοι τῆς Κύπρου ἀνέρχονται εἰς 614.000 (πυκνότης 66,5) καὶ εἶναι Ἑλληνας 80% καὶ Τοῦρκοι κ.λπ. 20%. Ἐπίσημα ἐπικρατεῖ ἡ Ὀρθόδοξος Χριστιανικὴ, μὲ Αὐτοκέφαλον Ἐκκλησίαν, καὶ ἡ Μωσαμεθανικὴ. Ἡ ἐκπαίδευσις εἶναι ἀνεπτυγμένη καὶ τὸ πνευματικὸν ἐπίπεδον τῶν Κυπρίων ἀρκούντως ἱκανοποιητικόν.

Πολίτευμα τῆς Κύπρου εἶναι ἡ Δημοκρατία.

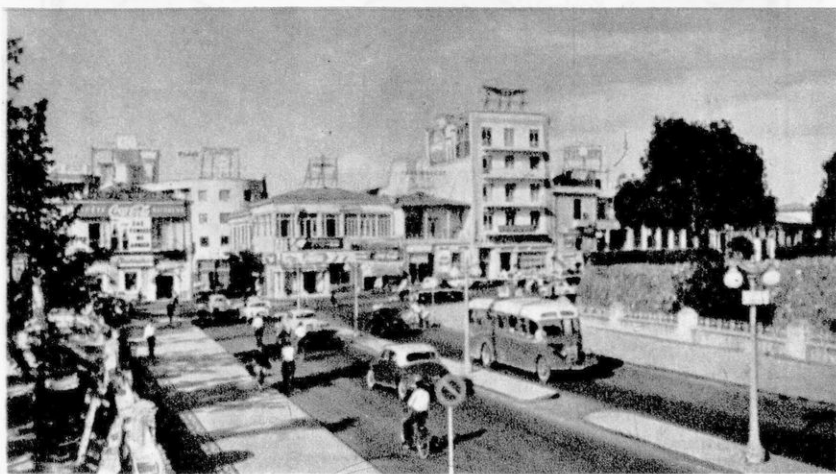
Πρωτεύουσα τοῦ νέου κράτους εἶναι ἡ Λευκωσία (95.000 κ.),

ή όποία άποτελεί τό διοικητικό, συγκοινωνιακό και πνευματικό κέντρον τής νήσου. Πόλεις : Άμμόχωστος (38.000 κ.), έπίγειον τής Λευκωσίας, Λεμεσός (46.000 κ.), Λάρναξ (20.000 κ.), Πάφος, Κυρήνεια κ.ά.

4. ΙΣΤΟΡΙΑ - ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ. Ή Κύπρος ύπήρξεν έλληνική πρό άμνημονεύτων έτών. Έκεί έγεννήθη ή Άφροδίτη, κατά τον θρύλον, και έκήρυξεν ό Άπόστολος Παύλος. Μετά πολλές περιπετειάς ή Κύπρος κατελήφθη ύπό τών Τούρκων και έπωλήθη εις τους Άγγλους (1878). Τό 1950 ή Έθναρχία τής Κύπρου ένήργησε δημοψήφισμα και οί Κύπριοι έψήφισαν τήν ένωση με τήν Έλλάδα. Ή Βρετανική στρατιωτική διοίκηση μετέβαλε τήν Κύπρον εις πολεμικό στρατόπεδον. Τό άπελευθερωτικό κίνημα (Ε.Ο.Κ.Α.) ήγωνίσθη και πολλά ήσαν τά θύματα του άγώνος διά τήν έλευθερίαν. Έν τέλει, διά τής συμφωνίας τής Ζυρίχης (1959), άνεγνωρίσθη ή άνεξαρτησία της.

Οί Κύπριοι, παρά τους μακρούς άγώνας των, ήδυνήθησαν νά διατηρήσουν τον έλληνισμόν των εις όλας τās έκδηλώσεις των : γλώσσα, τέχνη, φιλοσοφία, θρησκείαν. Τά ήθη των, έλληνικώτατα, διατηροϋνται άλώβητα, ώστε νά δύναται νά διακηρυχθῆ ότι ή Κύπρος δέν είναι έλληνική, άλλ' είναι Έλλάς.

Αί σχέσεις μεταξύ τών δύο χωρών είναι σχέσεις κόρης πρός τήν



Λευκωσία

μητέρα της. Παρ' όλον δὲ πού σήμερα οἱ Κύπριοι εἶναι ἐλεύθεροι καὶ εὐημεροῦν, παραμένει ἀσίγαστος ὁ πόθος τῆς ἐνώσεώς των μετὴν μητέρα Ἑλλάδα. Καὶ αὐτὸς συγκινεῖ ἕως τὰ μύχια τὰς καρδίας τῶν Κυπρίων Ἑλλήνων.

**Ἐρωτήσεις - Ἔργασια.** Διατί αἱ πεδιάδες τῆς Κύπρου εἶναι εὐφοροί; Τί ἐξάγει καὶ τί εἰσάγει ἡ Κύπρος; Τί γνωρίζετε διὰ τὴν Ε.Ο.Κ.Α.; Ποῖος εἶναι ὁ Ἐθνάρχης καὶ Κυβερνήτης τῆς Κύπρου;

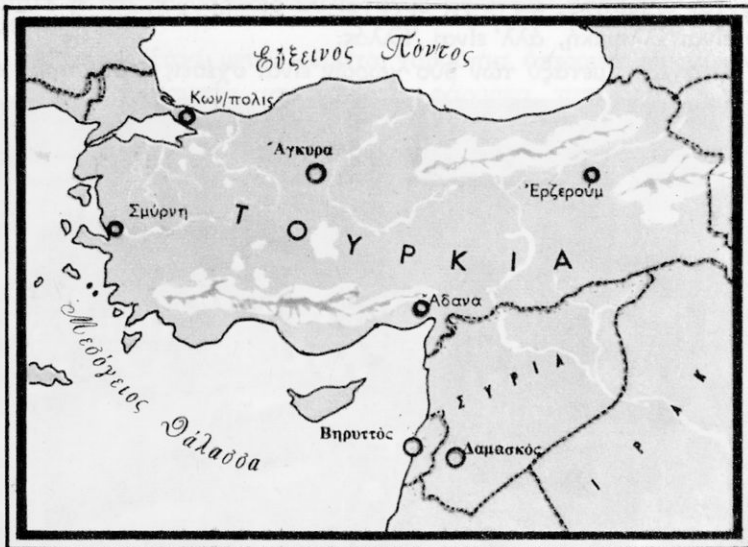
Συγκρίνατε τὴν ἔκτασιν τῆς Κύπρου μετ' ἐκείνην τῆς Κρήτης.

Κάμετε μίαν ἐργασίαν διὰ τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ Παύλου καὶ τοῦ Βαρνάβα εἰς Κύπρον καὶ ἀνακοινώσατέ τὴν εἰς τὴν τάξιν σας.

## 2. Η ΑΣΙΑΤΙΚΗ ΤΟΥΡΚΙΑ

1. ΦΥΣΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ. Ἡ Τουρκία καταλαμβάνει τὴν Μ. Ἀσίαν καὶ ὠρισμένα τμήματα ἄλλων συνεχομένων χωρῶν τῆς Ἀσίας. Κατέχει ἐπίσης τὴν Ἀνατολ. Θράκην (Εὐρωπαϊκὴ Τουρκία) καὶ τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου Ἴμβρον καὶ Τένεδον.

Πρὸς Β. βρέχεται ἀπὸ τὸν Εὐξείνιον Πόντον, πρὸς Α. συνορεύει μετὴν Ρωσίαν καὶ Περσίαν, πρὸς Ν. μετὴν Συρίαν καὶ βρέχεται ἀπὸ



Χάρτης τῆς Τουρκίας

τὴν Μεσόγειον θάλασσαν. Πρὸς Δ. βρέχεται ἀπὸ τὸ Αἰγαῖον πέλαγος. Ἡ ἔκτασις τῆς εἶναι 743.634 τ. χλμ. (Ἀσιατικὸν τμήμα).

Τὸ **ἔδαφος** τῆς Τουρκίας εἶναι ὀρεινόν. Εἰς τὸ κέντρον αὐτῆς ὑψώνεται μέγα ὄροπέδιον καὶ περὶ αὐτὸ εὐρίσκονται τὰ διάφορα ὄρη. Οὕτω πρὸς ΝΑ ὑψοῦται τὸ Ἄ ρ γ α ῖ ο ν (3.916 μ.), ἐσβεσμένον ἠφαίστειον καὶ κωνικὴ κορυφὴ παρὰ τὸν Ἄ ν τ ῖ τ α υ ρ ο ν (2700 μ.). Συνεχίζει πρὸς Δ. αὐτῶν ὁ Τ α ὕ ρ ο ς (3.560 μ.). Πρὸς Δ. εὐρίσκονται τὰ χαμηλὰ ὄρη Τ μ ῶ λ ο ς, Ὀ λ υ μ π ο ς Βιθυνίας κ.ἄ. Πρὸς Β. αἱ δασώδεις Π ο ν τ ι α κ α ῖ Ἄ λ π ε ι ς (3.700 μ.) καὶ πρὸς Α. μεγάλα καὶ ὑψηλὰ ὄρη. Τούτων δεσπόζει τὸ βιβλικὸν Ἄ ρ α ρ ἄ τ (5.170 μ.).

Τὸ κεντρικὸν ὄροπέδιον ἔχει ὡς κέντρον τὴν Ἄ λ μ υ ρ ἄ ν ἔρημον. Πρὸς Ν. αὐτοῦ σχηματίζονται αἱ πεδιάδες τῆς Κιλικίας καὶ Παμφυλίας. Πρὸς τὸ Αἰγαῖον δὲ εὐφορώταται πεδιάδες καὶ κοιλάδες.

Οἱ ποταμοὶ τῆς Τουρκίας ἔχουν τὰς πηγὰς των περὶ τὸ κεντρικὸν ὄροπέδιον. Σπουδαιότεροι ἐξ αὐτῶν εἶναι οἱ ἑξῆς : Ὁ Ἄ λ υ ς (1.040 χλμ.), ὁ Σ α γ γ ἄ ρ ι ο ς (600 χλμ.), γνωστὸς ἀπὸ τὰς μάχας τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ κατὰ τῶν Τούρκων (Ἰούλιος 1921), οἱ ὁποῖοι ἐκβάλλουν εἰς τὸν Εὐξείνιον Πόντον. Ὁ Γ ρ α ν ι κ ὸ ς ποταμὸς, ὅπου ὁ Μ. Ἀλέξανδρος ἐνίκησε τοὺς Πέρσας, ὅστις ἐκβάλλει εἰς τὴν Προποντιδα. Ὁ Ἐ ρ μ ο ς καὶ ὁ Μ α ῖ α ν δ ρ ο ς, οἱ ὁποῖοι ἐκβάλλουν εἰς τὸ Αἰγαῖον πέλαγος. Εἰς τὰ ἀνατολικά ὄρη ἔχουν τὰς πηγὰς των ὁ Τίγρης καὶ ὁ Εὐφράτης.

Σπουδαιότεραι λίμναι εἶναι ἡ Βὰν (6300 τ.χλμ.), ἡ Ἄ λ μ υ ρ ἄ ἡ Τάττο (1100 τ.χλμ.), ἡ ὁποία ἀποτελεῖ τεραστίαν ἀλυκὴν, διότι τὸ θέρος ἀποξηραίνεται καὶ ἀφήνει στρώματα ἄλατος.

Τὰ παράλια τῆς Τουρκίας ἔχουν πλούσιον διαμελισμόν, ἰδίως πρὸς Δ. Κυριώτεροι κ ὄ λ π ο ῖ εἶναι τῆς Ἀλεξανδρέττας καὶ τῆς Ἀταλείας (πρὸς Ν.). Τῆς Σμύρνης καὶ ὁ Ἀδραμυττηνὸς (πρὸς Δ.). Πο ρ θ μ ο ῖ εἶναι ὁ Ἑλλήσποντος καὶ ὁ Βόσπορος.

Τὸ κλίμα πρὸς τὸ ἑσωτερικὸν καὶ τὰ βόρεια εἶναι ἠπειρωτικὸν μὲ ὀλίγας βροχὰς (δι' αὐτὸ σχηματίζονται στέππαι), μὲ ψυχρὸν χειμῶνα καὶ θερμὸν θέρος. Πρὸς τὰ παράλια τοῦ Αἰγαίου εἶναι γλυκὺ, μεσογειακόν.

2. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΖΕΤΑΣΙΣ. Κυριώτερα προϊόντα τῆς Τουρκίας

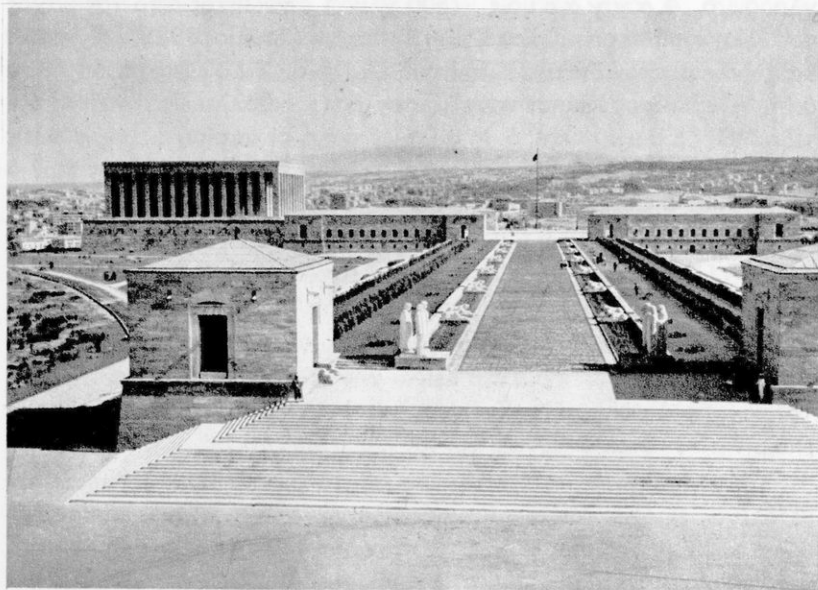
είναι τὰ γεωργικά: Δημητριακά, βάμβας, έλαΐα, οΐνοι, λαχανικά, όπωραιο, καπνός, όρυζα, κάνναβις, λίνον. Ή κτηνοτροφία είναι άνεπτυγμένη. Όνομασται είναι αι αίγες τής Άγκύρας, με τὰ λεπτά έρια, και τὰ πρόβιατα «καραμάν». Άνεπτυγμένα είναι επίσης ή πτηνοτροφία, ή μελισσοκομία και ή σηροτροφία. Ή άλιεία είναι καλή. Εις τὰ βόρεια κυρίως παράλια άλιεύονται άφθονοι ίχθυες (σαρδέλλαι, παλαμίδαι, λακέρδα κ.λπ.).

Ό δασικός πλοΐτος τής χώρας δέν είναι σημαντικός. Τό ύπέδαφος όμως άποδίδει άρκετούς γαιάνθρακακ, μόλυβδον, άντιμόνιον, ύδράργυρον, σίδηρον, χρώμιον κ.ά.

Ή βιομηχανία μόλις τώρα άρχίζει νά άναπτύσσεται και προσπαθεί νά καλύψη τας έγχωρίους άνάγκας.

Ή Τουρκία έξάγει σταφίδα, σϋκα, καπνόν, αύγά, κρέατα, ίχθυς. Εισάγει γεωργικά έργαλεία, μηχανήματα, χημικά προϊόντα κ.ά.

Ή συγκοινωνία δέν είναι έπαρκής. Διαθέτει όδικόν δίκτυον 18.000 χλμ. καλόν και 73.000 χλμ. ύποφερτόν. Τό σιδηροδρομικόν



Άγκυρα.: Μασσωλείον Κεμάλ Άτατούρκ





Σμύρνη

δίκτυόν της είναι 7.800 χλμ. Ἡ ἀκτοπλοία της εἶναι καλή. Μὲ τὸ ἐξωτερικὸν ἐπικοινωνεῖ δι' ὄλων τῶν συγκοινωνιακῶν μέσων.

3. ΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ. Οἱ κάτοικοι τῆς Τουρκίας ἀνέρχονται εἰς 26.470.000 (ἀσιατικὸν τμήμα) καὶ ἡ πυκνότης τοῦ πληθυσμοῦ εἶναι 40 κάτ. κατὰ τετρ. χλμ. Ἐξ αὐτῶν τὸ 90 % εἶναι Τοῦρκοι, οἱ δὲ λοιποὶ Κοῦρδοι, Λαζοὶ, Ἀρμένιοι, Ἑλληγνες κ.λπ. Ἐκ τῆς ἐπικρατεῖας ἐπικρατεῖ ἡ Μωαμεθανικὴ. Ἡ ἐκπαίδευσις εἶναι καθυστερημένη καὶ τὸ πνευματικὸν ἐπίπεδον τοῦ λαοῦ πολὺ χαμηλόν, ὅπως καὶ τὸ πολιτιστικόν. Οἱ Τοῦρκοι κατέκτησαν τὸ Βυζάντιον, ἀλλὰ ὑπὸ τὴν κατοχὴν των ἔσβησεν ὁ λαμπρὸς βυζαντινὸς πολιτισμὸς. Μεταρρυθμίσεις ἔκαμεν ὁ Κεμάλ Ἀτατούρκ (1923), ἀλλὰ παρέμειναν ἐπιφανειακά. Δὲν ἐπροχώρησαν ἕως τὴν ψυχὴν τοῦ τουρκικοῦ λαοῦ, ὁ ὅποιος ἐξακολουθεῖ νὰ ἐκδηλοῦται μὲ ὠμότητος (βανδαλισμοὶ κατὰ τῶν Ἑλλήνων Κων/πόλεως, Κυπρίων κ.λπ.).



Τούρκοι χορευτάι

**Πολίτευμα** τῆς χώρας εἶναι ἡ Δημοκρατία.

**Πρωτεύουσα** εἶναι ἡ Ἄγκυρα (680.000 κ.), με εὐρωπαϊκὴν ὄψιν. Πόλεις: Σμύρνη (360.000 κ.), ἄλλοτε κέντρον τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Ἄδανα (250.000 κ.), Προῦσσα (160.000 κ.), κέντρον ταπήτων καὶ μεταξουργίας, Ἐσκῆ-Σεχίρ (155.000 κ.), Ἰκόνιον, Καισάρεια κ.ἄ.

4. ΙΣΤΟΡΙΑ - ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ. Ἡ Μ. Ἀσία, τὴν ὁποίαν κατέχουν ἤδη οἱ Τούρκοι, ὑπῆρξεν ἀνέκαθεν πεδίου δράσεως τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Ἐκεῖ ἰδρύθησαν ἑλληνικαὶ ἀποικίαι καὶ ἐκεῖ ἔδρασεν ὁ Μ. Ἀλέξανδρος (Γρανικός, Ἐφεσος, Γόρδιος δεσμός, Κύδνος ποταμός, Ἴσσοσ κ.λπ.). Εἰς αὐτὴν ἐστηρίχθη τὸ Βυζάντιον καὶ ἐκεῖ ἐθαυματούργησεν ἡ ζωτικότητα τοῦ ἑλληνικοῦ στοιχείου, τὸ ὅποιον ἐπέτυχεν νὰ ἐπιζήσῃ ἀλώβητον ἐπὶ αἰῶνας, νὰ προοδεύσῃ καὶ νὰ εὐημερήσῃ, μέχρι τῆς Μικρασιατικῆς καταστροφῆς (1922).

Οἱ Τούρκοι, λαὸς μογγολικῆς καταγωγῆς, ἐκινήθησαν ἀπὸ τὴν πατρίδα των, τὸ Τουρκεστάν, κατέλαβον τὴν Μ. Ἀσίαν, τὴν Κων/πολιν (1453) καὶ ἐπροχώρησαν πρὸς τὴν Δύσιν. Ἔσταμάτησαν εἰς τὴν Οὐγγαρίαν. Κατόπιν ὁμως ἐνεπλάκησαν εἰς πολέμους με τὴν Ρω-

σιαν. Ήκολούθησεν ή 'Ελληνική Ήπανάστασις του 1821. Τά έδάφη της έχάνοντο κατά μεγάλα τμήματα και τό 1922 περιωρίσθη εις τά σημερινά της σύνορα. Οί Τουρκοί δέν άνεμίχθησαν εις τόν Β΄ Παγκόσμιον πόλεμον και άπέφυγον όλας τās καταστροφάς.

Αί άνέκαθεν έχθρικοί σχέσεις μεταξύ 'Ελλάδος και Τουρκίας κατέστησαν σχεδόν φιλικαί κατά τήν έποχήν Βενιζέλου - Κεμάλ. Τό Κυπριακόν έπεσκίασε τήν ανάπτυξιν αυτών. Αί έμπορικά όμως σχέσεις είναι σχετικώς καλά.

**Ήρωτήσεις - Ήργασιαί.** Ποία θάλασσαί και ποία στενά χωρίζουν τήν 'Ασιατικήν Τουρκίαν άπό τήν Εύρωπαϊκήν;

Διηγηθείτε τό ταξίδιον τών 'Αργοναυτών πρós τήν Κολχίδα, τών Μεγαρέων με τόν Βύζαντα πρós τήν «πόλιν τών τυφλών», τήν αναχώρησιν τών 'Ελλήνων άπό τήν Τροίαν.

Τί ήτο ό «Γόρδιος Δεσμός» και ποίος τόν έλυσε; Τί ήτο ό Κροίσος και ποϋ έξησε; Πώς ίδρύθη ή Κων)πολις; Ποίος άγιος έγεννήθη και έδρασεν εις τήν Καισάρειαν; Είς ποιον προΐδν ή Τουρκία συναγωνίζεται έπικινδύνως τήν 'Ελλάδα;

### 3. Η ΣΥΡΙΑ

1. ΦΥΣΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ. Ή Συρία εύρίσκεται μεταξύ Τουρκίας, Ήράκ, Ήορδανίας, Ήσραήλ, Λιβάνου και Μεσογείου θαλάσσης.

Ή έκτασίς της είναι 184.920 τετρ. χλμ.

Τό ΝΔ. τμήμα τής Συρίας καταλαμβάνει ό 'Αντιλίβανος (2.814 μ.). Τό Ν. τμήμα άποτελείται άπό όροπέδια με έδαφος στεππώδες. Τό Β. και ΒΑ. άποτελείται άπό τήν Συριακήν έρημον, άπό τήν όποίαν διέρχεται ό μέσος ροϋς του Εύφρατου ποταμού. Μόνον εις τά δυτικά παράλια σχηματίζεται στενή και εύφορος πεδιάς. Είς τήν Δ. Συρίαν διέρχεται ό ποταμός Ήρόντης, ό όποίος πηγάζει άπό τόν 'Αντιλίβανον και έκβάλλει εις τήν Μεσόγειον διά τής Τουρκίας. Τά παράλια είναι όμαλά.

Τό κλίμα είναι μεσογειακόν εις τά παράλια, όπου πίπτουν άρκετά βροχαί. Είς τό έσωτερικόν έπικρατεί ξηρασία με ψυχρόν χειμώνα και θερμόν θέρος.

2. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ. Πλησίον τών άκτών καλλιεργούνται σιτηρά, έσπεριδοειδή, φοίνικες και υπάρχουν έκτεταμένοι έλαιώνες. Ή περισσότερος πληθυσμός άσχολείται κυρίως με τήν κτηνοτροφίαν. Είς τήν έρημον διαιτώνται πολλοί νομάδες κτηνοτρόφοι, οί όποιοί ζούν υπό σκηνάς.

Υπάρχουν μικρά βιομηχανία μετάξης και ταπήτων.

Η χώρα διαθέτει οδικόν δίκτυον 11.000 χλμ., σιδηροδρομικόν (844 χλμ.) και αεροπορικόν με τὸ ἐξωτερικόν. Εἰς τὸ ἐσωτερικόν ἡ συγκοινωνία διεξάγεται διὰ καραβανίων.

3. ΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ. Οἱ κάτοικοι τῆς Συρίας ἀνέρχονται εἰς 5.193.000 (πυκνότης 28) καὶ εἶναι Σύριοι Ἄραβες. Ἔθνη ἑθνικὴ ὀμωαμεθανισμός, γλώσσα ἡ ἀραβικὴ, ἐκπαίδευσις καθυστερημένη. Πολιτιστικόν ἐπίπεδον τοῦ λαοῦ πολὺ χαμηλόν.

**Πολίτευμα :** Δημοκρατικόν.

**Πρωτεύουσα :** Δαμασκός (550.000 κ.), ἡ ὁποία θεωρεῖται ἀπὸ τὰς ἀρχαιότερας πόλεις τοῦ κόσμου. Φημίζεται διὰ τὰ δαμασκηνα σπαθία καὶ τὰ μεταξωτὰ ὑφάσματα. Εἰς αὐτὴν ἔχει τὴν ἔδραν τοῦ ὀ πατριάρχης Ἀντιοχείας. Πόλεις Χαλέπιον (460.000 κ.), Χόμς (340.000 κ.), Χάμα (200.000 κ.), Λατάκεια κ.ἄ.

4. ΙΣΤΟΡΙΑ. Τὰ παράλια τῆς Συρίας ὑπῆρξαν ἡ κοιτὶς τοῦ φοινικικοῦ πολιτισμοῦ, ὁμοῦ μετὰ τὰ παράλια τοῦ γειτονικοῦ Λιβάνου. Κατὰ τοὺς Ρωμαϊκοὺς καὶ Ἀλεξανδρινούς χρόνους ἡ Συρία ἐγνώρισε μεγάλην ἀκμὴν. Ὁ Χριστιανισμὸς διεδόθη εὐρύτατα εἰς τὴν Συρίαν (Δαμασκός, Ἀντιόχεια), ἀλλὰ τὸν ἐξερρίζωσεν ὁ Ἰσλαμισμὸς.

Ἡ Συρία ἐγένεν ἀνεξάρτητον κράτος τὸ 1944.

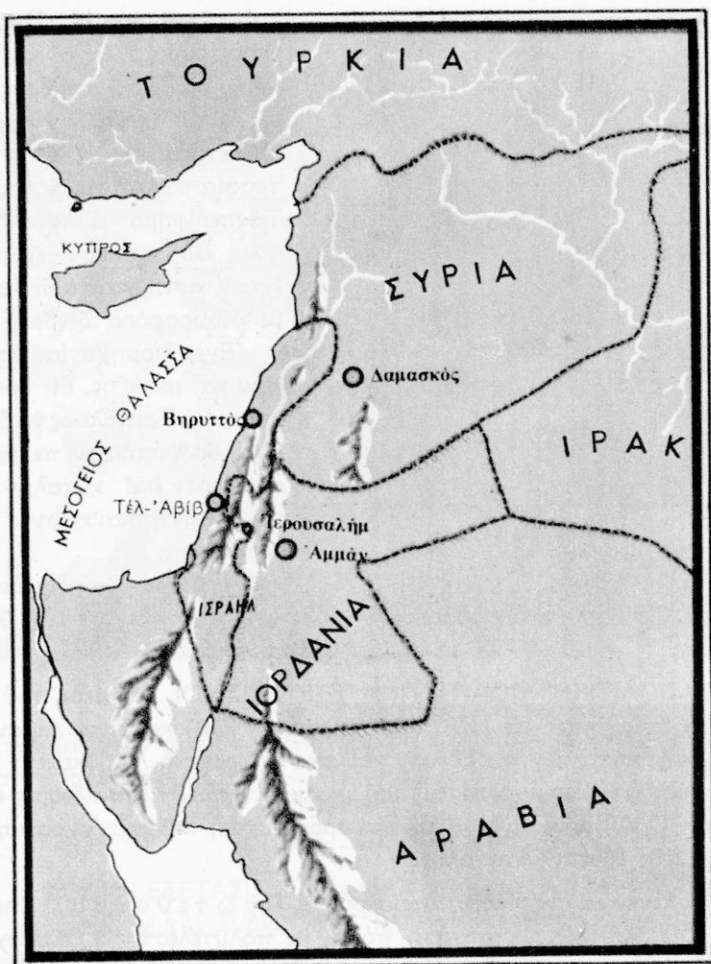
#### 4. Ο ΛΙΒΑΝΟΣ

1. ΦΥΣΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ. Ὁ Λίβανος ἐκτείνεται ΝΔ. τῆς Συρίας, μετὰ τὴν ὁποίαν συνορεύει ἀπὸ παντοῦ, ἐκτὸς τοῦ Ν., ὅπου συνορεύει μετὰ τὸ Ἰσραήλ, καὶ τῶν Δ. ὅπου βρέχεται ἀπὸ τὴν θάλασσαν.

Ἡ ἔκτασις του εἶναι 10.400 τ. χλμ.

Ὁ Λίβανος εἶναι μία ὄσσις μετὰ τὰ καταπράσινα ὄρη Λίβανον (3.066 μ.) καὶ Ἀντιλίβανον (2.814 μ.) πρὸς Α., τὰ ὁποῖα κατέστησαν κέντρα χιονοδρομιῶν. Μεταξὺ τῶν ὀρέων αὐτῶν ἀπλώνεται μία ζώνη ὀροπεδίων, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ τὴν πλουσιωτέραν περιοχὴν τῆς χώρας. Πρὸς τὴν ἀκτὴν ἀπλώνεται στενὴ καὶ εὐφορωτάτη πεδινὴ λωρίς (πεδιάς Φοινίκης).

Ἀπὸ τὴν ζώνην τῶν ὀροπεδίων πηγάζει ὁ Ὄροντης καὶ κατευθύνεται πρὸς τὴν Συρίαν. Ἐπίσης ὁ Λεόντης (125 χλμ.), ὁ ὁποῖος.



Χάρτης Μέσης Ανατολής

είναι έσωτερικός ποταμός του Λιβάνου και εκβάλλει εις την Μεσόγειον. Τα παράλια είναι όμαλά.

Τὸ κλίμα είναι μεσογειακὸν μὲ ἥπιον χειμῶνα καὶ πολλὰς βροχὰς κατὰ τὸ θέρος, ἐνῶ εἰς τὰς πεδινὰς περιοχὰς ἐπικρατεῖ καύσων.

2. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΖΕΤΑΣΙΣ. Ὁ Λίβανος εἶναι χώρα γεωργικὴ



Βεδουίνος τοῦ Λιβάνου, Χριστιανός

καὶ κτηνοτροφική. Παράγει δημητριακά, λαχανικά, σί-  
νους, βανάνας, όπώρας, κα-  
πνόν καὶ σήσαμον. Μεγάλην  
ανάπτυξιν ἔχουν ἡ πτηνο-  
τροφία καὶ ἡ σηροτροφία.  
Τὰ περίφημα ἄλλοτε δάση  
τῶν κέδρων τοῦ Λιβάνου  
ἔχουν ἀντικατασταθῆ πλέον  
μὲ όπωροφόρα δένδρα.

Ἔχει βιομηχανίαν ταπή-  
των καὶ μετάξης. Εἰς τὸν λι-  
μένα τῆς Τρίπολεως ὑπάρχει  
μέγα διυλιστήριον πετρελαί-  
ου, διότι ἐκεῖ καταλήγει ὁ  
μέγας πετρελαιοαγωγὸς τῆς  
Μοσούλης.

**Συγκοινωνία:** ὀδικὸν δι-  
κτυον (550 χ.), σιδηροδρομικὸν (457 χ.) ἔμπορικὸς στόλος 4 ἑκ-  
τόνων.

3. ΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΖΕΤΑΣΙΣ. Οἱ κάτοικοι τοῦ Λι-  
βάνου ἀνέρχονται εἰς 1.782.000 (πυκνότης 230) καὶ εἶναι Λιβανέζοι  
ἀραβικῆς καταγωγῆς. Ἐθνικὴ γλῶσσα ἡ ἀραβικὴ, θρησκεία ἡ Χρι-  
στιανικὴ (κυρίως μαρωνίται) καὶ μωσαμεθανικὴ. Ἡ ἐκπαίδευσις εἶναι  
καλὴ. Ὁ Λίβανος εἶναι ἡ πλέον προοδευτικὴ καὶ ἐκσυγχρονισμένη  
χώρα τῆς Μέσης Ἀνατολῆς.

**Πολίτευμα :** Κοινὸβ. Δημοκρατία. Π ρ ω τ ε ὑ ο υ σ α : Βηρυτ-  
τὸς (500.000 κ.), ὠραισιότατη πόλις, μὲ πολυτελέστατα ξενοδοχεῖα,  
τουριστικὸν κέντρον κ.λπ. Π ό λ ε ι ς : Τρίπολις (120.000 κ.), Σάιντα  
(Σιδών), Σοῦρ (Τύρος) κ.ἄ.

4. ΙΣΤΟΡΙΑ. Ἡ ἀνθρωπότης ὀφείλει πολλὰ εἰς τὴν στενήν αὐτὴν  
λωρίδα τῆς γῆς. Οἱ Φοίνικες ἔδωσαν εἰς τὴν ἀνθρωπότητα τοὺς χάρ-  
τας, τοὺς ἀριθμοὺς, τὸ ἀλφάβητον. Ἀπὸ τὸ 1943 ὁ Λίβανος ἀπο-  
τελεῖ ἀνεξάρτητον κράτος.

Αἱ σχέσεις τῆς Ἑλλάδος καὶ τοῦ Λιβάνου εἶναι φιλικαί. Εἰς τὴν Βη-



Βηρυττός

ρυττόν ὑπάρχει ἀνθοῦσα ἑλληνικὴ παροικία καὶ τὸ ἑλληνικὸν στοιχεῖον προοδεύει.

## 5. ΤΟ ΙΣΡΑΗΛ

1. ΦΥΣΙΚΗ ΕΖΕΤΑΣΙΣ. Τὸ Ἰσραήλ ἐκτείνεται νοτίως τοῦ Λιβάνου καὶ συνορεύει μὲ τὴν Συρίαν, τὴν Ἰορδανίαν καὶ τὴν Αἴγυπτον, βρέχεται δὲ πρὸς Δ. ἀπὸ τὴν Μεσόγειον θάλασσαν.

Ἡ ἑκτασίς του εἶναι 20.850 τ. χλμ. Σήμερον ὁμως κατέχει μεγάλα ἐδάφη τῆς Ἰορδανίας καὶ ὀλόκληρον τὸ αἰγυπτιακὸν ἔδαφος μέχρι τοῦ Σουέζ καὶ τὴν χερσόνησον τοῦ ὄρους Σινᾶ. Οὕτως ἡ ἑκτασίς του ἔχει ὑπερτετραπλασιασθῆ.

Πρὸς τὰς ἀκτὰς τῆς Μεσογείου ἐκτείνεται στενὴ καὶ εὐφορωτάτη πεδιάς. Ἀνατολικώτερον εὐρίσκεται τὸ ὄροπέδιον τοῦ Ἰορδάνου μὲ τὰ χαμηλὰ ὄρη καὶ τὰ μεγάλα ὀνόματα (Θαβώρ, Κάρμηλον ἢ Καρ-



Βηθλεέμ

μήλιον, ὄρος τῶν Ἐλαιῶν). Μοναδικὸς ποταμὸς εἶναι ὁ βιβλικὸς Ἰορδάνης, ὁ ὁποῖος πηγάζει ἀπὸ τὸν Λίβανον, σχηματίζει τὴν λίμνην τῆς Γεννησαρέτ καὶ ἐκβάλλει εἰς τὴν Νεκρὰν θάλασσαν. Ἡ στάθμη τῆς λίμνης αὐτῆς εὐρίσκεται 400 μ. ὑπὸ τὴν Μεσόγειον. Εἶναι ἡ ἀλμυρωτέρα ὑδατίνη ἔκτασις τῆς Γῆς. Περιέχει ἄλας κατὰ μὲν τὴν ἐπιφάνειαν ἐπὶ 100 γραμμαρίων ὕδατος 19,2 γραμμ., εἰς βάθος δὲ 300 μ. ἐπὶ 100 γραμμαρίων ὕδατος 25,9 γραμμ. ἄλατος. Οὐδεὶς φυτικὸς



ἡ ζωικός ὄργανισμός δύναται νά ζήσῃ ἐντός αὐτῆς ἢ εἰς τὰς ὄχθας τῆς. Πρὸς Ν. εὐρίσκονται τὰ ὄρη Νεγκέμπ (1260 μ.).

Τὸ κλίμα εἶναι μεσογειακόν.

2. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΖΩΗ. Ἔχουν κατασκευασθῆ πολλά ἀρδευτικά ἔργα καὶ ἄγωνα πρὶν ἐδάφη κατέστησαν καλλιεργήσιμα. Παράγει σακχαρότευτλα, σίτον, σταφυλὰς, βάμβρακα, ἐλαίας, σῦκα, καπνόν, σήσαμον, γεώμηλα, λαχανικά καὶ ἐξαιρετικά ἐσπεριδοειδῆ (πορτοκάλια Γιάφας).

Εἰς τεχνητοὺς λειμῶνας ἐκτρέφονται ἀγελάδες ἐκλεκτῆς φυλῆς, αἰγοπρόβατα, ὄνοι, κάμηλοι κ.λπ. Ἀπὸ τὸ ὑπέδαφος λαμβάνεται ποτάσσα, πετρέλαιον, ἄσφαλτος κ.λπ. Ἡ βιομηχανία παρουσιάζει ἀλματώδη ἀνάπτυξιν (μετάλλου, χημικῶν προϊόντων, φαρμάκων, συντηρημένων τροφῶν, πλαστικῶν εἰδῶν, τεχνητῶν ὀδόντων).

Ἡ συγκοινωνία διεξάγεται μὲ ἄριστον ὁδικόν δίκτυον (5.000 χλμ.), σιδηροδρομικόν (640 χλμ.) καὶ ἀεροπορικόν. Τὸ Ἰσραήλ διαθέτει μικρὸν ἔμπορικόν στόλον.

3. ΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΖΕΤΑΣΙΣ. Κάτοικοι: 2.376.000 (πυκνότης 127), ὅλοι σχεδὸν Ἑβραῖοι (90%) καὶ ὀλίγοι Ἀραβες. Θρησκεία: Ἰουδαϊκή. Ἐκπαίδευσις: ἀρίστη. Πολιτιστικὸν ἐπίπεδον ὑψηλόν, μὲ σημαντικὰς προόδους εἰς τὸν ἐπιστημονικόν καὶ τεχνικὸν τομέα. Πολίτευμα: Δημοκρατία. Πρωτεύουσα:



Ναζαρέτ

Ίερουσαλήμ (175.000). Πόλεις: Τελ-Αβίβ - Γιάφφα (400.000), Χάιφα (200.000), Ναζαρέτ, Τιβεριάς κ.ά.

4. ΙΣΤΟΡΙΑ. Τò Ίσραήλ είναι άπό τά άρχαιότερα κράτη τού κόσμου. Κατά τήν μακραιώνα Ιστορίαν του υπέστη πολλές περιπετείας. Άπό τò 1948 κατέστη ελεύθερον κράτος, τò όποιον άναζητεί τò παρελθόν του. Είς τάς έορτάς του άναζή ή άρχαία Σιών και οί νέοι και αί νέαι ζωντανεύουν τούς χορούς και τάς σκηνάς τριών χιλιετηρίδων.

## 6. Η ΙΟΡΔΑΝΙΑ

1. ΦΥΣΙΚΗ ΕΖΕΤΑΣΙΣ. Εύρίσκεται μεταξύ Ίσραήλ, Συρίας, Ίράκ, Άραβίας και Αιγύπτου. Πρòς Ν. βρέχεται άπό τόν κόλπον τής Άκαμπα. Ή έκτασίς της είναι 96.622 τ. χλμ., άλλά τμήμα τού έδάφους της έχει καταληφθή ύπό τού Ίσραήλ.

Τò έδαφος τής Ίορδανίας είναι στεππώδες και έρημικόν.

Τò κλίμα είναι ήπειρωτικόν με όλίγας βροχάς.

2. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΖΕΤΑΣΙΣ. Αί όλίγαι βροχαι και ή έλλειψις άρδευτικών έργων δέν επιτρέπουν τήν μεγάλην ανάπτυξιν τής γεωργίας. Παράγει σίτον, έλαιας, σϋκα, τομάτας, κέχρον, όσπρια, χουρμάδας, καπνόν, οίνον. Είς τάς στέππας της έκτρέφονται αιγοπρόβατα, βοοειδή και κάμηλοι κατά νομαδικόν τρόπον. Έκ τού υπεδάφους έξάγονται άλας και γύψος. Ή βιομηχανία είναι ύποτυπώδης. Ή συγκοινωνία είναι άραιά είς τò έσωτερικόν. Διαθέτει όδικόν δίκτυον (7.000 χλμ.), σιδηροδρομικόν (420 χλμ.) και λιμένα τήν Άκαμπα.

3. ΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΖΕΤΑΣΙΣ. Κάτοικοι: 1.827.000 (πυκνότης 20), όλοι Ίορδανοί. Γλώσσα: Άραβική. Θρησκεία: Μωαμεθανική. Έκπαίδευσις: καθυστερημένη. Οί κάτοικοι είναι κατά τò πλείστον άναλφάβητοι νομάδες. Πολίτευμα: Συνταγματική Βασιλεία.

Πρωτεύουσα : Άμμάν (273.000 κ.). Πόλεις (ύπό Ίσραηλινήν κατοχήν) ή Ίερουσαλήμ, ή Ίεριχώ, ή Βηθλεέμ κ.ά. γνωσταί άπό τήν ζωήν και τά Πάθη τού Κυρίου. Πλήθος προσκυνητών επισκέπτονται κατ' έτος τούς Άγίους αυτούς Τόπους.

4. ΙΣΤΟΡΙΑ: Ή Ίορδανία είναι ή παλαιά Πετραία Άραβία, άλλοτε



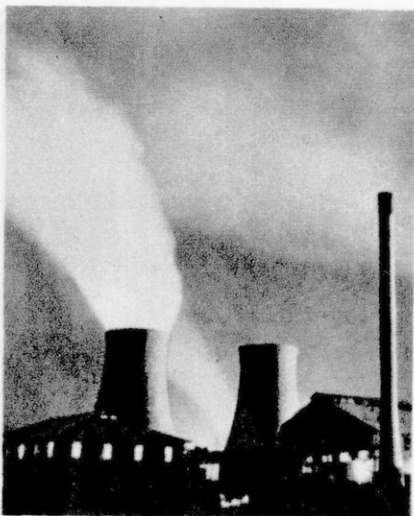
Τιβεριάς

ὄνομαστὸς σιτοβολῶν. Ἀπὸ τὸ 1946 ἔγινεν ἀνεξάρτητον κράτος καὶ εὐρίσκεται εἰς διαρκεῖς διενέξεις μὲ τὸ Ἰσραήλ.

## 7. ΤΟ ΙΡΑΚ

1. ΦΥΣΙΚΗ ΕΖΕΤΑΣΙΣ. Τὸ Ἰράκ (Μεσοποταμία) εὐρίσκεται μεταξὺ Ἀραβίας, Περσίας, Τουρκίας, Ἰορδανίας καὶ βρέχεται ἀπὸ τὸν Περσικὸν κόλπον. Ἔκτασις: 444.442 τ. χλμ.

Τὸ ἔδαφος πρὸς ΝΔ. ἀποτελεῖ προέκτασιν τῆς Συριακῆς ἐρήμου. Πρὸς Β. τὸ ἔδαφος εἶναι ὄρεινόν. Τὸ ἀνατολικὸν τμήμα καὶ νότιον ἀποτελεῖ ἀπέραντον λεκανοπέδιον, τὸ ὁποῖον διαρρέουσι οἱ ποταμοὶ Τίγρης καὶ Εὐφράτης, οἱ ὁποῖοι πρὸ τοῦ Περσικοῦ κόλπου ἐνώνονται εἰς τὸν Σάτ Ἐλ Ἀράμπ. Μὲ τὰς προσχώσεις των οἱ ποταμοὶ τροφοδοτοῦν διαρκῶς τὸ ἔδαφος καὶ τὸ κατέστησαν μίαν ἀπὸ τὰς γονιμωτέρας περιοχὰς τοῦ κόσμου, μίαν ἀληθῆ Γῆν τῆς Ἐπαγγελίας.



Μοσούλη

Ἐδῶ τοποθετεῖται καὶ ὁ ἐπίγειος παράδεισος τῶν πρωτοπλάστων.

Τὸ κλίμα εἰς τὴν περιοχὴν τῆς ἐρήμου εἶναι ἐρημικόν, θερμὸν καὶ ξηρὸν. Εἰς τὴν ὑπόλοιπον χώραν εἶναι ἠπειρωτικόν, ἀλλ' ἠπιον, διότι δέχεται βροχάς.

2. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΖΕΤΑΣΙΣ. Εἶναι χώρα γεωργικὴ καὶ κτηνοτροφικὴ. Παράγει σῖτον, κριθὴν, χουρμάδας, ὄσπρια, ὄρυζαν, σήσαμον, καπνόν. Ἐπίσης γαλακτοκομικὰ προϊόντα, ἔρια καὶ δέρματα. Τὸ ὑπέδαφος προσφέρει πετρέλαιον, γύψον καὶ μαγειρικὸν ἄλας. Αἱ

πετρελαιοπηγαὶ τῆς, αἵτινες ἀποτελοῦν τὴν κυρίαν πηγὴν πλοῦτου, εὐρίσκονται εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Μοσούλης, Κιρκούκ, Βασόρας.

Ἡ συγκοινωνία εἰς τὸ ἐσωτερικόν εἶναι ἀραιά. Διαθέτει ὁδικὸν δίκτυον (7500 χλμ.), σιδηροδρομικόν (1671 χλμ.) καὶ ἀεροπορικόν.

3. ΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΖΕΤΑΣΙΣ. Κάτοικοι: 7.263.000 (πυκνότης 18), οἱ ὅποιοι εἶναι ἀραβόφωνοι Ἰρακινοὶ (75 %), Κοῦρδοι κ.ἄ. Θρησκεία: Μωαμεθανικὴ. Ἐκπαίδευσις: καθυστερημένη. Ἡ χώρα τῶν Ἀσσυρίων (πρὸς Β.) καὶ Χαλδαίων (πρὸς Ν.) εὐρίσκεται ἡμέρον εἰς χαμηλὸν πολιτιστικὸν ἐπίπεδον. Πολίτευμα: Δημοκρατικόν. Πρωτεύουσα: Βαγδάτη (1.000.000). Πόλεις: Βασόρα (325.000), Μοσούλη (185.000), Κιρκούκ (90.000).

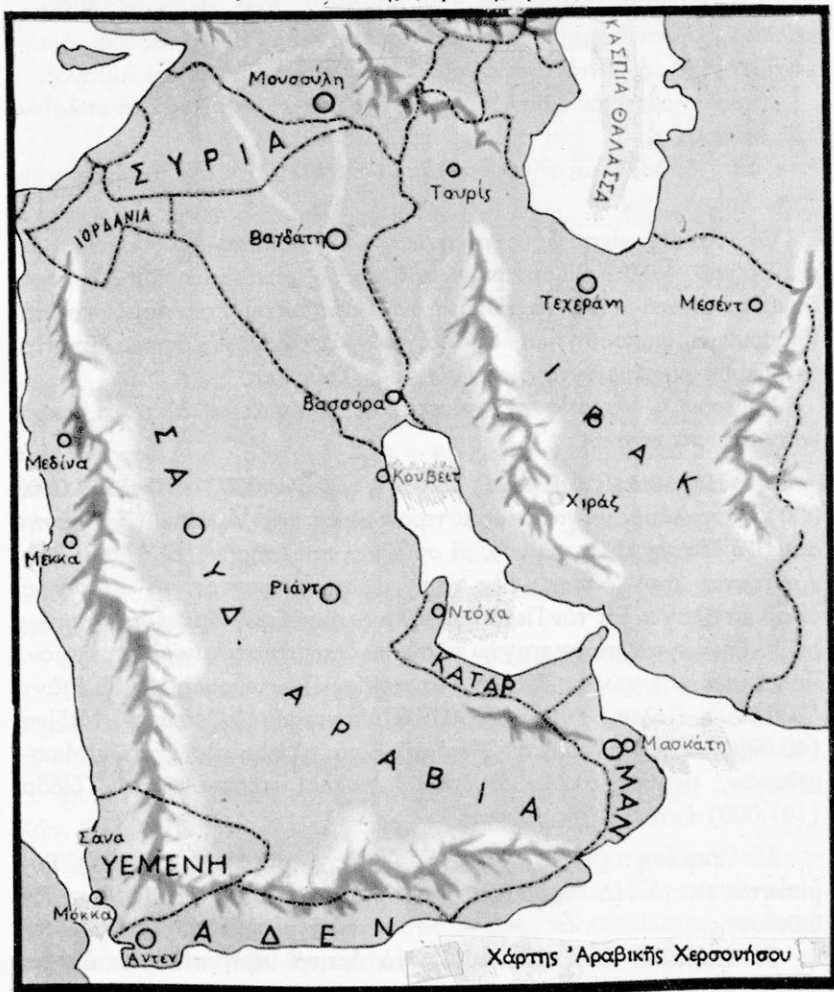
4. ΙΣΤΟΡΙΑ: Ἡ χώρα ἐγνώρισε τὴν μεγαλυτέραν ἀκμὴν τῆς κατὰ τὸν ἡ' αἰῶνα, εἰς τὴν ἐποχὴν τῶν Ἀράβων Χαλιφῶν τῆς Βαγδάτης. Ἀργότερον κατελήφθη ἀπὸ τοὺς Τούρκους καὶ ἀπέκτησε τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς μετὰ τὸν Α' Παγκόσμιον πόλεμον. Ἀπὸ τὸ 1958 ἀποτελεῖ ἀνεξάρτητον δημοκρατίαν.

Πλησίον τῆς Βαγδάτης ἤκμασαν αἱ πόλεις: Βαβυλῶν, Οὔρ, Κτη-

σιφῶν. Πλησίον τῆς Μοσούλης εὐρίσκονται τὰ ἐρείπια τῆς ἀρχαίας Νινευί. Ἡ Βασόρα εἶναι ἡ πόλις τῶν «Χιλίων καὶ μιᾶς νυκτῶν» τῆς Χαλιμάς.

## 8. ΤΑ ΑΡΑΒΙΚΑ ΚΡΑΤΗ

Ἡ Ἀραβία εἶναι μία μεγάλη χερσόνησος τῆς Δυτικῆς Ἀσίας, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ τὴν κοιτίδα τῆς μεγάλης φυλῆς τῶν Ἀράβων.



Είναι εν άπέραντον όροπέδιον με γυμνόν έδαφος, τó όποϊον διακόπτεται άπό όάσεις. Εϊς τά παράλια καί τά ύψώματα πίπτουν όλίγαι βροχαί. Εϊς τó έσωτερικόν έπικρατεί ξηρασία καί τó ύδωρ άποτελεϊ θησαυρόν.

Τó κλίμα εϊναι άπό τά θερμότερα του κόσμου, με παγεράς νύκτας πρós τά βόρεια. 'Η ΝΔ. περιοχή άποτελεϊται άπό εύφορα έδάφη. Εϊναι ή «εύδαίμων 'Αραβία» τών αρχαίων. 'Εκει, εϊς ύψος 1400 μ., καλλιεργούνται δημητριακά, καφέαι, φοίνικες. 'Εχει διάφορα άρωματικά φυτά, άπό τά όποϊα έξάγεται μύρον, σμύρνα καί λίβανος.

Χαρακτηριστικόν ζώον τής περιοχής εϊναι ή κάμηλος, τó «πλοϊον τής έρήμου».

Τó ύπέδαφος όμως τής χερσονήσου άποτελεϊ άνεξάντλητον πηγήν πετρελαίου.

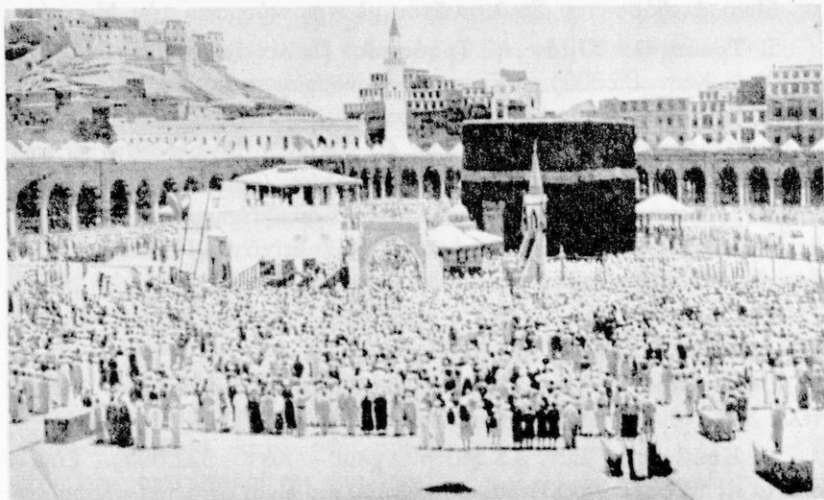
Οί 'Αραβες εϊναι λαός σημιτικός. 'Ο Μωάμεθ τούς κατέστησε φορείς του 'Ισλάμ. 'Ιδρυσαν τότε Ισχυρόν κράτος, άπό τó όποϊον έκινδύνευσε καί αυτό τó Βυζάντιον. 'Ανέπτυξαν πολιτισμόν καί τά Ιδιόρρυθμα διακοσμητικά σχέδια, τά «άραβουργήματα». 'Επειτα παρήκμασαν καί ύπετάγησαν εϊς τούς Τούρκους.

Σήμερον ή 'Αραβία κατανέμεται εϊς πλείστα μεγάλα καί μικρά κρατίδια, τά κάτωθι :

1. **Σαουδική 'Αραβία :** 'Εκτασις : 1.840.000 — Πληθ. 7.000.000). Καταλαμβάνει τó μεγαλύτερον μέρος τής 'Αραβικής χερσονήσου. Τó έδαφος εϊναι γυμνόν, με στέππας καί έρήμους, αι όποϊαι διακόπτονται άπό όάσεις. Εϊς τήν χώραν τρέφονται τά περίφημα άραβικά άλογα. Εϊς τόν Περσικόν κόλπον άκμάζει ή άλιεια μαργαριταριών. Τήν μεγαλυτέραν πηγήν πλούτου όμως άποτελεϊ τó πετρέλαιον. Πολίτευμα τής χώρας εϊναι ή Μοναρχία. Πρωτεύουσα ή 'Ελ-Ριάντ (200.000). Πόλεις : Μέκκα (158.000), πατρίς του Μωάμεθ. Μεδίνα (40.000), με τόν τάφον του Μωάμεθ. Εϊναι αι ίεραί πόλεις τών Μωαμεθανών, εϊς τάς όποϊας συρρέουν πολλοί προσκυνηταί. Τζέδδα (147.000) έπίνειον τής Μέκκας.

2. **'Υεμένη :** ('Εκτασις : 195.000 τ. χλμ. Κάτ. 4.500.000). Εύρίσκεται εϊς τó ΝΔ. τμήμα τής 'Αραβίας, κατá μήκος τής 'Ερυθράς θαλάσσης.

Τά παράλια εϊναι έρημοι. Εϊς τά όρεινά μέρη πίπτουν όλίγαι



Μωαμεθανοί προσευχόμενοι εις Μέκκαν

βροχαί. Τὸ κλίμα εἶναι πολὺ θερμὸν. Παράγει τὸν περίφημον καφὲν τῆς Μόκας, ξηροὺς καρπούς καὶ δέρματα. Ἄπὸ τὸ 1962 ἀποτελεῖ ἀνεξάρτητον Δημοκρατίαν. Εἶναι πολὺ καθυστερημένη καὶ μαστίζεται ἀπὸ ἀσθενείας. Πρωτεύουσα ἡ Σάνα (80.000). Πόλεις: Τάις, Χουντέιντα κ.ἄ.

3. **Νότιος Ὑεμένη** (Ἄντεν). (Ἐκτασίς: 155.000 τ. χλμ.—Κάτ. 1.250.000). Ἐκτείνεται εἰς τὸ νότιον μέρος τῆς χερσονήσου καὶ βρέχεται ἀπὸ τὸν κόλπον τοῦ Ἄντεν.

Εἰς τὰ παράλια καλλιεργοῦνται: βάμβαξ, καφέαι καὶ καπνός.

Ἦτο Βρεταννικὴ ἀποικία, ἀλλὰ ἀπὸ τὸ 1967 κατέστη ἀνεξάρτητος δημοκρατία. Πρωτεύουσα τὸ Ἄντεν (250.000 κ.), πόλις βιομηχανικὴ, μὲ διυλιστήριον πετρελαίου καὶ σημαντικὴν στρατηγικὴν σημασίαν.

4. **Μασκάτ Ὀμάν ἢ Μπατινάχ.** (Ἐκτ. 212.380 τ. χλμ.—Κάτ. 550.000).

Κεῖται εἰς τὸ ΝΑ. ἄκρον τῆς χερσονήσου. Εἰς τὰ παράλια καλλιεργοῦνται φοῖνικες, βανανέαι καὶ σακχαροκάλαμον. Σημαντικὴ εἶναι ἡ ἀλιεῖα μαργαριταριῶν. Κύριον προϊόν εἶναι τὸ πετρέλαιον, τὸ ὁποῖον ἐκμεταλλεύεται ἡ Ἀγγλικὴ ἐταιρεία ΣΕΛΛ.

Είναι ανεξάρτητον Σουλτανάτον με πρωτεύουσαν τὴν Μασκάτ.

5. **Τρούσιαλ Ὅμάν** ἢ **Τρούσιαλ Πολιτεῖαι**. ("Ἐκτ. 83.600 τ. χλμ.—Κάτ. 85.000). Εἶναι τριγωνικὴ ἔκτασις μεταξύ Ὅμάν, Σαουδικῆς Ἀραβίας καὶ Περσικοῦ κόλπου με συγκρότημα 7 νήσων. "Ἄλλοτε ἐλέγετο «Ἄκτῃ Πειρατῶν». Οἱ κάτοικοι ἀσχολοῦνται με τὴν ἀλιεῖαν μαργαριταριῶν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν (κάμηλος) με ὄρυκτον προῖον τὸ πετρέλαιον. Παλαιότερον ἦτο ὄρμητῆριον πειρατῶν καὶ δουλεμπόρων. Σήμερον κατανέμεται εἰς 7 Σεῖχᾶτα. Πρωτεύουσα ἡ Σάρτζα καὶ πόλις ἡ Ντουμπάι.

6. **Κατάρ**. ("Ἐκτ. 22.014 τ. χλμ.—Κάτ. 45.000). Εἶναι ὄρεινὴ χερσόνησος εἰς τὸν Περσικὸν κόλπον.

Εἶναι κέντρον ἀλιείας καὶ τὸ ὑπέδαφος περιέχει πετρέλαιον. Ἀποτελεῖ Σεῖχᾶτον με πρωτεύουσαν τὴν Ντόχα (10.000 κ.).

7. **Κουβέιτ**. ("Ἐκτ. 15.540 τ. χλμ.—Κάτ. 322.000). Εὐρίσκεται εἰς τὸ βάθος τοῦ Περσικοῦ κόλπου καὶ εἶναι ἀπὸ τὰς πλουσιωτέρας πετρελαιοπαραγωγούς χώρας τοῦ κόσμου. Ἡ ἐκμετάλλευσις τοῦ πετρελαίου μετέβαλε τὴν ἄλλοτε πρωτόγονον αὐτὴν περιοχὴν εἰς μίαν γωνίαν τῆς Εὐρώπης. Πολίτευμα : Μοναρχία. Πρωτεύουσα τὸ Κουβέιτ (250.000 κ.).

8. **Μπαχεῖν**. ("Ἐκτ. 552 τ. χλμ.—Κάτ. 160.000). Ἀποτελεῖται ἀπὸ σύμπλεγμα νήσων τοῦ Περσικοῦ κόλπου. Οἱ κάτοικοι ἀσχολοῦνται με τὴν ἀλιεῖαν καὶ τὴν [καλλιέργειαν φοινίκων. Κύριον πλοῦτον τῆς χώρας ὅμως ἀποτελεῖ ἡ ἐκμετάλλευσις τοῦ πετρελαίου. Εἶναι Σουλτανάτον με πρωτεύουσαν τὴν Μενάμα (80.000 κ.).

## 9. ΤΟ ΙΡΑΝ

1. ΦΥΣΙΚΗ ΕΖΕΤΑΣΙΣ. Τὸ Ἴράν (Περσία) ἀποτελεῖ τὸ ἀνατολικώτερον κράτος τῆς Μέσης Ἀνατολῆς. Πρὸς Β. συνορεύει με τὴν Ρωσίαν καὶ βρέχεται ἀπὸ τὴν Κασπίαν θάλασσαν. Πρὸς Α. συνορεύει με τὸ Ἀφγανιστάν καὶ τὸ Πακιστάν. Πρὸς Ν. βρέχεται ἀπὸ τὸν Περσικὸν κόλπον. Πρὸς Δ. συνορεύει με τὸ Ἰράκ καὶ τὴν Τουρκίαν.

Ἡ ἔκτασις τοῦ Ἴράν εἶναι 1.645.000 τ. χλμ.

Ἡ Περσία ἔχει εἰς τὸ κέντρον τὸ ἀπέραντον ὄροπέδιον τοῦ Ἴράν (δι' αὐτὸ ὀνομάζεται ἐπισήμως Ἴράν), τὸ ὁποῖον περιβάλλεται ἀπὸ ὄρη. Οὕτω πρὸς Β. φράσσει τὴν χώραν με τὴν Κασπίαν θάλασσαν



τὸ Ἐλμπρούζ (5670 μ.), μὲ ἡφαιστειακὸν κῶνον. Πρὸς Δ. ὑψώνεται ἡ ὄροσειρὰ Ζάγκρος (5150 μ.) καὶ πρὸς τὰ ΒΑ. τὸ Ἴνδοκούχον (7760 μ.).

Αἱ εὐφορώτεραι περιοχαὶ εἶναι πρὸς τὰ παράλια τῆς Κασπίας θαλάσσης καὶ αἱ περὶ τὴν ὄροσειρὰν Ζάγκρος κοιλάδες. Εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς χώρας ὑπάρχουν ἔρημοι ἢ στέππαι καὶ τμήματα πλήρη λιμνῶν καὶ τελμάτων.

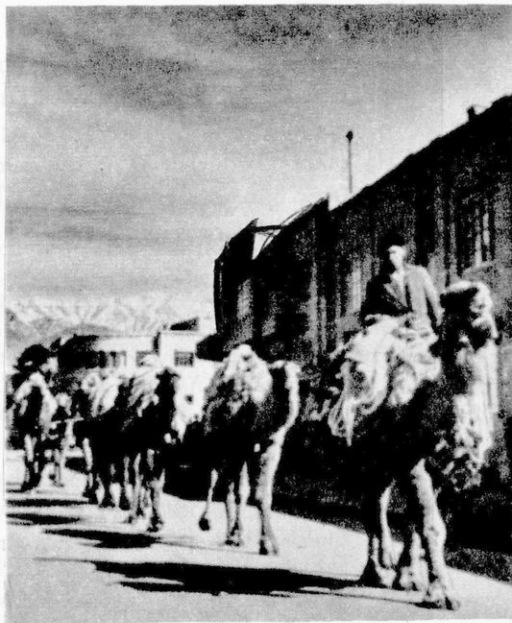
Ποταμοὶ σχηματίζονται εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Κασπίας ὡς παραπόταμοι τοῦ Τίγρητος κυρίως. Λίμναι εἶναι ἡ Οὐρμία (2855 τ. χ.), ἡ Νιρίς, ἡ Χαμούν κ.ἄ. Τὸ ὕδωρ τῶν δύο πρώτων εἶναι ἄλμυρόν, λόγῳ τοῦ ἄλατος, τὸ ὁποῖον περιέχουν.

Τὸ κλίμα εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Κασπίας εἶναι ὑγρὸν καὶ ἀνθυγιεινόν. Εἰς τὸ ἐσωτερικὸν κυριαρχεῖ τὸ κλίμα τῆς ἐρήμου. Εἰς τὸ λεκανοπέδιον, κατὰ τὴν ἡμέραν ἐπικρατεῖ ἀφόρητος καύσων καὶ μεγάλη ξηρασία. Κατὰ τὴν νύκτα ἡ θερμοκρασία κατέρχεται εἰς τὸ 0°, διότι δὲν ὑπάρχουν ὑδρατμοὶ νὰ ἐμποδίσουν τὴν ἀκτινοβολίαν τῆς θερμότητος.

## 2. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΖΕΤΑΣΙΣ.

Διάφορα τεχνητὰ ἔργα ὑποβοηθοῦν τὴν ἀνάπτυξιν τῆς γεωργίας. Καλλιεργοῦνται: Δημητριακὰ (σίτος, κριθή, ὄρυζα), βάμβαξ, σακχαρότευτλα, ἔσπεριδοειδῆ, ἀραχίδες, ἔλαιαι. Παράγει τείον, καπνὸν (ἀρίστης ποιότητος). Εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ Χιράζ καλλιεργοῦνται ἀπέραντοι ροδῶνες. Εἰς τὰς στέππας καὶ τὰς ἐρήμους ἐκτρέφονται πολλὰ αἰγοπρόβατα, βοοειδῆ καὶ κάμηλοι κατὰ νομαδικὸν τρόπον. Μεγάλην ἀνάπτυξιν ἔχει ἡ σηροτροφία. Ἐκ τοῦ ὑπεδάφους ἐξάγονται πετρέλαιον, χρωμίτης,

Καραβάνιον εἰς Τεχεράνην



γύψος, άνθραξ, πολύτιμοι λίθοι, σίδηρος, χαλκός κ.ά.

Είς τήν Περσίαν κατασκευάζονται οί περίφημοι άνά τόν κόσμον χειροποίητοι τάπητες. Βιομηχανικά προϊόντα τής χώρας είναι τά τσιμέντα, ή σάκχαρις, τά μεταξωτά ύφάσματα, ή γιούτα, τó ροδέλιον κ.ά.

Όλοι αί συγκοινωνίαι είναι άνεπαρκείς λόγω τής έκτάσεως τής χώρας καί τού έδάφους (ξηρμοί). Η Περσία διαθέτει όδικόν δίκτυον 33.000 χλμ. καί σιδηροδρομικόν 3.550 χλμ.

3. ΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΖΕΤΑΣΙΣ. Κ ά τ ο ι κ ο ι : 22.182.000 (πυκνότης 14). Είναι Πέρσαι τού Ίράν (60 %), Τουρκοτάταροι (20 %), Κοϋρδοί, Άραβες κ.λπ. Θ ρ η σ κ ε ί α : Μωαμεθανική (90%). Έ κ π α ί δ ε υ σ ι ς : καθυστερημένη. Π ο λ ί τ ε υ μ α : Μοναρχία (ό μονάρχης λέγεται Σάχης).

Π ρ ω τ ε ύ ο υ ς α : Τεχεράνη (2.320.000 κ.) μέ τόν ώραιότερον κήπον τού κόσμου (τό «Γκιουλιστάν»). Π ό λ ε ι ς : Ταυρίς (300.000), Ίσπαχάν (270.000), Μεσέντ (250.000), Άμπαντάν (250.000), Ρέστ, Χαμαντάν κ.ά.

4. ΙΣΤΟΡΙΑ. Κατά τήν άρχαίαν έποχήν οί Πέρσαι είχον άναπτύξει πολιτισμόν. Προσεπάθησαν νά ύποτάξουν τούς Έλληνας καί ήρχισεν ή παρακμή των. Ύπετάγησαν είς τόν Μ. Άλέξανδρον καί έν συνεχεία είς άλλους λαούς. Άλλ' έπανίδρυσαν τó κράτος των καί κατέστησαν κίνδυνος διά τούς Βυζαντινούς. Έναντίον των έπολέμησαν ό Βελισσάριος καί ίδία ό Ήράκλειος.

**Έρωτήσεις - Έργασίαι.** Διατί τó όρος Λίβανος δέν παράγει πλέον ξυλείαν άπό τούς κέδρους του; Ποία είναι τά άξιοθέατα τής Παλαιστίνης διά τούς Χριστιανούς; Τί παράδοξον γεωλογικόν φαινόμενον παρουσιάζει ή Νεκρά Θάλασσα;

Τί σχέσιν έχει ή Δαμασκός μέ τόν Άπόστολον Παύλον; Η Άντιόχεια μέ τόν Χρυσόστομον; Πώς εύρέθη ό Τίμιος Σταυρός τού Κυρίου; Ποίος μέγας στρατηλάτης άπέθανεν είς τήν Βαβυλώνα;

Ποϋ παράγεται ό καλύτερος καφές; Ποϋ γίνεται άλιεία μαργαριταριών; Ποία κράτη τής Μ. Άνατολής ζοϋν καί πλουτίζουν άπό τó πετρέλαιον;

Ποία είναι ίερά πόλεις τών Μωαμεθανών; Είς ποίαν πόλιν αναφέρονται αί «Χίλιαι καί μία νύκτες» τής Χαλιμάς; Τί σās ένθυμίζουν αί λέξεις: Μαραθών, Θερμοπύλαι, Σαλαμίς; Διατί οί Πέρσαι δέν μās ένοχλοϋν πλέον;

**Π Ι Ν Α Ξ**  
**ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΩΝ ΚΡΑΤΩΝ ΤΗΣ ΝΑ. ΑΣΙΑΣ**

Κ ρ ά τ η	*Εκτασίς (εις τ. χλμ.)	Πληθυσμός	Πρωτεύουσα	Πληθυσμός Πρωτεύουσ.
Κύπρος	9.251	614.000	Λευκωσία	95.000
Τουρκία (*Ασιατ.)	743.634	26.470.000	*Αγκυρα	680.000
Συρία	184.920	5.193.000	Δαμασκός	550.000
Λίβανος	10.400	1.782.000	Βηρυττός	500.000
*Ισραήλ	20.850	2.376.000	*Ιερουσαλήμ	175.000
*Ιορδανία	96.622	1.827.000	*Αμμάν	273.000
*Ιράκ	444.442	7.263.000	Βαγδάτη	1.000.000
Σαουδική *Αραβία	1.840.000	7.000.000	*Ελ - Ριάντ	200.000
*Υεμένη	195.000	4.500.000	Σάνα	80.000
*Αντεν (Ν. *Υεμένη)	155.000	1.250.000	*Αντεν	250.000
Μασκάτ - *Ομάν	212.380	550.000	Μασκάτ	6.000
Τρουσιάλ *Ομάν	83.600	85.000	Σάρτζα	15.000
Κατάρ	22.014	45.000	Ντόχα	10.000
Κουβέιτ	15.540	322.000	Κουβέιτ	250.000
*Ιράν	1.645.000	22.182.000	Τεχεράνη	2.320.000

**ΝΟΤΙΟΣ ΑΣΙΑ**

**1. ΤΟ ΑΦΓΑΝΙΣΤΑΝ**

Το \*Αφγανιστάν καταλαμβάνει τὸ Α. τμήμα τοῦ \*Ιρακινού ὄροπεδίου καὶ εὐρίσκεται μεταξύ \*Ιράν, Πακιστάν, Ρωσίας. Ἡ ἔκτασίς του εἶναι 650.000 τ. χλμ.

Εἶναι χώρα ὄρεινή μεταξύ τῶν ὄροσειρῶν τοῦ \*Ινδοκούχου, ὅπου σχηματίζεται καὶ ἡ ἔρημος Ρεγκιστάν. Ἐκ τῶν ποταμῶν τῆς ὁ Χιλμὲντ ἐκβάλλει εἰς τὴν κοινὴν μετὰ τοῦ \*Ιράν λίμνην Χαμοῦν, ὁ δὲ \*Αμοῦ Ντάρια εἰσέρχεται εἰς τὴν Ρωσίαν.

Τὸ κλίμα εἶναι ἠπειρωτικὸν καὶ αἱ βροχαὶ σπανίζουσι. Τὸ ἥμισυ σχεδὸν τῆς ἐκτάσεως παραμένει ἀκαλλιέργητον.

Κύρια προϊόντα εἶναι τὰ δημητριακά, ὁ βάμβαξ καὶ τὰ τεύτλα. Εἰς τὰς στέππας καὶ τὰς ἐρημικὰς ἐκτάσεις ἐκτρέφονται αἰγοπρόβατα, κάμηλοι, ἵπποι καὶ ἓν εἶδος βοός, τὸ γιάκ. Ἐξαιρετικὸν εἶναι τὸ «ἀστραχάν» (γουναρικὸν ἀπὸ δέρμα ἀμνοῦ).

Ἡ συγκοινωνία εἶναι ἐλλιπὴς (ὁδικὸν δίκτυον 7.000 χλμ.).

Κάτοικοι: 13.500.000 (πυκνότης: 22) μὲ βασικὴν ἐθνότητα

τούς Ἀφγανούς. Θ ρ η σ κ ε ί α : Μωαμεθανική, Ἐ κ π α ἰ δ ε υ σ ι ς : καθυστερημένη. Π ο λ ἰ τ ε υ μ α : Συνταγματική Μοναρχία.

Π ρ ω τ ε ύ ο υ ς α : Καμπούλ (450.000 κ.). Π ό λ ε ι ς : Χεράτ, Κανταχάρ. Τό Ἀφγανιστάν ἀποτελεῖ ἀνεξάρτητον κράτος ἀπό τό 1919.

## 2. Τ Ο Π Α Κ Ι Σ Τ Α Ν

Ἀποτελεῖται ἀπό δύο τμήματα : τό Δυτικόν καί τό Ἀνατολικόν, τὰ ὁποῖα εὐρίσκονται εἰς τήν Ἰνδικήν χερσόνησον καί χωρίζονται ἀπό τήν Ἰνδία. Τό Δυτικόν εὐρίσκεται μεταξύ Ἰράν, Ἀφγανιστάν, Κίνας, Ἰνδίας καί βρέχεται ἀπό τήν Ἀραβικήν θάλασσαν. Τό Ἀνατολικόν εὐρίσκεται μεταξύ Ἰνδίας, Βιρμανίας καί Βεγγαλικοῦ κόλπου Ἡ ἔκτασις των εἶναι 994.824 τ. χλμ.

Τό Δυτικόν Πακιστάν εἶναι ὄρεινόν κατὰ τό ΒΑ. τμήμα του (ὄρη Σουλεϊμάν, Καρακορούμ) καί διαρρέεται ἀπό τόν Ἰνδόν ποταμόν. Τό Ἀνατολικόν Πακιστάν εἶναι χώρα πεδινή, διαρρέεται ἀπό τοὺς ποταμούς Γάγγην καί Βραχμαπούτρα καί εἶναι περιοχὴ θερμὴ καὶ ὑγρὰ.

Τό κλίμα εἶναι ἐκεῖνο τῶν Μουσῶνων, μὲ ἀφθονωτέρας βροχὰς εἰς τό Ἀνατολικόν Πακιστάν.

Τό Πακιστάν γενικῶς εἶναι χώρα γεωργικὴ (ὄρυζα, τέιον, βάμβαξ, καπνός, σίτος, σακχαροκάλαμον) καί ἀναπτύσσεται περισσότερο μὲ μεγάλα ἀρδευτικὰ ἔργα. Κτηνοτροφικὰ προϊόντα εἶναι τὰ γαλακτοκομικὰ καί τὰ ἔρια. Ἐκ τῶν δασῶν λαμβάνεται ἄφθονος ξυλεία διὰ χαρτοπολτόν. Ἐκ τοῦ ὑπεδάφους λαμβάνονται ἄνθραξ, λιγνίτης, σιδηρομεταλλεύματα κ.ἄ. Ἡ βιομηχανία κατασκευάζει τσιμέντα, σάκχαριν, χάρτην, προϊόντα γιούτας,\* ζῦθον.

Ἡ συγκοινωνία εἶναι καλή. Τό ὁδικόν δίκτυον (106.000 χλμ.), τό σιδηροδρομικόν (11.334 χλμ.), ὁ μικρὸς ἐμπορικὸς στόλος (300.000 τόν.), ἡ ἀεροπορία, ἐξυπηρετοῦν τὰς ἀνάγκας τῆς χώρας.

Οἱ κά τ ο ι κ ο ἰ ἀνέρχονται εἰς 98.612.000 (πυκνότης 110) ἐκ τῶν ὁποίων πλέον τοῦ 55 % κατοικοῦν εἰς τό Ἀνατολικόν. Ἀνήκουν εἰς διαφόρους φυλὰς καί ὁμιλοῦν κυρίως τὴν βεγγαλικὴν γλῶσσαν.

---

\*ΣΗΜ. Γ ι ο ῦ τ α = Ἰνες ἐξαγόμεναι ἀπὸ βλαστούς τοῦ φυτοῦ κόρχορος καὶ χρησιμοποιούμεναι διὰ κατασκευὴν χονδρῶν ὑφασμάτων, σάκκων, τοῦ λινόλευου κ.λ.π.

Θρησκεία επικρατεί η Μωαμεθανική (88 %). Ἡ ἐκπαίδευσις εἶναι μετρία καὶ τὸ πολίτευμα Δημοκρατία.

Πρωτεύουσα τῆς χώρας εἶναι τὸ Ἴσλαμαμπάντ (50.000), τὸ ὁποῖον μόλις ἀνοικοδομεῖται. Πόλεις: Ραβαλπίντι (350.000) προηγούμενη πρωτεύουσα. Καράτσι (2.000.000 κ.) λιμὴν. Λαχώρη (1.300.000 κ.). Ντάκκα (560.000) πρωτεύουσα τοῦ Ἀνατολικοῦ Πακιστάν. Χαϊντεραμπάτ (450.000), Μουλτάν, Πεσαβάρ κ.ἄ.

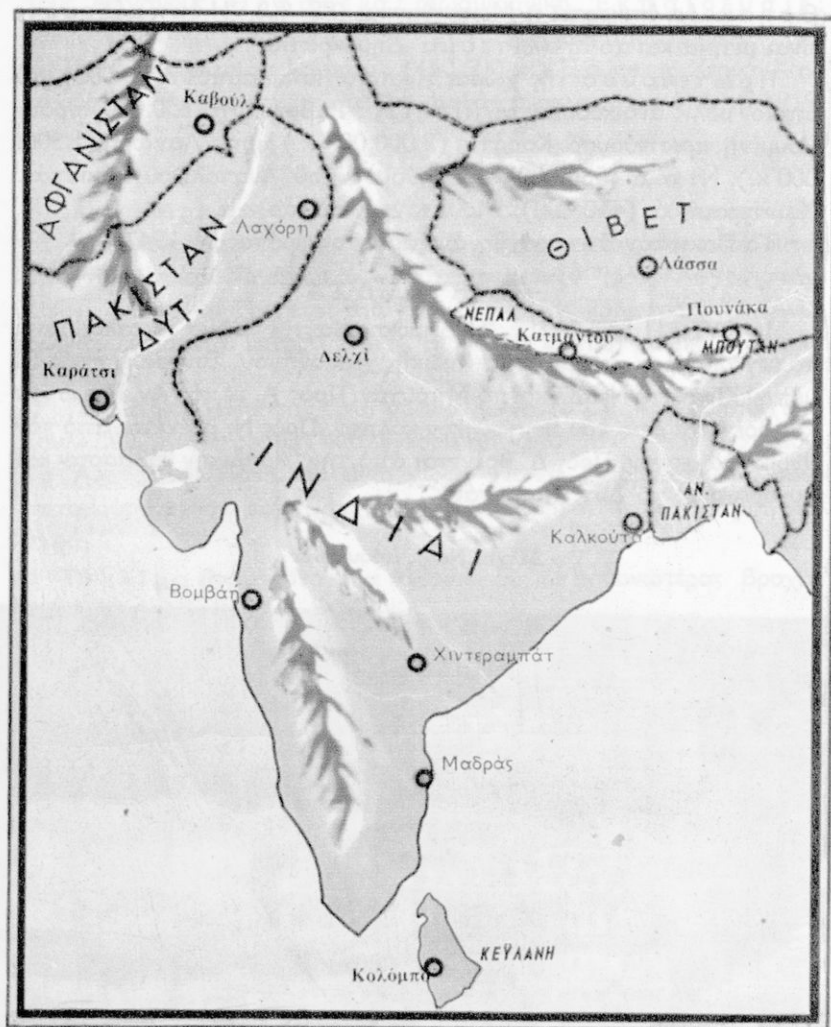
Τὸ Πακιστάν ἀνεκηρύχθη ἀνεξάρτητον κράτος τὸ 1947.

### 3. Η ΙΝΔΙΑ

1. ΦΥΣΙΚΗ ΕΖΕΤΑΣΙΣ. Ἡ Δημοκρατία τῆς Ἰνδίας καταλαμβάνει τὸ μεγαλύτερον τμῆμα τῆς Ἰνδικῆς χερσονήσου. Συνορεύει πρὸς Β. μετὴν Κίνα, τὸ Νεπάλ καὶ τὸ Μπουτάν. Πρὸς Α. μετὸ Ἀν. Πακιστάν καὶ βρέχεται ἀπὸ τὸν Βεγγαλικὸν κόλπον. Πρὸς Ν. βρέχεται ἀπὸ τὸν Ἰνδικὸν ὠκεανόν. Πρὸς Δ. βρέχεται ἀπὸ τὴν Ἀραβικὴν θάλασσαν καὶ συνορεύει μετὸ Δυτ. Πακιστάν.

Δελχί : Ναὸς Ἰνδουιστῶν





Χάρτης 'Ινδιών

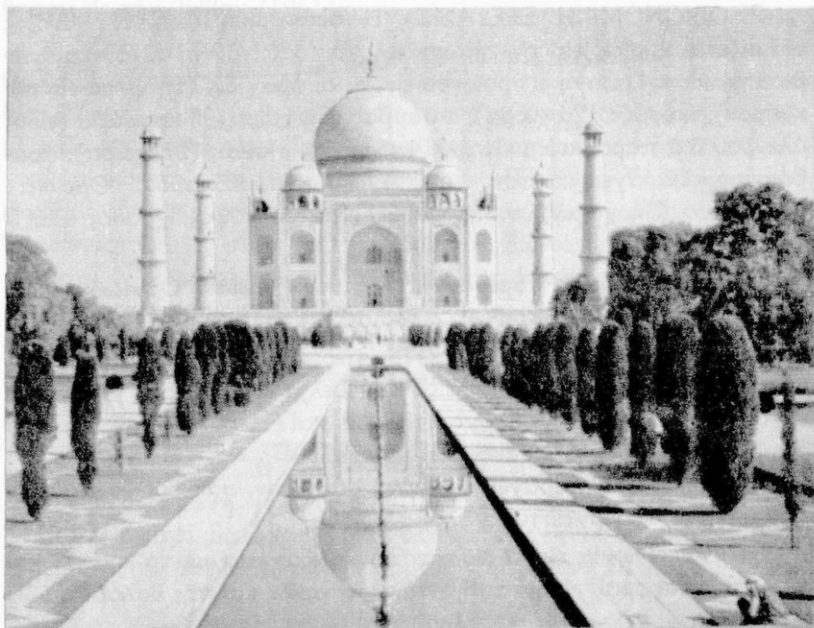
'Αγκρα Τάνζ - Μαχάλ (Μαυσωλείον, ό Παρθενών της  
'Ινδίας και της 'Ανατολής) →



Ίνδος Φακίρης



Ίνδος Μεγιστάν



Ἡ ἑκτασις τῆς Ἰνδίας εἶναι 3.288.000 τ. χλμ.

Πρὸς Β. ὑψώνονται αἱ πανύψηλοι κορυφαὶ τῶν Ἰμαλαίων καὶ τμήμα τοῦ Καρακοροῦμ. Εἰς τὸ νότιον τμήμα σχηματίζεται τὸ ὄροπέδιον τοῦ Δεκάν, τὸ ὁποῖον περιβάλλεται ἀπὸ τὰ Γαταῖα ὄρη (τόσον πρὸς τὴν Ἀραβικὴν θάλασσαν, ὅσον καὶ πρὸς τὸν Βεγγαλικὸν κόλπον). Εἰς τὸ κέντρον περίπου ὑψώνονται τὰ ὄρη Σατπούρα. Μεταξὺ αὐτῶν καὶ τοῦ Δυτ. Πακιστάν σχηματίζεται ἡ ἔρημος Θάρ.

Ἀπὸ τὰ Ἰμαλαία πηγάζει ὁ ποταμὸς Γάγγης. Εἰς τοὺς πρόποδας τῶν ὄρεων σχηματίζει βαλτώδη ζούγκλαν, εἰς τὴν ὅποια ζοῦν δηλητηριώδεις ὄφεις καὶ κρύπτονται τὰ φοβερώτερα ἄγρια θηρία (λέοντες, τίγρεις κ.ἄ.). Ὁ Γάγγης ἐνώνεται μὲ τὸν Βραχμαπούτρα καὶ ὁμοῦ ἐκβάλλουν εἰς τὸν Βεγγαλικὸν κόλπον.

Τὰ παράλια δὲν παρουσιάζουν μεγάλας ἀνωμαλίας.

Τὸ κλίμα εἶναι ἡπειρωτικὸν εἰς τὰς ὀρεινὰς περιοχάς. Ἡ ὑπόλοιπος χώρα ὑπόκειται εἰς τὴν ἐπίδρασιν τῆς τροπικῆς θερμότητος καὶ ἐπηρεάζεται ἀπὸ τοὺς Μουσῶνας. Γενικῶς δὲ εἶναι θερμὸν καὶ ὑγρὸν.

2. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΖΕΤΑΣΙΣ. Ἡ οἰκονομικὴ ζωὴ τῆς Ἰνδίας στηρίζεται κυρίως εἰς τὴν γεωργίαν, τὸν ὄρυκτὸν πλοῦτον καὶ τὴν βιομηχανίαν. Γεωργικὰ προϊόντα εἶναι : αἱ ἀραχίδες (1η χώρα εἰς τὸν κόσμον), ἡ ὄρυζα (2α χώρα), ὁ βάμβαξ (3η χώρα), ἡ κασσάβα (εἶδος ἀλεύρου διὰ παρασκευὴν ἄρτου, 4η χώρα), ὁ σίτος (5η χώρα), ἀραβόσιτος. Παράγει καπνόν, γιούταν, σακχαροκάλαμον. Ὅρυκτά : μαγγάνιον (3η χώρα), σιδηρομεταλλεύματα, γύψος, χρυσός, βωξίτης κ.ἄ.

Τὰ ἀπέραντα δάση παρέχουν πολύτιμον ξυλείαν. Ὅργιῶδης εἶναι ἡ βλάστησις καὶ ἄφθονοι αἱ ζούγκλαι.

Ἡ ἀλιεῖα εἶναι ἀνεπτυγμένη. Ἰδιαιτέρως ἀλιεῦνται τὰ μαργαριτοφόρα ὄστρακα. Εἰς τὰς πόλεις Νέον Δελχί καὶ Μαδρὰς γίνεται τὸ μεγαλύτερον ἐμπόριον μαργαριταριῶν καὶ ἐλεφαντοστοῦ, εἰς τὴν Βομβάνη ἐμπόριον βάμβακος καὶ νημάτων.

Ἡ βιομηχανία παράγει τιμμένα, σάκχαριν, σάκκους ἐκ γιούτας, ὑφάσματα, ἀκατέργαστον χάλυβα κ.λπ.

Ἡ συγκοινωνία εἰς τὸ ἐσωτερικὸν διεξάγεται μὲ τὰ «γιακ» καὶ πολλαὶ μεταφοραὶ γίνονται διὰ τῶν ποταμῶν καὶ τῆς θαλάσσης. Ἡ



Ίνδία διαθέτει οδικόν δίκτυον (635.000 χλμ.), σιδηροδρομικόν (57.000 χλμ.) καί ἐμπορικόν στόλον 1.210.000 τόν.).

**3. ΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ.** Κάτοικοι: 450.000.000 (πυκνότης: 162). Εἶναι Ἴνδοι (95 %). Θρησκεία: Ἰνδουίσται (84 %), Μωαμεθανοὶ (11 %). Ἡ ἐκπαίδευσις δὲν εἶναι καλή. Πολίτευμα: Δημοκρατία.

Πρωτεύουσα: Νέον Δελχί (295.000 κ. καὶ μετὰ τοῦ Παλαιοῦ: 2.500.000). Πόλεις: Βομβάη (4.150.000 κ.), Καλκούτα (3.000.000 κ.), Μαδρὰς (1.750.000 κ.), Χαιντεραμπάντ (1.200.000 κ.), Ἀχματαμπάντ, Μπαγκαλὸρ, Μπενάρης (ἱερὰ πόλεις τῶν Μωαμεθανῶν κατοίκων), Ἀγκρα κ.ἄ.

Οἱ Ἴνδοὶ εἶχον ἀναπτύξει πολιτισμὸν κατὰ τοὺς παναρχαίους χρόνους. Ἀπὸ τὸ 1500 π.Χ. ἀπετέλουν θρησκευτικὸν κράτος. Ὑπεδουλώθησαν εἰς τοὺς Μογγόλους καὶ ἔπειτα εἰς τοὺς Ἀγγλους. Ἀπὸ τοῦ 1946 ἀποτελοῦν ἀνεξάρτητον κράτος.

Εἶναι λαὸς ἀμαθῆς καὶ μὲ πολλὰς προλήψεις (φακίραι, γόητες ὄφρων κ.λπ.).

**ΚΤΗΣΕΙΣ.** Αἱ Πορτογαλικά κτήσεις Γκόα (Δ. Ἰνδία) προσηρτήθησαν εἰς τὴν Ἰνδίαν (1961).

**4. Κασμίρ καὶ Γιαμού.** (Ἔκτ. 212.803 τ. χλμ. — Κάτ. 3.729.000). Εἶναι περιοχαί, τὰς ὁποίας διεκδικοῦν τὸ Πακιστάν καὶ ἡ Ἰνδία. Σήμερον εἶναι ἡμιανεξάρτητα κρατίδια ὑπὸ τὴν ἐγγύησιν τοῦ Ο.Η.Ε., τὰ ὁποία διοικοῦνται ὑπὸ Μαχαραγιᾶ.

Εὐρίσκονται μετὰξυ Θιβέτ, Πακιστάν καὶ Ἰνδίας. Τὸ ἔδαφος τῶν εἶναι μία εὐφωρωτάτη κοιλὰς μετὰξυ τῶν Ἰμαλαίων καὶ Καρακορούμ. Παράγεται ὄρυζα, σῖτος καὶ ἀραβόσιτος. Εἰς τὸ ὄρεινόν Κασμίρ ἐκτρέφεται ἓν εἶδος αἰγός, ἀπὸ τὸ ἔριον τῆς ὁποίας κατασκευάζονται τὰ γνωστὰ κασμήρια. Τὸ οδικόν καὶ σιδηροδρομικόν δίκτυον εὐρίσκονται ὑπὸ ἀποπεράτωσιν. Οἱ κάτοικοι εἶναι Ἴνδοὶ μὲ πολλὰς ἐπιμειξίας. Ἀποτελοῦν τουριστικὴν περιοχὴν. Πρωτεύουσα: Σρίναγκαρ (265.000).

#### **4. ΤΑ ΠΕΡΙ ΤΗΝ ΙΝΔΙΑΝ ΚΡΑΤΗ**

**1. Ἡ Κεϋλάνη.** (Ἔκτ. 65.610 τ. χλμ. — Κάτ. 10.625.000 κ.). Ἡ Κεϋλάνη εἶναι μία ὄρεινὴ νῆσος μὲ πεδιάδας εἰς τὰ παράλια. Χωρίζεται ἀπὸ τὴν Ἰνδίαν μὲ ἀβαθῆ πορθμὸν. Τὸ ἔδαφος εἶναι πολὺ εὐφο-

ρον, ή βλάστησις πλουσία και τὰ δάση πολλά. Τò κλίμα είναι τροπικόν. Παράγει κασσάβαν, χουρμάδες, βάμβακα, κοκκοκάρυα, μπαχαρικά, καουτσούκ, ὄρυζαν, κακάον, Ινδικά κάρυα. Πολύτιμον ξύλον είναι τὸ «τήκ». Ὁρυκτά: μεταλλεύματα σιδήρου, χαλκοῦ. Ὑπάρχει χρυσὸς και λευκόχρυσος.

Ὀδικὸν δίκτυον (20.000 χλμ.), σιδηροδρομικὸν (1.445 χλμ.).

Θρησκεία: Βουδδιστὰί (64 %), Ἰνδουῖστὰί (20 %), Μωαμεθανοί.

Πρωτεύουσα: Κολόμπο (510.000 κ.).

Ἡ Κεϋλάνη ἀποτελεῖ ἀνεξάρτητον Δημοκρατίαν ἀπὸ τὸ 1948.

**2. Νεπάλ.** (Ἔκτ. 140.753 τ. χλμ. Κάτ. 9.407.000). Εὐρίσκεται μεταξύ Θιβέτ, Ἰνδίας, Σικκίμ, ἐπὶ τῶν Ἰμαλαίων. Εἶναι χώρα καθαρῶς γεωργικὴ (ὄρυζα, γιούτα, σακχαροκάλαμον, δέρματα), μὲ μικρὸν ὄδικὸν και σιδηροδρομικὸν δίκτυον. Οἱ κάτοικοι ἀνήκουν εἰς διαφόρους Ινδικὰς φυλάς. Πολλοὶ εἶναι θαυμάσιοι ὄδηγοὶ τῶν ξένων διὰ τὰς ἀναρριχήσεις πρὸς τὰ Ἰμαλαία.

Εἶναι ἀνεξάρτητον κράτος ἀπὸ τὸ 1959, μὲ Συνταγματικὴν βασιλείαν και πρωτεύουσαν τὴν Κατμαντοῦ (200.000 κ.).

**3. Μπουτάν.** (Ἔκτ. 50.000 τ. χλμ. — Κάτ. 700.000). Εὐρίσκεται ἐπὶ τῶν Ἰμαλαίων, μεταξύ Κίνας - Ἰνδίας. Παράγει δημητριακά, ὄρυζαν, γεώμηλα. Διαθέτει μεταλλεύματα σιδήρου και χαλκοῦ Οἱ κτηνοτρόφοι κάτοικοὶ του ἐκτρέφουν ἐλέφαντας και μικροσώμους ἵππους (πόνυ). Πρωτεύουσα εἶναι ἡ Πουνάκα (20.000 κ.).

**4. Σικκίμ.** (Ἔκτ. 7.300 τ. χλμ. — Κάτ. 140.000). Εὐρίσκεται μεταξύ Μπουτάν - Νεπάλ και εἶναι ἡμιανεξάρτητος ἡγεμονία, προτεκτοράτον τῆς Ἰνδίας. Διοικεῖται ὑπὸ Μαχαραγιᾶ. Πρωτεύουσα τὸ Γκανγκτόγκ (3.000 κ.).

## 5. ΤΑ ΚΡΑΤΗ ΤΗΣ ΙΝΔΟΚΙΝΑΣ

Ἡ χερσόνησος Ἰνδοκίνα εὐρίσκεται μεταξύ τῶν Ἰνδιῶν και τῆς Κίνας, ἐπὶ τῆς Τροπικῆς ζώνης.

Διασχίζεται ἀπὸ μακρὰς ὄροσειράς, αἱ ὁποῖαι ἀρχίζουσι ἀπὸ τὸ Θιβέτ και προχωροῦσι πρὸς νότον.

Οἱ ποταμοὶ Μεκόγκ και Σαλουέν, μὲ τὰς προσχώσεις των, κατεσκεύασαν τὸ Δέλτα τοῦ Τογκίνου και πολλὰς μικρὰς πεδιάδας.

Τὸ κλίμα εἶναι θερμὸν καὶ αἱ βροχαὶ πολλαί. Παρθένα δάση ἀπὸ φοίνικας καὶ μπαμποῦ καλύπτουν τὴν χώραν.

Οἱ κάτοικοι εἶναι μογγολικῆς καταγωγῆς καὶ Μαλαῖοι, Βουδδισταὶ ἢ Μωαμεθανοί.

Πολιτικῶς ἡ Ἰνδοκίνα κατανέμεται εἰς τὰ ἑξῆς κράτη :

**1. Βιρμανία.** (Ἔκτ. 678.000 τ. χλμ. — Κάτ. 23.664.000).

Ἡ Βιρμανία ἢ Μπούρμα εὑρίσκεται μεταξὺ Ἀνατ. Πακιστάν, Ἰνδίας, Κίνας, Λάος καὶ Ταϊλάνδης, βρέχεται δὲ ἀπὸ τὸν κόλπον τῆς Βεγγάλης. Πρὸς Β. τὸ ἔδαφος εἶναι ὄρεινόν. Τὸ ὑπόλοιπον εἶναι πεδινὸν καὶ διαρρέεται ἀπὸ τοὺς ποταμοὺς Σαλουέν καὶ Ἰραουάδην.

Τὸ κλίμα εἶναι τροπικόν. Κατὰ τὴν περίοδον τῶν θερινῶν Μουσῶνων αἱ κατακλυσμαῖαι βροχαὶ εὐνοοῦν τὴν ὀργιώδη βλάστησιν.

Τὰ προϊόντα εἶναι γεωργικὰ (ὄσπρια, σῆσαμος, καπνός, βάμβαξ, ὄρυζα, ἀραχίδες). Παράγει καουτσούκ καὶ πολύτιμον ξυλείαν (τήκ). Ἐκ τοῦ ὑπεδάφους λαμβάνονται : ψευδάργυρος, βομφράμιον, πολύτιμοι λίθοι, νικέλιον, κασσίτερος, μόλυβδος, ἄργυρος. Ἡ βιομηχανία παράγει πετρελαιοειδή, τσιμέντα, σάκχαριν, νήματα.

Ἡ συγκοινωνία εἰς τὸ ἔσωτερικόν εἶναι ὑποτυπώδης. Διαθέτει ὁδικόν (30.000 χλμ.) καὶ σιδηροδρομικόν (3.000 χλμ.) δίκτυον.

Οἱ κάτοικοι εἶναι Βιρμανοί, κιτρίνης φυλῆς, Βουδδισταὶ (85 %).

Πολίτευμα : Δημοκρατία σοσιαλιστικῶν τάσεων.

Πρωτεύουσα : Ρανγκούν (740.000). Πόλεις : Μανταλέυ, Μουλμείν.

Ἡ Βιρμανία εἶναι ἀνεξάρτητον κράτος ἀπὸ τὸ 1948.

**2. Ταϊλάνδη** (Σιάμ) : Ἔκτ. 513.521 τ. χλμ. — Κάτ. 28.835.000.

Εὑρίσκεται πρὸς Α. τῆς Βιρμανίας καὶ συνορεύει μὲ τὸ Λάος, τὴν Καμπότζην καὶ τὴν Μαλαισίαν.

Τὸ ἔδαφος πρὸς Β. εἶναι ὄρεινόν. Κατόπιν μέχρι τοῦ κόλπου τοῦ Σιάμ εἶναι πεδινόν καὶ διαρρέεται ἀπὸ τὸν ποταμὸν Μενάμ.

Τὸ κλίμα εἶναι τροπικόν μὲ ὀργιώδη βλάστησιν εἰς τὰς ζούγκλας.

Προϊόντα : γεωργικὰ (ἀραβόσιτος, ὄρυζα, κασσάβα), γιούτα, χουρμάδες, σόγια, ἀραχίδες.

Ἐκ τοῦ ὑπεδάφους λαμβάνονται λιγνίτης, φθορίτης, σιδηρομεταλλεύματα, μαγγάνιον, μόλυβδος, κασσίτερος. Ἡ βιομηχανία παράγει τσιμέντα, σάκχαριν, ἀκατέργαστον χάλυβα.



Χάρτης Ίνδοκίνας

Ἡ συγκοινωνία εἶναι πυκνὴ εἰς τὰ παράλια. Διαθέτει ὁδικὸν δίκτυον (13.000 χλμ.), σιδηροδρομικὸν (4.140 χλμ.) καὶ ἀεροπορικόν.

Οἱ κάτοικοι ἀνήκουν κυρίως εἰς τὴν φυλὴν Ταϊ (ἔξ ὧ καὶ τὸ ὄνομα τῆς χώρας) καὶ εἶναι Βουδδισταὶ (93 %).

Ἡ Ταϊλάνδη ἀποτελεῖ ἀνεξάρτητον βασιλεῖον ἀπὸ τὸ 1380.

Πρωτεύουσα εἶναι ἡ Μπανγκόγκ (1.670.000 κ.), μὲ περίφημος παγόδας καὶ ἀνάκτορα. Εἶναι κτισμένη εἰς τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ Μενάμ καὶ διὰ τοῦτο ὀνομάζεται Βενετία τῆς Ἄπω Ἀνατολῆς.

**3. Καμπότζη:** (Ἔκτ. 175.000 — Κάτ. 5.749.000).

Εὐρίσκεται μεταξὺ Ταϊλάνδης, Λαὸς, Βιέτ-Νάμ καὶ βρέχεται ἀπὸ

τόν κόλπον τοῦ Σιάμ. Εἶναι πεδινή καὶ ἐλώδης χώρα, τὴν ὁποῖαν διαρρέει ὁ ποταμὸς Μεκόγκ. Ἔχει κλίμα τροπικόν, δέχεται πολλὰς βροχὰς καὶ τὰ ὕδατα σχηματίζουν μεγάλας λίμνας.

Προϊόντα εἶναι ὁ ἀραβόσιτος, αἱ βανάναι, ἡ σόγια, ἡ γιούτα, ἡ ὄρυζα καὶ τὸ καουτσούκ.

Διαθέτει δίκτυον ὁδικόν (4.000 χλμ.), σιδηροδρομικόν (385 χλμ.) καὶ ἀεροπορικόν.

Οἱ κάτοικοι ἀνήκουν εἰς τὴν κιτρίνην φυλὴν, εἶναι Βουδδισταὶ καὶ ὀμιλοῦν τὴν Γαλλικὴν καὶ τὴν γλώσσαν τῶν Ταί.

Ἡ Καμπότζη εἶναι ἀνεξάρτητον κράτος ἀπὸ τὸ 1953 καὶ ὡς πολίτευμα ἔχει τὴν Συνταγματικὴν Βασιλείαν.

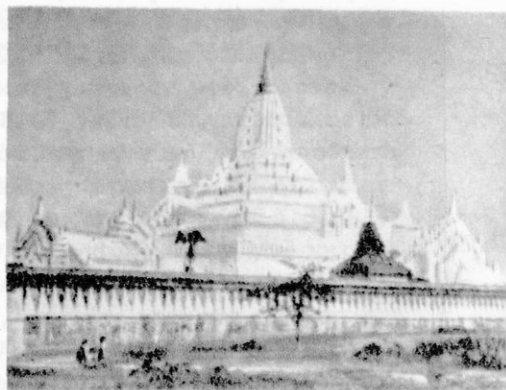
Πρωτεύουσα : Πνόμ-Πένχ (403.000 κ.).

**4. Λάος.** (Ἔκτ. 236.800 τ. χλμ. Κάτ. 1.882.000). Εἶναι μεσόγειος χώρα μεταξὺ Καμπότζης, Ταϊλάνδης, Βιρμανίας, Κίνας καὶ Βιέτ-Νάμ. Τὸ ἔδαφος εἶναι ὄρεινόν καὶ δασῶδες. Τὸ κλίμα θερμὸν καὶ ὑγρὸν (Μουσῶνες). Χώρα πτωχὴ, παράγει ὄρυζαν, καπνόν, καφέν καὶ τέιον. Ἐπίσης διαθέτει ξυλείαν, ὀρυκτὰ δὲ κασσίτερον καὶ ἄλλα ἔχει ὁδικόν δίκτυον 5.000 χλμ. καὶ ἀεροπορικὴν συγκοινωνίαν. Οἱ κάτοικοι ἀνήκουν εἰς τὴν κιτρίνην φυλὴν καὶ εἶναι Βουδδισταὶ. Ἀπὸ τὸ 1953 ἀποτελεῖ ἀνεξάρτητον κράτος. Πολίτευμα ἔχει τὴν Βασιλευομένην Δημοκρατίαν. Πρωτεύουσα εἶναι τὸ Βεντιάν (60.000), ὁ βασιλεὺς ὅμως διαμένει εἰς τὸ Λουάνγκ Πραμάνγκ.

Παγόδα Βουδιστῶν εἰς Βιρμανίαν

**5. Βόρειον Βιετ - Νάμ (Τογκίνον).** Ἔκτ. 164.100 τ. χλμ. Κάτ. 16 ἐκ. Εὐρίσκεται μεταξὺ Λάος, Κίνας καὶ Ν. Βιέτ-Νάμ, βρέχεται δὲ ἀπὸ τὸν κόλπον τοῦ Τογκίνου. Τὸ ἔδαφος εἶναι ὄρεινόν καὶ δασῶδες. Διαρρέεται ἀπὸ τὸν ποταμὸν Σόγκ Κόι (Ἐρυθρόν).

Τὸ κλίμα εἶναι ὑποτροπικόν μὲ πολλὰς βροχὰς κατὰ τὴν περίο-



δον τῶν Μουσώνων. Γεωργικά προϊόντα εἶναι ἡ ὄρυζα ὁ βάμβαξ, τὸ, τέιον κ.ἄ. Ἐκ τῶν δάση λαμβάνεται ξυλεία καὶ καουτσούκ. Εἰς τὴν θάλασσαν ἀλιεύονται ἰχθύες, οἱ ὅποιοι ἀντικαθιστοῦν τὸ κρέας. Ἐκ τῶν ὑπέδαφος λαμβάνεται ἀνθρακίτης, ψευδάργυρος, κασσίτερος. Ἡ βιομηχανία παράγει τσιμέντα, χάλυβα, ὑφάσματα.

Ἡ συγκοινωνία εἶναι ὑποτυπώδης. Τὸ ὁδικὸν δίκτυον εἶναι πρωτόγονον. Διαθέτει σιδηροδρομικὸν δίκτυον 900 χλμ. καὶ ἀεροπορικόν.

Οἱ κάτοικοι ἀνήκουν εἰς τὴν κιτρίνην φυλὴν καὶ εἶναι Βουδδισταί. Εἶναι ἀνεξάρτητον κράτος ἀπὸ τὸ 1954. Πολίτευμα ἔχει τὴν Λαϊκὴν Δημοκρατίαν. Πρωτεύουσα : Χανόι (850.000 κ.). Πόλεις : Χαϊφόνγκ (370.000 κ.), Νάμ-Ντινχ κ.ἄ.

**6. Νότιον Βιέτ Νάμ.** (Ἐκτ. 171.700 τ. χλμ. — Κάτ. 15.317.000). Ἀποτελεῖ συνέχειαν τοῦ Βορείου Βιέτ-Νάμ καὶ συνορεύει μὲ τὸ Λάος καὶ τὴν Καμπότζην. Βρέχεται δὲ ἀπὸ τὴν Νότιον Σινικὴν θάλασσαν. Τὸ ἔδαφος εἶναι ὄρεινόν καὶ δασῶδες. Τμῆμα αὐτοῦ διαρρέει, ὁ ποταμὸς Μεκόγκ. Τὸ κλίμα εἶναι ὑποτροπικὸν μὲ πολλὰς κατακλυσμιαίας βροχάς.

Προϊόντα εἶναι ἡ ὄρυζα, ἡ κασσάβα, οἱ χουρμάδες, ὁ καφές, τὸ τέιον, ἡ γιούτα. Ἐκ τῶν δασῶν λαμβάνεται ξυλεία καὶ καουτσούκ. Ἐκ τῶν ὑπέδαφος δὲ ἀνθρακίτης καὶ καολίνη. Ἡ βιομηχανία παράγει τσιμέντα, σάκχαριν, ζῆθον, βαμβακερὰ νήματα.

Οἱ κάτοικοι ἀνήκουν εἰς τὴν ἰδίαν φυλὴν καὶ θρησκείαν μὲ τὸ Βόρειον Βιέτ-Νάμ. Τὸ πολίτευμα εἶναι Δημοκρατία. Πρωτεύουσα : Σαϊγκόν (800.000 κ.). Πόλεις : Ντά - Νάγκ, Χουέ (παλαιὰ αὐτοκρατορικὴ πρωτεύουσα), Τουράνε κ.ἄ.

**7. Μαλαισία.** (Ἐκτ. 131.287 τ. χλμ. — Κάτ. 7.605.000).

Καταλαμβάνει τὸ νότιον ἄκρον τῆς Μαλαικῆς χερσονήσου καὶ συνορεύει μὲ τὴν Ταϊλάνδην. Τὸ ἔδαφος εἶναι βραχῶδες καὶ κατάφυτον ἀπὸ δάση. Τὸ κλίμα εἶναι τροπικόν, θερμὸν καὶ ὑγρὸν. Αἱ βροχαὶ εἶναι καταρρακτώδεις κατὰ τὴν περίοδον τῶν Μουσώνων.

Προϊόντα : τέιον, σακχαροκάλαμον. Ἐκ τῶν δάση λαμβάνεται ἄφθονος ξυλεία καὶ καουτσούκ. Ἐκ τῶν ὑπέδαφος δὲ κασσίτερος, βωξίτης, σιδηρομεταλλεύματα. Ἡ ἀλιεῖα προσφέρει πολλὰ. Ἡ βιομηχανία παράγει τσιμέντα, σάκχαριν, συντηρημένα κρέατα.

Ἡ συγκοινωνία εἶναι πυκνὴ (ὁδικὸν δίκτυον 15.000 χλμ., σιδηροδρομικὸν 2.000 χλμ.). Διαθέτει ἀεροπορικὸν δίκτυον.

Οι κάτοικοι είναι Κινέζοι και Μαλαίοι, Μωαμεθανοί ή Βουδδιστάι τὸ θρήσκευμα .

Ἡ Μαλαισία εἶναι ἀνεξάρτητον κράτος ἀπὸ τὸ 1957 μὲ πολίτευμα τὴν Συνταγματικὴν Βασιλείαν. Πρωτεύουσα : Κουάλα Λαμπούρ (500.000 κ.). Πόλεις : Πινάνγκ (300.000). Ἰπόχ, Μελάκα κ.ἄ.

**8. Σιγκαπούρη.** (Ἔκτ. 581 τ. χλμ. — Κάτ. 1.775.000).

Εἶναι μικρὰ νῆσος ἀπέναντι τῆς Μαλαϊκῆς χερσονήσου. Εἰς αὐτὴν ὑπάγονται καὶ αἱ νῆσοι Κόκκος καὶ Χριστουγέννων. Τὸ κλίμα εἶναι τροπικόν, θερμὸν καὶ ὑγρὸν.

Προϊόντα : τιμέντα, κρέατα, ζῦθος, ἀλιευτικά, καπνός, ἐβέα, ἰνδοκάλαμον, καουτσούκ, κασσίτερος, πετρέλαιον. Περισσότερον ἢ οἰκονομία τῆς περιοχῆς στηρίζεται εἰς τὸ διαμετακομιστικὸν ἐμπόριον. Πρὸς τοῦτο διαθέτει πυκνὸν ἀτμοπλοικὸν καὶ ἀεροπορικὸν δίκτυον.

Οἱ κάτοικοι εἶναι Μαλαίοι, Κινέζοι καὶ Νέγροι, Μωαμεθανοί ἢ Βουδδιστάι τὸ θρήσκευμα.

Ἡ Σιγκαπούρη ἀπὸ τὸ 1965 ἀποτελεῖ ἀνεξάρτητον Δημοκρατίαν μὲ πρωτεύουσαν τὴν Σιγκαπούρην (1.250.000 κ.).

## 6. ΤΑ ΚΡΑΤΗ ΤΗΣ ΙΝΔΟΝΗΣΙΑΣ

Περίπου 3.000 νῆσοι εὐρίσκονται εἰς τὰ νότια τῆς Ἀσίας. Αὗται ἀνήκουν εἰς ἀνεξάρτητα κράτη ἢ ἀποτελοῦν κτήσεις εὐρωπαϊκῶν κρατῶν, ὡς ἑξῆς :

**1. Ἡ Δημοκρατία τῆς Ἰνδονησίας.** (Ἔκτ. 1.904.345 — Κάτ. 100.000.000). Εὐρίσκεται ἐντὸς τοῦ ἀρχιπελάγους τῆς Ἰνδονησίας καὶ ἀποτελεῖται κυρίως ἀπὸ τὰς νήσους Σουμάτραν, Ἰάβαν, Κελέβην, Νότιον Βόρνεο (ἢ Καλιμαντάν).

Τὸ ἔδαφος τῶν νήσων εἶναι ἠφαιστειογενές. Τὸ ὕψος πολλῶν ἠφαιστείων ὑπερβαίνει τὰς 3.000 μ. Σπουδαιότερον ἠφαιστειον εἶναι τὸ Κρακατάο, τοῦ ὁποῦ ἡ ἔκρηξις (1883) ὑπῆρξεν ἡ μεγαλύτερα εἰς τὴν ἱστορίαν. Ἄλλα ὄρη - ἠφαιστεια εἶναι τὸ Σεμεροῦ (3677 μ.) τῆς Ἰάβας, τὸ Λαϊσέρ (3.383 μ.) τῆς Σουμάτρας.

Τὸ κλίμα εἶναι τροπικόν, ἡ βλάστησις ὀργιῶδης καὶ τὰ παρθένα δάση πολλὰ.

Προϊόντα : κασσάβα (2α χώρα εἰς τὸν κόσμον), καουτσούκ (2α χώρα), σόγια (3η χώρα), ὄρυζα (5η χώρα), καφῆς (7η χώρα),



Χορεύτριαι νήσου Μπάλι

Μανίλλα →

άραχίδες, άραβόσιτος, χουρμάδες, σακχαροκάλαμον, άραβικόν κόμμα κ λπ.

Τά 65% του έδάφους καλύπτεται από δάση, από τά όποια λαμβάνεται άφθονος ξυλεία. Η άλιεία είναι συστηματική. Από τó υπέδαφος λαμβάνονται κασσίτερος, νικέλιον, βωξίτης, άνθραξ και πετρέλαιον. Η βιομηχανία κατασκευάζει σάκχαριν, τσιμέντα κ.λπ.

Η συγκοινωνία είναι καλή εις τά παράλια μέρη. Η χώρα διαθέτει όδικόν δίκτυον 81.000 χλμ., σιδηροδρομικόν 6640 χλμ. και άεροπορικάς γραμμάς.

Οί κάτοικοι είναι Μαλαίσι, Κινέζοι και Εύρωπαίοι (κυρίως Όλλανδοί), Μωαμεθανοί (85%) τó θρήσκευμα.

Αί νήσοι τής Ίνδουησίας μέχρι τού 1949 ήσαν Όλλανδικάί άποικίαί. Σήμερον άποτελοϋν άνεξάρτητον Δημοκρατίαν.

Πρωτεύουσα: Τζιακάρτα (3.000.000 κ.) επί τής νήσου Ίάβας. Πόλεις: Σοραμπάγια (1.320.000 κ.), Μπαντούγκ (1.000.000 κ.), Σεμαράνγκ (550.000 κ.), άπασαι επί τής Ίάβας. Εις τήν Σουμάτραν κυριώτερα πόλις είναι τó Παλεμπάνγκ (500.000 κ.).





2. **Ἡ Βρεταννικὴ Βόρνεο.** Ἀποτελεῖται α) Ἀπὸ τὸ Β. καὶ ΒΑ. τμῆμα τῆς Βόρνεο, τὸ Σιμπάχ, (ἔκτ. 76.115 τ. χλμ. — Κάτ. 460.000). β) Ἀπὸ τὸ Σουλτανᾶτον τοῦ Μπρουνέϊ (ἔκτ. 5.800 τ.χλμ. — Κάτ. 90.000) εἰς τὸ Β. τμῆμα. γ) Ἀπὸ τὸ ἀνεξάρτητον κράτος Σαραβᾶκ (ἔκτ. 121.914 τ. χλμ. — Κάτ. 750.000) εἰς τὸ Β. τμῆμα, τὸ ὁποῖον τελεῖ ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Ἀγγλίας.

Τὸ ἔδαφος τῶν χωρῶν αὐτῶν εἶναι ἠφαιστειογενές με ἀδιαπέραστα δάση. Τὸ κλίμα εἶναι τροπικόν.

Προϊόντα: καπνός, ὄρυζα, κόππρα, καουτσούκ, ξυλεία, ἰχθύες, πετρέλαιον (εἰς Μπρουνέϊ).

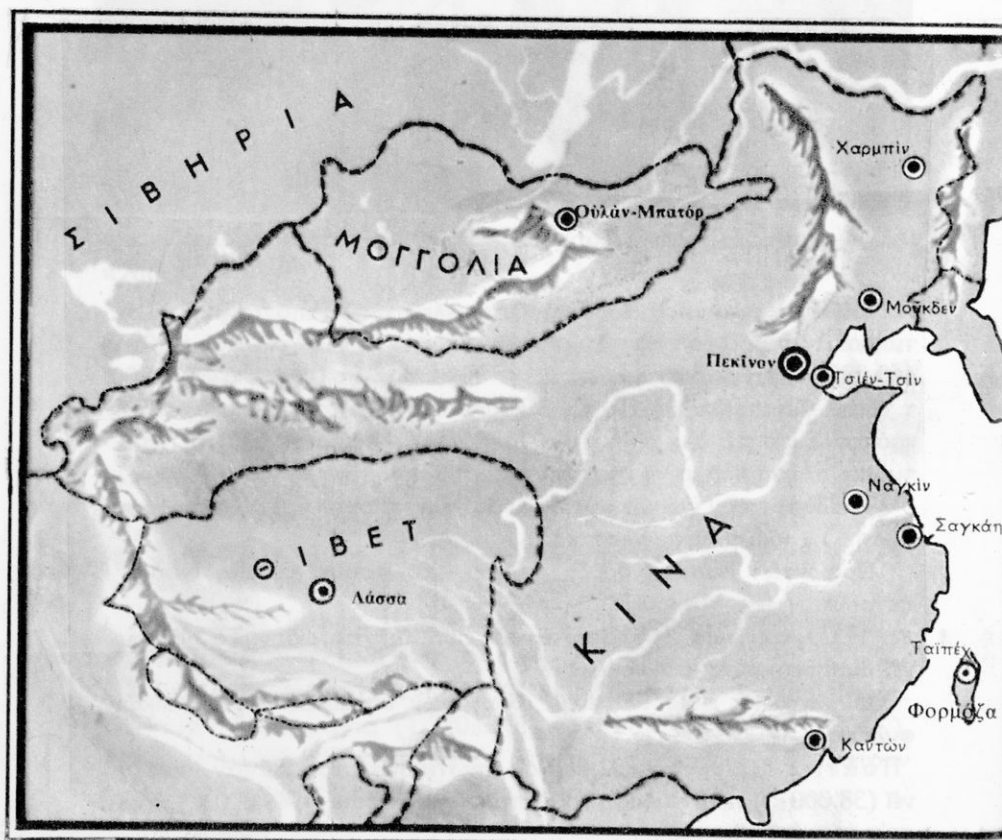
Ἡ συγκοινωνία εἰς τὸ ἐσωτερικόν εἶναι ὑποτυπώδης. Τὸ Μπρουνέϊ διαθέτει καλὴν συγκοινωνίαν.

Οἱ κάτοικοι εἶναι ἰθαγενεῖς (διαφόρων κινεζικῶν καὶ μαλαϊκῶν φυλῶν).

Πόλεις: Τζέσσελτον (22.000 κ.) πρωτεύουσα τοῦ Σιμπάχ. Μπρουνέϊ (38.000 κ.) πρωτεύουσα τοῦ Μπρουνέϊ. Κούτσιν (146.000 κ.) πρωτεύουσα τοῦ Σαραβᾶκ.

3. Τὸ Πορτογαλικὸν Τιμόρ. (\*Εκτ. 14.925 τ.χ., κάτ. 517.000). Κατέχει τὸ ἀνατολικὸν τμήμα τοῦ Τιμόρ. Παράγει καφέν, καουτσούκ, κόπραν (ἀποξηραμμένον ἔσωτερικὸν τοῦ κοκκοκαρύου). Οἱ κάτοικοι εἶναι κυρίως μαλαϊκῆς καταγωγῆς. Πρωτεύουσα: Ντίλι (8.000 κ.)

4. Φιλιππῖναι. (\*Εκτ. 297.370. Κάτ. 30.330.000 κ.). Ἄπτο-  
 λουῖν σύμπλεγμα χιλιάδων νήσων, μεταξύ Σινικῆς θαλάσσης καὶ Εἰρηνικοῦ Ὠκεανοῦ. Εἶναι νῆσοι ἠφαιστειογενεῖς. Κυριώτεροι εἶναι ἡ Λουζόν, ἡ Μιντανάο, ἡ Σάμαρ κ.ἄ. Ἐνατολικῶς τῆς Μιντανάο ὑπάρχει τὸ μεγαλύτερον βάθος τῆς θαλάσσης (10.883 μ.). Τὸ κλί-  
 μα εἶναι τροπικὸν μὲ πολλὰς βροχὰς καὶ ἰσχυροὺς ἀνέμους (12 Μπωφόρ).

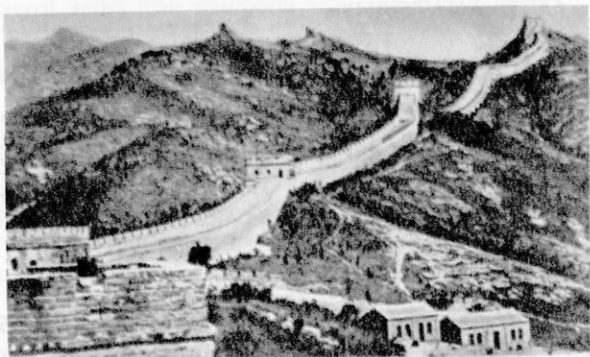


Προϊόντα: Νήματα από τὸ φυτὸν ἀμπάκα (1η χώρα), ὄρυζα, ἀραβόσιτος, σακχαροκάλαμον, καπνός, χουρμάδες, κάνναβις, ινδοκάρυα. Ἐκτὸς τὰ δάση λαμβάνεται ἄφθονος καὶ ἐκλεκτὴ ξυλεία. Εἰς τὴν θάλασσαν ἀλιεύονται πολλοὶ ἰχθύες. Ἐκτὸς τὸ ὑπέδαφος λαμβάνονται χρωμίτης, χρυσός, χαλκός, σιδηρομεταλλεύματα, ἀνθραξ, ἄργυρος κ.λ.π. Ἡ βιομηχανία παράγει τοιμέντα, κρέατα, σάκχαριν, νήματα κ.λ.π.

Ἡ συγκοινωνία εὐρίσκεται ἐν ἀναπτύξει. Ὅσικὸν δίκτυον 33.000 χλμ., σιδηροδρομικὸν 1020 χλμ., ἀεροπορικὰ γραμματὰ.

Οἱ κάτοικοι ἀνήκουν εἰς διαφόρους φυλὰς καὶ εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον Ῥωμαιοκαθολικοὶ τὸ θρήσκευμα.

Χάρτης Ἀνατολικῆς Ἀσίας



Σινικὸν τεῖχος



Θιβητιανὸς μουσικὸς

Αί Φιλιππίναι από τοῦ 1946 ἀποτελοῦν ἀνεξάρτητον Δημοκρατίαν. Πρωτεύουσα: Κεσόν Σίτυ (400.000 κ.). Πόλεις: Μανίλλα (1.200.000 κ.), Σεμπού, Νταβάο κ.ἄ.

**Ἑρωτήσεις - Ἔργασια.** Τί εἶναι τὰ «ἀποικιακά» προϊόντα; Τί κατασκευάζουν μέ τήν γιούτα; Τί εἶναι τὸ ξύλον «τήκ»; Ποῖαι εἶναι αἱ ἱεραὶ πόλεις τῶν Ἰνδῶν; Τί γνωρίζετε διὰ τὰ μαργαριτάρια καὶ τήν ἀλιείαν των; Τί εἶναι οἱ φακίραι; Τί ἐδίδαξεν ὁ Βούδδας; Ἔχετε ἀκούσει διὰ «μαχαραγιάδες» καὶ κυνήγιον μέ ἐλέφαντας; Τί εἶναι οἱ γόητες φιδιῶν;

Πῶς θὰ φθάσωμεν ἀπὸ τὸν Πειραιᾶ εἰς τήν Τζιακάρτα; Τί συμβαίνει εἰς τὸ Βιέτ-Νάμ;

Νὰ εὑρητε τὰς σημαίας τῶν διαφόρων κρατῶν.

## ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΑΣΙΑ

(ΑΠΩ ΑΝΑΤΟΛΗ)

### 1. Η ΚΙΝΑ

1. ΦΥΣΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ. Εἶναι τὸ μεγαλύτερον εἰς πληθυσμὸν κράτος τῆς Γῆς καὶ τὸ τρίτον εἰς ἔκτασιν. Ἀποτελεῖται: α) Ἀπὸ τήν κυρίως Κίναν, β) τὸ Θιβέτ, γ) τὸ Κινεζικὸν Τουρκεστάν ἢ Σινκιάγκ, δ) τήν Ἐσωτερικὴν Μογγολίαν, ε) τήν Μαντζουρίαν καὶ στ) τήν νῆσον Χαϊνάν. Ἔχει ἔκτασιν: 9.560.000 τ.χλμ.

Πρὸς Β. συνορεύει μέ τήν Ἀσιατικὴν Ρωσίαν καὶ τήν Μογγολίαν πρὸς Δ. μέ τήν Ρωσίαν καὶ τὸ Πακιστάν, πρὸς Ν. μέ τήν Ἰνδίαν, Νεπάλ, Μπουσάν Βερμανίαν, Λάος, Βιέτ-Νάμ. Πρὸς Α. βρέχεται ἀπὸ τὸν Εἰρηνικὸν ὠκεανὸν καὶ συνορεύει μέ τήν Κορέαν.

Πρὸς Δ. ὑψρῦνται τὰ Ἀλτάϊα ὄρη (4550 μ.), τὰ Οὐράνια ἢ Τιέν Σάν (7310 μ.), τὸ Καρακορούμ (8620 μ.) καὶ τὸ Κουέν Λούν (7860 μ.). Ταῦτα προεκτείνονται πρὸς Ν. καὶ σχηματίζουν τὰ ὄροπέδια τοῦ Κασμίρ καὶ τοῦ Παμίρ, καθὼς καὶ τὰ Ἰμαλάϊα ὄρη. Προεκτάσεις τῶν Ἰμαλαίων ὄρων εἶναι τὰ ὄρη τῆς Ν. Κίνας. Μεταξὺ τοῦ Καρακορούμ καὶ τοῦ Κουέν Λούν σχηματίζεται τὸ τεράστιον ὄροπέδιον τοῦ Θιβέτ. Τὸ ὑπόλοιπον ἔδαφος εἶναι μία ἀπέραντος πεδιάς. Αὕτη εἰς τὸ ἔσωτερικὸν μεταβάλλεται εἰς ἐρήμους: τήν Γκόμπι (εἰς τήν Μογγολίαν) καὶ τήν Ταρίμ (εἰς τὸ Κεντρικὸν Τουρκεστάν).

Τὸ ἔδαφος τῆς Κίνας διαρρέουν οἱ ἐξῆς ποταμοί: Ὁ Γιάνγκ-Τσε-Κιάνγκ ἢ Κιανοῦς (5150 χλμ), ὁ μεγαλύτερος ποταμὸς τῆς

Κίνας. Πηγάζει από τὸ Κουέν Λούν και ἐκβάλλει εἰς τὴν Κιτρίνην θάλασσαν. Μετὰ τῶν παραποτάμων του σχηματίζει ἐξαιρετικὸν ἀρδευτικὸν σύστημα και συντελεῖ εἰς τὴν εὐφορίαν τῆς Σινικῆς πεδιάδος. Ἀποτελεῖ δὲ τὸν κυριώτερον δρόμον ἐπικοινωνίας μὲ τὸ ἐσωτερικὸν τῆς χώρας. Ὁ Χοάνγκ-Χὸ ἢ Κί τ ρ ι ν ο ς ποταμὸς (4800 χλμ.), ὁ ὁποῖος ρεεῖ παραλλήλως σχεδὸν τοῦ προηγουμένου και ἄλλοτε μὲ τὰς πλημμύρας του ἐθεωρεῖτο ὡς ἡ «κατάρτα τῆς Κίνας». Τώρα ἀποτελεῖ «εὐλογίαν», διότι λιπαίνει και ἀρδεύει τοὺς ἀγρούς. Ὁ Σικιάνγκ, ὅστις διαρρέει τὴν Νότιον Κίναν.

Ὁ Εἰρηνικὸς ὠκεανὸς σχηματίζει τὰς μεγάλας θαλάσσας: Σινικὴν και Κιτρίνην.

Τὸ κλίμα τῆς Κίνας εἶναι γενικῶς ἠπειρωτικόν. Τοῦτο ὁμως μεταβάλλεται ἀναλόγως τῆς θέσεως ἐκάστου τόπου. Πρὸς τὰ Α. πίπτουν ἄφθονοι βροχαὶ κατὰ τὴν περίοδον τῶν Μουσῶνων και ἐπικρατεῖ ὑγρασία. Εἰς τὰ ἐνδότερα αἱ βροχαὶ σπανίζουν και δι' αὐτὸ ἐπικρατεῖ κλίμα ἐρήμου. Εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ Πεκίνου εἶναι σχεδὸν μεσογειακόν, διότι τοῦτο εὐρίσκεται εἰς τὴν εὐκρατον ζώνην και πλησίον τῆς θαλάσσης.

2. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΖΕΤΑΣΙΣ. Ἡ Κίνα εἶναι κατ' ἐξοχὴν γεωργικὴ χώρα. Κατέχει τὴν πρώτην θέσιν εἰς τὸν κόσμον εἰς τὴν παραγωγὴν ὀρύζης, τὴν δευτέραν εἰς τὴν παραγωγὴν σόγιας και ἀραχίδος, τὴν τρίτην εἰς τὴν παραγωγὴν τείου. Παράγει ἐπίσης κέχρον, σίτον, ὄσπρια, βάμβακα, γεώμηλα, σακχαροκάλαμον, ὄπιον. Ἡ ὄρυζα ἀποτελεῖ τὴν βᾶσιν τῆς διατροφῆς τοῦ Κινεζικοῦ λαοῦ και τὸ τείον τὸ ἔθνικόν του ποτόν.

Ἡ κτηνοτροφία περιορίζεται εἰς τὴν ἐκτροφὴν χοίρων. Ἀλιεύονται ἄφθονοι ἰχθύες εἰς τὰς θαλάσσας και τοὺς ποταμούς. Μεγάλην ἀνάπτυξιν ἔχουν ἡ πτηνοτροφία και ἡ σηροτροφία. Ἄλλωστε ἡ γνῶσις τῆς παρασκευῆς μετάξης ἦτο προνόμιον τῶν Κινέζων.

Ἐκ τῶν δασῶν λαμβάνεται ἄφθονος ξυλεία. Ἐκ τοῦ ὑπεδάφους λαμβάνονται: ἄνθραξ (1η χώρα), μαγειρικὸν ἄλας (2α χώρα), σιδηρομεταλλεύματα (4η χώρα), μαγγάνιον (5η χώρα), μόλυβδος, ψευδάργυρος, γύψος, βωξίτης και ἀκάθαρτον πετρέλαιον.

Ἡ βιομηχανία ἔχει σημειώσει μεταπολεμικῶς μεγάλην πρόοδον. Βιομηχανικὰ προϊόντα εἶναι ὁ χάλυψ, τὰ τσιμέντα, ἡ σάκχαρις, τὸ ἀργίλιον, ἡ μέταξα, εἶδη πορσελάνης, ὁ χάρτης κ.ἄ. Αἱ ἄφθονοι πρῶ-

ται ύλαι καί ή έκμετάλλευσις τών ύδατοπτώσεων έπρεπε νά έχουν καταστήσει τήν Κίνα μεγάλην βιομηχανικήν χώραν. Αί έξωτερικαί καί έσωτερικαί άνωμαλίαι όμως δέν επέτρεψαν τοϋτο. Ήδη ήρχισε νά αναπτύσσεται καί κατώρθωσε νά διαθέτη καί άτομικήν βόμβαν. Θα είχε δέ μεγαλύτεραν πρόοδον μέ έλεύθερον καθεστώς.

Ή συγκοινωνία είναι πυκνή μόνον εις τά κατώρημένα μέρη. Εις τά παράλια καί τās παραποταμίους περιοχάς ή συγκοινωνία διεξάγεται μέ τά παντός είδους πλοία. Ή Κίνα διαθέτει έμπορικόν στόλον 500.000 τόννων. Διά τò έσωτερικόν διαθέτει όδικόν δίκτυον 400.000 χλμ., σιδηροδρομικόν 31.000 χλμ. καί ίκανοποιητικήν άε-ροπορίαν.

3. ΠΟΛΙΤΙΚΗ-ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ. Οί κάτοικοι τής Κίνας άνέρχονται εις 687 εκ. (πυκνότης 78) καί είναι Κινέζοι (94%), Μογγόλοι, Θιβητιανοί, Μαντζουριανοί κ.ά. Θρησκεία: Κομφουκιανισμός καί Βουδδισμός (τυπικώς). Ή εκπαίδευσις είναι καθυστερημένη. Εις τοϋτο συντελεί καί ή δύσκολος γραφή. Οί Κινέζοι είχον εφεύρει πρῶτοι τόν χάρτην, τήν τυπογραφίαν, τήν ναυτικήν πυξίδα, τήν πυρίτιδα, τήν σινικήν μελάνην κ.λπ. Αί παγόδαί (ναοί) καί τò μέγα Σινικόν Τείχος δεικνύουν τήν πρόοδόν των εις τήν άρχι-τεκτονικήν. Οί σημερινοί Κινέζοι όμως δέν διετήρησαν τά προτερήματα τών προγόνων των. Είναι νωθροί καί άδρανείς καί μέχρι πρό τιнос εύρίσκοντο εις ληθαργώδη κατάστασιν, διότι διετέλουν πάντοτε ύπό τήν επίδρασιν τοϋ όπιου.

Πολίτευμα τής χώρας άπό τò 1949 είναι ή Λαϊκή (κομμουνιστική) Δημοκρατία. Πρωτεύουσα είναι τò Πεκίνον (6.000.000 κ.), μέ ώραία κτίρια κινεζικής τέχνης καί τò Σινικόν τείχος πλησίον. Πόλεις: Σαγκάη (7.100.000 κ.), ό μεγαλύτερος έμπορικός λιμήν. Τιέν-Τσιν (3.500.000 κ.), έπίνειον τοϋ Πεκίνου. Σενγιάγκ (2.600.000 κ.), Βουχάν (2.300.000 κ.), Τσουγκίνγκ (2.300.000 κ.), Καντών (2.000.000 κ.), Νανκίν, κ.λπ.

5. Ταϊβάν (Φορμόζα). (\*Εκτ. 35.961 τ. χλμ. Κάτ. 11.700.000). Είναι νήσος άπέναντι τών Άσιατικών άκτών, ή όποία μέ τινες άλλας νήσους άποτελεί τήν Έθνικιστικήν Κίναν. Τò κέντρον τής νήσου είναι όρεινόν (όρος Μόρισσον 4490 μ.). Τά παράλια είναι πεδινά. Τò κλίμα είναι τροπικόν. Προϊόντα: χουρμάδες, κασσάβα, άραχίδες, καπνός, γιούτα, τέιον, όρυζα. Έκ τοϋ ύπεδά-

φους λαμβάνονται: άνθραξ, σιδηροπυρίτης, χρυσός, άργυρος. Ή βιομηχανία παράγει τοιμένα, σάκχαριν, σιτάλευρα, κρέατα, νήματα κ.λ.π.

Διαθέτει όδικόν δίκτυον (16.000 χλμ.), σιδηροδρομικόν (4.500 χλμ.) και άεροπορικόν.

Οί κάτοικοι είναι φυγάδες Κινέζοι, Βουδδιστάι τό θρήσκευμα, περισσότερον μορφωμένοι, με πολίτευμα τήν Δημοκρατίαν. Πρωτεύουσα είναι ή Ταϊπέχ (1.000.000 κ.). Πόλεις: Καοστούγκ (500.000 κ.), Ταϊνάν (350.000 κ.) κ.ά.

## 2. ΞΕΝΑΙ ΚΤΗΣΕΙΣ ΠΕΡΙ ΤΗΝ ΚΙΝΑΝ

α) **Χόνγκ-Κόγκ.** (Έκτ. 1.013 τ. χλμ. Κάτ. 3.592.000). Εύρσκειται εις τά ΝΑ. παράλια τής Κίνας. Άποτελείται από τήν νήσον Χόνγκ-Κόγκ, τήν χερσόνησον Καουλούν επί τής Κίνας και 73 νησίδας. Τό κλίμα είναι ύποτροπικόν. Είναι έλεύθερος λιμήν και στηρίζει τήν οικονομίαν του εις τήν γεωργίαν, τό έμπόριον, τήν βιομηχανίαν και τάς Τραπεζιτικάς έπιχειρήσεις. Διαθέτει τό ανάλογον όδικόν, σιδηροδρομικόν και άεροπορικόν δίκτυον. Οί κάτοικοι είναι Εύρωπαίοι και Κινέζοι. Είναι άποικία τής Μ. Βρετανίας και έχει πρωτεύουσαν τήν Βικτωρίαν (800.000 κ.).

β) **Μακάο** (έκτ. 16 τ. χλμ. Κάτ. 203.000). Πορτογαλική κτήσις επί τής νήσου Γκουγκσάν, άπέναντι τής Καντώνος, με όμώνυμον πρωτεύουσαν.

γ) Νήσοι **Ρίου Κίου** (έκτ. 2.300 τ. χλμ. Κάτ. 882.000). Είναι σύμπλεγμα έξ νήσων, αί όποισι εύρίσκονται μεταξύ Φορμόζας και Ίαπωνίας. Μεγαλυτέρα έξ αυτών είναι ή Όκινάουα. Οί κάτοικοι είναι Ίάπωνες και Κινέζοι. Τελούν εισέτι ύπό Άμερικανικήν Στρατιωτικήν Διοίκησιν, άνήκουν όμως εις τήν Ίαπωνίαν. Πρωτεύουσα είναι ή Νάχα (218.000 κ.) επί τής Όκινάουας.

## 3. ΜΟΓΓΟΛΙΑ

Εύρίσκεται μεταξύ Κίνας και Άσιατικής Ρωσίας. Έχει έκτασιν 1.531.000 τ. χλμ. και 1.020.000 κατοίκους. Είναι έν άπέραντον όροπέδιον με πολλές έρήμους, από τάς όποιας μεγαλυτέρα είναι ή Γκόμπι. Τό κλίμα είναι ήπειρωτικόν. Γεωργικά προϊόντα είναι οί δημητρια-

κοί καρποί. Ἡ κτηνοτροφία εἶναι ἀνεπτυγμένη, ἀλλὰ διεξάγεται κατὰ νομαδικὸν τρόπον. Τὸ ὑπέδαφος εἶναι πλούσιον εἰς ἀνθρακα, λιγνίτην, πετρέλαιον.

Διαθέτει ἀρκετὸν ὄδικὸν δίκτυον, σιδηροδρομικὸν καὶ ἀεροπορικόν.

Οἱ κάτοικοι εἶναι Μογγόλοι, Βουδδισταὶ τὸ θρήσκευμα, σχετικῶς μορφωμένοι. Ἀπὸ τὸ 1924 ἔχουν ἀνεξάρτητον κράτος μὲ πολίτευμα τὴν Λαϊκὴν Δημοκρατίαν. Πρωτεύουσα εἶναι ἡ Οὐλάν Μπατόρ (195.000 κ.).

#### 4. Η Κ Ο Ρ Ε Α

Καταλαμβάνει τὴν ὁμώνυμον χερσόνησον καὶ προπολεμικῶς κατεῖχτο ἀπὸ τὴν Ἰαπωνίαν. Μεταπολεμικῶς διμοιράσθη εἰς Βόρειον καὶ Νότιον.

**1. Βόρειος Κορέα.** (Ἐκτ. 127.205 τ.χλμ.. Κάτ. 8.000.000). Τὸ ἔδαφος εἶναι ὄρεινόν καὶ καλύπτεται ἀπὸ πυκνὰ δάση. Τὸ κλίμα εἶναι ἠπειρωτικόν. Προϊόντα: Δημητριακοὶ καρποί, σόγια. Τὰ δάση προσφέρουν ἀφθονον ξυλείαν. Ἡ θάλασσα ἀφθόνους ἰχθῦς. Τὸ ὑπέδαφος εἶναι πλούσιον εἰς γραφίτην (3η χώρα), μαγνήσιον (4η χώρα), ἀνθρακα, ψευδάργυρον, χρυσόν, σιδηρομεταλλεύματα. Παράγει ἐπίσης βολφράμιον, μολυβδένιον, ὑδράργυρον, νικέλιον κ.ἄ.

Ἡ συγκοινωνία εἶναι ἑλλιπής.

Πολίτευμα τῆς χώρας ἀπὸ τὸ 1948 εἶναι ἡ Λαϊκὴ Δημοκρατία. Πρωτεύουσα εἶναι τὸ Πιόνγκ-Γιάγκ (653.000).

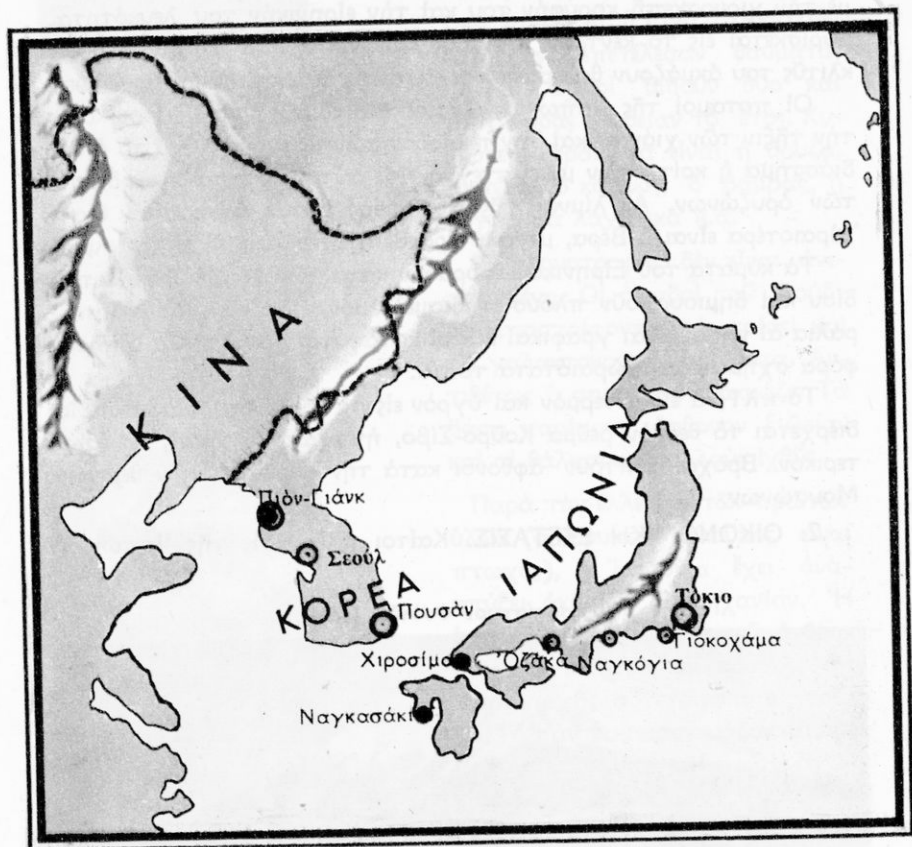
**2. Νότιος Κορέα** (ἔκτ. 93.530 τ. χλμ. Κάτ., 27.280.000). Τὸ ἔδαφος εἶναι ὄρεινόν καὶ δασώδες καὶ τὸ κλίμα ἠπειρωτικόν. Προϊόντα: γεώμηλα, χουρμάδες, σίτος, κριθή, καπνός, βάμβαξ, σόγια. Ἐχεῖ ἀκμάζουσαν σηροτροφίαν καὶ ἀνεπτυγμένην τὴν ἀλιείαν. Τὸ ὑπέδαφος εἶναι πλούσιον εἰς γραφίτην (1η χώρα), βολφράμιον, ἀνθρακίτην. Ἡ συγκοινωνία εἶναι πυκνὴ καὶ σύγχρονος.

Πολίτευμα ἔχει τὴν Κοινοβ. Δημοκρατίαν. Πρωτεύουσα: Σεούλ (1.750.000 κ.). Πόλεις: Πουσάν (1.270.000 κ.), Τέγκου, Ἰντσέν κ.ἄ.

#### 5. Η Ι Α Π Ω Ν Ι Α

**1. ΦΥΣΙΚΗ ΕΖΕΤΑΣΙΣ.** Ἡ Ἰαπωνία εἶναι νησιωτικόν κράτος, τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖται ἀπὸ πολλὰς νήσους. Σπουδαιότεραι εἶναι ἡ Σικοκοῦ, ἡ Χονσοῦ, ἡ Κίου Σιοῦ, ἡ Χοκαίτο κ.ἄ.





### Ίαπωνια

Ἡ ἔκτασις ὅλων τῶν Ἰαπωνικῶν νήσων εἶναι 369.813 τ. χλμ. Τὸ ἔδαφος τῶν Ἰαπωνικῶν νήσων εἶναι ἠφαιστειογενὲς καὶ ὀρεινόν. Μεταξὺ τῶν ὀρέων ὅμως σχηματίζονται εὐφωρῶτατα πεδιάδες καὶ κοιλάδες μὲ ὀργιῶδη βλάστησιν. Ἀπὸ τὰ πολλὰ ἠφαιστεια τὸ πλέον πασίγνωστον εἶναι τὸ Φούτζι-Γιάμα (3.778 μ.),

μέ την χιονοσκεπή κορυφήν του και την ειρηνικήν του λευκότητα. Εύρσκεται εις τὸ κέντρον πεδιάδος και ἔχει σχῆμα κώνου. Εἰς τὰς κλιτύς του ἀκμάζουν θαλερώταται φυτεῖαι, ἀνθόκηποι και ὄρυζῶνες.

Οἱ ποταμοὶ τῆς Ἰαπωνίας ἔχουν περιοδικῶς ὕδωρ, ἦτοι κατὰ τὴν τῆξιν τῶν χιόνων και τὴν περίοδον τῶν βροχῶν. Κατὰ τὸ ἄλλο διάστημα ἢ κοίτη των μένει στεγνή. Μὲ αὐτοὺς γίνεται ἡ ἀρδευσίς τῶν ὄρυζῶνων. Αἱ λίμναι τῆς Ἰαπωνίας ἔχουν θαυμασίαν θέαν. Ὡραιότερα εἶναι ἡ Βέρα, μεγαλυτέρα δὲ ἡ Μπιβάκο (716. τ. χλμ.).

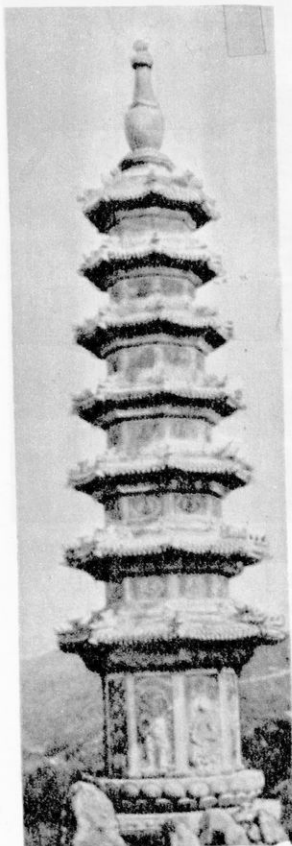
Τὰ κύματα τοῦ Εἰρηνικοῦ ἐφοροῦν κατὰ τῶν νήσων ἄνευ ἐμποδίου και δημιουργοῦν πλούσιον διαμελισμόν. Ἰδίως εἰς τὰ ΝΔ. παράλια αἱ νῆσοι εἶναι γραφικαὶ και οἱ κατάφυτοι λόφοι μὲ τὰ ὄπρωρ-φόρα σχηματίζουν ὠραιότατα τοπία.

Τὸ κλίμα εἶναι θερμόν και ὑγρὸν εἰς τὰ παράλια, ἀπὸ τὰ ὁποῖα διέρχεται τὸ θερμόν ρεῦμα Κοῦρο-Σίβο, ἠπειρωτικὸν δὲ εἰς τὸ ἐσωτερικόν. Βροχαὶ πίπτουν ἄφθονοι κατὰ τὴν περίοδον τῶν θερινῶν Μουσῶνων.

## 2. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΖΕΤΑΣΙΣ. Καίτοι ἡ ἔκτασις τῆς Ἰαπωνίας

Τὸ Ἡφαίστειον Φούτζι - Γιάμα





Ίαπωνική παγόδα

είναι μικρά, έν τούτοις τὰ άρδευτικά έργα και ή έργατικότητα τών κατοίκων έπετέλεσαν θαύματα. Πολλοί άγροί δίδουν δύο και τρείς φορές έσοδείαν τò έτος. Κυριώτερα προϊόντα είναι ή όρυζα, τò τέϊον, ό καπνός, ό βάμβαξ, ή σόγια, τὰ λαχανικά κ.ά.

Ή κτηνοτροφία δέν είναι άνεπτυγμένη. Οί όπαδοί του Βούδδα άποστρέφονται τò κρέας και τὰ γαλακτοκομικά προϊόντα. Άντιθέτως ή σηροτροφία άκμάζει. Τά δάση παρέχουν άφθονον ξυλείαν και αϊ θάλασσαί πολλούς ίχθύς.

Παρά την έλλειψιν τών πρώτων ύλών (ό όρυκτός πλούτος είναι πτωχός), ή Ίαπωνία έχει άναπτύξει άκμαίαν βιομηχανίαν. Ή έκμετάλλευσις του «λευκού άνθρακος» και τò χαμηλόν κόστος τής παραγωγής συνετέλεσαν εις τουτο. Τά πάντα κατασκευάζονται έκει και τὰ Ιαπωνικά προϊόντα συναγωνίζονται τὰ τοιαύτα όλων τών χωρών του κόσμου. Ειδικότητα έχουν οί Ίάπωνες εις τὰ παιγνίδια.

Έκ του όρυκτου πλούτου τής χώρας σημαντικήν θέσιν κατέχουν ό ψευδάργυρος, ό χρυσός, τò μαγγάνιον και ό άνθραξ.

Ή συγκοινωνία είναι πυκνοτάτη και άρίστη. Τò όδικόν δίκτυον ύπερβαίνει τò 1.000.000 χλμ., τò σιδηροδρομικόν φθάει τὰ 28.000 χλμ., τò άεροπορικόν είναι τεράστιον και ό έμπορικός της στόλος μεταξύ τών πρώτων (10 έκ. τόννων).

3. ΠΟΛΙΤΙΚΗ-ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΖΕΤΑΣΙΣ. Οί κάτοικοί τής Ίαπωνίας άνέρχονται εις 96 έκ. (πυκνότης 270 κατά τ. χλμ.) και



Ναγκασάκι

είναι όλοι Ίάπωνες. Θρησκεία: Βουδδισμός. Ήέκπαίδευσις είναι άριστή. Ό πολιτισμός εύρίσκεται έν άκμή. Οι Ίάπωνες άγαπούν ιδιαίτέρως τά άνθη και ή χώρα των λέγεται «χώρα τών χρυσαυθέμων». Είναι λαός φιλομαθής, καθαρός και γενναίος. Διδάσκονται τήν περιφρόνησιν πρòς τόν θάνατον (χαρακίρι, άνθρωπιναι τορπίλλαι) και κατατάσσονται μεταξύ τών μάλλον προηγμένων λαών του κόσμου.

Πολίτευμα: Συνταγματική Μοναρχία.

Πρωτεύουσα: Τόκιο (10.500.000 κ.), εις τò μέσον μεγάλων δενδροστοιχιών και δροσερών κήπων. Πόλεις: Όζάκα (3.200.000 κ.), Ναγκόγια (1.900.000 κ.), Γιοκοχάμα (1.600.000 κ.), Κυότο, Κόμπε, Σαππόρο, Ναγκασάκι κ.ά.

4. ΙΣΤΟΡΙΑ. Ή Ίαπωνία είναι τò άρχαιότερον κράτος τής Άπω Άνατολής, διότι ένεφανίσθη τόν 6ον π.Χ. αιώνα. Τότε διεδόθη εκεί ό Βουδδισμός. Τò 1894 έπολέμησε με τήν Κίναν και κατέλαβε τήν Φορμόζαν. Τò 1904 έπολέμησε με τήν Ρωσίαν και κατέλαβε τήν Κορέαν. Κατά τόν Β΄ Παγκόσμιον πόλεμον έπολέμησε πάλιν, άλλ΄ αϋτήν τήν φοράν ένίκηθη και έχασε τας κτήσεις της.

**Ἑρωτήσεις - Ἔργασια.** Τὸ Σινικὸν τεῖχος θεωρεῖται ὡς τὸ μεγαλύτερον τεχνικὸν ἔργον τοῦ κόσμου. Ζητήσατε πληροφορίας πῶς ἐκτίσθη.

Γνωρίζετε πῶς τρώγουν οἱ Κινέζοι τὴν ὄρυζαν;

Διατί ἡ Ἰαπωνία λέγεται καὶ «χώρα τοῦ ἀνατέλλοντος ἡλίου»; Γνωρίζετε ὅτι οἱ παλαιοὶ Ἰάπωνες ἱππῶται ἐλέγοντο «Σαμουράϊ» καὶ ἔφερον καλλιτεχνικὴν πανοπλίαν; Γνωρίζετε ὅτι τὸ «χακί» τῶν στρατιωτῶν τὸ ἐπενόησαν πρῶτοι οἱ Ἰάπωνες;

Γνωρίζετε ὅτι αἱ δύο πρῶται ἀτομικαὶ βόμβαι ἐρρίφθησαν ὑπὸ τῶν Ἀμερικανῶν εἰς τὰς Ἰαπωνικὰς πόλεις Χιροσίμα καὶ Ναγκασακί; Ὅτι ἑλληνικὰ στρατεύματα ἐπολέμησαν εἰς τὴν Κορέαν, κατὰ τὸν ἐμφύλιον πόλεμον τῶν δύο κρατῶν τῆς;

## ΒΟΡΕΙΟΣ ΑΣΙΑ

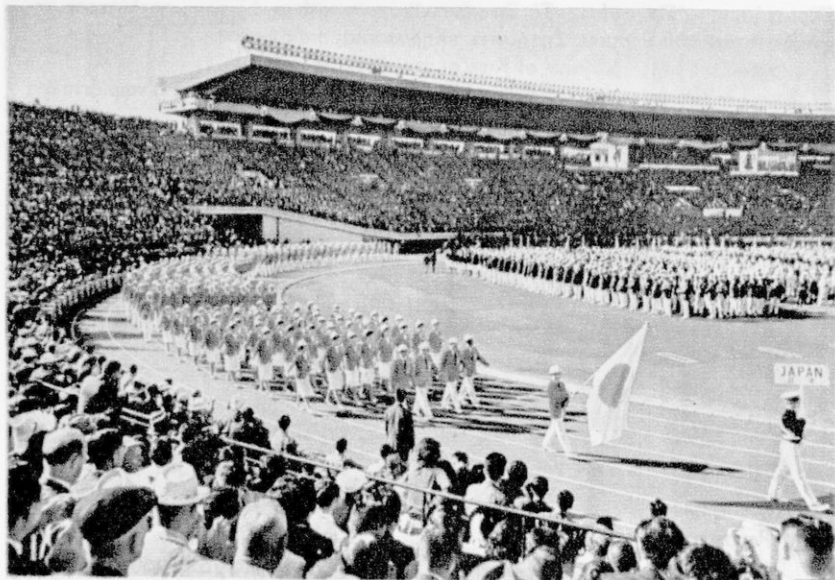
### Η ΑΣΙΑΤΙΚΗ ΡΩΣΙΑ

Τὰ ὑπόλοιπα τμήματα τῆς Ἀσίας, ἤτοι α) ἡ Σιβηρία καὶ αἱ περὶ αὐτὴν νῆσοι καὶ β) αἱ νοτίως τοῦ Καυκάσου χῶραι, ἀνήκουν εἰς τὴν Ρωσίαν.

α) **Σιβηρία.** Περιλαμβάνει τὸ ἀπὸ τοῦ Βορ. Παγωμένου ὠκεανοῦ,

Τόκιο





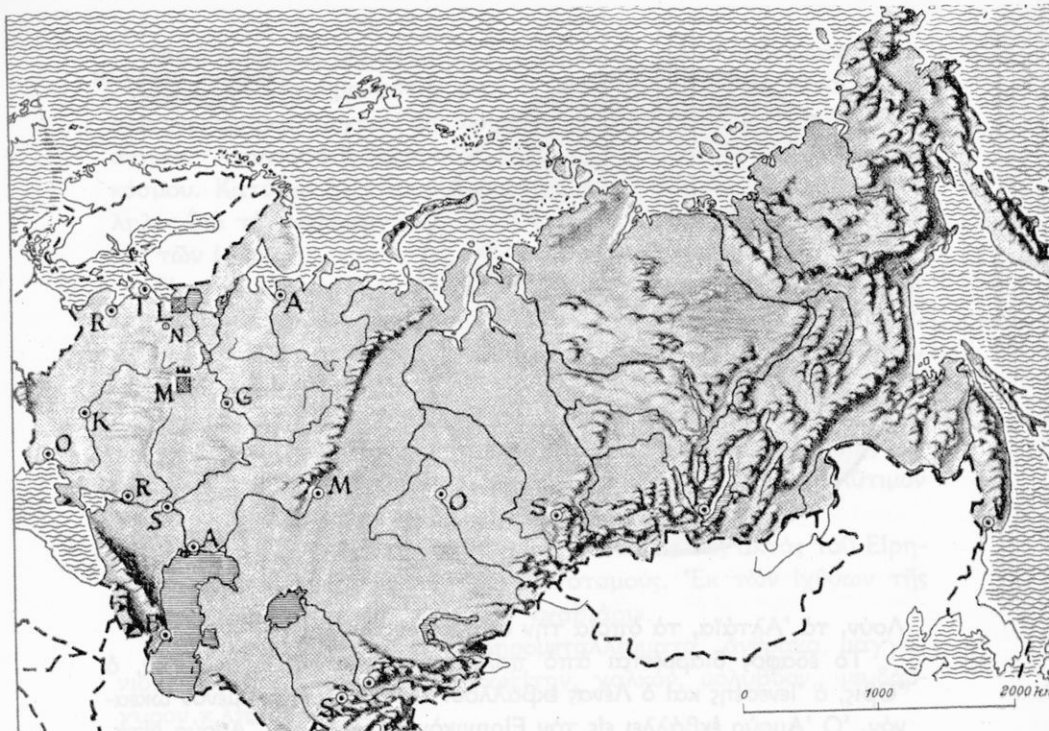
Όλυμπιακοί Άγώνες τὸ 1964 εἰς Τόκιον

τῆς Βεριγγείου θαλάσσης, τῆς θαλάσσης τῆς Ὀχότσκης, τῆς Κίνας, Μογγολίας, Ἀφγανιστάν, Ἰράν καὶ Εὐρώπης τμήμα.

Ἔχει ἕκτασιν 16.831.000 τ. χλμ. καὶ πληθυσμὸν 59 ἑκατ. κατ.



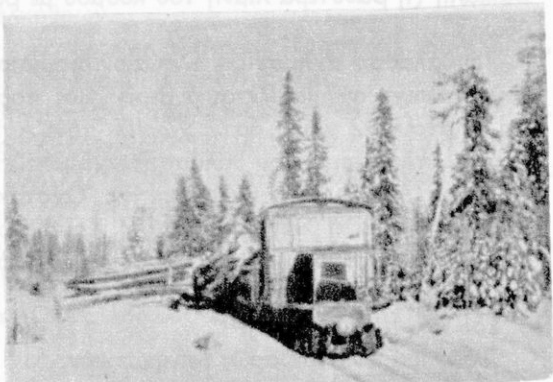
Ἐλκῆθρα συρόμενα ὑπὸ ταρανδῶν εἰς Σιβηρίαν



Χάρτης Σιβηρίας

Ἡ Σιβηρία εἶναι μίᾳ ἀπέραντος πεδιάς. Πρὸς Α. σχηματίζονται τὰ ὄρη Γιαμπλοβοῖ καὶ Στανοβοῖ (4915 μ.). Πρὸς Ν. ὡς ἀδιάβατα τεῖχη ὑψώνονται τὰ ὄρη τῆς Κεντρικῆς Ἀσίας, τὰ Ἰρακινὰ, τὸ Κουέν

Σιδηρόδρομος διασχίζει  
τὴν Ταϊγκά





Λούν, τὰ Ἀλτάϊα, τὰ ὁποῖα τὴν ἀπομονώνουν.

Τὸ ἔδαφος διαρρέεται ἀπὸ πολλοὺς ποταμούς. Ἐκ τούτων, ὁ Ὄβις, ὁ Ἰενεσέσκ και ὁ Λένας ἐκβάλλουν εἰς τὸν Β. Παγωμένον ὠκεανόν. Ὁ Ἀμοῦρ ἐκβάλλει εἰς τὸν Εἰρηνικὸν ὠκεανόν. Ὁ Ἀμοῦρ Ντάρια (Ἵξος) και ὁ Σὺρ Ντάρια (Ἰαξάρτης) ἐκβάλλουν εἰς τὴν λίμνην Ἀράλην. Ὁ Οὐράλης ἐκβάλλει εἰς τὴν Κασπίαν θάλασσαν.

Αἱ μεγαλύτεραι λίμναι εἶναι: ἡ Κασπία θάλασσα (μὲ βάθος 980 μ. και ἀλμυρὸν ὕδωρ), ἡ Ἀράλη (μὲ ἀλμυρὰ ὕδατα), ἡ Βάλκας, ἡ Βαϊκάλη (ἡ βαθυτέρα λίμνη τοῦ κόσμου μὲ βάθος 1.313 μ. και γλυκὺ ὕδωρ).

Ἡ θάλασσα σχηματίζει πλούσιον διαμελισμόν. Εἰς τὴν θάλασσαν τοῦ Μπέριγκ σχηματίζεται ὁ Βερίγγειος πορθμὸς (μῆκους 200 χλμ. και πλάτους 92 χλμ.), ὅστις χωρίζει τὴν Ἀσίαν ἀπὸ τὴν Ἀμερικὴν. Πρὸς Ν. τῆς Βερίγγειαν θαλάσσης σχηματίζεται ἡ χερσόνησος Καμτσιάτκα. Ἀκολουθεῖ ἡ θάλασσα τῆς Ὀχότσκης.

Νῆσοι εἶναι ἡ Σαχαλίνη και αἱ Κουρίλλαι εἰς τὸν Εἰρηνικόν, ἡ Νέα Σιβηρία και αἱ νῆσοι τοῦ Βράνγκελ εἰς τὸν Β. Παγωμένον ὠκεανόν. Ἀκρωτήρια εἶναι τὸ Τσελιοῦσκιν και τὸ Ἀνατολικόν, πρὸς Β. και ΒΑ. τῆς Σιβηρίας.

Τὸ κλίμα εἶναι καθαρῶς ἠπειρωτικόν.



Ἀπὸ ἀπόψεως βλαστήσεως ἡ Σιβηρία διακρίνεται εἰς ζώνας.

Τὸ βόρειον τμήμα αὐτῆς εἶναι ἡ ζώνη τῆς τούνδρας, ἥτοι ἐκτάσεις χιόνων καὶ πάγων. Εἰς ὠρισμένα βαλτώδη μέρη ὑπάρχει βλάστησις. Ἀκολουθεῖ ἡ ζώνη τῶν δασῶν, μὲ τὰ μεγαλύτερα δάση τοῦ κόσμου. Κατόπιν ἔρχεται μία περιοχὴ «μαύρων χωμάτων», κατάλληλος διὰ τὴν καλλιέργειαν. Τέλος ἔρχεται ἡ περιοχὴ τῶν στεππῶν καὶ τῶν ἐρήμων.

Εἰς τὴν καλλιεργήσιμον ζώνην γίνονται τεχνηταὶ ἀρδεύσεις καὶ παράγονται πολλὰ προϊόντα: γεώμηλα, σακχαρότευτλα, σίτος, κριθή, σίκαλις, ἡλίόσπορος, βρώμη, κέχρον, σταφυλαί, βάμβαξ, κάνναβις κ.ἄ.

Εἰς τὰς στέππας ἐκτρέφονται πρόβατα, βοοειδῆ, ἵπποι κ.λπ..

Ὁ δασικὸς πλοῦτος εἶναι ἀφθονώτατος. Ἐκτὸς τῆς ποικίλης ξυλείας, εἰς τὰ δάση ζοῦν καὶ μερικὰ μικρὰ ἄγρια ζῶα μὲ πολῦτιμον γουναρικὸν (σκίουροι, ἐνυδρίδες, ἀλώπεκες κ.λ.π.).

Ἡ ἀλιεῖα ἔχει μεγάλην ἀνάπτυξιν, τόσον εἰς τὰς ἀκτὰς τοῦ Εἰρηνικοῦ, ὅσον καὶ εἰς τὰς λίμνας καὶ ποταμούς. Ἐκ τῶν ἰχθύων τῆς Κασπίας λαμβάνεται τὸ γνωστὸν «χαβιάρ».

Τὸ ὑπέδαφος προσφέρει σιδηρομεταλλεύματα, ἄνθρακα, μαγγάνιον, χρωμίτην, πετρέλαιον, βωξίτην, χαλκόν, μόλυβδον, ψευδάργυρον κ.λπ.

Ἡ βιομηχανία εὐρίσκεται ἐν πλήρει ἀναπτύξει.

Ἡ συγκοινωνία εἶναι πυκνὴ εἰς τὰ κατωκημένα μέρη: ὀδικὸν δίκτυον 300.000 χλμ., σιδηροδρομικὸν 151.000 χλμ. («ὑπερσιβηρικὸς» «ὑπερκασπιακὸς» κ.λπ.). Ὑπάρχει πυκνὸν ἀεροπορικὸν δίκτυον καὶ ποταμοπλοῖα. Εἰς τὰ βόρεια μέρη κατὰ τὸν χειμῶνα ἡ συγκοινωνία διεξάγεται δι' ἐλκῆθρων.

Εἰς τὴν Σιβηρίαν κατοικοῦν πλεῖστα ἔθνη: Καλμοῦκοι, Μογγόλοι, Σαμογέται, Τάταροι, Τουρκομάνοι κ.ἄ.

Πόλεις: Τασκένδη (πρωτ. τοῦ Οὐζμπεκιστάν) 1.029.000 κ. Ἀλμα-Ἀτα (πρωτ. τοῦ Καζακιστάν) 580.000 κ., Ἀσχαμπάντ (πρωτ. τοῦ Τουρκμενιστάν) 207.000 κ., Ντουσαμπέ (πρωτ. τοῦ Τατσικιστάν) 276.000 κ., Φρουντζε (πρωτ. τῆς Κιργισίας) 326.000 κ.

Ἐξ ἄλλου μεγάλα πόλεις εἶναι: τὸ Νοβοσιμπίρσκ (1.000.000 κ.), Ὁμσκ (800.000 κ.), Ἱρκούτσκ, Βλαδιβοστόκ κ.ἄ.

β) **Ὑπερκαυκασία.** (Ἐκτ. 186.000 τ. χλμ. Πληθ. 11.135.000 κ.).

Είναι η νοτιώς του Καυκάσου χώρα, της οποίας δεσπόζει ο Καύκασος με τὰς 70 κορυφάς του. Νοτιώτερον τὸ Ἄραράτ ἀποτελεῖ ἕνα ἀπὸ τὰ μεγαλοπρεπέστερα ὄρη τοῦ κόσμου. Μεταξὺ αὐτῶν εὐρίσκονται εὐφοροὶ κοιλάδες. Σπουδαιότεροι ποταμοὶ εἶναι ὁ Κῦρος καὶ ὁ Ἀράξης.

Εἰς τὰ παράλια αἱ βροχαὶ εἶναι ἄφθονοι.

Κύρια προϊόντα εἶναι τὰ δημητριακὰ. Ἡ ξυλεία εἶναι ἄφθονος. Ὑπάρχουν ὁμως καὶ πλούσιαι πετρελαιοπηγαί.

Κατανέμεται εἰς τρεῖς Σοβιετικὰς Δημοκρατίας:

Ἄρμενίαν (ἔκτ. 29.800 τ. χλμ. κάτ. 2.134.000) με πρωτεύουσαν τὸ Ἐριβάν (200.000 κ.).

Ἀζερμπαϊτζάν (ἔκτ. 86.600 τ. χλμ. κάτ., 4.518.000) με πρωτεύουσαν τὴν Βακοῦ (1.100.000 κ.), κέντρον πετρελαιοπηγῶν.

Γεωργίαν (ἔκτ. 69.700. τ. χλμ. κάτ. 4.483.000) με πρωτ. τὴν Τυφλίδα (800.000 κ.).

**Ἑρωτήσεις - Ἔργασίαι.** Διατί ὀνομάζομεν ἐν ψυχρὸν μέρος «Σιβηρίαν»; Ποῖαι λίμναι τῆς ἔχουν ἄλμυρον ὕδωρ; Τί εἶναι τὰ ἐλκηθρα;

Περιγράψατε ἐν ταξίδιον μετὸν «Ὑπερσιβηρικὸν σιδηρόδρομον» ἀπὸ τὴν Μόσχαν μέχρι τοῦ Βλαδιβοστόκ.

Τί σᾶς ἐνθυμίζουσι ὁ Καύκασος καὶ τὸ Ἄραράτ;

Διατί πολλοὶ Ἀρμένιοι ἐγκατέλειψαν τὴν πατρίδα των καὶ εὐρίσκονται εἰς τὴν Ἑλλάδα;

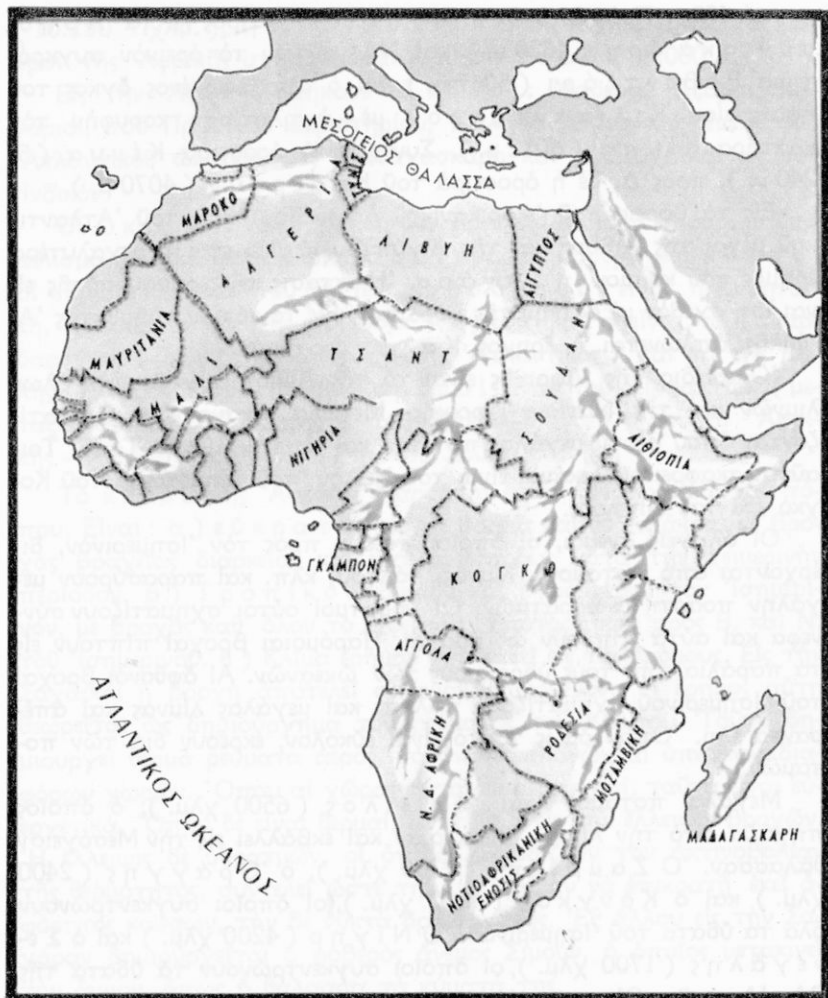
### III.

## Η ΑΦΡΙΚΗ

1. ΦΥΣΙΚΗ ΕΖΕΤΑΣΙΣ. Ἡ ἡπειρος Ἀφρική εὐρίσκεται εἰς τὸ Ἄνατολικὸν ἡμισφαίριον καὶ κατὰ τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς ἐκτάσεώς της ἐπὶ τῆς διακεκαυμένης ζώνης. Ἀρκετὸν τμήμα αὐτῆς ( πρὸς Β. ) ἐκτείνεται ἐπὶ τῆς Β. εὐκράτου ζώνης, μικρότερον δὲ ( πρὸς Ν. ) ἐκτείνεται ἐπὶ τῆς Ν. εὐκράτου ζώνης.

Ἡ ἔκτασις τῆς Ἀφρικῆς εἶναι 30 ἑκατ. τετρ. χλμ.

Ἡ Ἀφρική πρὸς Β. βρέχεται ἀπὸ τὴν Μεσόγειον Θάλασσαν. Πρὸς Α. καὶ ΝΑ. ἀπὸ τὸν Ἰνδικὸν Ὀκεανόν. Πρὸς ΝΔ. καὶ Δ. ἀπὸ τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανόν. Μέχρι τοῦ 1869 ἦτο ἠνωμένη μετὴν Ἀσίαν



Χάρτης 'Αφρικής

διὰ τοῦ Ἴσθμου τοῦ Σουέζ. Οὗτος κατόπιν διηνοίχθη εἰς διώρυγα καὶ ἡ Ἄφρική μετεβλήθη εἰς τεραστίαν νῆσον.

Ἡ Ἄφρική ἀποτελεῖ ἐκτεταμένον ὄροπέδιον, τοῦ ὁποίου αἱ παραρφαὶ καταλαμβάνονται ἀπὸ ὑψηλὰ ὄρη. Κυριώτερα ἐξ αὐτῶν εἰ-

ναι τὰ ἐξῆς : Πρὸς Β. ὁ Ἄτλας ( 4250 μ. ). Πρὸς Α. τὰ Ἀβησ-  
συνιακὰ ὄρη ( 4620 μ. ) καὶ ΝΔ. αὐτῶν τὸ ὄρεινόν συγκρό-  
τημα Ροβεντζόρι ( 5067 μ. ) καὶ ὁ ἀπομονωμένος ὄγκος τοῦ  
ἠφαιστείου Κιλιμάντζαρον με ὑψηλότεραν κορυφήν τὸν  
κρατῆρα Κίμπο ( 6012 μ. ). Συνεχίζει ἡ ὄροσειρὰ Κένυα ( 5.  
240 μ. ), πρὸς Δ. δὲ ἡ ὄροσειρὰ τοῦ Καμερόν ( 4070 μ. ).

Εἰς τὰ βόρεια τοῦ Ἀφρικανικοῦ ὄροπέδιου, ἀπὸ τοῦ Ἀτλαντι-  
κοῦ μέχρι τῆς Λιβύης καὶ τῆς Αἰγύπτου, ἀπλώνεται ἡ μεγαλύτερα  
ἔρημος τοῦ κόσμου, ἡ Σαχάρα. Ἡ ἔκτασις τῆς ἐρήμου αὐτῆς εἶ-  
ναι ἴση σχεδὸν με ἐκείνην τῆς Εὐρώπης. Εἰς τὸ νότιον τμήμα τῆς Ἀ-  
φρικῆς ἀπλώνεται ἡ ἔρημος Καλαχάρη.

Ὅροπέδια τῆς Ἀφρικῆς εἶναι τὸ τῆς Αἰθιοπίας, τῶν Μεγάλων  
λιμνῶν καὶ τῆς Νοτίου Ἀφρικῆς. Μεγάλα λεκανοπέδια σχηματί-  
ζονται ὅπου ρέουν μεγάλοι ποταμοὶ καὶ εἰς τὴν λίμνην Τσάδ. Τοι-  
αῦται σκαφοειδεῖς λεκάναι εἶναι τοῦ Νείλου, τοῦ Σενεγάλη, τοῦ Κο-  
γκὸ καὶ τοῦ Νίγηρος.

Οἱ ἀληγεῖς ἄνεμοι, οἱ ὁποῖοι πνέουν πρὸς τὸν Ἰσημερινόν, δι-  
έρχονται ἀπὸ ποταμούς, λίμνας, βάλτους κλπ. καὶ παρασύρουν με-  
γάλην ποσότητα ὑδρατμῶν. Οἱ ὑδρατμοὶ οὗτοι σχηματίζουν σύν-  
νεφα καὶ αὐτὰ πίπτουν ὡς βροχαί. Παρόμοιαι βροχαὶ πίπτουν εἰς  
τὰ παράλια ἀπὸ τοὺς ὑδρατμούς τῶν ὠκεανῶν. Αἱ ἀφθονοὶ βροχαὶ  
τοῦ Ἰσημερινοῦ σχηματίζουν πολλὰ καὶ μεγάλας λίμνας καὶ ἀπέ-  
ραντα ἔλη. Ὅπου ὅμως τοῦτο εἶναι εὐκόλον, ἐκρέουν διὰ τῶν πο-  
ταμῶν.

Μεγάλοι ποταμοὶ εἶναι : ὁ Νεῖλος ( 6500 χλμ. ), ὁ ὁποῖος  
πηγάζει ἀπὸ τὴν λίμνην Βικτωρίαν καὶ ἐκβάλλει εἰς τὴν Μεσόγειον  
θάλασσαν. Ὁ Ζαμβέζη ( 2700 χλμ. ), ὁ Ὁράγγης ( 2400  
χλμ. ) καὶ ὁ Κόνγκος ( 4600 χλμ. ), οἱ ὁποῖοι συγκεντρῶνουν  
ὅλα τὰ ὕδατα τοῦ Ἰσημερινοῦ. Ὁ Νίγηρ ( 4200 χλμ. ) καὶ ὁ Σε-  
νεγάλης ( 1700 χλμ. ), οἱ ὁποῖοι συγκεντρῶνουν τὰ ὕδατα τῆς  
ΒΔ. Ἀφρικῆς. Οἱ περισσότεροι ποταμοὶ εἶναι πλωτοὶ μέχρις ἐνὸς  
ὠρισμένου σημείου.

Εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Ἀφρικὴν σχηματίζονται ἐντὸς ὄρυγμάτων  
μεγάλοι, ἐπιμήκεις καὶ συνήθως ἀβαθεῖς λίμναι. Σπουδαιότεραι ἐξ  
αὐτῶν εἶναι : Ἡ Βικτώρια ( 68.500 τ.χλμ. ), ἡ Ταγκανίκα  
( 35.100 τ.χλμ. ), ἡ Νυάσσα ( 31.000 τ.χλμ. ), ἡ Ροδόλφου

( 10.250 τ.χλμ. ), ή Λεοπόλδου ( 8.000 τ.χλμ. ). Είς τὸ κέντρον τῆς Ἀφρικῆς σχηματίζεται ἡ λίμνη Τσάδ ( 18.000 τ.χλμ. ).

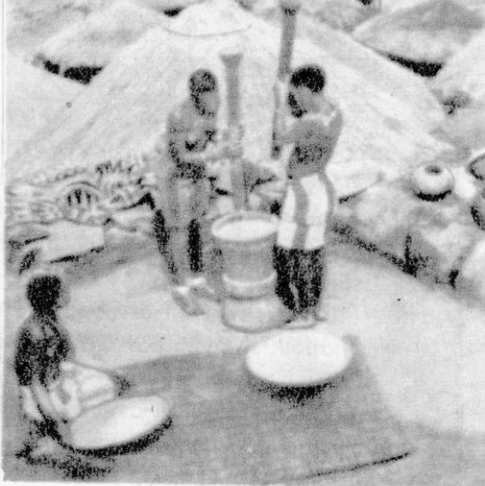
Εἰς τὴν Ἀφρικὴν ἀνήκουν αἱ νῆσοι: Μαδέρα, Ἀζόροι, Κανάριοι, τοῦ Πρασίνου ἄκρωτηρίου, ἡ Ἁγία Ἐλένη κ.ἄ. ἐντὸς τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ. Ἡ Μαδαγασκάρη καὶ αἱ Σευχέλλαι εἰς τὸν Ἰνδικόν.

Οἱ ὠκεανοὶ δὲν δημιουργοῦν εἰς τὴν Ἀφρικὴν πλοῦσιον διαμελισμόν. Κυριώτεροι θάλασσαί εἶναι ἡ Ἐρυθρὰ καὶ ἡ Κόλποι οἱ τῆς Γουίνεας καὶ τοῦ Ἄντεν. Χερσόνησοι εἶναι ἡ Κυρηναικὴ, ἡ Σομαλία καὶ τῆς Τύνιδος. Ἀκρωτήρια εἶναι τὸ Γουαδαφουίου ( Ἰνδικός ), τὸ Πράσινον ( Ἀτλαντικός ) καὶ τὸ τῆς Καλῆς Ἐλπίδος ( πρὸς Ν. ). Πορθμοὶ εἶναι τοῦ Γιβραλτάρ ( μεταξὺ Ἀφρικῆς - Εὐρώπης ), τοῦ Βάλ-έλ-Μανδέβ ( μεταξὺ Ἀφρικῆς - Ἀραβίας ). Διῶρυξ ἡ τοῦ Σουέζ.

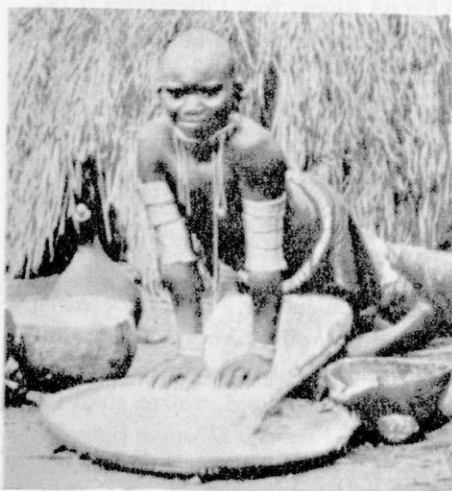
Τὸ κλίμα τῆς Ἀφρικῆς ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς θέσεως ἐκάστου τόπου. Εἶναι: α ) εὐκρατον εἰς τὰ βόρεια καὶ νότια ἄκρα, με βροχὰς βραχείας διαρκείας καὶ καταρρακτώδεις κατὰ τὴν χειμερινὴν περίοδον. β ) Τροπικόν, θερμὸν καὶ ὑγρὸν περὶ τὸν Ἰσημερινόν, με βροχὰς καθ' ὄλον τὸ ἔτος. γ ) Ὑποτροπικὸν πρὸς Β. καὶ Ν. τοῦ Ἰσημερινοῦ. δ ) Κλίμα ἐρήμου ἐπικρατεῖ εἰς τὰς ἐρήμους. Εἰς τὴν Σαχάραν ἡ βροχὴ ἀποτελεῖ σπάνιον φαινόμενον. Ἡ ἔρημος αὕτη θεωρεῖται ὡς δημιούργημα τοῦ ρεύματος τοῦ Κόλπου. Τοῦτο δημιουργεῖ θερμὰ ρεύματα ἀέρος, τὰ ὅποια πλανῶνται ὑπεράνω διαφόρων χωρῶν. Ὅπου αἱ χῶραι αὗται εἶναι ψυχραί, ταῦτα εἶναι εὐεργετικά. Ὅπου δὲ εἶναι θερμαί, συντελοῦν εἰς τὴν ἔλλειψιν βροχῶν. Ἡ ἔλλειψις δὲ ὑδρατμῶν, οἱ ὅποιοι ἐμποδίζουν τὴν ἀκτινοβολίαν τῆς θερμότητος, συντελεῖ ὥστε τὴν μὲν ἡμέραν νὰ ἐπικρατῇ ἐκεῖ ἀφόρητος καύσων, τὴν δὲ νύκτα δριμύ ψυχος. Ἐξ ἄλλου εἰς τὴν Σαχάραν δημιουργεῖται ὁ φοβερὸς ἄνεμος Σιμούν, ὁ ὅποῖος μετακινεῖ τὴν ἄμμον, ὅπως ἡ θάλασσα τὰ κύματά της.

Ἀνάλογοι με τὸ κλίμα εἶναι καὶ αἱ ζῶναι βλαστήσεως εἰς τὴν Ἀφρικὴν. Εἰς τὴν Τροπικὴν ζώνην ( ἰδίως πρὸς τὸ Δ. τμήμα ) ἐπικρατοῦν τὰ παρθένα δάση. Πρὸς Β. καὶ Ν. ταύτης εὐρίσκονται αἱ ζῶναι τῶν στεππῶν καὶ τῶν λειμώνων, με ὑψηλὸν χόρτον καὶ μεμονωμένα δένδρα. Αἱ ἔρημοι στεροῦνται βλαστήσεως ἢ παρουσιάζουν ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ἀκανθώδη χόρτα καὶ θάμνους. Εἰς τὴν ζώνην αὐτὴν

άπαντώνται ζώα άγνωστα εις τὰς άλλας ήπειρους (λεοπάρδαλις, ζέβρα, ήπποπόταμος, ρινόκερωσ, άντιλόπη κ.ά.). Χαρακτηριστικά πτηνά τήσ 'Αφρικήσ είναι αί στρουθοκάμηλοι, οί παπαγάλοι, τὰ παραδείσια πτηνά κ.ά. 'Αφθονα είναι και τὰ έρπετά (κροκόδειλοι,



Παρασκευή από ίθαγενείσ τήσ άμυλώδουσ τροφήσ κασσάβα



← Γυνή Κεντρικήσ 'Αφρικήσ

Νέγροσ τήσ φυλήσ τών Μπαντού και νέγροσ τήσ Δντικήσ 'Αφρικήσ

δηλητηριώδεισ όφεισ κλπ.) και τὰ έντομα (μυία «τσέ-τσέ», τερμίται). 'Η μυία «τσέ-τσέ» εύρίσκειται κυρίωσ εις τήν Ούγκάντα και μεταδίδει εις τόν άνθρωπον τήν ασθένειαν του ήππου, ή όποία είναι θανατηφόροσ.



Εἰς τὰς εὐκράτους ζώνας ἐμφανίζονται τὰ ἀειθαλῆ φυτὰ τῆς Μεσογείου καὶ τὰ ζῶα τῆς Εὐρώπης.

Εἰς τὰς ἐρήμους χαρακτηριστικὸν ζῶον εἶναι ἡ κάμηλος, εἰς δὲ τὴν Καλαχάρην καὶ ἡ στρουθοκάμηλος.

2. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΖΩΗ. Ἡ οἰκονομία τῆς Ἀφρικῆς στηρίζεται εἰς τὴν γεωργίαν, τὴν κτηνοτροφίαν καὶ τὸν ὀρυκτὸν πλοῦτον αὐτῆς. Γεωργικὰ προϊόντα εἶναι: ὁ βάμβαξ, ὁ σῖτος, ὁ ἀραβόσιτος, τὰ ὄσπρια, ὁ καπνός, ἡ ὄρυζα, ἡ μανιόκα (κονδυλώδεις ρίζαι μὲ ἄμυλον, ἀπὸ τὸ ὁποῖον κατασκευάζονται ἄλευρα: κουάκερ, κασσάβα, ταπιόκα), φοινικοκάρυα, κακάον, καφέ, ὀπώραι, ἔσπεριδοειδῆ κ.ἄ.

Εἰς τὰς στεππώδεις περιοχὰς καὶ σαβάνας ἐκτρέφονται διάφορα ἡμερα ζῶα καὶ στρουθοκάμηλοι (εἰς στρουθοκαμηλοτροφεία) διὰ τὸ πτέρωμά των.

Τὸ ὑπέδαφος τῆς Ἀφρικῆς περιέχει φωσφορικά ἄλατα, οὐράνιον, χαλκόν, χρυσόν, πολυτίμους λίθους κλπ. Εἰς τὴν Νότιον Ἀφρικὴν ὑπάρχουν τὰ μεγαλύτερα ἀδαμαντωρυχεῖα τοῦ κόσμου.

Ἡ βιομηχανία εἶναι σχεδὸν ἀνύπαρκτος εἰς τὰ περισσότερα μέρη τῆς Ἀφρικῆς.

Ἡ συγκοινωνία εἶναι ἑλλιπής.

3. Οἱ ΚΑΤΟΙΚΟΙ. Οἱ κάτοικοι τῆς Β. Ἀφρικῆς ἦσαν ἄλλοτε λευκοί. Μὲ τὰς πολλὰς ἐπιμειξίας ὅμως ἐδημιουργήθη ἰδιαιτερός τύπος. Ζοῦν ἀκόμη ἐκεῖ πολλοὶ Εὐρωπαῖοι, ὅπως ζοῦν τοιοῦτοι καὶ εἰς τὴν Ν. Ἀφρικὴν. Εἰς τὴν Μαδαγασκάρην καὶ ὠρισμένας περιοχὰς τῆς Ν. Ἀφρικῆς ζοῦν Ἀσιᾶται τῆς κιτρίνης φυλῆς. Εἰς τὸ κέντρον τῆς Ἀφρικῆς, ἀλλὰ καὶ ἀλλαχοῦ, ζοῦν οἱ μαῦροι διαφόρων φυλῶν (δι' ὃ καὶ ἡ Ἀφρικὴ ὀνομάζεται «Μαύρη ἠπειρος»).

Οἱ κάτοικοι τῆς Ἀφρικῆς ἀνέρχονται εἰς 262.000.000.

4. ΦΥΣΙΚΗ – ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ. Ἡ Ἀφρικὴ ἦτο γνωστὴ κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ὡς ἠπειρος, ἀλλὰ μόνον αἱ περὶ τὴν Μεσόγειον λεκάναι αὐτῆς εἶχον ἐξερευνηθῆ. Τὰ παράλια αὐτῆς ἤρχισαν νὰ ἐξερευνῶνται ἀπὸ τοῦ 1<sup>ου</sup> αἰῶνος (Βάσκο ντὲ Γάμα κλπ.). Τὸ ἐσωτερικὸν δὲ αὐτῆς μόλις κατὰ τὸν 18<sup>ον</sup> αἰῶνα ἤρχισε νὰ γίνεταί γνωστὸν (Λίβιγκστων, Στάνλεϋ κλπ.). Μὲχρι τοῦ 1959 ἡ Ἀφρικὴ ἀπετέλει – κατὰ τὸ μέγιστον μέρος αὐτῆς – εὐρωπαϊκὰς ἀποικίας. Ἐκτοτε, ἡ μία μετὰ τὴν ἄλλην, αἱ ἀποικίαι αὐταὶ καθίσταντο ἀνεξάρτητοι.

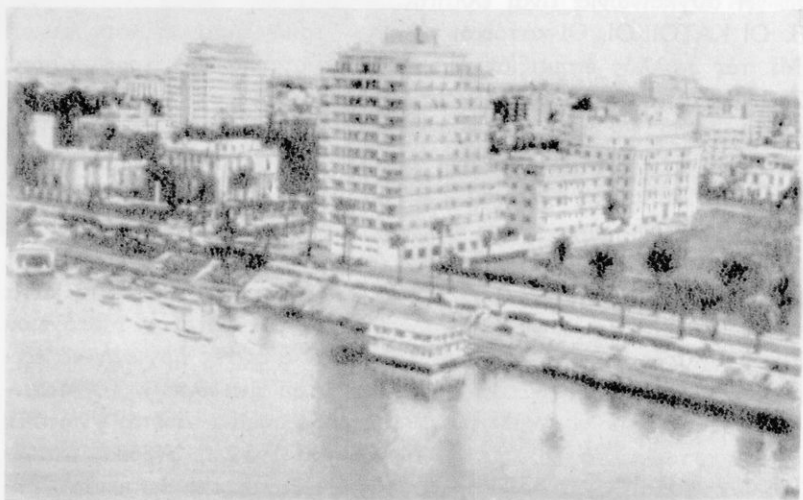
Ἡ φυσικὴ διαίρεσις τῆς Ἀφρικῆς δύναται νὰ γίνῃ εἰς Βόρειον, Δυτικὴν, Κεντρικὴν, Ἀνατολικὴν καὶ Νότιον Ἀφρικὴν.

Πολιτικῶς δὲ ἡ ἥπειρος αὕτη κατανέμεται εἰς ἐξήκοντα περίπου ἀνεξάρτητα κράτη, ἀποικίας καὶ κτήσεις, ὡς ἑξῆς :

## **ΒΟΡΕΙΟΣ ΑΦΡΙΚΗ**

### **1. Η ΗΝΩΜΕΝΗ ΑΡΑΒΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ**

1. ΦΥΣΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ. Ἡ Αἴγυπτος ἢ Ἡνωμένη Ἀραβικὴ Δημοκρατία ( ὅπως ὀνομάζεται ἀπὸ τὸ 1958 ) καταλαμβάνει τὸ ΒΑ. ἄκρον τῆς Ἀφρικῆς καὶ τὴν χερσόνησον τοῦ Σινᾶ ἀπὸ τὴν Ἀσίαν ( τὴν ὅποιαν ἤδη κατέχει τὸ Ἰσραήλ ). Συνορεύει πρὸς Α. μετὰ τὸ Ἰσραήλ καὶ βρέχεται ἀπὸ τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν. Πρὸς Ν. μετὰ τὸν Σουδᾶν καὶ πρὸς Δ. μετὰ τὴν Λιβύην. Πρὸς Β. βρέχεται ἀπὸ τὴν Με-



Κάιρον

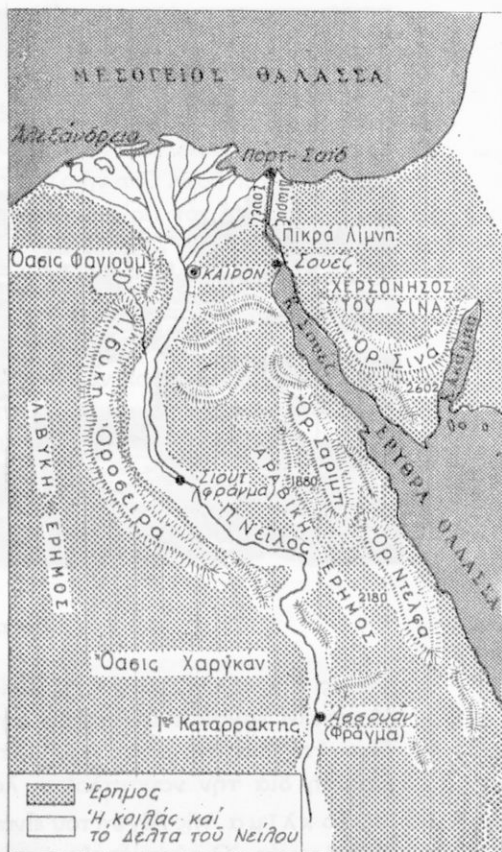


σόγειον θάλασσαν. Ἡ ἔκτασις τῆς εἶναι 990.667 τ.χλμ.

Τὸ ἔδαφος τῆς Αἰγύπτου εἶναι πεδινὸν καὶ μόνον εἰς τὴν χερσόνησον τοῦ Σινᾶ ὑψώνεται τὸ ἱερὸν ὄρος Σινᾶ (2641 μ.). Τὸ μεγαλύτερον τμήμα ὁμοῦ τοῦ αἰγυπτιακοῦ ἐδάφους εἶναι ἄγονος ἔρημος. Μόνον περὶ τὸ Δέλτα τοῦ Νείλου σχηματίζεται εὐφορωτάτη πεδιάς, ἀληθινὸν «δῶρον τοῦ Νείλου», διότι ἐσχηματίσθη ἀπὸ τὰς προσχώσεις του. Τὴν Αἴγυπτον διαρρέει ὁ Νεῖλος, ὁ μεγαλύτερος ποταμὸς τῆς Ἀφρικῆς (6500 χλμ.). Οὗτος πηγάζει ἀπὸ τὴν λίμνην Βικτωρίαν (Λευκὸς Νεῖλος). Καθ' ὁδὸν δέχεται τὰ ὕδατα τῆς Ἀβησσυνίας (Κυανοῦς Νεῖλος), τὰ ὅποια συνήθως εἶναι θολὰ λόγφ τῶν βροχῶν καὶ τῶν χωμάτων. Μεγάλαι τεχνικὰ ἔργα ρυθμίζουν τὴν διοχέτευσιν τῶν ὑδάτων του, ὥστε ταῦτα νὰ καθίστανται ὠφέλιμα διὰ τὴν γεωργίαν. Μεγάλαι φράγματα ἔχουν κατασκευασθῆ εἰς τὴν Ἀσιούτ καὶ τὸ τεράστιον τοῦ Ἀσσουάν.

Πρὸς Δ. ἡ Λιβυκὴ ἔρημος περιλαμβάνει διαφόρους ὀάσεις. Κατόπιν καταλήγει εἰς ὑψηλὰ ὄρη, τὰ ὅποια φράσσουν τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν (Ντέλφα 2180 μ. καὶ Σαρὸμπ 1880 μ.).

Ἡ διώρυξ τοῦ Σουεζ ἐνώνει τὴν Μεσόγειον θάλασσαν μετὰ τὴν Ἐρυθρὰν (μῆκος 168 χλμ., πλάτος 80 - 135 μ. καὶ βάθος 11 - 12 μ.). Ἀρχίζει ἀπὸ τὴν πόλιν Πόρτ - Σάϊδ τῆς Μεσογείου, [διέρχεται διὰ τῶν λιμνῶν τῆς Ἰσμαηλίας καὶ Πικρᾶς λίμνης καὶ καταλή-



Χάρτης Αἰγύπτου



Πόρτ - Σαΐδ

γει εις την πόλιν Σουέζ, ἥτις εὑρίσκεται εις τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν. Ἀποτελεῖ ἔργον τοῦ Γάλλου μηχανικοῦ Λεσσέφ καὶ ἐχρειάσθησαν δέκα ἔτη διὰ τὴν κατασκευὴν της (1859 - 1869). Σήμερον εἶναι κλειστὴ διὰ τὴν ναυσιπλοΐαν, λόγῳ τοῦ πολέμου μετὰ τὸ Ἰσραήλ.

Τὸ κλίμα τῆς Αἰγύπτου εἶναι γενικῶς θερμὸν καὶ ξηρὸν με σπανίας βροχάς. Ὁ οὐρανὸς εἶναι πάντοτε ἀνεφελος καὶ ἡ διαφάνεια τῆς ἀτμοσφαιρας μεγάλη. Κατὰ τὴν ἀνοιξιν πνέουν νότιοι ἄνεμοι ἀπὸ τὴν ἔρημον (Χαμσίν ἢ Σιμούν), ὁπότε ἡ θερμοκρασία γίνεται ἀποπνικτικὴ μετὰ τὴν παρασυρομένην ὑπὸ τῶν ἀνέμων λεπτήν ἄμμον. Ἡ περιοχὴ πρὸς τὴν Μεσόγειον ἔχει μεσογειακὸν κλίμα με πολλὴν ὑγρασίαν. Τοῦτο εὐνοεῖ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς γεωργίας καὶ τῆς κτηνοτροφίας. Εἰς τὰς ἐρήμους ἐπικρατεῖ κλίμα ἐρήμου (ὑψηλὴ θερμοκρασία κατὰ τὴν ἡμέραν, ἀπότομον ψυχὸς κατὰ τὴν νύκτα).

2. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΖΕΤΑΣΙΣ. Ἡ εὐφορος περὶ τὸ Δέλτα τοῦ Νείλου περιοχὴ, ἡ θερμότης, τὰ ἄφθονα νερὰ τοῦ Νείλου συντελοῦν εἰς τὴν

παραγωγήν πλουσίων προϊόντων. Ἡ γῆ καλλιεργεῖται πολλὰς φορές τὸ ἔτος. Κύρια προϊόντα εἶναι ὁ βάμβας, ὁ ἀραβόσιτος, ἡ ὄρυζα, ὁ σῖτος, τὰ γεώμηλα, τὰ λαχανικά, τὸ σακχαροκάλαμον, αἱ σταφυλαί, ὁ καπνός, οἱ χουρμάδες κ.ἄ.

Χαρακτηριστικὰ φυτὰ τῆς Αἰγύπτου εἶναι ὁ λωτὸς καὶ ὁ πάπυρος. Σπουδαῖον ρόλον ὅμως διὰ τὴν ζωὴν τοῦ λαοῦ παίζει ὁ φοῖνιξ, ὁ ὁποῖος, ἐκτὸς τῶν καρπῶν του, προσφέρει τὰς ἴνας του (διὰ ψάθινα καπέλλα, ὑποδήματα, κάνιστρα κλπ.), τὴν ξυλείαν του (δι' οἰκοδομὰς καὶ ἐπιπλοποιίαν), τὴν σκιάν του.

Ἡ κτηνοτροφία ἔχει μεγάλην ἀνάπτυξιν. Ἐκτρέφονται βοοειδῆ, κάμηλοι, αἰγοπρόβατα, ἡμίονοι, ἵπποι κλπ.

Ἡ ἀλιεῖα περιορίζεται εἰς τὴν Μεσόγειον καὶ τὸν Νεῖλον.

Τὸ ὑπέδαφος εἶναι πλούσιον εἰς κοιτάσματα μαγειρικοῦ ἄλατος, γύψου, φωσφορικά ἄλατα, σιδηρομεταλλεύματα, καολίνην, μαγνήσιον, ἀκατέργαστον πετρέλαιον.

Ἡ βιομηχανία παράγει σάκχαριν (σακχαροκάλαμου), τσιμέντα, βαμβακερὰ νήματα, δερμάτινα εἶδη, σιγαρέττα κλπ.

Ἄλεξάνδρεια



Τὰ 65% τῶν Αἰγυπτίων εἶναι γεωργοί, οἱ γνωστοὶ φελλάχοι.

Ἡ συγκοινωνία εἶναι πυκνὴ εἰς τὴν περιοχὴν τῶν ἀκτῶν καὶ τὰς πόλεις. Ἔχει ὁδικὸν δίκτυον 55.000 χλμ. καὶ σιδηροδρομικὸν 5.500 χλμ., ἀτμοπλοϊκὴν καὶ ποταμοπλοϊκὴν συγκοινωνίαν καὶ ἀρίστην ἀεροπορικὴν σύνδεσιν.

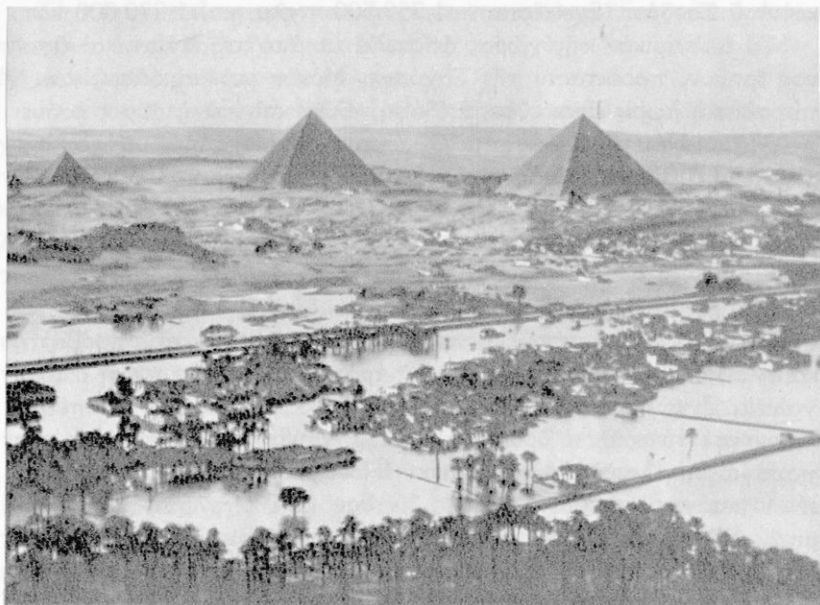
Ὁ τουρισμὸς εἶναι πολὺ ἀνεπτυγμένος εἰς τὴν Αἴγυπτον, λόγῳ τῶν πλουσιῶν ἀρχαιολογικῶν θησαυρῶν τῆς.

3. ΠΟΛΙΤΙΚΗ – ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΖΕΤΑΣΙΣ. Οἱ κάτοικοι τῆς Αἰγύπτου ἀνέρχονται εἰς 27.303.000 (πυκνότης 30). Οἱ σημερινοὶ κάτοικοι τῆς Αἰγύπτου, ἐξ αἰτίας τῶν ἐπιμειξιδῶν των, δὲν εἶναι πλέον οἱ ἀπόγονοι τῶν ἀρχαίων Αἰγυπτίων, οὔτε ἔχουν τὴν δραστηριότητα ἐκείνων. Ἡ πρόσδος τῆς χώρας των ὀφείλεται εἰς τοὺς Ἕλληνας καὶ Ἀγγλους. Οἱ φελλάχοι καὶ οἱ βεδουῖνοι (οἱ ὅποιοι ζοῦν εἰς τὰς παρυφὰς τῶν ἐρήμων) εἶναι νωθροὶ μὲ μέτριον πνευματικὸν ἐπίπεδον. Οὗτοι εἶναι Μωαμεθανοὶ (90 %).

Πολίτευμα τῆς χώρας εἶναι ἡ Δημοκρατία (Προεδρευομένη). Πρωτεύουσα εἶναι τὸ Κάιρον (3.500.000 κ.), μὲ μεγάλην πλατεῖαν, πολλοὺς κήπους κλπ. Πλησίον τῆς πόλεως εὐρίσκονται τὰ ἐρείπια τῆς ἀρχαίας Μέμφιδος (ὅπου ἔμενον οἱ Φαραῶ), αἱ Πυραμίδες, ἡ Σφιγξ κλπ. Πόλεις: Ἀλεξάνδρεια (1.600.000 κ.), μέγας λιμὴν καὶ κέντρον τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Αἰγύπτου. Πόρτ-Σάϊδ (250.000 κ.), Γκίζα (250.000 κ.), Σουέζ (220.000 κ.), Τάντα (190.000 κ.), Μανσούρα, Ζαγαζίκ κ.ἄ.

4. ΙΣΤΟΡΙΑ. Εἰς τὴν Αἴγυπτον ἀνεπτύχθη εἰς ἕκ τῶν πρώτων πολιτισμῶν τοῦ κόσμου. Εἶχε λαμπρὰ ἀνάκτορα, ναοὺς, ἀγάλματα κλπ. Κατὰ τοὺς Ἀλεξανδρινοὺς χρόνους (300 - 30 π.Χ.) ἤκμασαν ἐκεῖ τὰ γράμματα. Κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν Ἐπανάστασιν (1821) ἡ Αἴγυπτος συνειργάσθη μετὰ τῆς Τουρκίας διὰ νὰ τὴν καταπνίξῃ. Πλήρη ἀνεξαρτησίαν ἀπέκτησε τὸ 1923. Κατὰ τὸν Β' Παγκόσμιον πόλεμον κατέστη βᾶσις τῶν Συμμάχων καὶ εἰς τὴν ἔρημον (Ἑλ Ἀλαμείν) ἐδοξάσθησαν τὰ ἑλληνικὰ ὅπλα.

Ὁ Αἰγυπτιακὸς πολιτισμὸς τῆς ἀρχαιότητος ὑπῆρξεν ἡ πρώτη δημιουργικὴ κίνησις τῆς ἀνθρωπίνης σκέψεως. Μεγαλοπρεπεῖς στήλαι ὑψώνονται ἀκόμη καὶ σήμερον, ἀμόλυντοι ἀπὸ τὴν κόνιν τῶν αἰώνων. Αἱ περίφημοι Πυραμίδες μαρτυροῦν τὴν ὑπέροχον μηχανικὴν ἀρχιτεκτονικὴν ἰκανότητα τῶν ἀρχαίων Αἰγυπτίων. Εἰς ἐπο-



Πυραμίδες

χών, κατά την οποίαν ή Β. Εύρώπη κατρώκειτο από βαρβάρους, οι Αιγύπτιοι ήκτινοβόλουν τὸ ήλιακὸν φῶς από τοὺς ναοὺς των ή συνελάμβανον τὸ φῶς τῆς Σελήνης ἐπὶ τῶν μαρμαρίνων μνημείων των τῆς ήρήμου. Περίφημοι είναι οὖν βασιλικοὶ τάφοι εἰς τὸ Λουξόρ.

Μέχρι τοῦ τελευταίου πολέμου ὑπῆρχον εἰς τὴν Αἴγυπτον πλεον τῶν 150.000 Ἑλλήνων (ἐπιστήμονες, μεγαλέμποροι κλπ.). Μὲ τὴν «αιγυπτισοποίησιν» τῶν ξένων ἐπιχειρήσεων οὖν Ἕλληνες ἐπλήγησαν καὶ ἐγκατέλειψαν τὴν Αἴγυπτον. Σήμερον παραμένουν ἐκεἶ περὶ τὰς 50.000. Αἱ σχέσεις Ἑλλάδος — Αἴγυπτου εἶναι φιλικαί.

## 2. Η ΛΙΒΥΗ·

Ἡ Λιβύη εὐρίσκεται δυτικῶς τῆς Αἴγυπτου, μεταξύ τῆς Μεσογείου θαλάσσης, τῆς Τύνιδος, τῆς Ἀλγερίας, τοῦ Νίγηρος, τῆς Τσαδ

καί τοῦ Σουδάν. Ἐχει ἕκτασιν 1.759.500 τ.χλμ. καί 1.270.000 κατ.

Τὸ ἐσωτερικὸν τῆς χώρας ἀποτελεῖται ἀπὸ τεραστίαν καί ἄγονον ἔρημον, προέκτασιν τῆς Σαχάρας. Μόνον μερικαὶ δάσεις καί ἡ παραλιακὴ λωρὶς εἶναι εὐφορα ἐδάφη, ἀλλὰ καί ἐκεῖ ἡ ἄμμος φθάνει πολλάκις μέχρι τῆς θαλάσσης. Ὁ κόλπος τῆς Μεγάλης Σύρτews χωρίζει τὴν Λιβύην εἰς Κυρηναϊκὴν ( πρὸς Α. ) καί Τριπολιτίδα ( πρὸς Δ. ).

Τὸ κλίμα εἶναι μεσογειακὸν εἰς τὰ παράλια καί ἐρημικὸν εἰς τὸ ἐσωτερικόν.

Εἰς τὰ παράλια εὐδοκιοῦν τὰ ἐσπεριδοειδῆ, οἱ φοῖνικες καί αἱ ἐλαῖαι. Εἰς τὰς στεπιπώδεις περιοχὰς ἐκτρέφονται αἰγοπρόβατα, κάμηλοι, ὄνοι κλπ. κατὰ νομαδικὸν τρόπον. Ἡ ἀλεία καί ἡ σπογγαλεία εἶναι ἱκανοποιητικαί. Ἐκ τοῦ ὑπεδάφους ἐξάγονται πετρέλαιον καί τινα ἄλλα ὄρυκτά. Ἡ βιομηχανία περιορίζεται εἰς τὴν παραγωγὴν ἐλαιολάδου καί οἴνου. Ἡ συγκοινωνία εἰς τὰ παράλια εἶναι ἐκσυγχρονισμένη ( ὄδικόν δίκτυον 20.000 χλμ., σιδηροδρομικόν 400 χλμ. ). Εἰς τὸ ἐσωτερικόν ἐξυπηρετεῖται μὲ τὰ καραβάνια. Ὑπάρχει ἀεροπορικὴ συγκοινωνία καί μικρὸς ἐμπορικὸς στόλος.

Κάτοικοι εἶναι οἱ ἀραβόφωνοι Λιβυανοί, ἀναμειγμένοι μὲ Βερβέρους, Τουαρέγκ κλπ. Θρησκεία : Μωαμεθανικὴ ( 98 % ). Ἐκπαίδευσις καί πνευματικὸν ἐπίπεδον πολὺ χαμηλά. Ἀπὸ τοῦ 1951 ἀποτελεῖ ἀνεξάρτητον Βασιλευομένην Δημοκρατίαν. Πρωτεύουσα εἶναι ἡ Τρίπολις ( 195.000 ) καί συμπρωτεύουσα ἡ Βεγγάζη ( 85.000 κ. ). Ἦδη ἐτοιμάζεται ὡς νέα πρωτεύουσα ἡ Ἐλ Μπεῖντα ( 30.000 κ. ).

### 3. Η ΤΥΝΗΣΙΑ

Εὐρίσκεται μεταξὺ Λιβύης, Ἀλγερίας καί Μεσογείου θαλάσσης. Ἐχει ἕκτασιν 155.830 τ.χλμ. καί πληθυσμὸν 4.494.000 κατ.

Τὸ ἔδαφος ἀποτελεῖται ἀπὸ μικρὰς καί εὐφόρους πεδιάδας πρὸς τὰ παράλια. Τὸ ἐσωτερικὸν καλύπτεται, πρὸς τὰ ΒΔ., ἀπὸ τὰς τελευταίας ὄροσειρὰς τοῦ Ἀτλαντος ( 1295 μ. ), αἱ ὁποῖαι καταλήγουν εἰς τὸ Λευκὸν ἄκρωτήριον, τὸ βορειότερον ἄκρον τῆς Ἀφρικανικῆς ἡπείρου. Μεταξὺ τῶν ὀρέων σχηματίζονται ἐπίσης εὐφωρῶταται κοιλάδες. Πρὸς Ν. τῶν ὀρέων ἀρχίζει μία στεπιπώδης περιοχὴ μὲ ἔλη καί κατόπιν ἡ ἔρημος Σαχάρα.

Τὸ κλίμα εἶναι μεσογειακὸν εἰς τὰ παράλια. Ἐπὶ τῶν ὄρεων πίπτουν ἄρκεται βροχαὶ καὶ εὐνοοῦν τὴν ἀνάπτυξιν δασῶν. Πρὸς Ν. κυριαρχεῖ τὸ κλίμα τῆς ἐρήμου.

Γεωργικὰ προϊόντα εἶναι αἱ ἑλαῖαι, αἱ σταφυλαί, ἡ κριθή, οἱ χουρμάδες κ.ἄ. Εἰς τὰς στεππῶδες ἐκτάσεις ἐκτρέφονται αἰγοπρόβατα, κάμηλοι, ὄνοι κλπ. Εἰς τὰ δάση εὐδοκιμεῖ ἡ φελλόδρυς. Ἡ ἀλείαι εἶναι ἀνεπτυγμένη, ὅπως καὶ ἡ σπογγαλείαι. Ἐκ τοῦ ὑπεδάφους λαμβάνονται φωσφορικά ἅλατα (διὰ τὴν παρασκευὴν λιπασμάτων), σιδηρομεταλλεύματα, μόλυβδος, ψευδάργυρος, ἄργυρος.

Ἡ συγκοινωνία εἰς τὰ παράλια εἶναι πυκνὴ καὶ ἐκσυγχρονισμένη (ὁδικὸν δίκτυον 9.000 χλμ., σιδηροδρομικὸν 2.200 χλμ., ἀεροπορικαὶ γραμμαὶ, μικρὰ ἀτμοπλοῖα).

Οἱ κάτοικοι εἶναι κρᾶμα Βερβέρων καὶ Ἀράβων, Μωαμεθανοὶ τὸ θρήσκευμα (92%) μὲ χαμηλὸν πνευματικὸν ἐπίπεδον.

Ἀπὸ τοῦ 1956 ἡ Τυνησία ἀποτελεῖ ἀνεξάρτητον Δημοκρατίαν μὲ πρωτεύουσαν τὴν Τύνιδα (700.000 κ.) καὶ κυριωτέρας πόλεις τὸ Σφάξ (70.000 κ.), τὴν Μπιζέρταν (50.000 κ.), Σοῦσα, Γκαμπὲς κ.ἄ.

#### 4. Η ΑΛΓΕΡΙΑ

Εὐρίσκεται μεταξύ Τυνησίας, Λιβύης, Νίγηρος, Μάλι, Μαυριτανίας, Ἰσπ. Σαχάρας, Μαρόκου καὶ Μεσογείου θαλάσσης.

Πρὸς Β. αἱ ὄροσειραὶ τοῦ Τελλιακοῦ καὶ Σαχαριανοῦ Ἀτλαντος (2328 μ.) φράσσουσι τὴν χώραν. Μεταξὺ δὲ τῶν ὄροσειρῶν αὐτῶν σχηματίζονται πολλὰ ὄροπέδια καὶ κοιλάδες. Ἡ πρώτη ὄροσειρὰ δέχεται πολλὰς βροχὰς καὶ εἶναι κατάφυτος ἀπὸ δάση εἰς τὰς κλιτύς της. Ἡ δευτέρα ὄροσειρὰ δέχεται ὀλιγωτέρας βροχὰς καὶ τὸ ἔδαφος της ἀρχίζει νὰ γίνεταί στεππῶδες, διὰ νὰ καταλήξῃ εἰς τὴν ἔρημον τοῦ Νότου. Εἰς τὸ κέντρον τῆς ἐρήμου ὑψώνεται ἡ ἔρημικὴ ὄροσειρὰ Χαγκάρ (2918 μ.) μὲ διαφόρους διακλαδώσεις.

Τὸ τμήμα αὐτὸ τῆς Σαχάρας παραμένει ὑπὸ Γαλλικὴν διοίκησιν (μετὰ τὴν ἀνεξαρτοποίησιν τῆς Ἀλγερίας). Διαθέτει ὁάσεις ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ὡς σταθμοὺς τῶν καραβανίων καὶ κατοικεῖται ἀπὸ τοὺς Τουαρέγκ, Τιμποῦ καὶ Βεδουίνους (περὶ τὰς 800.000 κ.).

Ἡ ἑκτασις τῆς Ἀλγερίας εἶναι 2.275.000 τ.χλμ. καὶ ὁ πληθυσμὸς της 10.453.000 κ.

Γεωργικά προϊόντα είναι αί σταφυλαί, τὰ έσπεριδοειδή, τὰ δημητριακά, ό καπνός, οί χουρμάδες, ό βράμβας, τὰ λαχανικά κλπ. [Είς τὰς στεππώδεις έκτάσεις έκτρέφονται αίγοπρόβατα κατά νομαδικόν τρόπον. Άπό τὰ δάση λαμβάνονται ξυλεία και φελλός. Ή άλίεια και ή σπογγαλεία είναι άνεπτυγμένα. Έκ του ύπεδάφους έξάγονται πετρέλαιον, ψευδάργυρος, γύψος, φωσφορικά έλατα, σιδηρομεταλλεύματα κλπ. Ή βιομηχανία παράγει οίνον, τσιμέντα, βενζίνη, τάπητας, δερμάτινα είδη, πλεκτά κλπ.

Ή συγκοινωνία εις τὰ παράλια είναι έκσυγχρονισμένη ( όδικόν δίκτυον 45.000 χλμ., σιδηροδρομικόν 6.000 χλμ., άτμοπλοική και σιδηροδρομική συγκοινωνία ).

Οί κά τ ο ι κ ο ι τής Άλγερίας είναι Άραβες και Βέρβεροι, Μωαμεθανοί τó θρήσκευμα ( 84% ) ή Ρωμαιοκαθολικοί, με χαμηλόν πνευματικόν επίπεδον. Τó πολίτευμα τής χώρας είναι Δημοκρατικόν. Πρωτεύουσα είναι τó Άλγέριον ( 885.000 κ. ), σπουδαίος έμπορικός λιμήν. Πόλεις είναι τó Όράν ( 400.000 κ. ), ή Κωνσταντίνη ( 220.000 κ. ), Άναμπα ( Μπόν ), Σιντι - μεπέ - Άμπες κ.ά.

Ή Άλγερία έγνωρίσε τήν Ρωμαϊκήν κατοχήν και τὰς έπιδρομάς τών Άράβων και Τούρκων. Κατά τόν 17ον και 18ον αιώνα υπήρξεν όρμητήριον πειρατών και κατελήφθη ύπό τών Γάλλων. Άπό τó 1963 άποτελεί έλεύθερον κράτος.

## 5. Τ Ο Μ Α Ρ Ο Κ Ο Ν

Κατέχει τó ΒΔ. τμήμα τής Άφρικής, μεταξύ Άλγερίας, Ίσπ. Μαρόκου και Άτλαντικού ώκεανού.

Έχει έκτασιν 451.507 τ.χλμ. και πληθυσμόν 12.360.000 κ.

Τέμνεται άπό 4 όροσειράς του Άτλαντος : τὰ όρη του Ριφ ( 2.500 μ. ) προς τó Γιβραλτάρ, τόν Μέγαν Άτλαντα ( 4.080 μ. ) και τόν Ύψηλόν Άτλαντα ( 4.250 μ. ), τέλος δέ άπό τόν Άντιάτλαντα. Άπό εκεί και προς Ν. έκτείνεται ή Σαχάρα. Μεταξύ τών όρέων και προς τήν Μεσόγειον θάλασσαν σχηματίζονται όροπέδια και στεππώδεις έκτάσεις. Προς τόν Άτλαντικόν ώκεανόν σχηματίζονται μεγάλα και εύφοροι κοιλάδες.

Τó κλίμα είναι μεσογειακόν εις τὰς άκτάς τής Μεσογείου, ώκεάνειον εις τὰς άκτάς του Άτλαντικού με πολλές βροχάς, στεππώδες και έρημικόν προς τήν Σαχάραν.



Παράγει δημητριακά, όσπρια, λίνον, σταφυλάς, έλαιας, έσπεριδοειδή, χουρμάδας, όπωρας. Εις τας στέππας έκτρέφονται αίγο-πρόβατα, κάμηλοι κλπ. κατά νομαδικόν τρόπον. Άπό τὰ δάση λαμβάνεται άφθονος ξυλεία και φέλλος. Εις τας άκτάς άλιεύονται άφθονοι ίχθύες. Έκ τού ύπεδάφους έξάγονται φωσφορικά γαιοχώματα, μαγνήσιον, άνθρακίτης κ.ά.

Ή συγκοινωνία είναι πυκνή και έκσυγχρονισμένη εις τὰ παράλια. Εις τὸ έσωτερικόν διεξάγεται κατά πρωτόγονον τρόπον. Διαθέτει ή χώρα όδικόν δίκτυον ( 50.000 χλμ. ), σιδηροδρομικόν ( 2.500 χλμ. ), άεροπορικὰς γραμμάς και άτμοπλοίαν.

Οί κάτοικοι είναι Βέρβεροι ( 65% ), Άραβες ( 20% ), Μαυριτανοί κ.ά. Κατά τὸ θρήσκευμα είναι Μωαμεθανοί ( 95% ). Τὸ μορφωτικόν των επίπεδον ( πλὴν τῶν Εύρωπαίων ) είναι χαμηλόν ( άναλφαβητισμός 85% ).

Τὸ Μαρόκον άπό τὸ 1956 άποτελεί άνεξάρτητον Συνταγματικήν Μοναρχίαν. Πρωτεύουσα : Ραμπάτ ( 230.000 κ. ). Πόλεις : Καζαμπλάνκα ( 1.000.000 κ. ), Μαρρακές ( 250.000 κ. ), Φέζ, Μενκές, Τετουάν κ.ά.

## 6. ΒΟΡΕΙΟΣ ΙΣΠΑΝΙΚΗ ΑΦΡΙΚΗ

Κατάλοιπα παλαιότερων μεγάλων κτήσεων εις τήν Β. και ΒΔ. Άφρικήν άπομένουν αι έξίης περιοχαί :

α ) **Θέουτα** ( έκτ. 19 τ.χλμ. — κάτ. 73.000 ), πόλις με μικράν περί έαυτήν περιοχήν.

β ) **Μελίλλα** ( έκτ. 12 τ.χλμ. — κάτ. 79.000 ).

γ ) **Ταγγέρη** ( έκτ. 349 τ.χλμ. — κάτ. 359.000 ).

Ή Θέουτα και ή Ταγγέρη εύρίσκονται εις τὸ Γιβραλτάρ. Ή Μελίλλα δεξιότερον πρὸς τήν Μεσόγειον. Ή Ταγγέρη είναι έλεύθερος διεθνής λιμήν, κέντρον λαθρεμπορίου.

δ ) **Ίφνι** ( έκτ. 1500 τ.χλμ. — κάτ. 50.000 ), παραλία περιβαλλομένη άπό τὸ Μαρόκον. Πρωτεύουσα τὸ Σίντι Ίφνι ( 13.000 κ. ).

ε ) **Κανάριοι Νήσοι** ( έκτ. 7273 τ. χλμ. — κάτ. 909.000 ).

Σύμπλεγμα νήσων με έδαφος εύφορώτατον και θαυμάσιον κλίμα.  
Πόλεις : Λά Πάλμας, Σάντα Κρούζ.

## 7. Η ΒΟΡΕΙΟΣ ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΚΗ ΑΦΡΙΚΗ

Αποτελείται από τας νήσους Μαδέρας (έκτ. 797 τ.χλμ. — κάτ. 267.000). Έχουν κλίμα ώκεάνειον και παράγουν τούς όνομαστούς οίνους τής Μαδέρας.

**Έρωτήσεις - Έργασιαί.** Πρὸς ποίαν διεύθυνσιν από τόν τόπον σας εύρίσκειται ή Αφρική; Πόσας φορές είναι μεγαλυτέρα από την Ελλάδα; Τί ένθυμείσθε διά τόν Άτλαντα, τας Ηρακλείους στήλας;

Τί είναι ή ζούγκλα; Τί είναι τὰ παρθένα δάση; Διατί τὰ караβάνια φοβούνται τόν άνεμον Σιμούν;

Ποία θάλασσα εύρίσκειται πρὸς Α. τής Αιγύπτου; Πῶς τήν διέβη ό Μωυσής; Διατί τό όρος Σινά λέγεται «Θεοβάδιστον»; Ποίος έκτισε τήν Άλεξάνδρειαν; Ποίον περίφημον Μαντεϊόν έπεσκέφθη ό Μ. Άλέξανδρος εις τήν έρημον τής Αιγύπτου; Πῶς κατεσκευάσθησαν αί Πυραμίδες; Τί είναι οί ύδροφράκται του Νείλου;

Κάμετε μίαν περιγραφήν τής διώρυγος του Σουέζ και παραβάλατε αύτήν με εκείνην τής Κορίνθου.

Τί είναι ή Σαχάρα; Είναι μία άπέραντος θάλασσα με άμμον ή έχει περιοχάς όρεινάς, κατασπάρτους με χαλίκια;

Τί σημαίνει «έλευθέρα διεθνής πόλις»; Τί συμβαίνει εις μίαν τοιαύτην πόλιν ως ή Ταγγέρη;

## ΔΥΤΙΚΗ ΑΦΡΙΚΗ

### 1. Η ΙΣΠΑΝΙΚΗ ΣΑΧΑΡΑ

Περιλαμβάνει τὰ πρὸς τόν Άτλαντικόν ώκεανόν τμήματα τής Σαχάρας: Ρίο ντ' Όρο και Σάγκνια Έλ Χάμρα. Ταύτα άποτελούν μίαν συνεχή Ισπανικήν κτήσιν (έκτ. 266.000 τ. χλμ. — κάτ. 24.000). Οί κάτοικοι είναι Βέρβεροι νομάδες, οί όποιοι ζοϋν εις τας όάσεις. Οί όλίγοι Ευρωπαίοι ζοϋν εις τὰ παράλια. Πρωτεύουσα είναι ή Βίλλα Κισνέρα.

### 2. Η ΜΑΥΡΙΤΑΝΙΑ

Εύρίσκειται μεταξύ Ισπανικής Σαχάρας, Άλγερίας, Μάλι, Σενεγάλης και Άτλαντικού ώκεανού. Έχει έκτασιν 1.085.805 τ.χλμ. και 780.000 κατοίκους. Το έδαφος είναι σχεδόν έξ ολοκληρού έρημος.

Καλλιεργήσιμοι έκτασεις, στέππαι και σαβάναι υπάρχουν μόνον πρὸς Ν., παρὰ τὸν ποταμὸν Σενεγάλην.

Τὸ κλίμα εἶναι ὠκεάνειον πρὸς τὰ παράλια καὶ ἔρημικὸν εἰς τὸ ἐσωτερικόν.

Προϊόντα : ἀραβικὸν κόμμα, σόργον, χουρμάδες, δημητριακά. Εἰς τὰς στέππας ἐκτρέφονται ζῶα κατὰ τρόπον νομαδικόν. Ἡ ἀλιεῖα συμπληρῶνει τὴν ἔλλειψιν ἄλλων τροφίμων. Τὸ ὑπέδαφος περιέχει κοιτάσματα σιδήρου, χαλκοῦ καὶ μαγειρικοῦ ἁλατος.

Ἡ συγκοινωνία εἰς τὰ παράλια εἶναι ὑποφερτή. Εἰς τὸ ἐσωτερικόν διεξάγεται κατὰ πρωτόγονον τρόπον. Ἡ χώρα διαθέτει ὀδικὸν δίκτυον 6.500 χλμ., σιδηροδρομικὸν 750 χλμ. καὶ ἀεροπορικόν.

Οἱ κάτοικοι εἶναι Μαυριτανοί, ἀνήκουν εἰς τὴν λευκὴν φυλὴν, εἶναι Μωαμεθανοί (99%) καὶ ἔχουν μορφωτικὸν ἐπίπεδον πολὺ χαμηλὸν (ἀναλφαβητισμὸς 95%).

Ἀπὸ τὸ 1960 ἀποτελοῦν ἀνεξάρτητον « Ἰσλαμικὴν Δημοκρατίαν » μὲ πρωτεύουσαν τὴν Νουακχότ (13.000 κ.).

### 3. Η ΣΕΝΕΓΑΛΗ

Εὔρσκεται παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Σενεγάλη ποταμοῦ, μεταξὺ



Ντακάτ

Μαυριτανίας, Μάλι, Γουϊνέας. Έχει έκτασιν 197.161 τ.χλμ. και πληθ. 3.360.000 κατ.

Το έδαφος τής χώρας είναι μία άπεραντος σαβάνα, εις τήν οποίαν φύεται ύψηλή χλόη. Αί άκται της σχηματίζουν το Πράσινο άκρωτήριον. Το κλίμα είναι τροπικόν.

Προϊόντα : άραχίδες, κασσάβα, βανάναι, όρυζα, βάμβαξ, καπνός, άραβικόν κόμμι. Ή κτηνοτροφία είναι μικρά. Το ύπέδαφος περιέχει φωσφοροϋχα γαιοχώματα, τιτάνιον, άκατέργαστον πετρέλαιον. Ή βιομηχανία παρασκευάζει τσιμέντα, ζϋθον, νήματα κλπ.

Ή συγκοινωνία είναι άραιοτάτη. Διαθέτει όδικόν δίκτυον 1.450 χλμ., σιδηροδρομικόν 430 χλμ. και άεροπορικας γραμμάς.

Οί κάτοικοι είναι Σενεγαλέζοι και Νέγροι, Μωαμεθανοί (90%) το θρήσκευμα. Το μορφωτικόν επίπεδον χαμηλόν (άναλφαβητισμός 95%). Άπό το 1960 άποτελεί Δημοκρατίαν με πρωτεύουσαν το Ν τ α κ ά ρ ( 320.000 κ. ), επί τοϋ Πρασίνου άκρωτηρίου.

#### 4. Η ΓΑΜΒΙΑ (ΓΚΑΜΠΙΑ)

Εϋρίσκεται έντός τής Σενεγάλης, ή όποία τήν περιβάλλει, ένϋ μικρόν τμήμα της βρέχεται άπό τόν Άτλαντικόν ώκεανόν. Έχει έκτασιν 10.368 τ.χλμ. και πληθυσμόν 316.000 κατ.

Το έδαφος της είναι όμοιον με έκείνο τής Σενεγάλης, όπως και το κλίμα.

Παράγει : άραχίδας, όρυζαν, μανιόκαν, σόργον κ.ά. Εις τήν σαβάναν έκτρέφονται ζώα και άπό τήν θάλασσαν άλιεύονται Ιχθύες.

Ή συγκοινωνία είναι έλλιπής ( όδικόν δίκτυον 1200 χλμ. ).

Οί κάτοικοι είναι Νέγροι, Μωαμεθανοί (73%) και ειδωλοάτται (23%), άμόρφωτοι (90%).

Άπό το 1965 άποτελεί άνεξάρτητον Δημοκρατίαν με πρωτεύουσαν τήν Μπάθοροστ (8.000 κ. ).

#### 5. ΤΟ ΜΑΛΙ (τέως ΣΟΥΔΑΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ)

Εϋρίσκεται εις το κέντρον τής Δυτ. Άφρικής, μεταξύ Μαυριτανίας, Άλγερίας, Νίγηρος, Άνω Βόλτα, Άκτής τοϋ Έλεφαντοστοϋ, Γουϊνέας και Σενεγάλης. Ή έκτασίς του είναι 1.204.000 τ.χλμ. και ό πληθυσμός 4.394.000 κ.

Πρὸς Β. εὐρίσκεται ἡ Σαχάρα. Κατόπιν ἀρχίζει ἡ περιοχή τῶν στεππῶν καὶ πρὸς Ν. ἡ περιοχή τῆς σαβάνας. Καλλιεργήσιμον ἔδαφος εὐρίσκεται μεταξύ τῶν ποταμῶν Νίγηρος καὶ Σενεγάλη (πρὸς Δ.). Κλίμα: Τροπικὸν καὶ πρὸς Β. ἔρημικόν.

Προϊόντα: ἀραχίδες, σόργον, κέχρον, ὄρυζα, βάμβαξ, ἀραβικὸν κόμμα, φυτικὸν βούτυρον (ἀπὸ τὰ βουτυρόδενδρα ἢ δένδρα «καριτέ»). Ἡ κτηνοτροφία εἶναι ἀνεπτυγμένη καὶ τὰ κρέατα ἀφθονοῦν.

Ἔχει ὁδικὸν δίκτυον 13.000 χλμ. καὶ ἀεροπορικὰς γραμμὰς.

Οἱ κάτοικοι εἶναι Νέγροι, Μωαμεθανοὶ (62%), εἰδωλολάτραι (37%). Μορφωτικὸν ἐπίπεδον χαμηλὸν (ἀναλφάβητοι 90%).

Τὸ Μάλι ἀποτελεῖ ἀνεξάρτητον Δημοκρατίαν ἀπὸ τὸ 1960 με πρωτεύουσαν τὴν Μπαμάκο (150.000 κ.).

## 6. Ο ΝΙΓΗΡ

Εὐρίσκεται μεταξύ Ἀλγερίας, Λιβύης, Τσάδ, Νιγηρίας, Δαχομέης, Ἄνω Βόλτα, Μάλι. Ἔχει ἑκτασιν 1.189.000 τ.χλμ. καὶ πληθυσμὸν 3.117.000 κ.

Τὸ ἔδαφος τῆς χώρας εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἔρημος. Τὸ ὑπόλοιπον εἶναι στέππαι καὶ σαβάναι. Ἀπὸ τὸν Νίγηρα ποταμὸν ἀρδεύονται ἀρκετὰ ἐκτάσεις καὶ καθίστανται καλλιεργήσιμοι.

Κλίμα: Ἐρημικόν, θερμὸν καὶ ξηρόν.

Προϊόντα: ἀραχίδες, κασσάβα. Ἀρκετὴ κτηνοτροφία. Ἀπὸ τὸ ὑπέδαφος λαμβάνεται κασίτερος.

Ἡ συγκοινωνία εἶναι πρωτόγονος. Διαθέτει ὁδικὸν δίκτυον 8.000 χλμ. καὶ ἀεροπορικὴν σύνδεσιν.

Οἱ κάτοικοι εἶναι Νέγροι, Μωαμεθανοὶ (99%) καὶ ἀναλφάβητοι (90%).

Ἀπὸ τὸ 1960 ἀποτελεῖ ἀνεξάρτητον Δημοκρατίαν με πρωτεύουσαν τὸ Νιαμέυ (42.000 κ.).

## 7. Η ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΚΗ ΔΥΤΙΚΗ ΑΦΡΙΚΗ

Ἀποτελεῖται:

α) Ἀπὸ τὴν Πορτογαλικὴν Γουϊνέαν (ἔκτ. 36.125 τ.χλμ.—κ.

570.000 ), νοτίως τῆς Σενεγάλης, με ἄλυσίδα νήσων ( τῶν Μπιζάγκρος ).

Προϊόντα : ὄρυζα, ἰνδοκάρυα, ἀραχίδες, κηρός, δέρματα, βάμβαξ, σόργον.

Διαθέτει ὄδικόν δίκτυον 3.500 χλμ. καὶ ἀτμοπλοϊκὴν σύνδεσιν με τὸ ἐξωτερικόν. Οἱ κάτοικοι εἶναι Νέγροι, Μωαμεθανοὶ ( 89% ) καὶ ἀναλφάβητοι. Πρωτεύουσα τὸ Μ π ι σ ἶ ο ( 18.000 κ. ).

β ) **Νῆσοι τοῦ Πρασίνου** ἀκρωτηρίου. Ἔκτ. 4.033 τ.χλμ. — κάτ. 202.000. Εὐρίσκονται ἀπέναντι τοῦ Πρασίνου ἀκρωτηρίου καὶ εἶναι ἠφαιστειογενεῖς, με κλίμα ἥπιον ὑποτροπικόν.

Σπουδαιότεραι νῆσοι εἶναι ἡ Τ ι ἄ γ κ ο ( με ὄδικόν δίκτυον 700 χλμ.). Ἡ Σ ἶ ο Β ι κ ἔ ν τ ε ( σταθμὸς ἀνεφοδιασμοῦ πλοίων καὶ ἀεροπλάνων ).

## 8. Η ΒΡΕΤΑΝΝΙΚΗ ΔΥΤΙΚΗ ΑΦΡΙΚΗ

Ἀποτελεῖται ἀπὸ τὰς νήσους:

α ) **Ἀναλήψεως**. (Ἔκτ. 88 τ. χλμ. Κάτ. 500). Εὐρίσκεται περὶ τὰ 1800 χλμ. νοτίως τῆς Δυτ. Ἀφρικῆς. Εἶναι βραχῶδης, ἠφαιστειογενῆς καὶ ἄγονος.

β ) **Ἀγία Ἐλένη**. (Ἔκτ. 12 τ. χλμ. κάτ. 5.000). Εὐρίσκεται περὶ τὰ 1300 χλμ. ΝΑ. τῆς προηγουμένης, ὀνομαστή διὰ τὴν ἐκεῖ ἔξορίαν καὶ θάνατον τοῦ Μεγ. Ναπολέοντος.

γ ) **Τριστάν ντὲ Κούνα**. (ἔκτ. 98 τ. χλμ. κάτ. 200). Συγκρότημα 4 νήσων, 2700 χλμ. ΝΔ. τῆς Ἀγίας Ἐλένης, με ἠφαιστειον καὶ ἰδεῶδης σταθμὸς διὰ τὴν ἀλιεῖαν φαλαίνης.

## 9. Η ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΤΗΣ ΓΟΥ-ΙΝΕΑΣ

Εὐρίσκεται νοτίως τῆς Πορτογαλικῆς Γουινέας, μεταξύ Μάλι, Ἀκτῆς τοῦ Ἐλεφαντόδοντος, Λιβερίας, καὶ Σιέρρα Λεόνε.

Ἔχει ἔκτασιν 245.857 τ. χλμ. καὶ πληθ. 3.357.000 κατ.

Πρὸς Α. σχηματίζονται τὰ ὄρη Φουτὰ-Ντζαλὸν καὶ Νίμπια, (1500 καὶ 1850 μ. ὕψ.), ἀπὸ τὰ ὁποῖα πηγάζουν οἱ ποταμοὶ Σενεγάλης καὶ Νίγηρ. Τὸ ὑπόλοιπον ἔδαφος εἶναι στέππαι καὶ σαβάναι, ἐνῶ τμῆμα τῆς χώρας καλύπτεται ἀπὸ δάση. Κλίμα: τροπικόν με ἀφθόνους βροχάς.

Παράγει βανίλας, άραχίδας, άρυζαν, καφέν, άραβόσιτον, σόργον, μανιόκαν, κ.λπ. Κτηνοτροφικά προϊόντα: κρέατα, ξρια, δέρματα. Όρυκτά: άργίλιον, βωξίτης, σιδηρομεταλλεύματα, άδάμαντες.

Συγκοινωνία σχετικώς πυκνή. Όδικόν δίκτυον 8.000 χλμ., σιδηροδρομικόν 750 χλμ. και άεροπορικά γραμμάι.

Οί κάτοικοι είναι Νέγροι, Μωαμεθανοί (61%), ειδωλολάτραι και Χριστιανοί (39%). Άναλφάβητοι 95%.

Άπό τόν 1958 άποτελεϊ ανεξάρτητον Δημοκρατίαν με πρωτεύουσαν τήν Κονακρυ (115.000 κ.).

## 10. Η ΣΙΕΡΡΑ ΛΕΟΝΕ

Εύρίσκεται μεταξύ Γουϊνέας, Λιβερίας και Άτλαντικού ώκεανού. Έκτασις 72.326 τ. χλμ. κάτ. 2.450.000. Κλίμα: Τροπικόν, ύγρον και θερμόν με άρκετάς βροχάς.

Προϊόντα: Φοινικόσπορος, άρυζα, κασσάβα, κακάον, καφές κ.ά. Όρυκτά: άδάμαντες, σιδηρομεταλλεύματα, βωξίτης, χρωμίτης, χρυσός.

Ή συγκοινωνία είναι πυκνή (όδικόν δίκτυον 7.200 χλμ., σιδηροδρομικόν 550 χλμ. και άεροπορικά γραμμάι).

Οί κάτοικοι είναι Νέγροι Μωαμεθανοί (95%) και άναλφάβητοι (90%). Άπό τόν 1961 άποτελεϊ ανεξάρτητον Μοναρχίαν (μέλος τής Βρεταννικής Κοινοπολιτείας) με πρωτεύουσαν τόν Φρητάουν (125.000).

## 11. Η ΛΙΒΕΡΙΑ

Εύρίσκεται μεταξύ Σιέρρας Λεόνε, Γουϊνέας, Άκτής του Έλεφαντόδοντος και Άτλαντικού ώκεανού. Έκτασις 111.370 τ. χλμ. κάτ. 1.290.000. Τό έδαφος είναι δασώδες, καλλιεργήσιμον (16%), στέπται και σαβάναι. Κλίμα: Τροπικόν με πολλές βροχάς.

Προϊόντα: καφές, βάμβαξ, σόργον, μανιόκα. Είς τά δάση εύδοκιμούν ό έλαιοφοίνιξ, ό κοκκοφοίνιξ, τόν καουτσουκόδενδρον, τόν άρτόδενδρον, τόν μαόνι κ.ά. Όρυκτά: χαλκός, σίδηρος, χρυσός.

Ή συγκοινωνία είναι έκσυγχρονισμένη. Ό ύπό τήν σημαίαν της (σημαία εύκαιρίας) στόλος είναι άπό τούς κυριωτέρους τουκόσμου. Οί κάτοικοι άποτελοούνται άπό τούς πρώτους έλευθερωθέντας μαύρους έξ Άμερικής, οί όποιοι έκήρυξαν τήν Λιβερίαν έλευθέραν χώραν

(1847) και από Ιθαγενείς. Κατά το θρήσκευμα είναι Μωαμεθανοί, Χριστιανοί κ.ά.

Πρωτεύουσα είναι η Μονροβία (80.000 κ.).

## 12. Η ΑΚΤΗ ΤΟΥ ΕΛΕΦΑΝΤΟΔΟΝΤΟΣ

Εύρσκεται μεταξύ Λιβερίας, Γουϊνέας, Μάλι, Άνω Βόλτα, Γκάνα και βρέχεται προς Ν. από τον Άτλαντικόν ώκεανόν.

Έκτασις 322.463 τ. χλμ. κάτ. 3.665.000.

Τò έδαφος καλύπτεται κατά τò τρίτον από δάση, τò δέ υπόλοιπον είναι στέππαι και σαβάναι. Κλίμα: Τροπικόν, βροχερόν.

Προϊόντα: καφές, κακάον (3η χώρα εις τόν κόσμον), χουρμάδες (4η χώρα), κασσάβα, άραχίδες, βάμβαξ, δρυζα, μανιόκα, βανάναι, άνανάδες. Άπό τὰ δάση λαμβάνεται ξυλεία έβένου, «καριτέ», μαόνι, καουτσούκ. Έ άλιεία είναι άνεπτυγμένη. Όρυκτά: πολύτιμοι λίθοι, μαγνήσιον χρυσός κ.ά.

Έ συγκοινωνία είναι πυκνή. Όδικόν δίκτυον (36.000 χλμ.), σιδηροδρομικόν (700 χλμ), άεροπορικαι γραμμαί, άτμοπλοική συγκοινωνία.

Οί κάτοικοι είναι συνονθύλευμα φυλών, είδωλολάτραι (65%), Μωαμεθανοί (23%) κ.λπ. και άναλφάβητοι (95%).

Άπό τò 1960 άποτελεί άνεξάρτητον Δημοκρατίαν με πρωτεύουσαν τήν Άμπιτζάν (212.000 κ.).

## 13. Η ΓΚΑΝΑ

Εύρσκεται μεταξύ Άκτής τού Έλεφαντόδοντος, Άνω Βόλτα, Τόγκο και βρέχεται προς Ν. από τήν θάλασσαν.

Έχει έκτασιν 239.640 τ. χλμ. και 7.340.000 κατ.

Πρός Β. είναι σαβάναι (40% τού έδάφους), τò υπόλοιπον είναι δασώδες (36%) και στέππαι (24%). Κλίμα: Τροπικόν με δύο περίοδους βροχών (Μάρτιος-Ίούλιος και Σ)βριος-Ν)βριος).

Προϊόντα: κακάον (1η χώρα εις τόν κόσμον) και λέγεται «Χώρα τού κακάου». Κασσάβα\*, δρυζα, άραχίδες κ.λπ. Άπό τὰ δάση λαμβά-

\* ΣΗΜ. κασσάβα = είδος άλεύρου, λαμβανομένου έξ άμυλωδών κονδύλων διαφόρων φυτών τής μανιότης.



νεται άφθονος ξυλεία. Όρυκτά: χρυσός, μαγνήσιον, άδάμαντες, βω-  
ξίται, άργυρος.

Ή συγκοινωνία είναι σχετικώς πυκνή. Όδικόν δίκτυον 37.000  
χλμ., σιδηροδρομικόν 1100 χλμ. και άεροπορικοί γραμμαί.

Οί κάτοικοι είναι Νέγροι, ειδωλολάτραι (62%), Χριστιανοί (24%)  
Μωαμεθανοί (14%). Άναλφάβητοι κατά 75%.

Ή Γκάνα από τó έτος 1957 άποτελεί ανεξάρτητον Δημοκρατίαν  
μέ πρωτεύουσαν τήν Άκκρρα (400.000 κ.). Πόλεις: Κουμάσι (200.  
000 κ.), Τεκοράντι κ.ά.

#### 14. ΤΟ ΤΟΓΚΟ

Εύρίσκεται μεταξύ Γκάνας, Άνω Βόλτα και Δαχομέης. Πρós Ν.  
βρέχεται υπό τής θαλάσσης.

Ήκτασις 56.000 τ. χλμ. κάτ. 1.563.000.

Τó έδαφος είναι πεδινόν (στέππαι, σαβάναι, δάση).

Τó κλίμα είναι τροπικόν, ύγρον και θερμόν.

Προϊόντα: κασσάβα, κακάον, φοινικόσπορος, καφές, βάμβαξ, άρα-  
χίδες. Όρυκτά: φωσφορικά γαιοχώματα.

Ή συγκοινωνία είναι ίκανοποιητική (όδικόν δίκτυον 5500 χλμ.,  
σιδηροδρομικόν 500 χλμ., άεροπορικοί γραμμαί).

Οί κάτοικοι είναι νεγρικής καταγωγής, ειδωλολάτραι (70%),  
Ρωμαιοκαθολικοί (16%), Μωαμεθανοί (5%) και άναλφάβητοι 90%.

Τó Τόγκο από τó 1960 άποτελεί ανεξάρτητον Δημοκρατίαν μέ  
πρωτεύουσαν τó Λομέ (75.000 κ.).

#### 15. Η ΔΑΧΟΜΕΗ

Εύρίσκεται μεταξύ Τόγκο, Άνω Βόλτα, Νίγηρος και Νιγηρίας.  
Πρós Ν. βρέχεται υπό τής θαλάσσης. Τó έδαφος είναι πεδινόν μέ  
δάση, σαβάνας και στέππας. Τó κλίμα είναι τροπικόν.

Ήκτασις 115.763 τ. χλμ. κάτ. 2.200.000.

Προϊόντα: φοινικόσπορος, κασσάβα, άραχίδες, όσπρια, βάμβαξ,  
χουρμάδες, κοκκοκάρνα.

Ή συγκοινωνία είναι σχετικώς καλή (όδικόν δίκτυον 6.000 χλμ.,  
σιδηροδρομικόν 700 χλμ. και άεροπορικοί γραμμαί).

Οί κάτοικοι είναι Νέγροι, ειδωλολάτραι (63%), Μωαμεθανοί  
(25%), Ρωμαιοκαθολικοί (12%).

Ἡ Δαχομέη ἀπὸ τὸ 1960 ἀποτελεῖ ἀνεξάρτητον Δημοκρατίαν μὲ πρωτεύουσαν τὸ Πόρτο-Νόβο (30.000 κ.).

## 16. ΤΟ ΑΝΩ ΒΟΛΤΑ

Εὐρίσκεται μεταξὺ Ἀκτῆς Ἐλεφαντόδοντος, Μάλι, Νίγηρος, Δαχομέης, Τόγκο, καὶ Γκάνας. Ἔχει ἔκτασιν 274.142 τ. χλμ. κάτ. 4.500.000.

Τὸ ἔδαφος εἶναι πεδινὸν καὶ διαρρέεται ἀπὸ τὸν Νίγηρα ποταμὸν (ὄριον μετὰ τοῦ Νίγηρος). Τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς ἐπιφανείας καλύπτεται ἀπὸ ὑψηλὰ δένδρα, ὑψηλὸν χόρτον.

Τὸ κλίμα εἶναι τροπικόν.

Προϊόντα: ἀραχίδες, κέχρον, σόργον, χουρμάδες, βάμβαξ, μαϊνιόκα. Κτηνοτροφικά: ζῶα, κρέατα, ἔρια, δέρματα. Ὀρυκτά: χρυσός.

Διαθέτει ὁδικὸν δίκτυον 19.000 χλμ. καὶ ἀεροπορικὰς γραμμὰς.

Οἱ κάτοικοι εἶναι Νέγροι, Μωαμεθανοὶ (26%), Ρωμαιοκαθολικοὶ 4%), εἰδωλωλάτραι (70%), ἀναλφάβητοι (90%).

Τὸ Ἄνω Βόλτα ἀπὸ τὸ 1960 ἀποτελεῖ ἀνεξάρτητον Δημοκρατίαν μὲ πρωτεύουσαν τὴν Οὐαυγκαντούκου (72.000 κ.).

## 17. Η ΝΙΓΗΡΙΑ

Εὐρίσκεται μεταξὺ Δαχομέης Νίγηρος, Τσάδ, Καμερούν. Πρὸς Ν. βρέχεται ἀπὸ τὸν κόλπον τῆς Γουϊνέας.

Ἔκτασις 914.382 τ. χλμ., κάτ. 55.655.000.

Τὸ ἔδαφος κατὰ 34% καλύπτεται ἀπὸ δάση. Κατόπιν ἀρχίζει ἡ σαβάννα καὶ τὸ 24% καλλιιεργεῖται. Τὴν Νιγηρίαν διαρρέει ὁ ποταμὸς Νίγηρ. Ὑψηλότερον μέρος τοῦ ἔδαφους εἶναι ἡ κορυφή τοῦ ἡφαιστείου Καμερούν (4070 μ.).

Τὸ κλίμα εἶναι τροπικόν, θερμὸν καὶ ὑγρὸν. Βροχαὶ πίπτουν εἰς τὰ παράλια, ὅπου καὶ ἡ περιοχὴ τῶν δασῶν.

Προϊόντα: φοινικόσπορος (1η χώρα εἰς τὸν κόσμον), κακάον (2α χώρα), ἀραχίδες = ἀράπικο φιστίκι (3η χώρα), βάμβαξ, ὄρυζα, μαϊνιόκα, σόργον, καπνὸς κ.λπ. Εἰς τοὺς λειμῶνας ἐκτρέφονται διάφορα ζῶα. Ἀπὸ τὰ δάση λαμβάνονται καουτσούκ, ξυλεῖα, κ.λπ. Ὀρυκτά: κασσίτερος, ἄνθραξ, χρυσός, πετρέλαιον.

Συγκοινωνία: οδικόν δίκτυον (80.000 χλμ.), σιδηροδρομικόν (3500 χλμ.), αεροπορικαί γραμμαί, ατμοπλοία καί ποταμοπλοία.

Οί κάτοικοι είναι Νέγροι, Μωαμεθανοί (42%), ειδωλολάτραι (27%), Χριστιανοί (25%), αναλφάβητοι 80 %.

Ἡ Νιγηρία ἀπὸ τὸ 1961 ἀποτελεῖ Κοινοβουλευτικὴν Δημοκρατίαν μὲ πρωτεύουσαν τὸ Λάγος (375.000). Πόλεις: Ἰμπαντάν (500.000 κ.), Νσούκα (220.000), Κάνο κ.ἄ.

Ἡ Νιγηρία σήμερον διατελεῖ εἰς φρικτὸν ἐμφύλιον πόλεμον μὲ τὴν ΝΑ. ἐπαρχίαν Μπιάφφρα, ἡ ὁποία ζητεῖ ἀνεξαρτοποίησιν.

**Ἐρωτήσεις - Ἔργασιαί.** Τί ἦσαν ἄλλοτε τὰ τόσα ἀνεξάρτητα κράτη τῆς Δυτ. Ἀφρικῆς; Τί εἶναι τὸ «καριτέ», ἡ μανιόκα, ἡ κασσάβα; Διατί τὰ κράτη αὐτὰ δὲν ἔχουν βιομηχανίαν;

Ποῖα κράτη εὐρίσκονται ἐπὶ τοῦ Ἰσημερινοῦ; Ποῖα διαθέτουν πολῦτιμον ξυλείαν καὶ ποῖα ἀδάμαντας; Εἰς ποῖα ζοῦν ἀκόμη ειδωλολάτραι; Διατί τὸ μορφωτικὸν ἐπίπεδον εἶναι γενικῶς χαμηλόν;

Εἶδατε Νέγρους φοιτητάς εἰς τὰ πανεπιστήμιά μας;

Πῶς εἶναι δυνατὸν εἰς Νέγρος νὰ φθάσῃ ἀπὸ τὴν Ἀκκραν τῆς Γκάνας εἰς Ἀθήνας;

## ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΑΦΡΙΚΗ :

### 1. ΤΟ ΚΑΜΕΡΟΥΝ

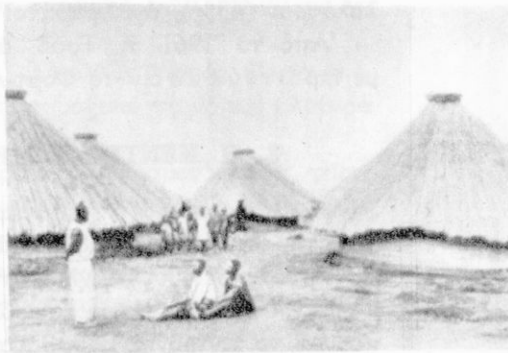
Εὐρίσκεται μεταξὺ Νιγηρίας, Τσάδ, Κεντροαφρικανικῆς Δημοκρατίας, Κονγκό, Γκαμπόν. Βρέχεται δὲ πρὸς τὰ ΒΔ, ἀπὸ τὸν κόλπον τῆς Γουίνεας.

Ἐκτασίς 474.000 τ. χλμ. κάτ. 4.560.000.

Τὸ βόρειον τμήμα τῆς χώρας ἀποτελεῖται ἀπὸ σαβάναν, ἐνῶ τὸ νότιον καλύπτεται ἀπὸ δάση. Πρὸς τὰ ΝΔ. ὑψώνεται τὸ ἠφαιστειον Καμερούν. Κλίμα: τροπικόν μὲ πολλὰς βροχάς.

Προϊόντα, κακάον, ἀραχίδες, καφές, βάμβαξ, βανάναι, σακχαροκά-

Χωρίον Ἰθαγενῶν εἰς Καμερούν



λαμον. Εἰς τὰς σαβάνας ἐκτρέφονται διάφορα ζῶα. Ἀπὸ τὰ δάση λαμβάνονται ξυλεία καὶ καουτσούκ. Ὀρυκτά: ψευδάργυρος.

Συγκοινωνία: ὁδικὸν δίκτυον 15.000 χλμ., σιδηροδρομικὸν 550 χλμ.

Οἱ κάτοικοι εἶναι Νέγροι 80 διαφόρων φυλῶν (δι' αὐτὸ καλεῖται ἡ χώρα «φυλετικὸν σταυροδρόμι τῆς Ἀφρικῆς»). Εἶναι εἰδωλολάτραι (48%), Ρωμαιοκαθολικοὶ (23%), Μωαμεθανοὶ (14%). Ἀναλφάβητοι κατὰ 90%.

Τὸ Καμερόν ἀπὸ τὸ 1960 ἀποτελεῖ ἀνεξάρτητον Ὁμόσπονδον Δημοκρατίαν μὲ πρ ω τ ε ὑ ο υ σ α ν τὴν Γιαουντέ (93.000 κ.).

## 2. Η ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΤΗΣ ΤΣΑΔ

Εὐρίσκεται εἰς τὸ κέντρον τῆς Ἀφρικῆς, μεταξύ Λιβύης, Σουδάν, Κεντροαφρικανικῆς Δημοκρατίας, Καμερόν, Νιγηρίας καὶ Νίγηρος. Ἔκτασις: 1.284.000 τ. χλμ. κάτ. 2.720.000.

Τὸ ἔδαφος πρὸς Β. ἀποτελεῖται ἀπὸ ἔρημον. Τὸ ὑπόλοιπον ἀποτελεῖται ἀπὸ στέππας. Καλλιεργήσιμοι γαῖαι ὑπάρχουν περὶ τὴν λίμνην Τσάδ, ἐκ τῆς ὁποίας καὶ ἀρδεύονται

Τὸ κλίμα εἶναι ἐρημικόν, μὲ σπανίας τὰς βροχάς.

Προϊόντα: ἀραχίδες, βάμβαξ, χουρμάδες, ὄρυζα, σόργον, ἐλαιοφόνικες. Εἰς τὰς στέππας ἐκτρέφονται διάφορα ζῶα.

Ἡ συγκοινωνία εἶναι ἑλλιπῆς (ὁδικὸν δίκτυον 15.000 χλμ., ἀεροπορικαὶ γραμμαὶ).

Οἱ κάτοικοι εἶναι νεγρικῆς καταγωγῆς, Μωαμεθανοὶ (52%), εἰδωλολάτραι (43%), ἀναλφάβητοι 95%.

Ἀπὸ τὸ 1961 ἡ Τσάδ ἀποτελεῖ ἀνεξάρτητον Δημοκρατίαν μὲ πρ ω τ ε ὑ ο υ σ α ν τὸ Φόρτ-Λαμὺ (95.000 κ.).

## 3. Η ΚΕΝΤΡΟΑΦΡΙΚΑΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Ἡ Κεντροαφρικανικὴ Δημοκρατία ἢ Δημοκρατία τῆς Κεντρικῆς Ἀφρικῆς εὐρίσκεται μεταξύ Τσάδ, Σουδάν, Κονγκό, Καμερόν.

Ἔκτασις 617.000 τ. χλμ. κάτ. 1.250.000.

Τὸ ἔδαφος πρὸς Ν. εἶναι δασώδες, πρὸς Β. ἀποτελεῖται ἀπὸ στέππας καὶ τὸ κέντρον ἀπὸ σαβάνας. Κλίμα: τροπικόν, βροχερόν.

Προϊόντα: άραχίδες, κασσάβα, φοίνικες, σιζάλ (είδος άγαύης). Είς τās στέππας έκτρέφονται διάφορα ζώα. Άπό τὸ ὑπέδαφος λαμβάνονται ἀδάμαντες καί χρυσός. Ἡ ξυλεία εἶναι ἀρκετή.

Συγκοινωνία ἀραιά. Ὀδικὸν δίκτυον 20.000 χλμ. καί ἀεροπορικὰ γραμμαί.

Οἱ κάτοικοι εἶναι Νέγροι, εἰδωλολάτραι (60%), Ρωμαιοκαθολικοὶ (20%), Διαμαρτυρόμενοι (15%), ἀναλφάβητοι κατὰ 95%).

Ἐκ τὸ 1960 ἡ χώρα (ἄλλοτε καλουμένη Οὐμπάγκι-Σάρι ὡς Γαλλικὴ κτῆσις) ἀποτελεῖ ἀνεξάρτητον Δημοκρατίαν μὲ πρωτεύουσαν τὴν Μπανγκούι ἢ Μπάνγκι (112.000 κ.).

#### 4. Η ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ ΤΟΥ ΚΟΝΓΚΟ

Εὐρίσκεται μεταξὺ Κεντροαφρικανικῆς Δημοκρατίας, Σουδάν, Οὐγκάντα, Μπουρούντι, Ρουάντα-Ούρούντι, Ζαμβίας, Ἄγκόλας, Δημοκρατίας Κουγκό.

\*Ἐκτασις: 2.344.116. κάτ. 15.000.000.

Τὸ Κουγκό (ἢ Κουγκό-Λεοπολνβίλλ) εἶναι ἓν ἀπέραντον ὄροπέδιον, τοῦ ὁποίου ἡ ἐπιφάνεια καλύπτεται ἀπὸ δάση (50%), 29% εἶναι σαβάνα καὶ τὸ ὑπόλοιπον καλλιεργεῖται. Τὸ ὑψηλότερον σημεῖον εἶναι ἡ κορυφή τοῦ ὄρους Ρουβενζόρι (5119 μ.), τὸ ὁποῖον εὐρίσκεται πρὸς Α. εἰς τὴν περιοχὴν τῆς λίμνης τοῦ Ἐδουάρδου. Τὸ ἔδαφος διαρρεῖ ὁ ποταμὸς Κ ο ν γ κ ὁ. Λίμναι, παρὰ τὰ σύνορα τῆς χώρας εἶναι: Ἐδουάρδου (2.150 τ.χ.), Ταγκανίκα (35.130 τ.χ.), Ἀλβέρτου (5335 τ.χ.), Κιβου (2.650 τ.χ.), Μέρου (4.853 τ.χ.). Ἡ περιοχὴ αὐτὴ τῆς Ἀφρικῆς λέγεται «περιοχὴ τῶν Μεγάλων λιμνῶν».

Κλίμα: τροπικόν, θερμόν, ὑγρόν, μὲ πολλὰς βροχάς. Εἰς τὰ ἀπέραντα δάση ζοῦν ἄγρια ζῶα, ἔρπετά, παράξενα πτηνὰ καὶ βλαβερὰ ἔντομα (μυῖα «τσέ-τσέ»).

Προϊόντα: φοινικόσπορος (3η χώρα εἰς τὸν κόσμον), καφές, τέιον, ἀραβόσιτος, βάμβαξ, μανιόκα, <sup>1</sup> γεώμηλα, ὄσπρια, ὄρυζα, καουτσούκ.

---

ΣΗΜ. (1) μανιόκα = ἄλευρον, τὸ ὁποῖον λαμβάνεται ἀπὸ τὴν κονδυλώδη ρίζαν τῶν φυτῶν μανιότη. Ἐναλόγως τῆς ἐπεξεργασίας τὰ ἄλευρα προσφέρονται εἰς τὸ ἐμπόριον ὡς ἄλευρον μανιόκ, κουάκε (κοκκῶδες ἄμυλον), κασσάβα (ἄλευρον μανιόκ ὀλίγον πεφρυγμένον), ταπιόκα (ἄμυλόλευρον).

Όρυκτά: πολύτιμοι λίθοι, κασσίτερος, ψευδάργυρος, μαγγάνιον, χαλκός, χρυσός, κοβάλτιον, ούράνιον.

Ἡ συγκοινωνία εἶναι σχετικῶς ἐκσυγχρονισμένη. Διαθέτει ὀδικόν δίκτυον (165.000 χλμ.), σιδηροδρομικόν (6.000 χλμ.), ἀεροπορικῆς γραμμῆς.

Οἱ κάτοικοι ἀνήκουν εἰς πολλὰς φυλάς Νέγρων. Μεταξύ αὐτῶν εἶναι καί οἱ Πυγμαῖοι, ἀπολίτιστοι καί ἡμιάγριοι. Οἱ Κονγκολέζοι εἶναι εἰδωλολάτραι (50%), Ρωμαιοκαθολικοὶ (18%), Μωαμεθανοὶ 12%), Διαμαρτυρόμενοι (7%) κ.λ.π. Εἶναι ἀναλφάβητοι κατὰ 85%.

Τὸ Κονγκό ἀπὸ τὸ 1960 ἔπαυσε νὰ εἶναι Βελγικὴ ἀποικία καὶ ἔγινεν ἀνεξάρτητος Δημοκρατία με π ρ ω τ ε ὑ ο υ σ α ν τὴν Λεοπολντβίλλ (400.000 κ.). Πόλεις: Ἐλιζαμπετβίλλ (190.000 κ.). Στάνλεϋβίλλ (130.000 κ.), Λουλουαμπούργκ (120.000 κ.) κ.ἄ.

## 5. Η ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΤΟΥ ΚΟΝΓΚΟ

Ἡ Δημοκρατία τοῦ Κονγκό ἢ Κονγκό-Μπράζβίλλ εὑρίσκεται δυτικῶς τοῦ προηγούμενου, μεταξύ Κεντροαφρικανικῆς Δημοκρατίας, Καμερούν, Γκαμπόν. Πρὸς ΝΔ. βρέχεται ἀπὸ τὴν θάλασσαν.

Ἐκτασις 342.000 τ.χλμ. κάτ. 900.000.

Τὸ ἔδαφος εἶναι πεδινόν με πολλὰ δάση καὶ διαρρέεται ἀπὸ τὸν ποταμὸν Κονγκό καὶ τὸν παραπόταμόν του Οὐμπάνγκι.

Τὸ κλίμα εἶναι τροπικόν με ἀφθόνους βροχάς.

Προϊόντα: κασσάβα, καουτσούκ, ἀραχίδες, καπνός, κακάον. Τὰ δάση δίδουν ἀφθονον ξυλείαν. Όρυκτά: ἀδάμαντες, χρυσός, ψευδάργυρος, μόλυβδος, χαλκός, κασσίτερος, πετρέλαιον.

Ἡ συγκοινωνία εἶναι πυκνὴ. Διαθέτει ὀδικόν δίκτυον 11.000 χλμ., σιδηροδρομικόν 550 χλμ. καὶ ἀεροπορικῆς γραμμῆς.

Οἱ κάτοικοι εἶναι Νέγροι, εἰδωλολάτραι (46%) Ρωμαιοκαθολικοὶ 32%), Διαμαρτυρόμενοι (16%), ἀναλφάβητοι 80%.

Ἀπὸ τὸ 1960 ἡ περιοχὴ αὕτη ἔπαυσε νὰ ἀποτελῆ Γαλλικὴν ἀποικίαν καὶ ἔγινεν ἀνεξάρτητος Δημοκρατία με π ρ ω τ ε ὑ ο υ σ α ν τὴν Μπράζβίλλ (140.000 κ.).

## 6. Η ΓΚΑΜΠΟΝ

Εὑρίσκεται μεταξύ Κονγκό, Καμερούν καὶ βρέχεται ἀπὸ τὸν Ἄτλαντικὸν ὠκεανόν.

\*Εκτ. 267.000 τ. χλμ. κάτ. 458.000.

Το έδαφος είναι πεδινόν και καλύπτεται από πολλά δάση.

Το κλίμα είναι τροπικόν με πολλές βροχάς κατά τον χειμώνα.

Προϊόντα: δημητριακά, κασσάβα, κακάον, καφές, καπνός. Από τὰ δάση λαμβάνονται άφθονος ξυλεία και καουτσούκ. Όρυκτά: μαγνήσιον, ούράνιον, χρυσός, σίδηρος, πετρέλαιον.

Διαθέτει όδικόν δίκτυον 6.500 χλμ., άεροπορικάς γραμμάς και άτμοπλοϊκήν συγκοινωνίαν.

Οί κάτοικοι είναι Νέγροι, Ρωμαιοκαθολικοί (48%), ειδωλωλάτρηαι (42%), Διαμαρτυρόμενοι (8%).

Ή Γκαμπόν μέχρι τὸ 1960 ήτο Γαλλική άποικία. Έκτοτε άπετέλεσεν ανεξάρτητον Δημοκρατίαν με πρωτεύουσαν τήν Λιμπερεβίλλ (30.000 κ.).

## 7. Η ΙΣΠΑΝΙΚΗ ΓΟΥ·Ι·ΝΕΑ (Ρίο Μούντι)

Εύρίσκεται μεταξύ Γκαμπόν και Καμερούν, βρέχεται δέ από τόν Άτλαντικόν. Έκτασις: 28.051 τ. χλμ. κάτ. 245.000.

Περιλαμβάνει και τας νήσους: Φερνάντο Πὸ και Άνομπον, αί όποίαι εύρίσκονται εις τόν μυχόν του κόλπου τής Γουίνέας (έκτασις 2051 τ. χλμ. κάτ. 67.000).

Τὸ μεγαλύτερον μέρος τής έπιφανείας καλύπτεται από δάση. Τὸ κλίμα είναι τροπικόν και βροχερόν.

Προϊόντα: καφές, κακάον, βανάνα. Δασικά: πολύτιμος ξυλεία (έβενος). Άλιευτικά. Κτηνοτροφικά.

Ή συγκοινωνία είναι άραιά (όδικόν δίκτυον 150 χλμ.). Άεροπορική και άτμοπλοϊκή συγκοινωνία.

Πρωτεύουσα του Ρίο Μούντι: Μπάτε (27.000 κ.).

Πρωτεύουσα τών νήσων: Σάντα Ίζαμπέλ (37.000 κ.).

## 8. ΤΟ ΜΠΟΥΡΟΥΝΤΙ

Εύρίσκεται εις τήν περιοχήν τών Μεγάλων Λιμνών. Έχει έκτασιν 27.834 τετρ. χλμ. και κάτ. 2.600.000. Τὸ έδαφος είναι όρεινόν και τὸ κλίμα ύποτροπικόν.

Ή οίκονομία τής χώρας στηρίζεται εις τήν γεωργίαν (καφές,

βάμβαξ, καπνός, μανιόκα), κτηνοτροφίαν και τὸν ὀρυκτὸν πλοῦτον (χρυσός, κασσίτερος).

Στερεῖται συγχρόνου συγκοινωνίας.

Οἱ κάτοικοι εἶναι Νέγροι (Μπαντού), εἰδωλοάτραι (56%) και Ρωμαιοκαθολικοὶ (44%), ἀναλφάβητοι δὲ κατὰ 95%.

Μέχρι τὸ 1962 ἦτο ἀποικία Βελγική. Κατόπιν ἔγινεν ἀνεξάρτητος Δημοκρατία με πρωτεύουσαν τὴν Οὐζουμπούρα ἢ Μπουζουμπούρα (50.000 κ.).

## 9. Η ΡΟΥΑΝΤΑ ΟΥΡΟΥΝΤΙ

Εὐρίσκεται εἰς τὴν περιοχὴν τῶν Μεγάλων Λιμνῶν, βορείως τοῦ Μπουρούντι. Ἔκτασις: 26.338. τ. χλμ. κάτ. 2.665.000.

Τὸ ἔδαφος εἶναι ὀρεινόν, τὸ κλίμα ὑποτροπικόν. Ἡ οἰκονομία τῆς χώρας στηρίζεται εἰς τὴν γεωργίαν (κασσάβα, ὄσπρια), ὡς και τὸν ὀρυκτὸν πλοῦτον (κασσίτερος, χρυσός, βολφράμιον, βηρύλλιον).

Ἡ συγκοινωνία εἶναι ἑλλιπῆς (ὄδικόν δίκτυον 6.000 χλμ.).

Οἱ κάτοικοι εἶναι Νέγροι (Μπαντού), εἰδωλοάτραι, Ρωμαιοκαθολικοὶ, Μωαμεθανοί, ἀναλφάβητοι (95%).

Ἀπὸ τὸ 1962 ἔπαυσε νὰ ἀποτελῆ Βελγικὴν ἀποικίαν και εἶναι ἀνεξάρτητος Δημοκρατία με πρωτεύουσαν τὸ Κιγκάλι (7.000 κ.).

## 10. Η ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΚΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΑΦΡΙΚΗ

Ἀποτελεῖται ἀπὸ τὰς ἑξῆς περιοχάς:

α) **Καμπίντα** (ἔκτ. 7.770 τ. χλμ. κάτ. 55.000). Χωρίζεται ἀπὸ τὴν Ἀγκόλαν διὰ τοῦ ποταμοῦ Κουγκό. Πρωτεύουσαν ἔχει τὴν Καμπίντα (12.000).

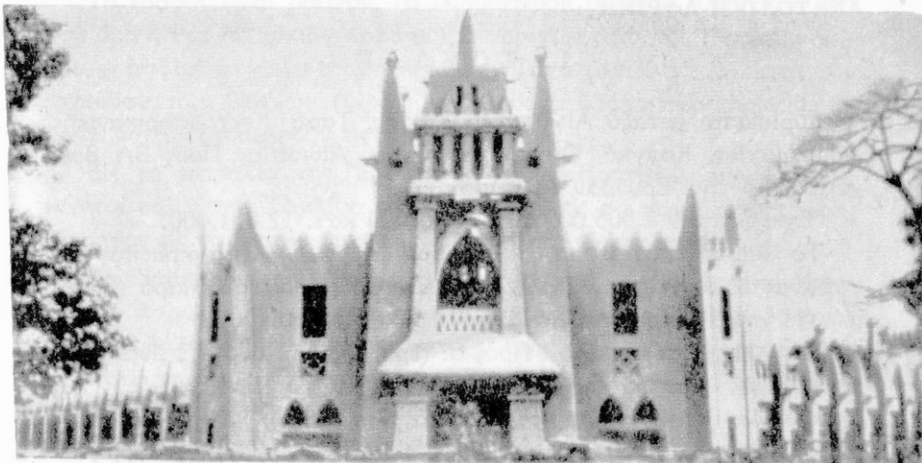
β) **Ἀγκόλα** (ἔκτ. 1.247.000 τ. χλμ. κάτ. 4.936.000). Εὐρίσκεται μεταξὺ Καμπίντας, Κουγκό, Ζαμβίας, Ν. Ἀφρικῆς και βρέχεται ἀπὸ τὴν θάλασσαν πρὸς Δ.

Τὸ ἔδαφος εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον σαβάνα. Τὸ ὑπόλοιπον καλύπτεται ἀπὸ δάση. Τὸ κλίμα εἶναι τροπικόν.

Ἡ οἰκονομία τῆς χώρας στηρίζεται εἰς τὴν γεωργίαν (μανιόκα, φασόλοι, σιζάλ, σάκχαρις), τὴν κτηνοτροφίαν, τὸν δασικὸν πλοῦτον και τὰ ὀρυκτὰ (ἀδάμαντες, σιδηρομεταλλεύματα).

Ἡ συγκοινωνία εἶναι καλή. Ὅδικόν δίκτυον 40.000 χλμ. σιδη-





Χορτούμ - "Αποψις αγοράς

ροδρομικόν 3.600 χλμ., αεροπορικοί γραμμαί.

Πρωτεύουσα ή Λουάντα (210.000 κ.).

γ) Νήσοι Ἁγίου Θωμᾶ καὶ Πρίγκηπος. Ὁ Ἅγιος Θωμᾶς (ἔκτ. 884 τ. χλμ. κάτ., 64.000), ἀπέναντι τῶν ἀκτῶν τῆς Γκαμπόν, εἶναι ἠφαιστειογενῆς νῆσος μετ' ὑψηλότερον σημεῖον τὰ 2143 μ. Παράγει πολύτιμα προϊόντα (κόππρα, Ἰνδοκάρυα, καφέ, κακάον, ἔσπεριδοειδῆ, ἀνανάδες, καουτσούκ, βανίλλην). Διαθέτει ὁδικὸν δίκτυον 2400 χλμ. Πρωτεύουσα εἶναι ὁ Ἅγιος Θωμᾶς (8.000 κ.).

Ἡ νῆσος τοῦ Πρίγκηπος (ἔκτ. 80 τ. χλμ. κάτ. 5.000) εὑρίσκεται ἐπίσης εἰς τὸν κόλπον τῆς Γουϊνέας. Ἔχει κλίμα τροπικόν, παράγει κακάον, καφέ, Ἰνδοκάρυα, κόππρα (ἔσωτερικὸν Ἰνδοκαρύου, ἀπεξηραμμένον, ἔτοιμον πρὸς ἄλεσιν).

**\*Ἐρωτήσεις-Ἔργασια :** — Τί εἶναι τὸ σιζάλ καὶ τί κατασκευάζουσι ἀπὸ αὐτό ; Ποία χώρα ἀποτελεῖ τὸ «φυλετικὸν σταυροδρόμι» τῆς Ἀφρικῆς ; Ποία περιοχὴ ὀνομάζεται «περιοχὴ τῶν μεγάλων λιμνῶν» καὶ διατί ;

— Ποῖαι χώραι παράγουσι οὐράνιον καὶ ποῦ χρησιμοποιεῖται τοῦτο ; Τί εἶναι οἱ Πυγμαῖοι ;

— Γνωρίζετε ἂν ὑπάρχουσι Ἕλληνες εἰς τὸ Κουγκό ; Πῶς δύναται νὰ μεταβῆ κανεὶς ἐκεῖ ;

## 1. ΣΟΥΔΑΝ

Εύρσκεται μεταξύ Αιγύπτου, Λιβύης, Τσαδ, Κεντροαφρικανικής Δημοκρατίας, Κονγκό, Ουγκάντα, Κένυα, Αιθιοπίας. Προς ΒΑ. βρέχεται από την Έρυθράν θάλασσαν.

\*Έχει έκτασιν 2.505.000 τετρ. χλμ. και κατ. 12.831.000.

Τò έδαφος αποτελείται από έρημον (προς Β.), από στέππας και σαβάνας τò υπόλοιπον. Προς Δ. ύψώνεται ή όροσειρά Μαρά (3.088 μ.). Η χώρα διαρρέεται από τόν Νείλον ποταμόν.

Τò κλίμα είναι ποικίλον. Προς Β. (έρημος τής Νουβίας) είναι έρημικόν. Προς Ν. πίπτουν βροχαί άφθονοι. Είς τας στέππας ζούν και άγρια ζώα (στρουθοκάμηλος, τερμίται).

Προϊόντα: βαμβακόσπορος, άραχίδες, βάμβαξ, άραβικόν κόμμα, κέχρον, βανάνα, χουρμάδες κ.ά. Είς τας στέππας έκτρέφονται κάμηλοι, στρουθοκάμηλοι, βοοειδή, αίγοπρόβατα. Όρυκτά: γύψος, μαγγάνιον, χρυσός, σιδηρομεταλλεύματα κ.ά. Η βιομηχανία παρασκευάζει σάκχαριν, ζύθον, τσιμέντα κ.ά.

Η συγκοινωνία είναι καλή είς τὰ κατωκημένα μέρη. Τò όδικόν δίκτυον άνέρχεται είς 9.000 χλμ. τò σιδηροδρομικόν είς 5.500 χλμ. Υπάρχουν άεροπορικά γραμμαί και άτμοπλοϊκή συγκοινωνία.

Οί κάτοικοι είναι Νέγροι, Έυρωπαίοι και Έλληνες. Κατοικήσιμοι περιοχαί είναι αί περί τόν Νείλον τοιαύται. Κατά τò θρήσκευμα είναι Μωαμεθανοί (65%), είδωλολάτραι (25%), Ρωμαιοκαθολικοί (6%) Τò μορφωτικόν επίπεδον τών ίθαγενών είναι χαμηλόν και οί άναλφάβητοι άναλογοούν είς τò 85% έξ αύτών.

Τò Σουδάν είναι από τò 1956 άνεξάρτητος Δημοκρατία με πρωτεύουσαν τò Χαρτούμ (125.000 κ.). Πόλις: Όντουρμάν (135.000) Πόρτ-Σουδάν (50.000), λιμήν επί τής Έρυθράς θαλάσσης.

## 2. ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΑΙΘΙΟΠΙΑΣ ΚΑΙ ΕΡΥΘΡΑΙΑΣ

Καταλαμβάνει τò άνατολικόν άκρον τής Άφρικής, μεταξύ Σομαλίας, Κένυα, και Σουδάν. Προς τὰ ΒΑ βρέχεται από την Έρυθράν θάλασσαν.

\*Έχει έκτασιν 1.237.000 τ. χλμ. κάτ. 16.770.000.

Τὸ ἔδαφος εἶναι ὀρεινόν. Τὸ ὑψηλότερον σημεῖον εὐρίσκεται ἐπὶ τοῦ ὄρους Ρὰς Ντασκιάν(4628 μ.). Διαρρέεται ἀπὸ τὸν Κυανοῦν Νεῖλον, ὁ ὁποῖος πηγάζει ἀπὸ τὴν λίμνην Τάνα (3.630 τ.χ.). Κατὰ τὴν περίοδον τῶν βροχῶν (θέρος), τὰ ἄφθονα ὕδατα παρασύρουν χῶματα καὶ τὰ μεταφέρουν εἰς τὴν Αἴγυπτον

Εἰς τὰ παράλια τῆς Ἑρυθραίας σχηματίζονται λιμνοθάλασσαι, κόλποι καὶ νῆσοι. Τὸ κλίμα εἶναι τροπικόν εἰς τὰ χαμηλότερα μέρη, εὐκρατον εἰς τὰ μεσαῖα ὕψη καὶ ἠπειρωτικόν εἰς τὰ μεγάλα.

Τὸ ἔδαφος εἶναι πλούσιον, τὸ κλίμα εὐνοϊκόν καὶ αἱ βροχαὶ ἄφθονοι. Ἡ παραγωγή λοιπὸν εἶναι πλουσιωτάτη. Παράγονται ὄσπρια, σακχαροκάλαμον, καουτσούκ, καφέ, βάμβαξ κ.ἄ. Τὰ ἀρτόδενδρα φύονται ἀφθόνως. Τὰ δάση ἀποδίδουν πολὺτιμον ξυλείαν. Ἐκτρέφονται πολλὰ ζῶα καὶ λαμβάνονται ἐξ αὐτῶν κρέατα, ξερία, δέρματα. Τὸ ὑπέδαφος εἶναι πλούσιον εἰς ὄρυκτὰ (πλατίνην, χρυσόν, μαγνάνιον, πετρέλαιον κ.ἄ.).

Ἡ συγκοινωνία εἶναι ἱκανοποιητικὴ εἰς τὰ κατωκνημένα μέρη, ἐνῶ εἰς τὰ ἐνδότερα διεξάγεται μὲ πρωτόγονα μέσα. Ἡ χώρα διαθέτει ὀδικὸν δίκτυον (27.000 χλμ.), σιδηροδρομικόν (800 χλμ.), ἀεροπορικὴν καὶ ἀτμοπλοικὴν συγκοινωνίαν.

Οἱ κάτοικοι εἶναι Αἰθίοπες, Χαμιτικῆς καταγωγῆς. Εἶναι λευκοὶ μὲ χαρακτηριστικὰ Νέγρων, Χριστιανοὶ Μονοφυσίται ἢ Κόπται μὲ χαμηλὸν μορφωτικὸν ἐπίπεδον καὶ μοναρχικὸν πολίτευμα. Πρωτεύουσα τῆς χώρας εἶναι ἡ Ἄντις Ἀμπέμπα (450.000 κ.). Πόλεις: Ἀσμάρα (140.000 κ.). Χαράρ, Ντιρεντάουα κ.ἄ.

**ΙΣΤΟΡΙΑ** Ἡ Αἰθιοπία ἦτο ἰσχυρὸν κράτος κατὰ τὴν ἀρχαίαν ἐποχὴν. Λεῖψανα τοῦ ἀρχαίου πολιτισμοῦ τῶν Αἰθιόπων σφύζονται εἰς τὴν πόλιν Ἀξώμην. Πρῶτοι οἱ Ἕλληνες ἐμελέτησαν τὰ ἦθη καὶ ἔθιμα τῶν Ἀβησσυνῶν. Κατὰ τὸν 6ον μ.Χ. αἰῶνα ἰδρῦθη τὸ βασίλειον τῆς Ἀξώμης μὲ πρωτεύουσαν τὴν Μερὸν, ἐμπορικὸν κέντρον καὶ πνευματικόν, μὲ ἐπίσημον γλῶσσαν τὴν ἑλληνικὴν. Κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους ἡ Αἰθιοπία διεξήγαγεν ἀγῶνας κατὰ τῶν Ἰταλῶν, οἱ ὁποῖοι ἔπαθον πανωλεθρίαν παρὰ τὴν Ἄδουαν. Τὸ 1935 ὁμως ὑπεδουλώθη εἰς αὐτοὺς καὶ ἠλευθερώθη τὸ 1941. Τὸ 1952 ἐνεσωματώθη μὲ τὴν Ἑρυθραίαν καὶ ἤρχισεν ὁ ἐκπολιτισμὸς τῆς χώρας.

Αί σχέσεις τῆς Ἑλλάδος μετὴν Αἰθιοπίαν ὑπῆρξαν ἀνέκαθεν φιλικαί. Εἰς τὴν χώραν αὐτὴν ἡ ἑλληνικὴ παροικία ἀποτελεῖ μίαν ἀπὸ τὰς καλυτέρας ἐστίας τοῦ ἀποδήμου Ἑλληνισμοῦ. Οἱ Ἕλληνες ἐκεῖ ἀσχολοῦνται μὲ τὸ ἐμπόριον, κατέλαβον ἐξαιρετικὰς θέσεις καὶ ἐπηρεάζουν τὴν πολιτικὴν καὶ πολιτιστικὴν ζωὴν τῆς χώρας. Διατηροῦν ἀριστα σχολεῖα, ἀθλητικὸν σύλλογον κ.λπ.

Ἡ Ἑλλὰς ἐξάγει εἰς Αἰθιοπίαν καπνόν, σταφυλὰς, σταφίδα, ὀπώρας κλπ., εἰσάγει δὲ ὄσπρια, καφέ, ἀκατέργαστα δέρματα, λιπόσπορον κ.ἄ.

### 3. Σ Ο Μ Α Λ Ι Α

Εὐρίσκεται μετὰξὺ Αἰθιοπίας καὶ Κένυα, βρέχεται δὲ ἀπὸ τὸν Ἰνδικὸν ὠκεανὸν (κόλπος τοῦ Ἄντεν). Ἔκτ. 461.541 τ. χλμ. Κάτ. 2.250.000. Καταλήγει εἰς τὸ ἀκρωτήριον Γουαδαρφοῦ, τὸ ἀνατολικώτερον σημεῖον τῆς Ἀφρικῆς. Τὸ ἐσωτερικὸν εἶναι ἔρημος. Τὸ κλίμα εἶναι τροπικόν. Προϊόντα: ἀραβόσιτος, βάμβαξ, σακχαροκάλαμον, βανάναι κ.ἄ. Συγκοινωνία: ὁδική (15.000 χλμ.), ἀεροπορικὴ.

Οἱ κάτοικοι εἶναι Σομαλοί, Μωαμεθανοὶ (99%), ἀναλφάβητοι. Ἀπὸ τὸ 1960 ἀποτελοῦν ἀνεξάρτητον δημοκρατίαν μὲ πρωτεύουσαν τὸ Μογκαντίτσιο (100.000 κ.). Πόλεις: Μέκρα, Μπαιντόα κ.ἄ.

### 4. Γ Α Λ Λ Ι Κ Η Σ Ο Μ Α Λ Ι Α

Εὐρίσκεται εἰς τὸν πορθμὸν τοῦ Μπάμπ Ἐλ Μαντέμπ καὶ ἐντὸς τοῦ ἐδάφους τῆς Αἰθιοπίας. Ἔκτασις 21.700 τ. χλμ. κάτ. 68.000. Ἡ οἰκονομία τῆς χώρας στηρίζεται εἰς τὴν τοῦ Γαλλο-Αἰθιοπικοῦ σιδηροδρομικοῦ δικτύου (Ἄντις Ἀμπέμπα-Τζιμπουτί), τὸ διαμετακομιστικὸν ἐμπόριον, τὴν ἀλιεῖαν μαργαριταριῶν κ.λπ.

Πρωτεύουσα εἶναι τὸ Τζιμπουτί (41.000).

### 5 K E N Y A

Εὐρίσκεται μετὰξὺ Σομαλίας, Αἰθιοπίας, Σουδάν, Οὐγκάντα, Τανζανίας καὶ βρέχεται πρὸς Α. ἀπὸ τὸν Ἰνδικὸν ὠκεανόν.

Ἔκτασις: 582.646 τετρ. χλμ., κάτ. 8.847.000.

Τὸ ἔδαφος εἶναι ὄρεινόν, στεπεπῶδες ἢ σαβάνα. Ὅρη εἶναι τὸ Κένυα (5640 μ.), τὸ Κιλιμάντζαρον (5890 μ.), τὸ Ἐλγκὸν (4300 μ.).

Εἰς τὸ ἔδαφος τῆς Κένυα ἀνήκουν τμήματα τῶν λιμνῶν Βικτωρίας καὶ Ροδόλφου.

Κλίμα: τροπικόν, ξηρόν.

Προϊόντα: τέιον, καφές, σίτος, ἀραβόσιτος, σακχαροκάλαμον, σιζάλ.<sup>1</sup> Εἰς τὰς στέππας ἐκτρέφονται διάφορα ζῶα. Ὀρυκτά: καολίνη, χρυσός, ἐλαφρόπετρα.

Συγκοινωνία ἀραιά. Ὀδικὸν δίκτυον 4600 χλμ. Μικρὰ σιδηροδρομικὴ γραμμὴ συνδέει τὴν Κένυα μὲ τὴν Οὐγκάντα.

Οἱ κάτοικοι εἶναι Νέγροι (Μάου-Μάου) καὶ πολλοὶ Εὐρωπαῖοι. Θρησκεία: Διαμαρτυρόμενοι (47%), Ρωμαιοκαθολικοὶ (11%), εἰδωλολάτραι (38%). Μορφωτικὸν ἐπίπεδον μέτριον (ἀναλφάβητοι 50%).

Ἡ Κένυα ἀπὸ τὸ 1964 ἀποτελεῖ ἀνεξάρτητον Δημοκρατίαν μὲ πρωτεύουσαν τὸ Ναϊρόμπι (290.000 κ.). Πόλεις: Μομπάζα (180.000).

## 6. ΟΥΓΚΑΝΤΑ

Εὐρίσκεται μεταξύ Κουγκό, Σουδάν, Κένυα, Τανζανίας.

Ἐκτασίς: 243.410 τετρ. χλμ. Κάτ. 7.016.000.

Τὸ ἔδαφος εἶναι ὄρειόν. Περικλείεται ἀπὸ τὰ ὄρη Ρουβενζόρι (5.110 μ.) καὶ Ἐλγκόν (4.300 μ.). Εἰς τὴν Οὐγκάντα ἀνήκουν τμήματα τῶν λιμνῶν Βικτωρίας, Ἀλβέρτου, Ἐδουάρδου, Κιόγκα. Κλίμα: τροπικόν, θερμὸν ὑγρὸν (ἐξ αἰτίας τῶν λιμνῶν).

Προϊόντα: καφές, ἀραχίδες, σακχαροκάλαμον, καπνός, τέιον, βάμβαξ. Ἐκτρέφονται πολλὰ αἰγοπρόβατα καὶ βοοειδῆ. Ὀρυκτά: χαλκός, κασίτερος, βολφράμιον.

Συγκοινωνία: ἑλλιπής, ὄδικὸν δίκτυον 55.000 χλμ., σιδηροδρομικὸν (σύνδεσις μὲ τὴν Κένυα), ἀεροπορικαὶ γραμμαῖ.

Οἱ κάτοικοι εἶναι Νέγροι (Μπαντού), εἰδωλολάτραι (38%), Ρωμαιοκαθολικοὶ (30%). Διαμαρτυρόμενοι (27%), Μωαμεθανοὶ (5%). Τὸ μορφωτικὸν ἐπίπεδον αὐτῶν εἶναι χαμηλὸν (ἀναλφάβητοι 75%).

Ἡ Οὐγκάντα ἀπὸ τὸ 1962 ἔπαυσε νὰ ἀποτελεῖ Βρετανικὴν ἀποί-

---

(<sup>1</sup>) σιζάλ: κλωστικαὶ Ἴνες, αἱ ὁποῖαι ἐξάγονται ἀπὸ τὰ πρὸς τοῦτο καλλιεργούμενα εἶδη ἀγούης (κ. ἀθάνατα), διὰ τὴν κατασκευὴν σχοινίων, σπάγγων, ψηκτρῶν κλπ.)

κίαν και κατέστη ανεξάρτητος Δημοκρατία μέσα εις τούς κόλπους τῆς Κοινοπολιτείας. Πρωτεύουσαν ἔχει τὴν Καμπάλα (50.000 κ.).

## 7. TANZANIA

Εὐρίσκεται μεταξύ Κένυα, Ουγκάντα, Κουγκό, Ζαμβίας, Μοζαμβίκης. Πρὸς Α. βρέχεται ὑπὸ τοῦ Ἰνδικοῦ ὠκεανοῦ.

Ἀποτελεῖται: α) ἀπὸ τὴν Ταγκανίκαν, β) τὴν νῆσον Ζανζιβάρην καὶ γ) τὴν νῆσον Πέμπια.

Ἡ ἔκτασις ὄλων εἶναι 942.000 τετρ. χλμ. καὶ ὁ πληθυσμὸς 10.120.000 κ.

Τὸ ἔδαφος εἶναι ὄρεινόν. Περιβάλλεται ἀπὸ τὰ ὄρη Κιλιμάντζαρο καὶ Λίβιγκστον (2490 μ.). Πρὸς Δ., εὐρίσκεται ἡ λίμνη Ταγκανίκα.

Τὸ κλίμα εἶναι τροπικόν, θερμὸν καὶ ὑγρὸν.

Προϊόντα: σιζάλ (1η χώρα εἰς τὸν κόσμον), τέιον, σακχαροκάλαμον, ὄρυζα, βάμβαξ, πύρεθρον, καφές, καπνός. Ἐκτρέφει πολλὰ αἰγοπρόβατα, καὶ βοοειδή. Ἀπὸ τὸ ὑπέδαφος λαμβάνονται χρυσός, πολύτιμοι λίθοι, ἄργυρος κ.ἄ. Ἡ βιομηχανία παράγει σάκχαριν, κρέατα, ἔλαια, χρώματα, ζῦθον, ἐντομοκτόνα κ.ἄ.

Ἡ συγκοινωνία εἶναι πυκνὴ εἰς τὰ παράλια. Διαθέτει ὁδικὸν δίκτυον 38.000 χλμ., ἀεροπορικὰς γραμμάς καὶ ἀτμοπλοῖαν.

Οἱ κάτοικοι εἶναι Νέγροι (Μπαντού), Χριστιανοὶ (22%), Μωαμεθανοὶ (22%), εἰδωλολάτραι (56%) Τὸ μορφωτικὸν των ἐπίπεδον εἶναι πολὺ χαμηλὸν (ἀναλφάβητοι 95%).

Αἱ νῆσοι Ζανζιβάρη καὶ Πέμπια εὐρίσκονται εἰς τὰ ΒΑ. τῆς ἀκτῆς. Προϊόντα ἔχουν τὰ κοκκοκάρυα, μοσχοκάρυα κ.ἄ. Οἱ κάτοικοὶ των εἶναι Νέγροι (Χριστιανοὶ καὶ Μωαμεθανοὶ).

Ἡ Ταγκανίκα ἀπὸ τὸ 1961 ἔπαυσε νὰ εἶναι Βρετανικὴ ἀποικία. Ἀπετέλεσεν ανεξάρτητον Δημοκρατίαν, ἡ ὁποία τὸ 1964 ἠνώθη καὶ μὲ τὰς νήσους Ζανζιβάρην καὶ Πέμπια. Ὅλοι μαζί αἱ χῶραι αὗται ἀπετέλεσαν μίαν ὁμόσπονδον Δημοκρατίαν ἀπὸ τὸ 1964, μὲ πρωτεύουσαν τὸ Ντάρ-ἔς-Σαλάμ (130 000 κ.). Πόλεις: Ζανζιβάρη (60.000 κ.), Τάνγκα, Μονάνζα, Ταμπόρα κ.ἄ.

## 8. MOZAMBIKH

Εἶναι Πορτογαλικὴ ἀποικία καὶ εὐρίσκεται νοτίως τῆς Τανζα-



Λορέντζο Μαρκές

νίας, μεταξύ Μαλάβι, Ζαμβίας, Ροδεσίας, [Νοτιοαφρικανικής Ένώσεως. Προς Α. βρέχεται υπό του Ίνδικου ὠκεανοῦ ὅπου σχηματίζεται ὁ πορθμὸς τῆς Μοζαμβίκης (μεταξὺ Μοζαμβίκης-Μαδαγασκάρης).

Ἔχει ἕκτασιν 771.125 τετρ. χλμ. καὶ 6.640.000 κατ.

Τὸ ἔδαφος εἶναι ὄρεινόν, στεππῶδες καὶ σαβάνα. Εἰς τὰ σύνορα πρὸς τὴν Ταγκανίκαν σχηματίζεται τὸ ὄρος Λίβιγκστον. Ὁ ποταμὸς Ζαμβέζης χωρίζει τὴν χώραν εἰς δύο τμήματα καὶ ἐκβάλλει εἰς τὸν Ἰνδικὸν ὠκεανόν. Κατὰ τὴν διαδρομὴν του σχηματίζει καταρράκτας. Ἐξ αὐτῶν δὲ ὁ σπουδαιότερος εἶναι ἐκεῖνος τῆς «Βικτωρίας» (ὄχι τῆς λίμνης). Τὸ ὕδωρ πίπτει ἐξ ὕψους 140 μ. καὶ ὁ θόρυβός του ἀκούεται ἐξ ἀπροστάσεως πολλῶν χιλιομέτρων. Οἱ ἰθαγενεῖς τὸν ὀνομάζουν «κοχλάζοντα λέβητα».

Κλίμα: Τροπικόν, θερμὸν καὶ ξηρόν. Αἱ βροχαὶ σπανίως πίπτουν εἰς τὸ ἐσωτερικόν τῆς χώρας.

Προϊόντα: σάκχαρις, ἀραβόσιτος, βάμβαξ, κόππρα, σιζάλ, κάρνα, τέιον. Ὀρυκτά: βωξίτης, ἄνθραξ, γραφίτης, χρυσός.

Ἡ συγκοινωνία εἶναι πυκνὴ εἰς τὰ παράλια. Διαθέτει ὀδικὸν δίκτυον 40.000 χλμ. καὶ σιδηροδρομικὸν 3.700 χλμ. Ἔχει ἐπίσης ἀτμοπλοϊκὴν καὶ ἀεροπορικὴν συγκοινωνίαν.

Οί κάτοικοι είναι Νέγροι (Μπαντοϋ, Ζουλού κ.λπ.), Ρωμαιοκαθολικοί και είδωλολάτραι κατά τὸ θρήσκευμα καὶ ἀναλφάβητοι (95%). Πρωτεύουσα τῆς ἀποικίας εἶναι τὸ Λορέντζο Μαρκές (184 000). Λιμένες δὲ εἶναι ἡ Μπέϊρα καὶ ἡ Μοζαμβίκη.

## 9. ΜΑΔΑΓΑΣΚΑΡΗ

Ἡ μεγαλόνησος Μαδαγασκάρη εὐρίσκεται ἀπέναντι τῆς Μοζαμβίκης. Μετὰ τῶν περὶ αὐτὴν μικρῶν νήσων ἔχει ἑκτασιν 592.000 τετρ. χλμ. καὶ πληθυσμὸν 5.940.000 κατ.

Τὸ ἔδαφος εἰς τὰ ἀνατολικά τῆς νήσου εἶναι ὄρεινόν (ὕψηλότερα κορυφὴ 2638 μ.). Τὸ ὑπόλοιπον ἔδαφος εἶναι δασῶδες καὶ στεπιπῶδες.

Τὸ κλίμα εἶναι τροπικόν, θερμὸν καὶ ὑγρὸν. Ἐκεῖ ὄπου πίπτουν πολλαὶ βροχαὶ ἔχουν ἀναπτυχθῆ δάση.

Προϊόντα: Ἡ οἰκονομία τῆς χώρας στηρίζεται εἰς τὴν γεωργίαν (κασσάβα, καφές, ὄρυζα, σακχαροκάλαμον, χουρμάδες, σιζάλ, γεώμηλα, βανίλλη κ.ἄ.). Ἐπίσης εἰς τὴν ἀλιείαν, τὸν δασικὸν καὶ τὸν ὄρυκτὸν πλοῦτον (γραφίτης, θόριον, οὐράνιον, χρυσός, πολύτιμοι λίθοι, χρωμίτης, ἄνθραξ, μαρμαρυγίας).

Ἡ συγκοινωνία εἰς τὰ παράλια εἶναι πυκνὴ. Τὸ ὁδικὸν δίκτυον ἔχει μῆκος 45.000 χλμ. καὶ τὸ σιδηροδρομικὸν 1050 χλμ. Ὑπάρχει ἐπίσης ἀτμοπλοικὴ καὶ ἀεροπορικὴ συγκοινωνία.

Οἱ κάτοικοι εἶναι Νέγροι, Ἀσιᾶται, Ἀραβες, Μιγάδες, Λευκοὶ (Γάλλοι κ.λπ.). Κατὰ τὸ θρήσκευμα εἶναι Ρωμαιοκαθολικοὶ (20%), Διαμαρτυρόμενοι (18%), Μωαμεθανοὶ (8%), είδωλολάτραι (50%). Τὸ μορφωτικὸν ἐπίπεδον εἶναι καλῦτερον τῶν ἄλλων χωρῶν τῆς Ἀφρικῆς, τὰς ὁποίας ἐξητάσαμεν (ἀναλφάβητοι 65%).

Ἡ νήσος ἀπὸ τὸ 1960 ἔπαυσε νὰ εἶναι Γαλλικὴ ἀποικία καὶ ἀπέτελεσεν ἀνεξάρτητον Δημοκρατίαν (τῆς Μαλγασίας ἢ Μαδαγασκάρης). Πρωτεύουσα εἶναι ἡ Ταναναρίβη (250.000 κ.). Πόλεις: Μαγιούνκα, Ταματάβε κ.ἄ.

## 10. ΓΑΛΛΙΚΗ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΑΦΡΙΚΗ

Ἀποτελεῖται ἀπὸ τὰς νήσους:

α) **Ρεουνιὸν** (ἔκτ. 2510. τ. χλμ. κάτ. 350.000). Εὐρίσκεται ἀνατο-



λικῶς τῆς Μαδαγασκάρης. Παράγει σάκχαριν, βανίλλην, ἀρώματα κλπ. Πρωτεύουσαν ἔχει τὴν Σάντ Ντενίς (42.000 κ.).

β) **Κομόροι**, σύμπλεγμα πολλῶν νήσων μεταξὺ Μαδαγασκάρης καὶ Μοζαμβίκης. Ἔκτασις 2.171 τ. χλμ. κάτ. 185.000.

## 11. ΒΡΕΤΑΝΝΙΚΗ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΑΦΡΙΚΗ

Ἀποτελεῖται ἀπὸ τὰς νήσους:

α) **Ἄγιου Μαυρικίου** (ἔκτ. 2.096 τ. χλμ. Κάτ. 742.000). Εὐρίσκεται πλησίον τῆς Ρεουνιὸν καὶ εἶναι ὄρεινὴ καὶ ἠφαιστειογενής. Εἰς αὐτὴν ὑπάγονται καὶ αἱ νῆσοι Ροντρίγκος, Πέντρο Γκάρθια καὶ ἄλλαι μικρότεραι. Προϊόντα: σάκχαρις, καπνός, τέιον, ἀλόη ρούμι κ.ἄ. Πρωτεύουσα τὸ Πόρτ-Λουί (97.000 κ.).

β) **Σεϋχέλλαι** (ἔκτ. 404 τ. χλμ. κάτ. 46.000). Εἶναι σύμπλεγμα 90 περίπου κοραλλιογενῶν νήσων. Προϊόντα: ἔλαιον, κοκκοκάρυα κ.ἄ. Εἰς τὰς θαλάσσας ἀλιεῦνται ἰχθύες, χελῶναι. Εἰς τὴν νῆσον Μάχε εἶχεν ἐξορισθῆ ὑπὸ τῶν Ἄγγλων ὁ Ἐθνάρχης τῆς Κύπρου Μακάριος. Πρωτεύουσα τῶν νήσων εἶναι ἡ Βικτωρία (12.000 κ.).

**Ἑρωτήσεις - Ἔργασια.** Συγκρίνατε τὴν Αἰθιοπίαν μὲ τὴν Ἑλλάδα κατὰ τὴν ἔκτασιν, τὸν πληθυσμὸν καὶ τὰ προϊόντα. Ἐνθυμηθεῖτε τὴν συνάντησιν τοῦ Ἀποστόλου Φιλίππου μετὰ τοῦ Αἰθίοπος. Ζητήσατε πληροφορίας διὰ τὰς σχέσεις Ἑλλάδος-Αἰθιοπίας καὶ διὰ τὴν ζωὴν τῶν Ἑλλήνων τῆς Αἰθιοπίας.

Ποῖον εἶναι τὸ ἀνατολικώτερον ἄκρον τῆς Ἀφρικῆς; Τί εἶναι τὸ πύρεθρον καὶ τί παρασκευάζεται ἐξ αὐτοῦ; Τί εἶναι οἱ καταρράκται τῆς «Βικτωρίας»; Διατί ἐγίναν γνωστὰ εἰς τοὺς Ἕλληνας αἱ νῆσοι Σεϋχέλλαι;

## ΝΟΤΙΟΣ ΑΦΡΙΚΗ

### 1. Μ Α Λ Α Β Ι

Τὸ Μαλάβι (πρώην Νουασαλάνδη) εὐρίσκεται εἰς τὴν δυτικὴν ὄχθην τῆς λίμνης Νυάσας, μεταξὺ Μοζαμβίκης, Ταγκανίκας καὶ Β. Ροδεσίας.

Ἔχει ἔκτασιν 127.368 τ. χλμ. καὶ πληθυσμὸν 3.753.000 κ.

Τὸ ἔδαφος εἶναι ὄρεινόν, δασώδες καὶ σαβάναι. Τὸ κλίμα εἶναι ὑποτροπικὸν ἐξ αἰτίας τοῦ ὑψομέτρου καὶ τῶν λιμνῶν.

Ἡ οἰκονομία στηρίζεται εἰς τὴν γεωργίαν (τέιον, ἀραβόσιτος, καπνός) καὶ εἰς τὴν μόλις δημιουργουμένην βιομηχανίαν.

Διὰ τὴν συγκοινωνίαν διαθέτει 12.000 χλμ. ὄδικόν δίκτυον, 600 χλμ. σιδηροδρομικόν καὶ ἀεροπορικὰς γραμμὰς.

Οἱ κάτοικοι εἶναι Νέγροι (Μπαντού), εἰδωλολάτραι (81%), Ρωμαιοκαθολικοὶ καὶ Μωαμεθανοί. Τὸ μορφωτικόν των ἐπίπεδον εἶναι χαμηλόν (ἀναλφαβητισμὸς 94%).

Τὸ Μαλάβι ἀπὸ τὸ 1964 ἔπαυσε νὰ ἀνήκη εἰς τὴν Ἐνωσιν τῆς Ροδεσίας ὡς Βρετανικὴ ἀποικία. Ἐγένετο ἀνεξάρτητος Δημοκρατία μὲ πρῶτεύουσαν τὴν Ζόμπια (14.000 κ.).

## 2. ZAMBIA

Ἡ Ζαμβία ἦτο ἔδαφος τῆς Β. Ροδεσίας. Εὐρίσκεται μεταξὺ Κονγκό, Μαλάβι καὶ Μοζαμβίκης.

Ἐχει ἕκτασιν 746.000 τετρ. χλμ. καὶ πληθυσμὸν 3.710.000 κ.

Τὸ ἔδαφος εἶναι ὄρεινόν, δασώδες καὶ σαβάναι. Διαρρέεται ἀπὸ τὸν ποταμὸν Ζαμβέζην. Τὸ κλίμα εἶναι ὑποτροπικόν.

Ἡ οἰκονομία τῆς χώρας στηρίζεται εἰς τὴν γεωργίαν (σόργον, μανιόκα, καπνός, ἀραχίδες), τὴν κτηνοτροφίαν (βοοειδῆ), τὸν δασικὸν πλοῦτον καὶ τὰ ὄρυκτά (χαλκός, ψευδάργυρος, μαγγάνιον, μόλυβδος, κοβάλτιον, ἄργυρος, χρυσός).

Διαθέτει ὄδικόν δίκτυον 40.000 χλμ. καὶ ἀεροπορικὰς γραμμὰς.

Οἱ κάτοικοι εἶναι Νέγροι (Μπαντού) εἰδωλολάτραι, Ρωμαιοκαθολικοὶ καὶ Μωαμεθανοί, ἀναλφάβητοι (94%).

Ἡ Ζαμβία μέχρι τὸ 1964 ἀπετέλει τμῆμα τοῦ ἔδαφους τῆς Β. Ροδεσίας. Ἐκτοτε ἀποτελεῖ ἀνεξάρτητον Δημοκρατίαν μὲ πρῶτεύουσαν τὴν Λουσάκα (90.000 κ.).

## 3. ΕΝΩΣΙΣ ΡΟΔΕΣΙΑΣ

Εὐρίσκεται μεταξὺ Μοζαμβίκης, Ζαμβίας, Νοτιοαφρικανικῆς Ἐνώσεως. Ἐχει ἕκτασιν 389.362 τετρ. χλμ. καὶ πληθυσμὸν 4.600.000 κατ.

Τὸ ἔδαφος εἶναι ὄρεινόν. Τὸ μεγαλύτερον μέρος αὐτοῦ καλύπτεται ἀπὸ σαβάναν, δάση καὶ στέππας. Τὸ κλίμα εἶναι τροπικόν καὶ ὑποτροπικόν, κατάλληλον διὰ φυτικὰς καλλιεργείας καὶ τὴν κτηνοτροφίαν.

Ἡ οἰκονομία τῆς χώρας στηρίζεται εἰς τὴν γεωργίαν (καπνός, ἀραβόσιτος, σιζάλ), τὴν κτηνοτροφίαν (αἰγοπρόβατα, βοοειδῆ), τὸν δασικὸν πλοῦτον καὶ τὰ ὄρυκτὰ (χαλκός, βωξίτης, ἀνθραξ, γραφίτης, χρυσός, κασσίτερος, κοβάλτιον).

Οἱ κάτοικοι εἶναι Νέγροι διαφόρων φυλῶν, Διαμαρτυρόμενοι, εἰδωλοάτραι κ.λπ. μὲ χαμηλὸν μορφωτικὸν ἐπίπεδον (ἀναλφαβητισμὸς 80%). Ἀποτελεῖ αὐτόνομον Ὁμοσπονδίαν ἐντὸς τῶν κόλπων τῆς Βρεταννικῆς Κοινοπολιτείας. Πρωτεύουσα ἔχει τὸ Σώλσμερ ἢ Σαλίσμπουρι (315.000 κατ.). Πόλεις: Μπουλαβάγιο (215.000), Ντόλα, Κίτβε κ.ἄ.

#### 4. ΜΠΕΤΣΙΟΥΝΑΛΑΝΔΗ

Ἡ Μπετσιουναλάνδη εὑρίσκεται μεταξὺ τῆς Ροδεσίας, Κουγκό, Νοτιοαφρικανικῆς Ἑνώσεως.

Ἔχει ἑκτασίαν 712.000 τετ. χλμ. καὶ 322.000 κατοίκους.

Τὸ μεγαλύτερον μέρος τοῦ ἐδάφους εἶναι ἡ ἔρημος Καλαχάρη. Τὸ ὑπόλοιπον εἶναι σαβάναι. Τὸ κλίμα εἶναι ἐρημικὸν καὶ τροπικόν. Ἡ μῦα «τσέ-τσέ» ἐμποδίζει τὴν ἀνάπτυξιν κτηνοτροφίας.

Ἡ οἰκονομία στηρίζεται εἰς τὴν γεωργίαν (ἀραβόσιτος, βάμβαξ, καπνός, τέιον, ἔσπεριδοειδῆ, ὀπῶραι) καὶ τὰ ὄρυκτὰ (μόλυβδος, χαλκός, ἄργυρος, χρυσός κ.ἄ.).

Ἡ συγκοινωνία εἶναι καλὴ εἰς τὰ κατοικήσιμα μέρη. Διαθέτει ὁδικὸν καὶ σιδηροδρομικὸν δίκτυον.

Οἱ κάτοικοι εἶναι Νέγροι (Μπαντού), εἰδωλοάτραι, ἀναλφάβητοι (74 %).

Ἡ Μπετσιουναλάνδη ἦτο Βρετανικὸν Προτεκτοράτον, τὸ ὁποῖον ἤδη ἀπέκτησε τὴν ἀνεξαρτησίαν του (1966), ἀλλ' ἀνήκει εἰς τὴν Βρεταννικὴν Κοινοπολιτείαν. Πολίτευμα ἔχει τὴν Δημοκρατίαν καὶ πρωτεύουσαν τὴν Γκαμπερόνες (2.000). Πόλεις: Μάφεκιν (102.000).

#### 5. ΜΠΑΣΣΟΥΤΟΛΑΝΔΗ (Λεσότο)

Εὑρίσκεται ἐντὸς τοῦ ἐδάφους τῆς Νοτιοαφρικανικῆς Ἑνώσεως. Ἔχει ἑκτασίαν 30.344 τ.χλμ. καὶ 727.000 κατ.

Τὸ ἔδαφος εἶναι ἄγονον καὶ μόνον κτηνοτροφικὰ εἶδη παράγει.

Τὸ Λεσότο ἀπετέλει Βρετανικὴν ἀποικίαν (ὡς Μπασσουτολάνδη) καὶ κατέστη ἀνεξάρτητον κράτος μὲ τὸ νέον ὄνομα. Πολίτευμα ἔχει τὴν Κοινοβουλευτικὴν Μοναρχίαν. Πρωτεύουσα εἶναι τὸ Μαζέρου (10.000 κ.).

## 6. ΝΚΟΥΑΝΑ (Σβατσιλάνδη)

Εὐρίσκεται μεταξύ Μοζαμβίκης καὶ Νοτιοαφρικανικῆς Ἐνώσεως. Ἀπετέλει Βρετανικὴν ἀποικίαν, ἡ ὁποία κατέστη ἀνεξάρτητος τὸ 1968, ὁπότε ἀπὸ Σβατσιλάνδη ὠνομάσθη Νκουάνα.

Ἔχει ἔκτασιν 17.363 τ.χλμ. καὶ πληθυσμὸν 275.000 κατ.

Παράγει σάκχαριν, βανάνας, βάμβακα, ὄρυζαν καὶ ἔχει πλούσια ὄρυχεια ἀμιάντου καὶ κασιτέρου.

Πολίτευμα : Βασιλευομένη Δημοκρατία.

Πρωτεύουσα : Μπαμπάνε (14.000 κ.).

## 7. ΝΟΤΙΟΑΦΡΙΚΑΝΙΚΗ ΕΝΩΣΙΣ

Ἀποτελεῖται ἀπὸ τὴν Νότιον Ἀφρικὴν καὶ τὴν Νοτιοδυτικὴν Ἀφρικὴν, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ οὐσιαστικῶς τμῆμα τῆς.

1. ΝΟΤΙΟΣ ΑΦΡΙΚΗ. (Ἔκτασις 1.223.618 τ.χλμ.—κάτ.17.075.000)

α) **Φυσικὴ ἐξέτασις.** Εὐρίσκεται μεταξύ Μοζαμβίκης, Μπετσιουναλάνδης, Δυτ. Ἀφρικῆς καὶ βρέχεται ἀπὸ τὸν Ἰνδικὸν ὠκεανὸν καὶ τὸν Ἀτλαντικόν.

Τὸ βόρειον τμῆμα καταλαμβάνει ἡ ἔρημος Καλαχάρη καὶ εἶναι μία περιοχὴ χέρσος, ἄνυδρος καὶ στεππώδης, σχεδὸν ἀκατοίκητος. Τὸ ἐσωτερικὸν τῆς χώρας ἀποτελεῖται ἀπὸ εὐρὺ ὑπίπεδον, τὸ ὁποῖον περιβάλλεται ἀπὸ τὰ Δρακόντια ὄρη (3.650 μ.).

Τὴν χώραν διασχίζουν οἱ ποταμοί : Ὁράγγης (2.140 χλμ.), ὁ ὁποῖος πηγάζει ἀπὸ τὸ ἐσωτερικόν, σχηματίζει πολλοὺς καταρράκτας καὶ ἐκβάλλει εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανόν. Ὁ Λιμπότο (1.600 χλμ.), ὅστις διὰ τῆς Μοζαμβίκης ἐκβάλλει εἰς τὸν Ἰνδικὸν ὠκεανόν.

Τὸ κλίμα τοῦ ἐσωτερικοῦ εἶναι ἥπιον καὶ ξηρὸν κατὰ τὸν χειμῶνα, θερμὸν καὶ βροχερὸν κατὰ τὸ θέρος. Πρὸς Β. εἶναι ἐρημικόν. Τὸ νότιον τμῆμα ἔχει κλίμα μεσογειακὸν μὲ χειμῶνα ἥπιον, θέρος δροσερὸν καὶ βροχᾶς καθ' ὅλον τὸ ἔτος. Εἶναι ἀπὸ τὰ ὠραιότερα

κλίματα τοῦ κόσμου καὶ προσφέρεται διὰ τὸν ἀποικισμόν τῶν Εὐρωπαϊῶν. Ἐπειδὴ δὲ τὰ νοτιοαφρικανικὰ ἐδάφη εὐρίσκονται εἰς τὸ Νότιον ἡμισφαίριον, οἱ θερινοὶ μῆνες ἐκεῖ εἶναι χειμερινοὶ εἰς ἡμᾶς καὶ ἀντιστρόφως.

β) **Οἰκονομικὴ ἐξέτασις.** Ἡ γεωργία εἶναι ἀρκετὰ ἀνεπτυγμένη καὶ ἀποδίδει ἄφθονον ἀραβόσιτον, σόργον, καπνόν, γεώμηλα, βάμβακα, τέιον, σακχαροκάλαμον, ὀπώρας, ἀραχίδας, βρώμην, κριθὴν κ.ἄ.

Ἡ κτηνοτροφία εἶναι ἐπίσης ἀνεπτυγμένη. Τρέφονται μεγάλα ζῶα, στρουθοκάμηλοι καὶ πρὸ παντὸς τὰ πρόβατα «μερινός».

Τὸ ὑπέδαφος τῆς χώρας εἶναι πλούσιον εἰς ὄρυκτά : χρυσὸς καὶ ἀδάμαντες (1η χώρα εἰς τὸν κόσμον), μαγγάνιον (2α χώρα), ἄνθραξ, σιδηρομεταλλεύματα, χαλκός, ἄργυρος, μόλυβδος κ.ἄ. Ἡ βιομηχανία παρασκευάζει τσιμέντα, χυτοσίδηρον, ἀκατέργαστον χάλυβα, κασσίτερον, κατεργασμένον χαλκὸν κ.ἄ.

Ἡ συγκοινωνία εἶναι πυκνὴ καὶ ἐκσυγχρονισμένη. Τὸ ὄδικόν δίκτυον ἔχει μῆκος 370.000 χλμ. καὶ τὸ σιδηροδρομικόν 28.000 χλμ. Πυκναὶ εἶναι αἱ ἀεροπορικαὶ γραμμαὶ καὶ αἱ ἀτμοπλοῖκαὶ συγκοινωνίαι.

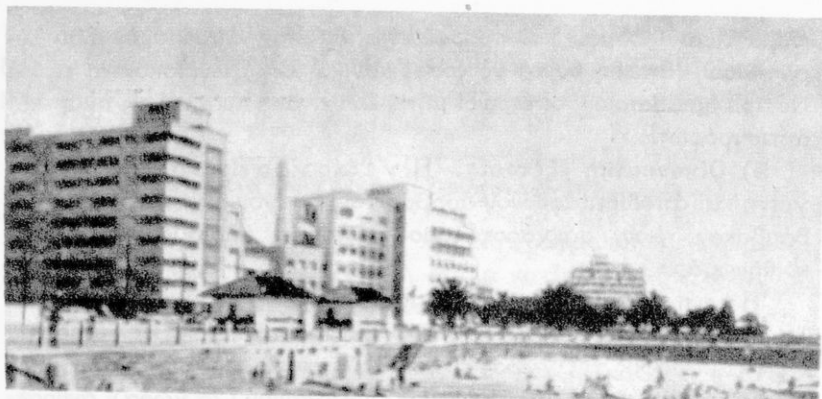
γ) **Πολιτικὴ - Πολιτιστικὴ ἐξέτασις.** Οἱ κάτοικοι (ἐκτὸς τῶν Εὐρωπαϊῶν (περὶ τὰ 2 ἐκ.) εἶναι Νέγροι τῶν φυλῶν Μπαντού, Μπασούτι, Ζουλού, Κάφρων, Ὀττεντότων καὶ Βουσμάνων. Πρῶτοι Εὐρωπαϊοὶ ἐγκατεστάθησαν ἐκεῖ οἱ Ὀλλανδοὶ (1652) καὶ ἐλέγοντο «Μπόερς». Οὗτοι ἐξεδιώχθησαν ὑπὸ τῶν Ἄγγλων καὶ ἡ Νότιος Ἀφρική ἐγίνε Βρετανικὴ ἀποικία. Ἀπὸ τὸ 1910 ἐγίνεν ἀνεξάρτητος καὶ ἀπὸ τὸ 1961 ἐντελῶς ἀνεξάρτητος.

Θρησκεία : Διαμαρτυρόμενοι (66 %), Ρωμαιοκαθολικοὶ (6 %), εἰδωλολάτραι (28 %).

Ἐκπαίδευσις : τῶν μὲν Εὐρωπαϊῶν εἶναι ἀρίστη, τῶν δὲ ἰθαγενῶν μετρία (εἰδικὰ κρατικὰ σχολεῖα Ἱεραποστόλων, ἀναλφαβητισμὸς 68 %).

Πολίτευμα : Κοινοβουλευτικὴ Δημοκρατία (Ὁμοσπονδιακή).

Πρωτεύουσαι : Πραιτωρία (425.000 κ.) ἔδρα κυβερνήσεως, Κέιπ Τάουν (800.000 κ.) ἔδρα Κοινοβουλίου. Πόλεις : Γιοχάνεσμπουργκ (1.100.000 κ.), Ντουρμπάν (660.000 κ.), Πόρτ Ἐλίζαμπεθ (275.000 κ.), Τζέριμιστον (220.000 κ.), Κιμπερλέν κ.ἄ.



Κέφηπ - Τάουν

2. ΝΟΤΙΟΔΥΤΙΚΗ ΑΦΡΙΚΗ. (Έκτασις 822.876 τ.χλμ.—κάτ. 453.000). Εύρσκεται μεταξύ Νοτιοαφρικανικῆς Ἐνώσεως, Μπετσιουναλάνδης, Ἀγκόλας. Βρέχεται δὲ ἀπὸ τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανόν.

Μέγιστον μέρος τοῦ ἐδάφους τῆς καταλαμβάνει ἡ ἔρημος Καλαχάρι. Τὸ ὑπόλοιπον εἶναι στεππῶδες. Κλίμα ἐρήμου, ἡπειρωτικόν, θερμὸν καὶ ξηρόν.

Ἡ οἰκονομικὴ ζωὴ στηρίζεται εἰς τὴν γεωργίαν, τὴν ἀλιείαν, τὴν κτηνοτροφίαν καὶ τὸν ὀρυκτὸν πλοῦτον (ἀδάμαντες, ψευδάργυρος, μαγγάνιον, χαλκός, μόλυβδος).

Διαθέτει ὀδικὸν δίκτυον 8.000 χλμ. καὶ σιδηροδρομικὸν 2.800 χλμ. Ἐπίσης ἔχει ἀεροπορικὴν καὶ ἀτμοπλοικὴν σύνδεσιν.

Οἱ κάτοικοι (ἐκτὸς ὀλίγων Εὐρωπαίων) εἶναι Νέγροι διαφόρων φυλῶν, ὅπως καὶ ἐκεῖνοι τῆς Νοτιοαφρικανικῆς Ἐνώσεως. Εἶναι Χριστιανοὶ καὶ εἰδωλολάτραι, ἀναλφάβητοι 75 %.

Ἡ Νοτιοδυτικὴ Ἀφρικὴ τελεῖ ὑπὸ τὴν κηδεμονίαν τῆς Νοτιοαφρικανικῆς Ἐνώσεως καὶ ἔχει πρωτεύουσαν τὴν Βίνχουκ (36.000).



Ντουρμπάν

Εἰς τὴν Νοτιοαφρικανικὴν Ἐνωσὴν ὑπάρχουν ἑλληνικαὶ παροικίαι. Εὐρίσκονται εἰς πλήρη ἀκμὴν. Οἱ Ἕλληνες ἀσχολοῦνται μὲ τὸ τοπικὸν ἐμπόριον καὶ πολλοὶ εἶναι κάτοχοι φυτειῶν. Αἱ μεγαλύτεραι ἑλλην. παροικίαι εὐρίσκονται εἰς τὸ Γιοχάννεσμπουργκ (7.000) καὶ τὸ Κέηπ-Τάουν.

**Ἐρωτήσεις-Ἐργασίαι.** — Πρὸς ποίαν διεύθυνσιν ἀπὸ τοῦ τόπου σας εὐρίσκεται ἡ Νοτιοαφρικανικὴ Ἐνωσις; Ὅταν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἔχωμεν μεσημβρίαν, τί περίπου ὥραν νὰ ἔχουν ἐκεῖ: Οἱ Ἕλληνες τῆς Νοτιοαφρικανικῆς Ἐνώσεως ἑορτάζουν τὰ Χριστούγεννα μὲ χιόνας καὶ πάγους;

— Διατί εἰς ὠρισμένας χώρας τῆς Ν. Ἀφρικῆς δὲν ἀναπτύσσεται ἡ κτηνοτροφία; Ποῦ εὐρίσκεται τὸ ἀκρωτήριον τῆς «Καλῆς Ἑλπίδος» καὶ διατί ὠνόμασθη οὕτω;

— Γνωρίζετε ὅτι τὰ ἀδαμαντωρυχεῖα τοῦ Γιοχάννεσμπουργκ καὶ τοῦ Κιμπερλέν εἶναι τὰ μεγαλύτερα τοῦ κόσμου;

— Ζητήσατε πληροφορίας διὰ τὴν ἐξαγωγὴν καὶ ἐπεξεργασίαν τῶν ἀδαμάντων.

— Γράψατε μίαν ἔκθεσιν μὲ θέμα: «Διατί ὑπάρχει ἀκόμη εἰδωλολατρία».

— Περιγράψατε τὸ ταξίδιον Ἑλληνοσ μετανάστου ἀπὸ τὰς Ἀθήνας μέχρι τοῦ Γιοχάννεσμπουργκ.

## IV

### Η ΑΜΕΡΙΚΗ

1. ΦΥΣΙΚΗ ΕΖΕΤΑΣΙΣ . Ἡ ἥπειρος Ἀμερικὴ εὐρίσκεται εἰς τὸ Δυτικὸν ἡμισφαίριον, μεταξύ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ καὶ Εἰρηνικοῦ καὶ ἐκτείνεται ἀπὸ τοῦ Βορείου Παγωμένου μέχρι τοῦ Νοτίου τοιοῦτου.

Ἀποτελεῖται ἀπὸ δύο σαφῶς διακεκριμένα τμήματα, τὸ Βόρειον καὶ τὸ Νότιον. Ταῦτα ἐνώνονται μὲ στενὴν λωρίδα γῆς. Ἐκαστον ἐξ αὐτῶν ἀποτελεῖ σχεδὸν ἰδιαιτέραν ἥπειρον.

Ἡ Ἀμερικὴ ἔχει ἑκτασιν 42.000.000 τετρ. χλμ., ἐκ τῶν ὁποίων τὰ 24.250.000 καταλαμβάνει ἡ Βόρειος καὶ τὰ 17.750.000 ἡ Νότιος.

Καθ' ὅλον τὸ μήκος τῆς δυτικῆς πλευρᾶς τῆς Ἀμερικῆς ὑψώνονται μεγάλα ὄρη, τὰ ὁποῖα κατευθύνονται ἀπὸ Βορρᾶ πρὸς Νότον. Τοιοῦτοτρόπως ἀπὸ τὴν Ἀλάσκαν μέχρι τοῦ Μεξικοῦ (τῆς Β. Ἀμερικῆς) ἐκτείνεται μία τεραστία ὄροσειρά, ἡ ὁποία εἶναι γνωστὴ μὲ τὸ γενικὸν ὄνομα Βραχώδη ὄρη. Ὑψηλότεραι κορυφαὶ εἶναι τὸ Μάκ-Κίνλεϋ (6.188 μ.), ὁ Προφήτης Ἡλίας (5434 μ.) καὶ τὸ ὄρος Βράνγκελ (4876 μ.) εἰς τὴν Ἀλάσκαν. Τὸ Λόγκαν (5955 μ.) εἰς τὸν Καναδᾶν. Τὸ Οὐχίτνεϋ (4541 μ.) εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας. Τὰ ἠψίστα ὄρη Ὁριτζόμπα (5653 μ.) καὶ Ποπκατέπελτ (5.440 μ.) εἰς τὸ Μεξικόν. Εἰς τὴν ἀνατολικὴν πλευρὰν τῆς Β. Ἀμερικῆς ὑψοῦται ἡ ὄροσειρὰ τῶν Ἀππαλαχίων ὀρέων (2.044 μ.).

Εἰς τὴν Νότιον Ἀμερικὴν, ἀπὸ τοῦ κόλπου τοῦ Μεξικοῦ μέχρι τῆς Γῆς τοῦ Πυρός, ἐκτείνεται ἄλλη ὄροσειρά, γνωστὴ μὲ τὸ γενικὸν ὄνομα Κορδιλλιέραι τῶν Ἀνδεων ἢ ἀπλῶς Ἀνδεις. Ὑψηλότερα κορυφὴ τῶν Ἀνδεων εἶναι ἡ Ἀκονκάουα (7035 μ.) εἰς τὴν Χιλὴν. Αἱ Ἀνδεις εἶναι ὄρη ἠφαιστειογενῆ μὲ πλεῖστα ἐνεργὰ ἠφαιστεία, ὅπως τὸ Κοτοπάξι (5940 μ.), τὸ Χιμπορόσο (6310 μ.), τὸ Γκουαλατιάρι (6397 μ.) κ.ἄ. Τὸ ἀνατολικὸν τμήμα τῆς Ν. Ἀμερικῆς καταλαμβάνουν τὰ Βραζιλιανὰ ὄρη.

Μεταξὺ τῶν Βραχωδῶν ὀρέων καὶ τῶν Ἀππαλαχίων ἐκτείνεται ἡ μεγάλη πεδιάς τοῦ Μισσισιπιτῆ, βορειότερον δὲ ἡ Καναδική. Μεταξὺ τῶν Ἀνδεων καὶ τῶν Βραζιλιανῶν ὀρέων ἐξ ἄλλου ἐκτείνεται τὸ ἀπέραντον ὄροπέδιον τῆς Βραζιλίας ἄλλα μεγάλα ὄροπέδια





Χάρτης Ἀμερικῆς



σχηματίζονται επί τῶν Ἄνδεων, τὰ ὅποια κατοικοῦνται ἀραιῶς, λόγω τοῦ τροπικοῦ κλίματος.

Αἱ πολλοὶ βροχαὶ καὶ αἱ χιόνες σχηματίζουν εἰς τὴν Ἄμερικὴν πολλοὺς ποταμούς. Ἐξ αὐτῶν σπουδαιότεροι εἶναι :

Ὁ Μακένζι, ὁ ὁποῖος συγκεντρώνει τὰ ὕδατα τῶν λιμνῶν τοῦ Καναδᾶ καὶ μετὰ διαδρομὴν 4.600 χλμ. ἐκβάλλει εἰς τὸν Β.Παγωμένον ὠκεανόν. Ὁ Γιούκων (3.700 χλμ.) εἰς τὴν Ἀλάσκαν, ὅστις ἐκβάλλει εἰς τὴν Βερίγγειον θάλασσαν. Εἰς τὸν Εἰρηνικόν ὠκεανόν ἐκβάλλει ὁ Κολούμπια (2.250 χλμ.) καὶ ὁ Κολοράδο (2.900 χ.). Εἰς τὸν Μεξικανικόν κόλπον ἐκβάλλουν ὁ Ρίο Γκραντε (2.800 χ.) καὶ ὁ Μισσισιπιῆς (7.250 χλμ.), ὁ ὁποῖος μετὸν παραπόταμόν του Μιζούρι, θεωρεῖται ὡς ὁ μεγαλύτερος ποταμὸς τοῦ κόσμου ἀπὸ ἀπόψεως μήκους. Πηγάζει ἀπὸ τὰ Βραχῶδη ὄρη, δέχεται πολλοὺς παραποτάμους (Ἰλλινόις, Ὁχάιο, Μιζούρι, Ἀρκάνσας κ.ἄ.) καὶ ἐκβάλλει εἰς τὸν κόλπον τοῦ Μεξικοῦ. Κατὰ τὴν ἀνοιξιν, ὅπότε αἱ χιόνες τήκονται, πλημμυρίζει καὶ προξενεῖ μεγάλας καταστροφάς. Κυλίει πάγους, ὀγκῶδεις λίθους καὶ κορμούς δένδρων. Εἰς τὸν Ἀτλαντικόν ὠκεανόν ἐκβάλλει ὁ Ἅγιος Λαυρέντιος, ὁ ὁποῖος ἀποτελεῖ τὸν ἔκρουσ τῶν μεγάλων λιμνῶν τῆς Β. Ἄμερικῆς.

Εἰς τὴν Ν. Ἄμερικὴν σπουδαιότεροι ποταμοὶ εἶναι ὁ Ἀμαζόνιος (6.240 χλμ.), ὅστις δέχεται τὰ ὕδατα πλείστων μεγάλων ποταμῶν καὶ ἀποκτᾶ βάθος καὶ πλάτος, ὥστε νὰ ὁμοιάζῃ μετὰ θάλασσαν. Εἶναι ὁ πολυδρότερος ποταμὸς τῆς Γῆς. Ἀκόμη καὶ τὰ μεγαλύτερα ἐμπορικὰ πλοῖα δύνανται νὰ πλεύσουν μέχρι βάθους 4.000 χλμ. πρὸς τὸ ἐσωτερικόν. Μετὸς παραποτάμους τοῦ σχηματίζει τὸ μεγαλύτερον ποτάμιον σύστημα τοῦ κόσμου.

\*Ἄλλοι ποταμοὶ εἶναι ὁ Ἅγιος Φραγκίσκος (2.900 χλμ.) ὁ Λάπλάτα (4.000 χλμ.), ὅστις σχηματίζεται ἀπὸ τοὺς ποταμούς Παρανᾶν καὶ Οὔρουγουάνη. Ὁ Ὁρινόκος (2.400 χλμ.), ὁ ὁποῖος σχηματίζει μεγαλοπρεπεῖς καταρράκτας κ.ἄ.

Οἱ πάγοι καὶ αἱ χιόνες τοῦ Καναδᾶ τήκονται σιγὰ-σιγὰ καὶ σχηματίζουν πολλὰς λίμνας, μεγάλας καὶ μικράς. Κυριώτεραι εἶναι ἡ λίμνη τῶν Ἀρκτων (29.000 τ.χλμ.), τῶν Σκλάβων (26.000 τ.χλμ.), ἡ Οὔϊνιμπέκ (25.000 τ.χλμ.). Ἐπίσης αἱ «πέντε λίμναί», ἧτοι: Ἀνω Λίμνη (Σουπέριορ) μετὰ 82.400 τ. χλμ., ἡ Χιοῦρον (60.000 τ.χλμ.), ἡ Μίτσιγκαν (58.100 τ. χλμ.),

ή Ήρι (25.800 χλμ.) και ή Όντάριο (19.000 τ.χλμ.). Τά ύδατα τής λίμνης Ήρι (ή όποία είναι ή ύψηλοτέρα) πίπτουν εις βάραθρον ύψους 50 μ. και πλάτους 1.200 μ. Ούτω σχηματίζονται οί περίφημοι καταρράκται του Νιαγάρα. Κατά τήν νύκτα φωτίζονται μέ προβολείς, μαζί δέ μέ τās γεφύρας και τά άλλα τεχνικά έργα έμφανίζουν έν άπό τά μεγαλοπρεπέστερα θεάματα του κόσμου. Έξ άλλου μέ τήν δύναμιν τών νερών κινουόνται πολλά έργοστάσια και άρδεύονται μεγάλοι έκτάσεις. Τόν χειμώνα οί καταρράκται παγώνουν και σχηματίζουν τεραστίους όγκους πάγου.

Εις τήν Κεντρικήν Άμερικήν σπουδαιότεροι λίμναι είναι ή Νικαράγουα (7700 τ.χλμ.) και εις τήν Νότιον ή Μαρκάκιμπο (13.000 τ.χλμ.) και ή Τιτικάκα (8.300 τ.χλμ.).

Ή Βόρειος και ή Κεντρική Άμερική έχουν πλούσιον θαλάσσιον διαμελισμόν, ένω ή Νότιος στερείται τοιούτου.

Άπό τόν Β. Παγωμένον ώκεανόν έρχεται τό ψυχρόν ρεύμα του Λαβραδόρ, τό όποιον παγώνει τά πάντα. Σχηματίζονται εκεί πλείσται παγωμένοι νήσοι (Γή Μπάφριν, Ν. Βικτωρία, Γροιλανδία κ.ά.). Ο Άτλαντικός ώκεανός σχηματίζει τās νήσους Άντίλλας κ.ά.

Εις τόν Β. Παγωμένον ώκεανόν σχηματίζονται αί θάλασσαί: Άρκτική, Μπώφορ και οί κόλποι: Χοΐδσων και Μπάφριν.

Εις τόν Άτλαντικόν ώκεανόν σχηματίζονται: ό κόλπος του Μεξικού, ό κόλπος του Άγίου Λαυρεντίου και ή Καραϊβική θάλασσα.

Εις τόν Ειρηνικόν ώκεανόν σχηματίζονται οί κόλποι τής Άλάσκας και τής Καλιφορνίας.

Χερσόνησοι είναι αί έξής: Λαβραδόρ, Φλωρίδος, Παταγωνίας εις τόν Άτλαντικόν. Ή Άλάσκα και τής Καλιφορνίας εις τόν Ειρηνικόν.

Άκρωτήρια είναι τό Μπάρροου εις τό βόρειον άκρον, του Άγ. Λουκά εις τήν Καλιφόρνιαν και τό Χόρν εις τό νότιον άκρον.

Πορθμοί είναι ό Βερίγγειος (μεταξύ Άμερικής - Άσίας), Νταϊβις (μεταξύ Καναδά - Γροιλανδίας), Μαγγελάνου (μεταξύ Παταγονίας - Γής του Πυρός). Διώρυξ είναι του Παναμά (μήκους 81,6 χλμ. και πλάτους 91 μ.), διά τής όποίας τά πλοία διερχονται, άνερχόμενα και κατερχόμενα διά δεξαμενών.

Τό κλίμα ποικίλλει άναλόγως τής θέσεως έκάστου τόπου. Παρ' όλον ότι ή Β. Άμερική εύρίσκεται επί τής εύκράτου ζώνης, τό

ψυχρός είναι δριμύ κατά τόν χειμῶνα καί τὸ θέρος θερμόν. Τὰ ἐπὶ τοῦ Ἄτλαντικοῦ παράλια δέχονται τὸ ψυχρὸν ρεῦμα τοῦ Λαβραδὸρ καὶ εἶναι ψυχρότερα ἐκείνων τοῦ Εἰρηνικοῦ, τὰ ὁποῖα δέχονται τὸ θερμὸν ρεῦμα Κοῦρο Σίβο.

Ἡ βόρειος περιοχή (Ἀλάσκα, Καναδᾶς, Γροιλανδία) ἔχει κλίμα πολικόν. Ὁ χειμῶν εἶναι μακρὸς καὶ ψυχρότατος καὶ τὸ θέρος βραχύ. Ἐπικρατοῦν ἐκεῖ οἱ βόρειοι ἄνεμοι, οἱ ὁποῖοι φέρουν χιόνια καὶ σπαινωῶς βροχάς.

Νοτιώτερον (Ν. Καναδᾶς, Β. περιοχή Η.Π.Α.) εἰσέρχονται οἱ ψυχροὶ ἄνεμοι τοῦ Καναδά, ἀλλὰ καὶ οἱ θερμοὶ τοῦ Μεξικανικοῦ κόλπου. Συνήθως συναντῶνται μεγάλοι ὄγκοι θερμῶν καὶ ψυχρῶν ἀνέμων καὶ σχηματίζουν κυκλώνας, οἱ ὁποῖοι ἐπιφέρουν μεγάλας καταστροφάς.

Ἡ Κεντρικὴ Ἀμερικὴ καὶ τὸ βόρειον τμήμα τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς ἔχουν κλίμα τροπικόν μὲ ἀφθόους βροχάς καὶ ὑψηλὰς θερμοκρασίας. Εἰς τὰ ὄροπέδια μετριάζεται ἡ θερμοκρασία λόγῳ τοῦ ὕψους καὶ τῶν βροχῶν.

Νοτιώτερον (Βραζιλία, Ἀργεντινὴ) τὸ κλίμα εἶναι εὐκρατον, ἰδίως εἰς τὰς δυτικὰς ἀκτάς. Εἰς τὸ νοτιώτατον ἄκρον παρατηρεῖται ὑπερβολικὴ ξηρασία καὶ ἡ θερμοκρασία σημειώνει μεγάλας μεταπτώσεις.

Εἰς τὴν περὶ τὸν Ἰσημερινὸν περιοχὴν ἀπαντῶνται ὅλαι αἱ ποικιλίαι τῶν τροπικῶν φυτῶν. Εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ Ἀμαζονίου καὶ ἀλλαχοῦ σχηματίζονται παρθένα δάση, ἀνεξευρεύνητα εἰσέτι. Εἰς τὸ βόρειον τμήμα τῆς Β. Ἀμερικῆς καὶ τὸ νότιον τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς ἐπικρατεῖ στεπιπώδης βλάστησις. Εἰς τὰς εὐκράτους ζώνας ἡ βλάστησις εἶναι ὁμοία μὲ ἐκείνην τῆς Εὐρώπης.

Ἐφ' ὅσον ἡ Ἀμερικὴ ἐκτείνεται εἰς ὅλας τὰς ζώνας, ἀπαντῶνται καὶ ὅλα τὰ εἶδη τῶν ζῶων : ἀπὸ τὰς λευκὰς ἄρκτους μέχρι τῶν λεόντων καὶ τῶν κροκοδείλων.

**2. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ.** Ἡ Ἀμερικὴ θεωρεῖται ὡς ἡ πλουσιωτέρα ἡπειρος τῆς Γῆς. Εἰς τὰ ἐδάφη της καλλιεργοῦνται τὰ φυτὰ ὅλων τῶν ζωνῶν. Εἰς τοὺς ἀπεράντους λειμῶνάς της ἐκτρέφονται ἑκατομμύρια προβάτων, βοοειδῶν καὶ ἄλλων ζῶων. Τὰ δάση της προσφέρουν ἀφθονον ξυλείαν. Τὸ ὑπέδαφος εἶναι πλουσιώτατον

είς πετρέλαιον, άνθρακα, σιδηρομεταλλεύματα, χρυσόν, άργυρον, πολυτίμους λίθους, ούράνιον κ.λπ.

Ή άλιεία έχει μεγίστην άνάπτυξιν και διεξάγεται κατ' έπιστημονικόν τρόπον, τόσοσ είς τās θαλάσσας, όσοσ και είς τούς ποταμούς και τās λίμνας.

Ή βιομηχανία έχει πρωτοφανή άνάπτυξιν, ιδίως είς τās Η.Π.Α. και συναγωνίζεται τās βιομηχανίας όλου τού κόσμου.

Τò έθνικόν εισόδημα τών περισσοτέρων κρατών τής Άμερικής είναι ύψηλόν και τούτο δεικνύει πλοϋτον και εύμάρειαν.

3. ΟΙ ΚΑΤΟΙΚΟΙ : Οί κάτοικοι είναι άπόγονοι τών παλαιών κατοίκων τής Άμερικής και άπόγονοι τών μεταναστών Εύρωπαϊων και Άσιατών.

Οί πρώτοι κάτοικοι τής Άμερικής άνήκουν είς τās φυλάς τών Ίνκας, Μάγια και Άζτέκων, αί όποίαι άπέτέλουν τήν όμοιογένειαν τών Έρυθροδέρμων. Αύτούς οί πρώτοι έξερευνηταί (Κολόμβος κ.λπ.) ώνόμασαν Ίνδιάνους, έπειδή έπίστευον, ότι έφθασαν είς τās Ίνδιás. Οί πλέον πολιτισμένοι «Ίνδιάνοι» κατ'όκουν είς τò Μεξικόν, τò Περού και τήν Βολιβίαν. Είχον δέ αναπτύξει μέγαν πολιτισμόν, τόν όποϊόν όμως κατέστρεψαν οί Εύρωπαίοι κατακτηταί (Κορτέζ, Πιζάρο κ.ά.).

Πιστεύεται ότι κατὰ τò 1.000 μ.Χ. οί τολμηροί Σκανδιναυοί Βίκινγκς έφθασαν με τὰ πρωτόγονα πλοία των μέχρι τών άκτών τής Β. Άμερικής. Έπισήμως όμως θεωρείται, ότι πρώτος άνεκάλυψε τήν Άμερικην ό Κολόμβος. Ό Άλσατός χαρτογράφος όμως Βαλνζεμούλλερ, όποϊός πρώτος συνέταξε τόν χάρτην τής νέας ήπείρου, έλησμόνησε τόν Κολόμβον και ένεθυμήθη τόν Άμέρικο Βεσπούκι. Ώνόμασε λοιπόν τήν νέαν ήπειρον Άμερικην.

Ή Άμερική έξερευνήθη ταχύτατα και κατεκτήθη άπό τούς Εύρωπαίους. Ούτοι, με τὰ τελειότερα πολεμικά μέσα, τὰ όποία διέθετον, έπεβλήθησαν τών Ιθαγενών και τούς έξώντωσαν. Σήμερον οί Ίνδιάνοι ύπολογίζονται είς 350.000.

Οί Εύρωπαίοι, οί όποιοι έγκατεστάθησαν είς τήν Β. Άμερικην, είναι κυρίως Άγγλοσάξωνες. Είς τήν Κεντρικήν και Νότιον Άμερικην έγκατεστάθησαν Ίσπανοί και Πορτογάλοι. Έπηκολούθησαν έπιμειξίαι και έγεννήθησαν οί μιγάδες. Διά τήν καλλιέργειαν τών φυτειών, οί Εύρωπαίοι μετέφερον δούλους άπό τήν Άφρικήν. Ή δουλεία κατηρ-

γίθη αργότερον και οί Νέγροι τής 'Αμερικῆς ἐπληθύνθησαν. Σήμερον μάλιστα ἐδημιουργήθη «φυλετικόν ζήτημα» εἰς τās Η.Π.Α. μεταξύ Νέγρων και Λευκῶν.

Εἰς τήν Βόρειον 'Αμερικὴν ὁμιλοῦν τήν 'Αγγλικὴν γλῶσσαν (και εἰς τῖνα μέρη τήν Γαλλικὴν). Εἰς τήν Κεντρικὴν και Νότιον 'Αμερικὴν ὁμιλοῦν τήν 'Ισπανικὴν ἢ τήν Πορτογαλικὴν.

Κατὰ τὸ θρήσκευμα οἱ 'Αμερικανοὶ εἶναι Χριστιανοὶ Διαμαρτυρόμενοι ἢ Καθολικοί.

Μεταξὺ τῶν κατοίκων τής 'Αμερικῆς ζοῦν και περὶ τὸ ἐν ἑκατομμύριον Ἑλληνες, οἱ ὁποῖοι ἀποτελοῦν τὸν λεγόμενον «'Απόδημον Ἑλληνισμόν».

4. ΦΥΣΙΚΗ - ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΖΕΤΑΣΙΣ. Ἡ 'Αμερικὴ δύναται νὰ χωρισθῆ εἰς τρία φυσικὰ διαμερίσματα : Βόρειον, Κεντρικὴν και Νότιον. Εἰς αὐτὰ ζοῦν περὶ τὰ 24 ἐλεύθερα κράτη και 15 νησιωτικὰ ἀποικιακὰ συγκροτήματα.

'Ερωτήσεις - Ἔργασια. Ποῦ εὐρίσκειται ἡ 'Αμερικὴ; Διατὶ ὠνομάσθη οὕτω; Ποῖος τὴν ἀνεκάλυψε; Πῶς συμβαίνει νὰ ἔχη κατοίκους: Λευκοὺς, Μαύρους και Ἐρυθροδέρμους;

Εἰς τί οἱ ποταμοὶ Μισσισιπιτῆς και Ἄμαζόνιος εἶναι πρῶτοι;

Ποῖα εἶναι αἱ δύο βασικαὶ ὄροσειραί;

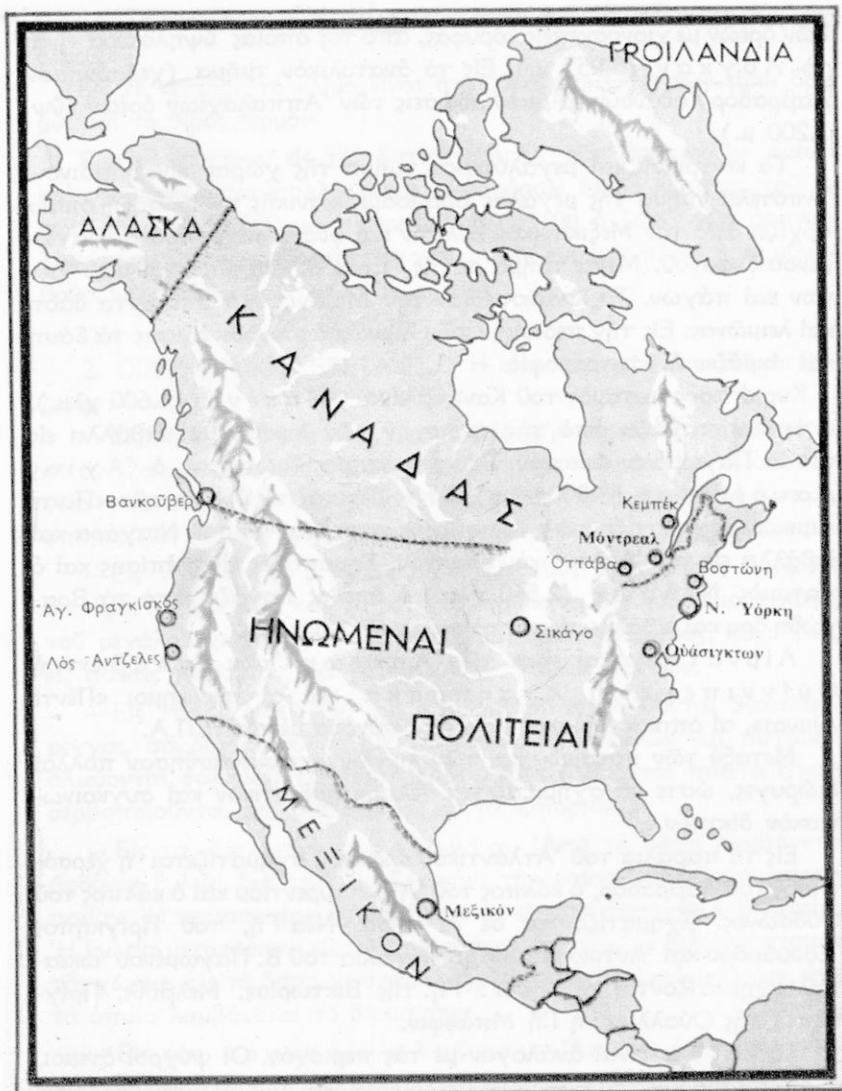
## ΒΟΡΕΙΟΣ ΑΜΕΡΙΚΗ

### 1. ΚΑΝΑΔΑΣ

1. ΦΥΣΙΚΗ ΕΖΕΤΑΣΙΣ : Ὁ Καναδᾶς καταλαμβάνει τὸ βόρειον ἡμισὺ περίπου τής Β. Ἄμερικῆς. Ἔχει ἔκτασιν 9.959.401 τετρ. χλμ. μὲ ὄλας τās νήσους τοῦ Β. Παγωμένου ὠκεανοῦ, αἱ ὁποῖα ἀνήκουν εἰς αὐτόν.

Πρὸς τὰ ΒΔ. συνορεύει μὲ τήν Ἀλάσκαν και πρὸς Ν. μὲ τās Η.Π. Ἄμερικῆς. Ἀπὸ ὄλα τὰ ἄλλα σημεῖα βρέχεται ὑπὸ τής θαλάσσης, ἤτοι ὑπὸ τοῦ Βορείου Παγωμένου ὠκεανοῦ (πρὸς Β), τοῦ Ἀτλαντικοῦ (πρὸς Α.) και τοῦ Εἰρηνικοῦ ὠκεανοῦ (πρὸς Δ.).

Ἡ δυτικὴ περιοχὴ εἶναι ὄρεινή. Περιλαμβάνει τμῆμα τῶν Βραχω-



Βόρειος Ἀμερική

δών όρέων με χιονοσκεπείς κορυφάς, από τās όποίας ύψηλότερα είναι τó Λόγκαν (5.955 μ.). Είς τó ανατολικόν τμήμα (χερσόνησον Λαβραδór) φθάνουν αί διακλαδώσεις τών 'Αιππαλαχίων όρέων (ύψ. 1.200 μ.).

Τó κεντρικόν και μεγαλύτερον τμήμα τής χώρας είναι πεδινόν. 'Αποτελεί τμήμα τής μεγάλης Βορειοαμερικανικής πεδιάδος, ή όποία άρχίζει από τόν Μεξικανικόν κόλπον και φθάνει μέχρι του Β. Παγωμένου ώκεανού. Μέγα τμήμα αύτης (πρός Β.) καλύπτεται υπό χιόνων και πάγων. Τó λεκανοπέδιον του Μακένζι έχει άπέραντα δάση και λειμώνας. Είς τήν περιοχήν τών λιμνών άφθονούν έπίσης τά δάση και άκμάζει ή κτηνοτροφία.

Κυριώτερος ποταμός του Καναδά είναι ό Μ α κ έ ν ζ ι (4.600 χλμ.), ό όποιος πηγάζει από τήν περιοχήν τών λιμνών και εκβάλλει εις τόν Β. Παγωμένον ώκεανόν. Σημαντικώτερος όμως είναι ό "Α γ ι ο ς Λ α υ ρ έ ν τ ι ο ς (3.500 χλμ.), όστις δέχεται τά ύδατα τών «Πέντε Λιμνών», σχηματίζει τούς περιφήμους καταρράκτας του Νιαγάρα και εκβάλλει εις τόν 'Ατλαντικόν ώκεανόν. Σημαντικός είναι έπίσης και ό ποταμός Ν έ λ σ ω ν (2.560 χλμ.), ό όποιος πηγάζει από τά Βραχώδη όρη και εκβάλλει εις τόν κόλπον του Ούδσωνος.

Λίμναι μεγάλαι είναι τών "Α ρ κ τ ω ν, τών Σ κ λ ά β ω ν, ή Ο ύ ί ν ν ι π ε γ κ, ή 'Α τ α μ π ά σ κ α και αί περίφημοι «Πέντε Λίμναι», αί όποια εύρίσκονται εις τά σύνορα με τās Η.Π.Α.

Μεταξύ τών ποταμών και τών λιμνών κατεσκευάσθησαν πολλαί διώρυγες, ώστε νά σχηματίζεται τέλειον άρδευτικόν και συγκοινωνιακόν δίκτυον.

Είς τά παράλια του 'Ατλαντικού ώκεανού σχηματίζεται ή χερσόνησος του Λαβραδór, ό κόλπος του 'Αγ. Λαυρεντίου και ό κόλπος του Ούδσωνος. Σχηματίζονται δέ αί νήσοι Νέα Γη, του Πρίγκηπος 'Εδουάρδου και 'Αντικόστι. Είς τά παράλια του Β. Παγωμένου ώκεανού σχηματίζονται αί νήσοι: Γη τής Βικτωρίας, Μελβίλλ, Πρίγκηπος τής Ουάλλιας, ή Γη Μπάφριν.

Τó κ λ ι μ α είναι ανάλογον με τās περιοχάς. Οί ψυχροί άνεμοι, οί όποιοι πνέουν από Βορρά, συντελοούν εις τήν δημιουργίαν άρκτικών θερμοκρασιών και κλίματος.

Πρός τά ΝΑ, τó θερμόν ρεύμα του Κόλπου δημιουργεί άφθόνησ βροχάς και τó κλίμα είναι ήπιώτερον. "Ηπιον είναι και τó κλίμα τών



παραλίωv του Ειρηνικοῦ, ἐξ αἰτίας του θερμοῦ ρεύματος Κοῦρο-Σίβο.

Εἰς τὸ κέντρον τὸ κλίμα εἶναι ἠπειρωτικόν. Ὁ χειμῶν εἶναι δριμύς καὶ τὸ θέρος θερμόν.

Βροχαὶ πίπτουν εἰς τὰς δυτικὰς κλιτύς τῶν Βραχωδῶν ὀρέων καὶ σχηματίζονται πολλὰ δάση κωνοφόρων δένδρων μέχρι τοῦ ὑψομέτρου τῶν 2.000 μ. Πέραν αὐτοῦ ἀρχίζει ἡ ζώνη τῶν ὀρεινῶν λειμῶνων. Εἰς τὴν περιοχὴν τῶν χιόνων δὲν φύονται πλέον εἰμὴ μόνον βρύα καὶ λειχήνες.

2. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ. Ἡ οἰκονομία του Καναδᾶ στηρίζεται :

— Εἰς τὴν γεωργίαν, μὲ κατ' ἐξοχὴν γεωργικὸν προϊόν τὸν σίτον (2α χώρα εἰς τὸν κόσμον) καὶ βρώμην, τῶν ὁποίων ἡ καλλιέργεια γίνεται μὲ τὰ πλέον σύγχρονα μέσα. Παράγει ἀκόμη λιναρόσπορον (3η χώρα), ὄρυζαν, γεώμηλα, ἀραβόσιτον, σακχαρότευτλα.

— Εἰς τὴν κτηνοτροφίαν. Εἰς τοὺς ἀπεράντους λειμῶνας ἐκτρέφονται βοοειδῆ καὶ χοῖροι (τὰ πρόβατα δὲν εὐδοκιμοῦν λόγω τοῦ μεγάλου ψύχους), ἀλλὰ καὶ ἄγρια ζῶα (ἀλώπεκες, κουνάβια) εἰς εἰδικὰς περιοχάς, διὰ τὰ πολῦτιμα γουναρικά των.

— Εἰς τὴν ἀλιείαν. Εἰς τὰς θαλάσσας ἀλιεύονται βακαλαοί, ρέγγαι, σαρδέλλαι κ.λπ. Εἰς τὰ ὕδατα τῶν λιμνῶν καὶ ποταμῶν ἀλιεύονται σολομοί. Τὰ ἀλιευτικὰ προϊόντα γίνονται παστὰ ἢ κονσερβοποιοῦνται καὶ διατίθενται εἰς τὸ ἐμπόριον.

— Εἰς τὰ δασικὰ προϊόντα. Ἀπὸ τὰ δάση λαμβάνεται ἄφθονος ξυλεία διὰ τὴν οἰκοδομικὴν, τὴν ναυπηγικὴν, τὴν χαρτοποιίαν. Ἡ περισσοτέρα ξυλεία ἐξάγεται εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ Κεμπέκ. Ἡ ξυλεία μεταφέρεται εἰς τὰ ἐργοστάσια διὰ τῶν μεγάλων ποταμῶν τῆς χώρας. Εἰς τὰ δάση γίνεται κνήγιον πολλῶν ἀγρίων ζῶων, ἀπὸ τὰ ὁποῖα λαμβάνεται τὸ δέρμα των.

— Εἰς τὸν ὀρυκτὸν πλοῦτον. Ἀπὸ τὸ ὑπέδαφος τοῦ Καναδᾶ λαμβάνεται ψευδάργυρος καὶ νικέλιον (1η χώρα), γύψος καὶ οὐράνιον (2α χώρα), χρυσὸς (3η χώρα), ἀργυρος (4η χώρα), σίδηρος καὶ χαλκὸς (5η χώρα), ἄλας, πετρέλαιον, μόλυβδος κ ἄ.

Ὁ Καναδᾶς διαθέτει ἄφθονον «λευκὸν ἄνθρακα» καὶ ἡ βιομηχανία

του παρουσιάζει συνεχή πρόοδο. Ίδιαιτέραν ανάπτυξιν ἔχει ἡ χαρτοποιία, ἡ βιομηχανία κρέατος, ἡ κατεργασία ξυλίας, ἡ μεταλλουργία, ἡ γαλακτοκομία κ.ἄ.

Ἡ συγκοινωνία εἶναι ἀρίστη. Τὸ ὁδικὸν δίκτυον τῆς χώρας ἔχει μῆκος πλέον τῶν 900.000 χλμ. καὶ τὸ σιδηροδρομικὸν πλέον τῶν 80.000 χλμ. Ἀεροπορικαὶ γραμμαὶ ὑπάρχουν πολλαί. Ἡ ἀτμοπλοία καὶ ἡ ποταμοπλοία συμπληρῶνουν τὸ συγκοινωνιακὸν δίκτυον.

3. ΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΖΕΤΑΣΙΣ . Οἱ κάτοικοι τοῦ Καναδᾶ ἀνέρχονται εἰς 18.928.000 (πυκνότης : 2). Οὗτοι, εἶναι ἀγγλικῆς καταγωγῆς (23 %), σκωτικῆς (10 %) ἱρλανδικῆς (10 %), γαλλικῆς (30 %), γερμανικῆς (6 %) [κ λπ. Μεταξὺ αὐτῶν ὑπάρχουν καὶ ἀρκετοὶ Ἕλληνες. Οἱ Ἰνδιάνοι ἀνέρχονται εἰς 200.000 περίπου καὶ οἱ Ἐσκιμῶοι εἰς 30.000. Οἱ Ἰνδιάνοι ἀποτελοῦν μίαν γραφικότητα καθὼς μεταφέρουν τὰς σκηνάς των, μὲ τὰ χρωματιστὰ δέρματα τῶν βουβάλων, πότε ἐδῶ καὶ πότε ἐκεῖ.

Οἱ Ἕλληνες εἶναι ἐγκατεσπαρμένοι καθ' ὅλην τὴν Ἐπικράτειαν. Ἰδιαιτέρως ὅμως εἰς τὸ Μοντρεάλ, τὸ Τορόντο καὶ τὴν Ὀττάβα ὑπάρχουν αἱ ἀρχαιότεραι ἑλληνικαὶ παροικίαι.

Θ ρ η σ κ ε ῖ α : Τὰ 46% τῶν κατοίκων εἶναι Καθολικοί, τὰ 40 % ἀκολουθοῦν τὰς διαφόρους Ἐκκλησίας τῶν Διαμαρτυρομένων καὶ οἱ λοιποὶ ἄλλα δόγματα.

Ἐκπαίδευσις : Εἶναι ἀνεπτυγμένη καὶ ὑπάρχουν σχολεῖα παντὸς τύπου καὶ κολλέγια. Τὸ μορφωτικὸν ἐπίπεδον τῶν Καναδῶν εἶναι ὑψηλὸν (ἀναλφάβητοι 3 %).

Πολίτευμα : Ὁμοσπονδιακὴ Δημοκρατία. Ὁ Καναδᾶς ἀποτελεῖ μέλος τῆς Βρετανικῆς Κοινοπολιτείας.

Πρωτεύουσα τοῦ κράτους εἶναι ἡ Ὀττάβα (225.000 κ.) μὲ μεγαλοπρεπῆ δημόσια κτίρια. Πόλεις : Μοντρεάλ (1.200.000 κ.), βιομηχανικὸν κέντρον. Τορόντο (675.000 κ.), κέντρον σιτηρῶν καὶ ἐμπορίου. Βανκούβερ (400.000), σπουδαῖος λιμὴν ἐπὶ τοῦ Εἰρηνικοῦ. Οὐίνιπεγκ (270.000), ἡ σιταγορὰ τοῦ Καναδᾶ. Κεμπέκ, ἡ ἀρχαιότερα πόλις τοῦ Καναδᾶ. Χάλιφαξ, Ἐντμοντον κ.ἄ.

4. ΙΣΤΟΡΙΑ . Κατὰ τὸ 1600 κατέλαβον τὸν Καναδᾶν οἱ Γάλλοι, οἱ ὅποιοι ἔκτισαν τὸ Κεμπέκ. Κατόπιν ἤρχισαν νὰ ἀποβιβάζωνται οἱ



Όττάβα

Άγγλοι, οι οποίοι εξετόπισαν τούς Γάλλους. Τò 1867 συνηνώθησαν όλίγαι Πολιτεΐαι και άπετέλεσαν Όμοσπονδιαν. Σήμερον ή Όμοσπονδία άποτελεΐται άπό 10 Πολιτεΐας. Ό Καναδās έπολέμησε παρά τò πλευρόν τών Άγγλων και κατά τούς δύο Παγκοσμίους πολέμους.

## 2. ΗΝΩΜΕΝΑΙ ΠΟΛΙΤΕΪΑΙ ΤΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ

1. ΦΥΣΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ . Αι Ένωμέναι Πολιτεΐαι τής Άμερικής (Η.Π.Α.) καταλαμβάνουν τò κέντρον σχεδόν τής Β. Άμερικής, μεταξύ Καναδά και Μεξικοϋ. Πρòς Α. βρέχονται άπό τόν Άτλαντικόν, πρòς Ν. άπό τόν Κόλπιον τού Μεξικοϋ και πρòς Δ. άπό τόν Ειρηνικόν ώκεανόν. Η έκτασις των (χωρίς τας νήσους) άνέρχεται εις 9.346.757 τετρ. χλμ.

Πρòς Δ. σχηματίζονται δύο παράλληλοι όροσειραί : α) Η παράκτιος όροσειρά, τὰ Καταρρακτώδη όρη και ή Σιέρα Νεβάδα. Ύψηλότερα των κορυφή τò όρος Οϋίτνεϋ (4.418 μ.). Έδω εύρίσκονται τὰ όρη Οϋίλσων (1.742 μ.) και Παλομάρ (1.523 μ.) με τὰ μεγαλύτερα

άστεροσκοπεία του κόσμου. β) Ἡ κυρίως ὄροσειρά τῶν Βραχωδῶν ὀρέων (κορυφή Μπλάνκα 4.386 μ.). Μεταξύ τῶν δύο ὄροσειρῶν σχηματίζεται τὸ μέγα λεκανοπέδιον τοῦ Κολοράντο (ὑψους 800 - 2 000 μ.). Εἰς αὐτό, ἀπὸ τὰς διαβρώσεις τῶν ὑδάτων, σχηματίζονται μεγάλα χαράδραι, τὰ «Κάνυον». Εἰς τὰς κλιτύς τῶν Βραχωδῶν ὀρέων ὑπάρχουν μεγάλα δάση, γνωστὰ ὡς «πάρκα», εἰς τὰ ὁποῖα ζοῦν ἄγρια ζῶα. Μεγαλύτερον ἐξ αὐτῶν εἶναι τὸ «Γιέλλου-στόουν», τοῦ ὁποῖου ἡ ἔκτασις εἶναι μεγαλύτερα τῆς Πελοποννήσου.

Πρὸς Α. ἐκτείνεται ἡ ὄροσειρά τῶν Ἀππαλαχίων ὀρέων (ὑψηλότερα κορυφή τὸ ὄρος Μισέλλ 2.037 μ.).

Διὰ τῶν ὀρέων αὐτῶν ἡ χώρα κατανέμεται εἰς τρεῖς πεδιάδας: α) τὴν ἀνατολικὴν παραλιακὴν, β) τὴν μεγάλην κεντρικὴν πεδιάδα, ἡ ὁποία θεωρεῖται ὡς ἡ σημαντικώτερα γεωργικὴ περιοχὴ τοῦ κόσμου, χάρις εἰς τὴν ἄρδευσίν της ἀπὸ τὸ ποτάμιον σύστημα τοῦ Μισισσιπιῆ, γ) τὴν δυτικὴν παραλιακὴν πεδιάδα, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ παραδεισιακὴν περιοχὴν. Εἶναι καταπληκτικῶς γόνιμος καὶ παράγει τὰ πάντα. Ἀλλὰ καὶ τὸ τοπίον εἶναι ἐξωτικόν. Περιβάλλεται ἀπὸ ὄμαλά ὄρη, τὰ ὁποῖα φαίνονται ὡς νὰ λείχουν τὸν ὀρίζοντα. Ἐδῶ ἔχουν τὰ «στούντιο» αἱ μεγαλύτεραι κινηματογραφικαὶ ἑταιρεῖαι τῶν Η.Π.Α.

Εἰς τὴν Ἀλάσκαν ὑψηλότερα κορυφή εἶναι τὸ Μάκ-Κίνλεϋ (6.188 μ.) καὶ εἰς τὰς νήσους Χαβάι ἡ Μάουνα Κέα (4.208 μ.).

Τὰ περισσότερα ὕδατα τῶν Η.Π.Α. τὰ συγκεντρώνει ὁ «πατὴρ τῶν ὑδάτων» Μισισσιπιῆς, ὁ ὁποῖος ὅμως ἐδαμάσθη μὲ ὑδροφράκτας καὶ ἀναχώματα. Εἰς τὸν Εἰρηνικὸν ὠκεανὸν ἐκβάλλουν οἱ ποταμοὶ Κολοράδο καὶ Κολούμπια. Ὁ τελευταῖος προχωρεῖ βραδέως μέσα εἰς τὴν κοίτην του. Ὁ Κολοράδο τροφοδοτεῖται ἀπὸ τὰς χιόνιας τῶν μεγάλων ὄροσειρῶν καὶ κυλᾷ ὀρητικὸς καὶ ἄγριος. Τεράστιοι ὑδατοφράκται βοηθοῦν ὅμως, ὥστε καὶ ἡ τελευταία σταγὼν τῶν ὑδάτων του νὰ προσφέρῃ πολλὰ πρὶν φθάσῃ εἰς τὸν ὠκεανόν. Περισσότερα ἀκόμη προσφέρει ὁ Ρίο Γκράντε (πρὸς Ν.).

Πρὸς Β. τῆς Κεντρικῆς πεδιάδος εὐρίσκονται αἱ «Πέντε Λίμναι» (Σουπέριωρ, Μίτσιγκαν, Χιοῦρον, Ἴρι καὶ Ὀντάριο) καὶ εἰς ἓν ὀροπέδιον τῶν Βραχωδῶν ὀρέων ἡ Μεγάλῃ Ἀλμυρὰ λίμνη.

Τὰ παράλια τῶν Η.Π.Α. πρὸς τὸν Εἰρηνικὸν ὠκεανὸν δὲν παρουσιάζουν μεγάλας ἀνωμαλίας, πλὴν τοῦ ποταμοκόλπου τοῦ Ἀγίου Φραγκίσκου. Εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανὸν ὅμως σχηματίζονται οἱ

ὄρμοι Νιούπορτ, Πόρτλαντ καὶ Βοστώνης. Πρὸς Ν. δὲ ὁ μέγας κόλπος τοῦ Μεξικοῦ.

Τὸ κλίμα παρουσιάζει διαφορὰς, λόγῳ τῆς ἐκτάσεως τῆς χώρας. Γενικῶς ὁμως αὐτὸ εἶναι ἠπειρωτικόν.

Εἰς τὸ βόρειον τμήμα καὶ τὰ Βραχῶδη ὄρη αἱ θερμοκρασίαι πλησιάζουν τὰς ἀρκτικές. Εἰς τὸ νότιον δὲ τὰς τροπικές. Εἰς τὰ δυτικὰ παράλια τὸ κλίμα εἶναι ἠπιον καὶ γλυκὺ, ὅπως καὶ εἰς Φλωρίδα.

Ἰδιαιτέρον χαρακτηριστικὸν τοῦ κλίματος τῶν Η.Π.Α. εἶναι αἱ ἀνεμοθύελλαι καὶ οἱ καταστρεπτικοὶ ἀνεμοστρόβιλοι, οἱ ὅποιοι προξενοῦν πολλὰς ὑλικὰς καταστροφὰς καὶ δημιουργοῦν ἀνθρώπινα θύματα. Τοῦτο συμβαίνει διότι συναντῶνται οἱ ψυχροὶ ἀνεμοὶ τοῦ Καναδᾶ μὲ τοὺς θερμοὺς τοῦ Μεξικανικοῦ κόλπου.

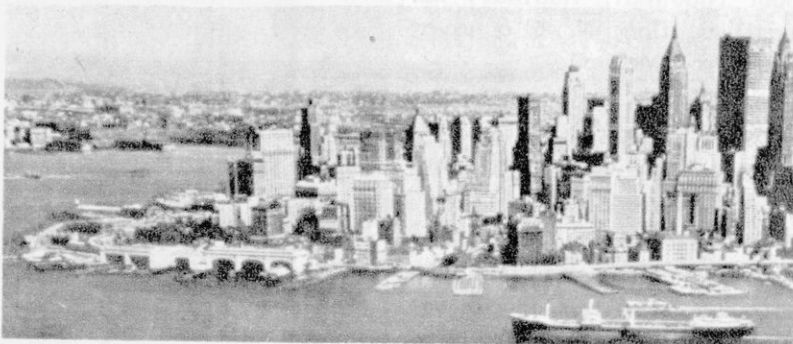


\* Ἀγαλμα τῆς Ἐλευθερίας

**2. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΖΕΤΑΣΙΣ :** Ἄπὸ ἀπόψεως προϊόντων αἱ Η.Π.Α. εἶναι προνομιούχος χώρα. Εἰς τοῦτο συντελοῦν ἡ διαμόρφωσις τοῦ ἔδαφους, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐπιστημονικὰ μέσα καὶ αἱ μέθοδοι καλλιέργειας, αἱ ἀρδεύσεις κ.λπ. Τὰ προϊόντα εἶναι :

— Γεωργικά: ἀραβόσιτος, σόγια, σόργον, βαμβακόσπορος, τομάται, νωπὰ κίτρα (1η χώρα εἰς τὸν κόσμον εἰς ὅλα), ἄλευρα, σακχαροκάλαμον, σάκχαρις, κριθή (2α χώρα εἰς ὅλα), γεώμηλα, βᾶμβαξ, καπνός, ὄρυζα, ὀπῶραι κ.ἄ.

— Κτηνοτροφικά: Ἡ κτηνοτροφία ἀναπτύσσεται εἰς εἰδικὰς περιοχὰς, τὰ «ράντζα». Εἶναι ἡ πρώτη χώρα τοῦ κόσμου εἰς τὴν ἐκτροφήν χοίρων καὶ τὴν πτηνοτροφίαν, δευτέρα εἰς τὰ βοοειδή, τε-



Νέα Υόρκη

τάρτη εις τὰ πρόβατα. Τὰ κτηνοτροφικά προϊόντα της καλύπτουν τὸ 1/4 τῆς παγκοσμίου παραγωγῆς.

— Τὰ δασικά. Τὰ δάση καλύπτουν τὸ 1/3 τῆς χώρας καὶ ἀπὸ αὐτὰ λαμβάνεται ἄφθονος ξυλεία, ἀλλὰ καὶ ξυλοπολιτὸς διὰ τὴν χαρτοποιίαν.

Φράγμα διὰ τὴν ἀξιοποίησιν τοῦ ποταμοῦ Κολούμπια



— Ἡ ἄλιεία: Ἡ ἄλιεία εἰς τὴν θάλασσαν, τὰς λίμνας καὶ τοὺς ποταμούς γίνεται μὲ ἐπιστημονικὸν τρόπον. Εἰς τὸν τομέα αὐτὸν κατέχει τὴν δευτέραν θέσιν εἰς τὸν κόσμον (μετὰ τὴν Ἰαπωνίαν).

— Τὰ ὄρυκτά: Αἱ Η.Π.Α. ἔχουν τὸν μεγαλύτερον ὄρυκτὸν πλοῦτον τοῦ κόσμου. Εἶναι ἡ 1η χώρα εἰς πετρέλαιον, μαγνήσιον, μαγειρικὸν ἄλας καὶ χαλκόν. 2α χώρα εἰς ψευδάργυρον, ἄργυρον, σιδηρομεταλλεύματα. 3η εἰς μόλυβδον. Ἐξάγει ἐπίσης: ὑδράργυρον, χρυσόν, ἄργυρον καὶ οὐράνιον.

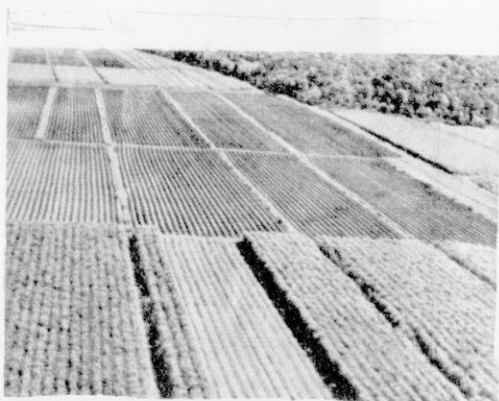
— Ἡ βιομηχανία: Αἱ ἄφθονοι πρῶται ὕλαι καὶ ἐργατικά χεῖρες



Ἡ γέφυρα τοῦ Ἁγίου Φραγκίσκου - Ὀκλαντ

(μὲ τοὺς μετανάστες), τὰ μεγάλα κεφάλαια, οἱ δύο Παγκόσμιοι Πόλεμοι, ἔδωσαν τεραστίαν ὥθησιν εἰς τὴν βιομηχανίαν. Αἱ Η.Π.Α. εἶναι μίᾳ τεραστίᾳ βιομηχανικῇ ἀποθήκῃ, ἀφοῦ μάλιστα διαθέτει καὶ τὰς μεγαλυτέρας ὑδροηλεκτρικὰς ἐγκαταστάσεις τοῦ κόσμου. Μεγαλύτερα ἀνάπτυξις παρατηρεῖται εἰς τὴν μεταλλουργίαν, τὴν βιομηχανίαν αὐτοκινήτων, εἰς [τὰς μηχανάς, ἐργαλεῖα, ὄργανα ἀκριβείας, ὥρολόγια, ραδιόφωνα, τηλεοράσεις, ψυγεῖα κ.λπ. Ἐπίσης ἡ βιομηχανία ἐλαστικῶν, τροφίμων, ἡ χαρτοποιία, ἡ βαμβακουργία, ἡ διύλισις πετρελαίων κ.λπ. Ἦδη εἶναι ἐκπληκτικὴ ἡ πολεμικὴ βιομηχανία μὲ τὴν κατασκευὴν ἀτομικῶν βομβῶν, κατευθυνομένων πυραύλων κ.λπ. Τέλος ἡ ἐπιτυχία εἰς τὴν κατασκευὴν τεχνητῶν δορυφόρων καὶ διαστημοπλοίων καὶ ἡ κατάκτησις τῆς Σελήνης ἀποτελοῦν ἱστορικοὺς σταθμοὺς διὰ τὴν πορείαν τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος.

Φυτεῖα ζαχαροκαλάμου



Ἡ συγκοινωνία εἶναι ἀνεπτυγμένη εἰς τὸ ἔπακρον καὶ εἰς ὅλους τοὺς κλάδους αὐτῆς.

Ἐπάρχουν αὐτοκινητόδρομοι 6.700.000 χλμ., οἱ ὅποιοι συνδέουν καὶ τὸ τελευταῖον χωρίον. Τὰ αὐτοκίνητα εἶναι περισσότερα ἀπὸ ὅσα ὑπάρχουν εἰς ὅλον τὸν κόσμον.

Τὸ σιδηροδρομικὸν δίκτυον ἔχει μῆκος 400.000 χλμ. καὶ οἱ σιδηρόδρομοι κινοῦνται πρὸς ὅλας τὰς κατευθύνσεις.

Αἱ ἀεροπορικαὶ γραμμαὶ τὴν συνδέουν μὲ ὅλον τὸν κόσμον.

Τὰ ποταμόπλοια κυκλοφοροῦν καθ' ὅλην τὴν χώραν διὰ μέσου τῶν ποταμῶν, τῶν διωρύγων καὶ τῶν λιμνῶν.

Ὁ ἐμπορικὸς τῆς στόλος κατέχει τὰ σκῆπτρα, διότι δίδει εἰς τὴν χώραν τὴν πρώτην θέσιν εἰς τὸν κόσμον.

**3. ΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ .** Οἱ κάτοικοι τῶν Η.Π.Α. ἀνέρχονται εἰς 190.000.000 (πυκνότης 20). Ἐξ αὐτῶν 90 % εἶναι λευκοί. Οἱ Νέγροι εἶναι περὶ τὰ 18 ἐκ. καὶ οἱ Ἰνδιάνοι περὶ τὰς 400.000. Οἱ Ἕλληνες τῶν Η.Π.Α. ὑπολογίζονται εἰς 1 ἐκατ.

Βαλτιμόρη







Φιλαδέλφεια

Θρησκεία επίσημος δὲν ἔχει θεσπισθῆ. Οἱ κάτοικοι εἶναι Χριστιανοὶ (κατὰ τὸ πλεῖστον Διαμαρτυρόμενοι).

Ἡ ἐκπαίδευσις εἶναι ἰδιαίτερος ἀνεπτυγμένη. Ἡ χώρα διαθέτει περὶ τὰ 2.000 Πανεπιστήμια, δημόσια καὶ ἰδιωτικά. Τὸ μορφωτικὸν καὶ πολιτιστικὸν ἐπίπεδον πολὺ ὑψηλὸν (ἀναλφάβητοι 2 %).

Τὸ πολίτευμα τῆς χώρας εἶναι ἡ Προεδρευομένη Δημοκρατία.

Πρωτεύουσα εἶναι ἡ Οὐάσιγκτων (800.000 κ.) μετὸν «Λευκὸν οἶκον» (κατοικίαν τοῦ Προέδρου), τὸ Καπιτώλιον (ὅπου συνεδριάζει τὸ Κογκρέσσον), τὰ Μουσεῖα, τὸ κοιμητήριον Ἄρλιγκτον, τὰς Πινακοθήκας, τὰς Βιβλιοθήκας κλπ.

Πόλεις: Νέα Ὑόρκη (8.000.000 καὶ μετὰ τῶν προαστίων 14 ἑκατ.), ἡ μεγαλυτέρα πόλις τοῦ κόσμου. Εἶναι κτισμένη ἐπὶ τριῶν νήσων καὶ ἀποτελεῖται ἀπὸ 5 τμήματα-πόλεις : τὸ Μπρούκλιν (μετὰ τὰ μεγαλύτερα ξενοδοχεῖα), τὸ Μπρόνξ (μετὸν ὠραιότερον Βοτανικὸν καὶ Ζωολογικὸν κήπον), τὸ Κουήγς (μετὰ τὰς ἡσύχους κατοικίας), τὸ Ρίτσμونت (μετὴν ἀσύγκριτον θέαν ὀλοκλήρου τῆς πόλεως) καὶ τὸ

Μανχάτταν (τὸ ὁποῖον κλείει ἐντὸς τοῦ ὁλόκληρου τὴν Ἀμερικὴν). Πράγματι δέ, ἐνῶς τὸ Μπρούκλιν, ὡς ἐμπορικὴ πόλις, ἔχει τὴν μεγαλυτέραν κοσμικὴν πλάξ τῆς Ἀμερικῆς, τὸ Μανχάτταν διαθέτει τὸ Μπροντγουαίη, τὴν περιφήμον 5ην Λεωφόρον, τὸ Οὐώλτ-Στρήτ, τὸ Χάρλεμ, τοὺς οὐρανοξύστας. Ἡ Νέα Ὑόρκη μὲ τὸν λιμένα τῆς εἶναι ἡ πρώτη πόλις τοῦ κόσμου εἰς ἐμπορικὴν κίνησιν. Εἰς τὸ μέσον τοῦ λιμένος εὐρίσκεται τὸ ἄγαλμα τῆς Ἐλευθερίας (ὕψους 46 μ.), τὸ σύμβολον τῶν Η.Π.Α.

Τὸ Σικᾶγον (3.500 - 6.800 ἐκ. μετὰ προαστίων) μὲ τεραστίας οἰκοδομὰς καὶ τὰς ὠραιότερας λεωφόρους τοῦ κόσμου. Εἶναι ἡ μεγαλυτέρα παγκόσμιος ἀγορὰ εἰς σιτηρὰ, κρέατα, ξυλείαν κ.λπ., ἀλλὰ καὶ μέγα βιομηχανικόν, συγκοινωνιακόν καὶ πνευματικόν κέντρον. Τὸ Λὸς Ἄντζελες (2.500.000-6.000.000 κ.) μὲ προάστιον τὸ περίφημον Χόλλυγουντ. Ἡ Φιλαδέλφεια (2.000.000 κ.), τὸ Ντητροίτ (1.700.000 κ.), ἡ Βαλιμόρη, Ἄγ. Φραγκίσκος, Κλήβελαντ, Βοστώνη, Ντάλλας, Ν. Ὀρλεάνη καὶ πλείσται ἄλλαι μεγαλοπόλεις.

4. ΙΣΤΟΡΙΑ . Αἱ Η.Π.Α. ἀποτελοῦν ἀνεξάρτητον κράτος ἀπὸ τὸ 1776, ὅποτε ἐπανεστάτησαν κατὰ τῶν Ἀγγλων, τῶν ὁποίων ἀπέτελουν ἀποικίαν. Τὰ πολλὰ ἀρχικὰ κρατίδια ἠνώθησαν καὶ ἀπέτελεσαν 48 Ἠνωμέναις Πολιτείας, ἐκάστη τῶν ὁποίων εἶχε τὸ ἄστρον τῆς εἰς τὴν Ἀμερικανικὴν σημαίαν. Τὸ 1959 προσετέθησαν δύο ἄστρα ἀκόμη, ἡ Ἀλάσκα καὶ αἱ νῆσοι Χαβάι.

Οἱ κάτοικοι τῶν Η.Π.Α. ἀνήκουν εἰς διαφόρους ἐθνότητας. Συνεχωνεύθησαν ὅμως εἰς τὸν σύγχρονον Ἀμερικανὸν πολίτην, μὲ τὴν ἀνεπτυγμένην ἐθνικὴν συνείδησιν. Μὲ τὴν δραστηριότητα καὶ φιλοπονίαν των, μὲ τὸν πλοῦτον τοῦ ἐδάφους καὶ τοὺς θησαυροὺς τοῦ ὑπεδάφους, ἐπέτυχον εἰς διάστημα ὀλιγώτερον τῶν δύο αἰῶνων νὰ δημιουργήσουν τὴν μεγαλυτέραν δύναμιν τοῦ κόσμου. Μὲ αὐτὴν ἔδωσαν τὴν νίκην εἰς δύο Παγκοσμίους Πολέμους.

Αἱ Η.Π.Α. εἶναι ἡ χώρα τῶν νεωτέρων ἐφευρέσεων (τηλεγράφου, φωνογράφου, κινηματογράφου, τηλεοράσεως, ραδιοφώνων, ραπτικῶν μηχανῶν, αὐτοκινήτου κ.λ.π.).

5. ἈΛΛΑΙ ΧΩΡΑΙ ΤΩΝ Η.Π.Α. α) Ἡ Ἀλάσκα (ἐκτ. 1.480.000 τ. χλμ. κάτ. 226.000) μὲ τὰς Ἀλεουτίους νήσους, τὰς νήσους τοῦ Ἄγ. Λαυρεντίου, τοῦ Ἄγιου Ματθαίου κ.λπ. Εἰς τὸ ἔδαφός των

καταλήγουν τὰ Βραχώδη ὄρη, ἐνῶ τὸ ὑπόλοιπον τμήμα καλύπτεται ἀπὸ πάγους. Τὸ κλίμα εἶναι πολικὸν καὶ ἡ οἰκονομία στηρίζεται εἰς τὴν ἀλιείαν, τὸ κυνήγιον, τὸν δασικὸν καὶ ὀρυκτὸν πλοῦτον. Πρωτεύουσα ἡ Γιουνῶ (7.000).

β) Αἱ νῆσοι Χ α β α ἰ (ἔκτ. 16.638 τ. χλμ.—κάτ. 700.000). Εἶναι ἠφαιστειογενεῖς, μὲ κλίμα ὑποτροπικόν, εὐχάριστον. Αἱ βροχαὶ εἶναι ἄφθονοι καὶ εὐδοκιμοῦν δάση ἀπὸ μπαμπού, βανανέας, ἀρτόδενδρα, κοκκοφοίνικας κλπ.

Ἔχουν μεγάλον τουρισμόν. Πρωτεύουσά των εἶναι ἡ Χ ο υ ο - λ ο υ λ ο ὦ (360.000) καὶ πλησίον αὐτῆς ἡ ναυτικὴ βάσις τῶν Η.Π.Α. Π ἔ ρ λ Χ ἄ ρ μ π ο ρ, τὴν ὁποίαν ἐβρομβάρδισαν οἱ Ἴάπωνες (1941).

6. ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΤΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ. Ἡ ὁμαδικὴ μετανάστευσις τῶν Ἑλλήνων πρὸς Η.Π.Α. ἤρχισε κατὰ τὰ τέλη τοῦ 18ου αἰῶνος. Ἀπὸ τὴν ὑπόδουλον Ἑλλάδα ἔφευγον πολλοὶ λόγῳ τῶν διωγμῶν. Ἀπὸ τὴν ἐλευθέραν Ἑλλάδα ἔφευγον ἄλλοι δι' οἰκονομικὰ αἴτια. Ὁ ἀγὼν διὰ τὴν ζωὴν ἐκεῖ ἦτο τραχὺς κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη. Ἐν τούτοις ὡς πρῶτον των καθῆκον ἐθεώρουν τὴν ἀνέγερσιν ναοῦ καὶ ἰδρυσιν σχολείου εἰς τὴν γενετείραν των. Οἱ Ἕλληνες οὗτοι ἐνίσχυσαν τὸν Μακεδονικὸν ἀγῶνα, προσέφερον ἐθελοντὰς τὸ 1912 καὶ ἐβοήθησαν πάντοτε τὴν Ἑλλάδα. Τὸ 1922 ἰδρυσαν τὴν παναμερικανικὴν ὀργάνωσιν ΑΧΕΠΑ, ἡ ὁποία εἶχε τάσεις ἐξαμερικανισμοῦ. Ἀντέδρασεν ὁμως ἄλλη ὀργάνωσις, ἡ ΓΚΑΠΑ. Ἦδη οἱ Ἕλληνες τῆς Ἀμερικῆς ἔχουν δημιουργήσει ὠραίας παροικίας, ἀνέπτυξαν τὰς τέχνας καὶ τὰ γράμματα καὶ ἔχουν ὡς ἀρχηγόν των τὸν Μητροπολίτην των. Διοργανώνουν ἐκδρομὰς καὶ ἐπισκέπτονται τὴν Ἑλλάδα, διότι ἡ νοσταλγία πάντοτε κατακαίει τὰ στήθη παντὸς Ἕλληνος, ὥστε νὰ ἐπιθυμῇ νὰ ἴδῃ ἔστω καὶ «καπνὸν ἀναθρόσκοντα» ἀπὸ τὴν ἀγαπημένην του πατρίδα.

### 3. ΑΙ ΚΤΗΣΕΙΣ ΑΛΛΩΝ ΚΡΑΤΩΝ ΕΙΣ ΤΗΝ Β. ΑΜΕΡΙΚΗΝ

1. Δανικαὶ κτήσεις. Ἡ νῆσος Γ ρ ο ι λ α ν δ ἰ α (ἔκτ. 2.175.000 τ. χλμ. κ. 37.000) ἀποτελεῖ Δανικὴν κτῆσιν. Εὐρίσκεται εἰς τὸν Β. Παγωμένον ὠκεανόν. Αὕτη καλύπτεται ἀπὸ πάγους καὶ μόνον τὸ



Πλοϊον τῆς ἐξερευνητικῆς ἀπουτολῆς τοῦ Ροβέρτου Σκώτ

νότιον τμήμα τῆς ἐλευθερώνεται ἀπὸ αὐτοὺς ἐπὶ τρεῖς μῆνας τὸ ἔτος. Ἐκεῖ φύονται βρύα καὶ λειχήνες.

Τὸ κλίμα εἶναι πολικόν. Ἡ οἰκονομία στηρίζεται εἰς τὴν ἀλιεῖαν, τὸ κυνήγιον καὶ τὸν ὀρυκτὸν πλοῦτον (χαλκόν, γραφίτην, μόλυβδον, οὐράνιον). Οἱ κάτοικοι εἶναι Ἑσκιμῶσι καὶ ὀλίγοι Δανοί. Πρωτεύουσα τὸ Γκοντχάμ (7.000 κ.). Εἰς τὴν νῆσον ὑπάρχουν τὰ μεγαλύτερα ὀρυχεῖα κρυσολίθου, ὃ ὁποῖος χρησιμοποιεῖται διὰ τὴν κατεργασίαν τοῦ ἀλουμινίου.

2. **Γαλλικαὶ κτήσεις.** Αἱ νῆσοι Σαιν Πιέρ καὶ Μικελὸν (ἔκτ. 240 τ.χλμ.—κάτ. 8.000), εὐρίσκονται πλησίον τῶν νοτίων ἀκτῶν τῆς Ν. Γῆς τοῦ Καναδά. Οἱ κάτοικοι ἀσχολοῦνται μὲ τὴν ἀλιεῖαν. Πρωτεύουσαν ἔχουν τὸ Σαιν-Πιέρ (3.000 κ.).

3. **Βρεταννικαὶ ἀποικίαι.** Εἶναι αἱ Βερμουῦδα νῆσοι (ἔκτ. 54 τ.χλμ.—κάτ. 45.000). Εἶναι σύμπλεγμα 360 νήσων, 1200 χλμ. νοτίως τῆς Ν. Ὑόρκης. Εἶναι κοραλλιογενεῖς μὲ ὑποτροπικὸν κλίμ. Οἱ κάτοικοι ζοῦν μὲ τὴν καλλιέργειαν ἀνθέων, φαρμακευτικῶν

φυτῶν, κατασκευὴν ἀρωμάτων. Πρωτεύουσα ἡ Χάμιλτων (3.000 κ.)

**Ἐρωτήσεις - Ἔργασια.** Ποῖα εἶναι αἱ «Πέντε Λίμναι»; Ποῦ σχηματίζεται ὁ καταρράκτης τοῦ Νιαγάρα; Διατί αἱ νῆσοι Χαβάι ὀνομάζονται «παράδεισος τοῦ Εἰρηνικοῦ»; Πῶς δημιουργοῦνται οἱ «τυφῶνες» τῆς Ἀμερικῆς; Τί εἶναι τὸ ἀγαλμα τῆς Ἐλευθερίας;

Διατί αἱ Η.Π.Α. δὲν ἔχουν ἐπίσημον θρησκείαν; Τί χρειάζεται εἰς τὰς Η.Π.Α ἡ Ἀλάσκα; Πόσα ἀστρα ἔχει ἡ Ἀμερικανικὴ σημαία;

Γνωρίζετε ὅτι τὸ ἀγαλμα τῆς Ἐλευθερίας εἶναι δῶρον τῆς Γαλλίας, ὅτι κατεσκευάσθη εἰς αὐτὴν καὶ μετεφέρθη τμηματικῶς; Ὅτι διαθέτει ἀνελκυστήρα καὶ ὅτι οἱ ἐπισκέπται ἀνέρχονται μέχρι τοῦ πυρσοῦ, εἰς τὸν ὅποιον χωροῦν 12 ἄτομα; Ὅτι ἡ μεγαλυτέρα γέφυρα τοῦ κόσμου εὑρίσκεται εἰς τὸ Ὁκλαυτ (Ἄγ. Φραγκίσκον) καὶ ὅτι ἔχει μῆκος 15 χλμ;

Ζητήσατε πληροφορίας ἀπὸ γνωστούς σας, οἱ ὅποιοι ἐξῆσαν εἰς Η.Π.Α. Συγκεντρώσατε φωτογραφίας, γραμματόσημα.

## II. ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΑΜΕΡΙΚΗ

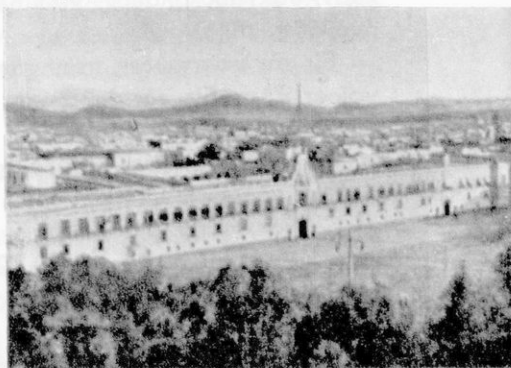
### 1. ΜΕΞΙΚΟΝ

Εὑρίσκεται εἰς τὸν κόλπον τοῦ Μεξικοῦ, μεταξὺ Εἰρηνικοῦ ὠκεανοῦ, Γουατεμάλας, Ὀνδούρας καὶ Η.Π.Α.

Ἡ ἑκτασίς του εἶναι 1.972.000 τ. χλμ., οἱ κάτοικοι 38.416.000 καὶ ἡ πυκνότης 19 κάτ. κατὰ τετρ. χλμ.

Τὸ ἔδαφος τοῦ Μεξικοῦ εἶναι ὄρεινόν. Κυρίαρχον ὄρος εἶναι ἡ Σιέρρα Μαδρε. Διασχίζεται εἰς Ἀνατολικὴν ὄροσειρὰν (3.664 μ.) καὶ εἰς Δυτικὴν (3.489 μ.). Αἱ δύο ὄροσειραὶ ἐνοῦνται πρὸς Ν. εἰς τοὺς ὄγκους τῶν ἠφαιστειῶν Ποποκατέπελτ (5.440 μ.) καὶ Ὀριζάμπα (5.653 μ.). Τὰ ὄρη αὐτὰ εἶναι γυμνὰ καὶ ἄδενδρα μὲ μόνον στόλισμα τοὺς κάκτους. Ἐξ ἄλλου ἡ Σιέρρα Νεβάδα τῆς Δυτ. Ἀμε-

πόλις τοῦ Μεξικοῦ. Εἰς τὸ βάθος τὸ ἠφαιστειὸν Ποποκατέπελτ



Καλύβαι Ἐσκιμῶων

ρικής προχωρεί εις τὴν χερσόνησον τῆς Καλιφορνίας (3.069 μ.).

Μεταξὺ τῶν δύο ὄροσειρῶν τῆς Σιέρρα Μάδρε (Ἀνατολικῆς καὶ Δυτικῆς) σχηματίζεται ἀπέραντον ὄροπέδιον (ὕψους 1.500 - 2.000 μ.).

Ἡ θάλασσα σχηματίζει τὸν κόλπον τοῦ Μεξικοῦ πρὸς Α. μετὴν χερσόνησον Γιουτακὰν (ΝΑ.) καὶ τὸν κόλπον τῆς Καλιφορνίας μετὴν ὁμώνυμον χερσόνησον (πρὸς Δ.).

Τὸ κλίμα εἶναι τροπικόν, θερμόν, ὑγρὸν καὶ μετὰ πολλὰ ἔλη εἰς τὰ χαμηλὰ μέρη. Εἰς τὰ ὄρεινά μετατρέπεται εἰς ἥπιον, εὐκρατον. Βροχαὶ πίπτουν ἀφθονοὶ εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Σιέρρα Μάδρε, εἰς τοὺς πρόποδας τῆς ὁποίας σχηματίζονται δάση. Εἰς τὸ ἐσωτερικὸν αἱ βροχαὶ εἶναι σπάνιαι. Δι' αὐτὸ τὸ ἔδαφος καλύπτεται ἀπὸ χλόην, θάμνους καὶ κάκτους, φυτὰ δηλ. ἀνθεκτικὰ εἰς τὴν ξηρασίαν. Ἄλλου πάλιν τὸ ἔδαφος εἶναι ἔρημικὸν καὶ ἄγονον.

Μικρὸν τμῆμα τοῦ ἔδαφους τῆς χώρας χρησιμοποιεῖται διὰ τὴν γεωργίαν. Προϊόντα: ἔσπεριδοειδῆ, ἀραβόσιτος, βάμβαξ, καφές, κακάον, σακχαροκάλαμον, γεώμηλα, ὄρυζα, καπνός, βανίλλα, βανάναι, ἀνανάδες, σιζάλ κ.ἄ.

Εἰς τὰς στεππώδεις περιοχὰς ἐκτρέφονται αἰγοπρόβατα, βοοειδῆ, χοῖροι κ.λπ. Εἰς τὰς θαλάσσας ἀλιεῦνται διάφοροι ἰχθύες.

Ἐκ τῶν δασῶν τῆς Σιέρρα Μάδρε λαμβάνεται ἀφθονος ξυλεία.

Τὸ Μεξικὸν εἶναι πλούσιον εἰς ὄρυκτά. Ἐξάγει ἄργυρον (1η χώρα εἰς τὸν κόσμον), ψευδάργυρον καὶ μόλυβδον (5η χώρα), γύψον, μαγγάνιον, πετρέλαιον, σίδηρον, ἄνθρακα, χαλκόν, χρυσόν, πολυτίμους λίθους. Ἐξάγει καὶ θεῖον (2α χώρα).

Βιομηχανικὰ προϊόντα εἶναι τὰ τσιμέντα, ἡ σάκχαρις, ὁ ἀκατέργαστος χάλυψ κ.ἄ.

Ἡ συγκοινωνία εἶναι πυκνὴ εἰς τὰ κατωκημένα μέρη. Τὸ ὁδικὸν δίκτυον ἔχει μῆκος 190.000 χλμ., τὸ σιδηροδρομικὸν 26.000 χλμ., ἡ ἀτμοπλοικὴ συγκοινωνία καὶ ἡ ἀεροπορικὴ ἐξυπηρετοῦν πλήρως τὰς ἀνάγκας τῆς χώρας.

Οἱ σημερινοὶ κάτοικοι εἶναι μιγάδες (61 %), Ἰνδιάνοι (29 %), λευκοὶ (9 %) καὶ νέγροι (1 %). Κατὰ τὸ θρήσκευμα εἶναι Ρωμαιοκαθολικοὶ (94 %). Ὅμιλοῦν τὴν Ἰσπανικὴν γλῶσσαν καὶ ἔχουν μέτριον μορφωτικὸν ἐπίπεδον (ἀναλφάβητοι 65 %).

Πολίτευμα ἔχουν τὴν Δημοκρατίαν καὶ πρωτεύουσαν τὴν Πόλιν τοῦ Μεξικοῦ (3.100.000 κ.) ἐπὶ ὑψηλοῦ ὄροπέδιου. Περιβάλλεται ἀπὸ

ύψηλά ὄρη καὶ ἔχει γροφικὰ προάστια. Π ὀ λ ε ι ς : Γκουανταλαχάρα (800.000 κ.), Μοντερρέν (650.000 κ.), Πουέμπλα (330.000 κ.), Μεξικό, Τιχουάνα, Μερίντα, Βέρα Κρούζ, Ταμπίκο, Ἀκαπούλκο κ.ά.

Εἰς τὸ Μεξικὸν ἤκμασαν οἱ Ἰθαγενεῖς Ἀζτέκοι. Πολλὰ μνημεῖα τοῦ πολιτισμοῦ των σώζονται μέχρι σήμερον. Τοὺς ὑπέταξαν οἱ Ἰσπανοί, οἱ ὅποιοι ἔκαμαν τὸ Μεξικὸν ἀποικίαν των. Τὸ 1823 ἀπέκτησε τὴν ἀνεξαρτησίαν του. Οἱ σημερινοὶ Μεξικανοὶ εἶναι μιγάδες Ἰθαγενῶν καὶ Ἰσπανῶν καὶ διακρίνονται διὰ τὴν θερμότητα ἰδιοσυγκρασίας των.

## 2. Γ Ο Υ Α Τ Ε Μ Α Λ Α

Ἡ Γουατεμάλα εὐρίσκεται ΝΑ. τοῦ Μεξικοῦ καὶ βρέχεται τόσο ἀπὸ τὸν Ἀτλαντικόν, ὅσον καὶ ἀπὸ τὸν Εἰρηνικόν ὠκεανόν.

Ἐχει ἕκτασιν 108.889 τ.χλμ. καὶ πληθυσμὸν 4.095.000 κάτ.

Τὸ ἔδαφος εἶναι ὄρεινόν. Ἀποτελεῖται ἀπὸ ὄροσειράς τῆς Σιέρρα Μάδρε, αἱ ὅποια σχηματίζονται ἀπὸ ἠφαιστεια. Ἐξ αὐτῶν τὸ Τραζουμουλκο (4.211 μ.) καὶ Σάντα Μαρία κατὰ κοιροὺς κατέκαυσαν πόλεις καὶ ἠρήμωσαν περιοχάς. Συνετέλεσαν ὁμως καὶ εἰς τὴν τουριστικὴν ἀνάπτυξιν τῆς χώρας, ἡ ὅποια ἀπέκτησεν ὑποδειγματικὰς λουτροπόλεις.

Τὸ κλίμα εἶναι τροπικόν εἰς τὰ χαμηλὰ μέρη, ἠπιον εἰς τὰ ὄρεινά. Κυριώτερα προϊόντα εἶναι ὁ καφές, ὁ ἀραβόσιτος, ὁ βάμβαξ, τὸ κακάον, αἱ βανάναι, ἡ ξυλεία. Διαθέτει ὁμως καὶ σιδηρομεταλλεύματα, ψευδάργυρον, μόλυβδον, ἄργυρον κ.λπ.

Ἡ συγκοινωνία εἶναι ποικίλη. Ὅδικόν δίκτυον 13.000 χλμ., σιδηροδρομικόν 950 χλμ., ἀεροπορικὴ καὶ ἀτμοπλοικὴ συγκοινωνία.

Οἱ κάτοικοι εἶναι μιγάδες καὶ Ἰνδιάνοι, Ρωμαιοκαθολικοὶ (92%), μὲ ἱκανοποιητικὸν μορφωτικὸν ἐπίπεδον (ἀναλφάβητοι 30 %) καὶ ὁμιλοῦν τὴν Ἰσπανικὴν γλῶσσαν.

Πολίτευμα τῆς χώρας εἶναι ἡ Δημοκρατία καὶ πρωτεύουσα ἡ Γουατεμάλα (410.000 κ.) μὲ ἀντισεισμικὰς οἰκοδομὰς καὶ ἀνθισμένα πάρκα.

Ἡ Γουατεμάλα κατεκτήθη ὑπὸ τῶν Ἰσπανῶν, οἱ ὅποιοι κατέστρεψαν τὸν ἀρχαῖον πολιτισμὸν τῶν Ἰθαγενῶν καὶ ἐξωλόθρευσαν πολλὰς φυλάς. Οἱ σημερινοὶ κάτοικοι προέρχονται ἀπὸ ἐπιμειξίαν Ἰσπανῶν καὶ Ἰθαγενῶν. Ἠλευθέρωθησαν τὸ 1821.

### 3. ΣΑΛΒΑΔΟΡ

Εύρίσκεται μεταξύ Γουατεμάλας και Όνδούρας και βρέχεται από τον Ειρηνικόν ώκεανόν. Έκτασις 21.393 τ. χλμ.—κάτ. 2.810.000.

Τò κεντρικόν τμήμα τῆς χώρας καταλαμβάνει ἠφαιστειῶδες ὑψίπεδον. Πεδινὰ περιοχὰ ὑπάρχουν πρὸς τὰ παράλια, ἀλλ' εἶναι θερμαὶ καὶ ἀνθυγιειναί. Εἰς τὰ ὄρεινά μέρη τὸ κλίμα εἶναι εὐκρατον.

Εἶναι χώρα γεωργικὴ (σακχαροκάλαμον - σάκχαρις, βάμβαξ, ὄρυζα, ὄσπρια, σιζάλ, βάλσαμον (1η χώρα), καφὲς κ ἄ.). Διαθέτει κοιτάσματα χρυσοῦ καὶ ἀργύρου.

Ἡ συγκοινωνία εἶναι σχετικῶς καλὴ (ὁδικὸν δίκτυον 9.000 χλμ., σιδηροδρομικὸν 650 χλμ., ἀεροπορικὰ γραμμαί).

Οἱ κάτοικοι εἶναι μιγάδες καὶ Ἰνδιάνοι, καθολικοί, μὲ χαμηλὸν μορφωτικὸν ἐπίπεδον (ἀναλφάβητοι 50 %) καὶ ὀμιλοῦν τὴν ἰσπανικὴν. Πολίτευμα: Προεδρευομένη Δημοκρατία. Πρωτεύουσα: Σάν Σαλβαδόρ (275.000 κ.). Πόλεις: Σάντα Ἄννα, Σάντα Τέκλα, Σάν Μιγκουέλ.

### 4. ΟΝΔΟΥΡΑ

Εύρίσκεται μεταξύ Γουατεμάλας, Σαλβαδόρ, Νικαράγουας. Βρέχεται δὲ ὑπὸ τῶν δύο ὡκεανῶν. Έκτασις: 112.088 τ.χλμ.—κάτ. 2.000.000 κ.

Τὸ ἔδαφος εἶναι ὄρεινόν καὶ πρὸς τὰ παράλια γίνεται πεδινόν. Τὸ κλίμα εἶναι τροπικόν. Προϊόντα: γεωργικά (σακχαροκάλαμον, βανάναι, σόγια, κασσάβα), κτηνοτροφικά, δασικά (ξυλεία) καὶ ὄρυκτά (ἄργυρος, ψευδάργυρος, μόλυβδος, κάδμιον, χρυσός).

Συγκοινωνία ἱκανοποιητικὴ (ὁδικὸν δίκτυον 4.000 χλμ., σιδηροδρομικὸν 1.300 χλμ., ἀτμοπλοικαί, ἀεροπορικὰ γραμμαί).

Οἱ κάτοικοι εἶναι μιγάδες (75 %) καὶ Ἰνδιάνοι, Ρωμαιοκαθολικοί, μὲ μορφωτικὸν ἐπίπεδον μέτριον (ἀναλφάβητοι 55 %) καὶ γλῶσσαν τὴν ἰσπανικὴν.

Πολίτευμα: Προεδρευομένη Δημοκρατία. Πρωτεύουσα: Τεγκουσικάλπα (140.000 κ.).

### 5. ΒΡΕΤΑΝΝΙΚΗ ΟΝΔΟΥΡΑ

Μεταξὺ Μεξικοῦ, Γουατεμάλας καὶ Μεξικανικοῦ κόλπου εὐρίσκεται ἡ Βρεταννικὴ ἀποικία τῆς Όνδούρας (ἐκτ. 22.966 τ.χλμ.—κ. 103.000).



Τὸ ἔδαφος καλύπτεται ἀπὸ δάση (82 %). Τὸ κλίμα εἶναι τροπικόν. Κύριον προϊόν ἡ πολύτιμος ξυλεία (ἔβενος, μαόνι). Ἔχει ὁδικὸν δίκτυον 1900 χλμ. καὶ ἀτμοπλοϊκὴν συγκοινωνίαν.

Οἱ κάτοικοι εἶναι μιγάδες, Ἰνδιάνοι καὶ λευκοὶ, Ρωμαιοκαθολικοὶ (60 %), μὲ ὑψηλὸν σχετικῶς μορφωτικὸν ἐπίπεδον (ἀναλφάβητοι 13 %). Εἶναι Ἀγγλικὴ αὐτοδιοίκητος ἀποικία· μὲ πρῶτε ὑοῦσαν τὴν Μπελίτσε (32.000 κ.).

## 6. ΝΙΚΑΡΑΓΟΥΑ

Εὐρίσκεται μεταξὺ Ὀνδούρας καὶ Κόστα-Ρίκας καὶ βρέχεται ἀπὸ τοὺς δύο ὠκεανούς. Ἔκτασις : 140.000 τ.χλμ.—κάτ. 1.541.000.

Ἡ πρὸς τὸν Ἀτλαντικὸν ζώνη εἶναι χώρα χαμηλὴ καὶ ἐλώδης. Τὸ Β. καὶ ΒΔ. τμήμα καταλαμβάνουν διάφορα ὄρη δασώδη. Τὸ κέντρον ἀποτελεῖ ὑψίπεδα. Κατὰ μῆκος τοῦ Εἰρηνικοῦ ἐκτείνεται μίᾳ στενῇ ζώνη ἡφαιστειῶν. Σημαντικὴ λίμνη εἶναι ἡ Νικαράγουα (9.583 τ.χλμ.).

Ἡ χώρα παράγει καφέ, βανάνας, καουτσούκ, ὄρυζαν, ξυλείαν, κτηνοτροφικὰ εἶδη καὶ διαθέτει ὄρυκτον πλοῦτον (χαλκόν, χρυσόν). Τὸ ὁδικὸν δίκτυον ἔχει μῆκος 5500 χλμ., σιδηροδρομικόν 350 χλμ., ὑπάρχει μικρὸς στόλος καὶ ἀεροπορικὴ σύνδεσις.

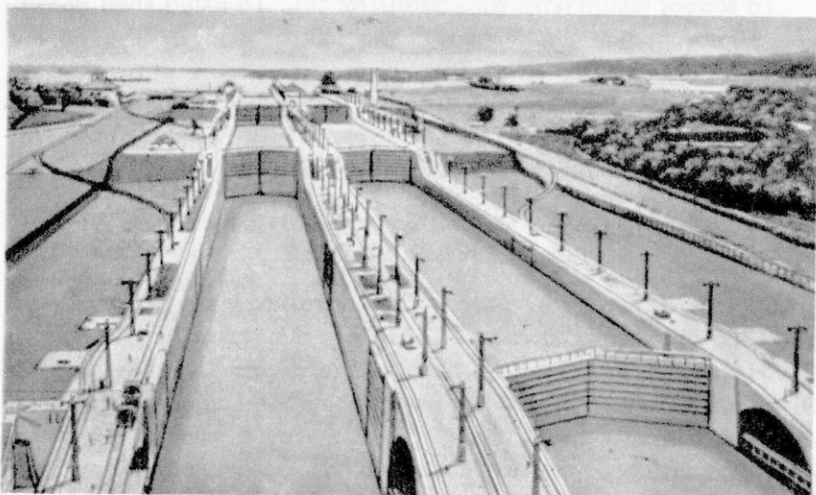
Οἱ κάτοικοι εἶναι μιγάδες (77 %) καὶ Ἰνδιάνοι, Καθολικοὶ, σχετικῶς ἀνεπτυγμένοι (ἀναλφάβητοι 50 %) καὶ ὁμιλοῦν τὴν Ἰσπανικὴν. Εἶναι ἀνεξάρτητος Δημοκρατία ἀπὸ τὸ 1821 μὲ πρῶτε ὑοῦσαν τὴν Μανάγκουα (230.000 κ.).

## 7. ΚΟΣΤΑ - ΡΙΚΑ

Εὐρίσκεται μεταξὺ Νικαράγουας καὶ Παναμαῖ, βρέχεται δὲ ἀπὸ τοὺς δύο ὠκεανούς. Ἔκτασις : 50.000 τ. χλμ.—κάτ. 1.338.000.

Τὸ ἔδαφος εἶναι ὄρεινὸν σεισμοπαθὲς (ἡφαιστειῶν Ἰραζοῦ 3.452 μ.), ἀλλὰ δασώδες. Παράγει ἐξαιρετικὸν καφέν, βανάνας καὶ κακάον. Εὐδοκιμεῖ ἡ κιγχόνη (διὰ παραγωγὴν κινίνου). Ἄλιεύονται χελῶνα (διὰ τὰ ὄστρακά των) καὶ μαργαριτοφόρα ὄστρακα. Ἡ συγκοινωνία εἶναι καλὴ (ὁδικὸν δίκτυον 20.000 χλμ., σιδηροδρομικόν 750 χλμ., μικρὸς ἐμπορικὸς στόλος καὶ ἀρίστη ἀεροπορία).

Οἱ κάτοικοι εἶναι λευκοὶ (60 %), μιγάδες καὶ Ἰνδιάνοι, Ρωμαιοκαθολικοὶ καὶ ὁμιλοῦν τὴν Ἰσπανικὴν γλῶσσαν. Ἔχει ἄριστον σχολικὸν σὺστημα, τὸ μικρότερον ποσοστὸν ἀναλφάβητων μεταξὺ τῶν κρα-



Ἡ διώρυξ τοῦ Παναμᾶ

τῶν τῆς Κεντρικῆς Ἀμερικῆς καὶ τὸ κράτος, δαπανᾷ πολλὰ διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν.

Ἀποτελεῖ ἀνεξάρτητον Δημοκρατίαν ἀπὸ τὸ 1821 , με πρωτεύουσιν τὸ Σάν Χοσέ (Ζοσέ) 165 000 κατ.

## 8. ΠΑΝΑΜΑΣ

Ἐχει ἑκτασιν 74.010 τετρ. χλμ. καὶ πληθυσμὸν 1.177.000κ.

Ἡ χώρα εἶναι ὄρεινὴ (με ὑψηλοτέραν κορυφὴν τὸ Πίκο Μπάγκο 3.374 μ.) καὶ καλύπτεται ἀπὸ δάση. Παράγει: σακχαροκάλαμον, σιτηρὰ, γεώμηλα, βάμβακα, κακάον κ.λπ. Οἱ ἰθαγενεῖς, ἀπὸ φύλλα εἶδους λατανίας, πλέκουν ψαθίνους μαλακοὺς πίλους διὰ τὸ θέρος (παναμάδες). Ἐχει ἀνεπτυγμένην κτηνοτροφίαν καὶ πτηνοτροφίαν. Ἐξά-

Φυτεῖα καπνοῦ εἰς Ἀβάναν



γει ξυλείαν και διαθέτει άρκετόν όρυκτόν πλοΰτον (χρυσόν, άργυρον, χαλκόν κ.ά.). Τό όδικόν δίκτυον έχει μήκος 7.000 χλμ., τό άεροπορικόν είναι καλόν και ή έμπορική ναυτιλία μεγάλη (έπειδή πολλά ξένα πλοία ύψώνουν τήν παναμαϊκήν σημαίαν εύκολίας).

Οί κάτοικοι είναι λευκοί, μιγάδες, νέγροι και Ινδιάνοι, Ρωμαιοκαθολικοί, μέ ίκανοποιητικόν μορφωτικόν επίπεδον (άναλφάβητοι (28%) και όμιλοΰν τήν Ισπανικήν γλώσσαν.

Άπό τό 1903 άποτελοΰν άνεξάρτητον Δημοκρατίαν μέ πρωτεύουσαν τόν Παναμάν (300.000 κ.).

Ή ζώνη τής διώρυγος. Ή διώρυξ τοΰ Παναμά είναι έν άπό τά μεγαλύτερα τεχνικά έργα τοΰ κόσμου. Δί' αύτής τά πλοία άπο-



Φυτεία βανανάς εις Κεντρικήν Άμερικήν

φεύγουν τόν περίπλουν τής Ν. Άμερικής. Διέρχονται τήν διώρυγα, είσερχόμενα εις άλληλοδιαδόχους δεξαμενάς - ύδατοφράκτας.

Δεξιά και άριστερά τής διώρυγος ύπάρχει μία ζώνη πλάτους 8 χλμ. (συνολικής έκτάσεως 1.432 τ.χλμ.), ή όποία άνήκει εις τας Η.Π.Α. Κατοικείται άπό 53.000 άτομα και έχει πρωτεύουσαν τήν Μπαλμπόα (20.000 κ.).

## 9. ΚΟΥΒΑ

Μέσα εις τήν Καραϊβικήν θάλασσαν υπάρχουν πολλοί νῆσοι, αἱ ὁποῖαι σχηματίζουν τὰ συμπλέγματα τῶν Μεγάλων καί τῶν Μικρῶν Ἀντιλλῶν. Μεγαλυτέρα ἐξ αὐτῶν εἶναι ἡ Κούβα (ἔκτ. 114.524 τ.χλμ.—κάτ. 7.203.000).

Ἡ νῆσος εἶναι ὄρεινή πρὸς τὰ ΝΑ. (ὕψηλότερα κορυφή Τουρκίνο 2.770 μ.) καί δασώδης. Τὸ κλίμα εἶναι ὑποτροπικὸν καί αἱ βροχαὶ ἄφθονοι. Κατὰ τὸ θέρος ὁμως ὑποφέρει ἀπὸ τοὺς τρομεροὺς κυκλῶνας «οὐραγκάν».

Προϊόντα : ἄφθονον σακχαροκάλαμον καί ἐξαιρετικὸς καπνὸς διὰ ποῦρα, ὄρυζα, σιζάλ, καφές, κακάον, βανάναι. Ἐξάγει ξυλείαν καί διαθέτει ἀρκετὸν ὀρυκτὸν πλοῦτον (νικέλιον, μαγγάνιον, χαλκόν, σίδηρον κ λπ.).

Τὸ ὄδικόν δίκτυον ἔχει μῆκος 15.000 χλμ., τὸ σιδηροδρομικὸν 6.500 χλμ., ἔχει ἀτμοπλοϊκὴν συγκοινωνίαν καί μεγάλην ἀεροπορικὴν τοιαύτην.

Ἡ Κούβα εἶναι νῆσος, τὴν ὁποίαν ἀνεκάλυψεν ὁ Κολόμβος καί τὴν ἐξέλαβεν ὡς τὴν πλουσίαν χώραν τῶν Ἰνδιῶν (1492). Οἱ σημερινοὶ κάτοικοι εἶναι λευκοὶ (75 %), νέγροι καί μιγάδες, Ρωμαιοκαθολικοὶ (80 %), μὲ ὑψηλὸν μορφωτικὸν ἐπίπεδον (ἀναλφάβητοι 22 %). Ὅμιλοῦν τὴν ἰσπανικὴν γλῶσσαν.

Ἡ Κούβα εἶναι ἀνεξάρτητον κράτος ἀπὸ τὸ 1899. Ἀπὸ τὸ 1959 δι' ἐπαναστάσεως κατέστη Λαϊκὴ Δημοκρατία. Πρωτεύουσα εἶναι ἡ Ἀβάνα (975.000 κ.) μὲ θαυμάσια τουριστικὰ ξενοδοχεῖα. Πόλεις : Καμαγκέυ (260.000 κ.), Σαντιάγκο (225.000 κ.), Σάντα Κλάρα, κ.ἄ.

## 10. ΑἪΤΗ

Ἡ Δημοκρατία τῆς Αἰτῆς κατέχει τὸ δυτικὸν τμήμα τῆς ὁμωνύμου νήσου (ἔκτ. 27.750 τ.χλμ.—κάτ. 4.448.000). Τὸ ἔδαφος εἶναι ὄρεινόν καί δασώδες, πλούσιον εἰς φυσικὰς καλλονὰς καί γόνιμον. Τὸ κλίμα εἶναι τροπικόν, ἥπιον, μὲ ἀφθόνους βροχάς. Παράγει καφέν, σακχαροκάλαμον, καπνόν, βάμβακα κ.ἄ. Ἀπὸ τὰ δάση λαμβάνεται πολὺτιμος ξυλεία (μαόνι). Διαθέτει ὄδικόν δίκτυον 3.500 χλμ. καί σιδηροδρομικὸν 300 χλμ. Ἐπίσης ἀτμοπλοϊκὴν καί ἀεροπορικὴν συγκοινωνίαν.

Οἱ κάτοικοι εἶναι μιγάδες καί νέγροι (90 %) καί λευκοί. Κατὰ τὸ

θρήσκευμα είναι Ρωμαιοκαθολικοί, με χαμηλόν μορφωτικόν επίπεδον (ἀναλφάβητοι 85 %). Ὅμιλοῦν τὴν γαλλικὴν.

Ἡ Ἀϊτή ἀποτελεῖ ἀνεξάρτητον Δημοκρατίαν ἀπὸ τὸ 1904 καὶ ἔχει πρωτεύουσαν τὸ Πόρτ - ὦ - Πρένς (250.000 κ.) μεῖ ἐξαίρετον λιμένα.

## 11. ΔΟΜΙΝΙΚΑΝΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Καταλαμβάνει τὸ ἀνατολικὸν καὶ μεγαλύτερον τμήμα τῆς νήσου Ἀϊτῆς (ἔκτ. 48.442 τ.χλμ.—κάτ. 3.334.000). Τὸ ἔδαφος εἶναι ὀλιγώτερον ὄρεινόν τοῦ κράτους τῆς Ἀϊτῆς καὶ τὸ κλίμα ὅμοιον. Ἐπίσης καὶ τὰ παραγόμενα προϊόντα εἶναι τὰ αὐτά. Ἐχει ὁδικὸν δίκτυον 10.000 χλμ. καὶ σιδηροδρομικὸν 270 χλμ., καλὴν ἀεροπορικὴν συγκοινωνίαν καὶ μικρὸν ἐμπορικὸν στόλον.

Οἱ κάτοικοι εἶναι μιγάδες (70 %), λευκοὶ καὶ νέγροι, Ρωμαιοκαθολικοὶ (96 %), με χαμηλόν μορφωτικὸν επίπεδον (ἀναλφάβητοι 65 %). Ὅμιλοῦν τὴν ἰσπανικὴν γλῶσσαν.

Ἡ Δομινικανικὴ Δημοκρατία εἶναι ἐντελῶς ἀνεξάρτητος ἀπὸ τὸ 1960. Πρωτεύουσα εἶναι τὸ Τρουχίλλο ("Αγ. Δομίνικος) με 435.000 κ.

## 12. ΙΑΜΑ· Ι· ΚΗ (ΤΖΑΜΑ· Ι· ΚΑ)

Εἶναι ἡ τρίτη μεγάλη νήσος τῆς Καραϊβικῆς θαλάσσης. Ἐχει ἔκτασιν 11.424 τ.χλμ. καὶ πληθυσμὸν 1.687.000 κατοίκων.

Τὸ ἔδαφος εἶναι ὄρεινόν (ὕψηλότερα κορυφὴ 2.292 μ.) καὶ δασῶδες. Τὸ κλίμα εἶναι ὑποτροπικὸν με πολλὰς βροχὰς. Λέγεται «χώρα τῶν δασῶν καὶ τῶν ὑδάτων». Παράγει σάκχαριν, βανάνας, κασσάβαν, κακάον, καφέ κ.ἄ. Ὅρυκτὰ ἔχει τὸν βωξίτην (1η χώρα τοῦ κόσμου). Ὁ τουρισμὸς ἔχει μεγάλην ἀνάπτυξιν. Τὸ ὁδικὸν δίκτυον ἔχει μῆκος 12.500 χλμ., τὸ σιδηροδρομικὸν 370 χλμ. καὶ διαθέτει ἀεροπορικὴν συγκοινωνίαν.

Οἱ κάτοικοι εἶναι νέγροι (75 %) καὶ μιγάδες, Διαμαρτυρούμενοι (74 %), με καλὸν μορφωτικὸν επίπεδον (ἀναλφάβητοι 18 %) καὶ ὁμιλοῦν τὴν ἀγγλικὴν γλῶσσαν.

Ἡ Ἰαμαϊκὴ ἀνεκαλύφθη ὑπὸ τοῦ Κολόμβου (1494). Ἀπετέλει Ἀγγλικὴν ἀποικίαν μέχρι τοῦ 1962, ὅποτε ἀπετέλεσεν ἀνεξάρτητον Δημοκρατίαν με πρωτεύουσαν τὸ Κίνσγκτον (160.000 κ.).

### 13. ΝΗΣΟΙ ΤΡΙΝΙΝΤΑΝΤ ΚΑΙ ΤΟΜΠΑΓΚΟ

Εύρισκονται εις τὸ τέλος τῶν Μικρῶν Ἀντιλλῶν, πλησίον τῆς Ν. Ἀμερικῆς. Ἔχουν ἕκτασιν 5.128 τ.χλμ. καὶ 894.000 κατ. Τὸ ἔδαφος τῶν εἶναι ὄρεινόν καὶ καλύπτεται ἀπὸ δάση. Τὸ κλίμα εἶναι ὑποτροπικόν, ἥπιον. Εἶναι χώρα πλουσία. Ἡ οἰκονομία τῆς στηρίζεται εἰς τὴν γεωργίαν (σακχαροκάλαμον, κακάον, ὀπῶραι), τὴν διύλισιν πετρελαίου καὶ ἐξαγωγὴν φυσικῆς ἀσφάλτου, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν τουρισμόν.

Οἱ κάτοικοι εἶναι λευκοί, μιγάδες καὶ νέγροι, Καθολικοὶ ἢ Διαμαρτυρόμενοι, ἀρκετὰ μορφωμένοι (ἀναλφαβητισμὸς 25 %) καὶ ὀμιλοῦν τὴν ἀγγλικὴν γλῶσσαν. Μέχρι τοῦ 1962 ἀπετέλουν ἀγγλικὴν ἀποικίαν καὶ ἔκτοτε ἀνεξάρτητον Δημοκρατίαν μὲ πρωτεύουσαν τὸ Πόρτ - ὄφ - Σπαίν (100.000 κ.).

### 14. ΑΓΓΛΙΚΑΙ ΑΠΟΙΚΙΑΙ

Ἀποτελοῦνται :

1) Ἀπὸ τὰς νήσους Μ π α χ ά μ α ς (ἕκτ. 11.406 τ.χ.—κάτ. 136.000). Εἶναι σύμπλεγμα χιλιάδων νήσων, μικρῶν καὶ μεγάλων, αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦν ἀρχιπέλαγος τῆς Καραϊβικῆς. Αἱ νῆσοι αὗται εἶναι κοραλλιογενεῖς, δασώδεις, μὲ κλίμα ὑποτροπικόν, ἀφθόνους βροχᾶς.

Ἐπιφέρει ἀπὸ τὸν κυκλῶνα «οὔραγκάν». Προϊόντα : καφές, βάμβαξ, κακάον, σακχαροκάλαμον, βανάναι. Ἀπὸ τὰ δάση λαμβάνεται ξυλεία καὶ εἰς τὴν θάλασσαν ἀλιεύονται σπόγγοι.

Οἱ πρῶτοι ἰθαγενεῖς, οἱ Καραϊβαί, (ἐκ τῶν ὁποίων ὠνομάσθη καὶ ἡ θάλασσα Καραϊβική), ἐξωλοθρεύθησαν ὑπὸ τῶν Ἰσπανῶν κατακτητῶν. Οἱ σημερινοὶ κάτοικοι εἶναι Ἀφρικανοὶ νέγροι (90%), Ρωμαιοκαθολικοὶ ἢ Διαμαρτυρόμενοι, μὲ καλὸν μορφωτικὸν ἐπίπεδον (ἀναλφάβητοι 20 %). Εἰς μίαν ἐξ αὐτῶν

Φυτεία βανανῶν εἰς Ἰαμαϊκὴν



ἀπεβιβάσθη ὁ Κολόμβος. Ὅμιλοῦν τὴν ἀγγλικὴν γλῶσσαν καὶ αἱ νῆσοι τῶν ἀποτελοῦν θαυμάσια θέρετρα. Πρωτεύουσα εἶναι ἡ Νασσάου (50.000 κ.).

β) Αἱ Παρθένοι Νῆσοι, ἦτοι πολλοὶ νῆσοι τῶν Μικρῶν Ἀντιλλῶν.

## 15. ΑΠΟΙΚΙΑΙ ΤΩΝ Η.Π.Α.

Εἶναι ἡ νῆσος Πόρτο-Ρίκο (ἔκτ. 8.866 τ.χλμ.—κάτ. 2.626.000) μεῖ ἐδαφος ὄρεινόν καὶ δασῶδες, κλίμα τροπικόν με πολλὰς βροχὰς καὶ προϊόντα γεωργικά, με ἀξιόλογον τουρισμόν.

Οἱ κάτοικοι εἶναι νέγροι καὶ μιγάδες καὶ ἀποτελοῦν ἡμιαυτόνομον κτῆσιν τῶν Η.Π.Α. με πρωτεύουσαν τὸ Σάν Χουάν (225.000).

## 16. ΓΑΛΛΙΚΑΙ ΚΤΗΣΕΙΣ

Εἶναι αἱ νῆσοι Γουαδελούπη καὶ Μαρτινίκα (ἔκτ. 5.128 τ.χ. καὶ πληθ. 720.000 κάτ.). Τὸ ἐδαφὸς τῶν εἶναι ὄρεινόν, δασῶδες καὶ ἡφαιστειῶδες. Τὸ κλίμα τροπικόν. Προϊόντα: κακάον, καφές, βάμβαξ, σακχαροκάλαμον, βανίλλη κ.ἄ. Ἔχουν μεγάλην τουριστικὴν ἀνάπτυξιν.

Οἱ κάτοικοι εἶναι λευκοί, μιγάδες καὶ νέγροι, Καθολικοί, μορφωτικῶς ἀνεπτυγμένοι (ἀναλφαβητισμὸς 25 %) καὶ ὁμιλοῦν τὴν γαλλικὴν γλῶσσαν. Πρωτεύουσα τῆς Μαρτινίκας εἶναι τὸ Φόρτ ντέ Φράνς (θαυμάσιος λιμὴν) καὶ τῆς Γουαδελούπης ἡ Μπὰς Τέρ.

**Ἑρωτήσεις - Ἐργασίαι.** Ποία εἶναι τὰ μεγαλύτερα ἡφαιστεία τῆς Κεντρικῆς Ἀμερικῆς; Ποῖον μέγαν ἀθλητικὸν γεγονός ἐλαβε χώραν εἰς τὴν Πόλιν τοῦ Μεξικῶ ἑσχάτως;

Ποῖαι χώραι τῆς Κεντρικῆς Ἀμερικῆς κατασκευάζουν ποῦρα;

Περιγράψατε τὴν πορείαν ἑνὸς πλοίου ἀπὸ τὴν εἰσοδὸν του εἰς τὴν διώρυγα τοῦ Παναμᾶ, μέχρι τῆς ἐξόδου του εἰς τὸν ἀντίθετον ὠκεανόν.

Γνωρίζετε ὅτι: τὴν διάνοισιν τῆς διώρυγος τοῦ Παναμᾶ ἀνέλαβε Γαλλικὴ ἐταιρεία με ἐπὶ κεφαλῆς τὸν μηχανικὸν Λεσσέψ τὸ 1881; Ὅτι ἡ ἐταιρεία ἐγκατέλειπε τὸ ἔργον τὸ 1887 λόγω πτωχεύσεως (τεράστια δαπάναι, θάνατοι ἐργατῶν ἐκ νοσηρότητος τῆς περιοχῆς) καὶ ὁ Λεσσέψ κατεδικάσθη εἰς φυλάκισιν; Ὅτι τὸ ἔργον τὸ ἀνέλαβον κατόπιν αἱ Η.Π.Α. καὶ τὸ 1914 ἐπέρασε τὸ πρῶτον πλοῖον ἀπὸ τὴν διώρυγα;

Ποῖα μέρη τῆς Κεντρικῆς Ἀμερικῆς θὰ ἠθέλατε νὰ ἐπισκεφθῆτε ὡς τουρίσται καὶ πῶς θὰ ἠμπορούσατε νὰ μεταβῆτε εἰς αὐτά;

### III. ΝΟΤΙΟΣ ΑΜΕΡΙΚΗ

#### 1. ΒΕΝΕΖΟΥΕΛΑ

Καταλαμβάνει τὸ βόρειον τμήμα τῆς Ν. Ἀμερικῆς, μεταξύ Γουϊάνης, Βραζιλίας καὶ Κολομβίας. Πρὸς Β. βρέχεται ἀπὸ τὴν θάλασσαν τῶν Ἀντιλλῶν. Ἔχει ἕκτασιν 912.050 τ.χλμ. καὶ πληθυσμὸν 8.144.000 κατ.

Τὸ βόρειον τμήμα καλύπτεται ἀπὸ προεκτάσεις τῶν Ἄνδεων (Κορδιλιέρα ντὲ Μερίντα 5.493 μ.). Πρὸς Ν. καὶ ΝΑ. δημιουργοῦνται ὑπίπεδα. Μεταξὺ αὐτῶν καὶ πρὸς Α. τὸ ἔδαφος εἶναι πεδινὸν μὲ χλοερὰς ἑκτάσεις, τὰς «λιάνος». Τὴν χώραν διαρρέει ὁ ποταμὸς Ὀρινόκος μὲ μέγα βάθος, πολλὰς πλημμύρας καὶ τεράστιον δέλτα. Πρὸς Β. σχηματίζεται ἡ λιμνοθάλασσα Μαρακαίμπο.

Τὸ κλίμα εἶναι τροπικόν, θερμὸν καὶ ὑγρὸν. Τὰ χαμηλὰ μέρη ὑποφέρουν ἀπὸ τὴν καταθλιπτικὴν, ἀνθυγιεινὴν καὶ διαρκῆ θερμότητα. Τὰ παρθένα δάση καλύπτουν τὸ 50 % τῆς χώρας.

Εἶναι πλουσία χώρα. Προϊόντα: κακάον, καφέ, ἀραβόσιτος, κασσάβα, βάμβαξ, σήσαμος, ὄσπρια. Κτηνοτροφικὰ (ζῶα, κρέατα, ἔρια), δασικὰ (ξυλεία), ἀλιεῖα, ὄρυκτὰ (χάλυψ, πετρέλαιον -3η χώρα-σιδηρομεταλλεύματα, ἀδάμαντες, χρυσός, γαιάνθρακες).

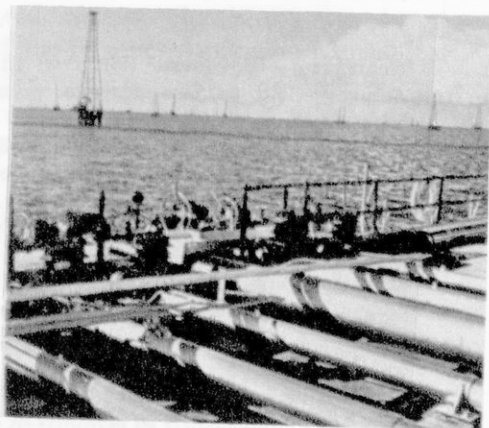
Τὰ δάση, ἐκτὸς τῆς ξυλείας, προσφέρουν σημαντικὴν ποσότητα καουτσούκ, βανίλλης, κινίνης καὶ ἄλλων φαρμακευτικῶν προϊόντων.

Μεγάλῃ πλουτοπαραγωγικῇ πηγῇ τῆς χώρας ὅμως εἶναι τὸ πετρέλαιον, τοῦ ὁποίου ἤδη γίνονται ἐντατικὴ ἐκμετάλλευσις, παρὰ τὸν τροπικὸν καύσωνα.

Ἡ συγκοινωνία εἶναι πυκνὴ. Ὁδικὸν δίκτυον 55.000 χλμ., σιδηροδρομικὸν 400 χλμ., καλὴ ἀτμοπλοία καὶ καλυτέρα ἀεροπορικὴ συγκοινωνία.

Οἱ κάτοικοι εἶναι μιγάδες (65 %), λευκοί, νέγροι καὶ Ἰνδιάνοι,

Πετρέλαια εἰς Μαρακαίμπο





Ρωμαιοκαθολικοί (93 %), με αρκετά ανεπτυγμένον τὸ μορφωτικὸν ἐπίπεδον (ἀναλφάβητοι 34 %). Ὁμιλοῦν τὴν Ἰσπανικὴν.

Εἶναι ἀνεξάρτητον ὁμόσπονδον δημοκρατικὸν κράτος ἀπὸ τὸ 1830 με πρωτεύουσαν τὸ Καράκας (1.350.000 κ.), πόλις ὠραία, με μεγάλας πλατείας, πολλὰ πάρκα. Εὐρίσκεται εἰς ὕψος 1.000 μ. καὶ ἔχει γλυκεῖαν θερμοκρασίαν καὶ διαρκῆ ἄνοιξι.

Πόλεις : Μαρακάμπο (470.000 κ.) με διυλιστήρια πετρελαίου καὶ πολλὰς ὠραίας οἰκοδομάς. Μαρκισιμέντο (210.000 κ.), Βαλένθια, Σάν Κριστομπάλ κ.ἄ.

## 2. ΚΟΛΟΜΒΙΑ

Εὐρίσκεται μεταξὺ Παναμαῶ, Βενεζουέλας, Βραζιλίας, Ἴσημερινοῦ καὶ Περού. Ἔκτασις : 1.138.338 τ. χλμ.—κάτ. 15.098.000).

Ἡ δυτικὴ περιοχὴ εἶναι κατ' ἐξοχὴν ὄρεινὴ, διότι καλύπτεται ἀπὸ τὸ βόρειον τμήμα τῶν Ἄνδεων, αἱ ὁποῖαι σχηματίζουν ἐκεῖ τρεῖς κορδιλλέρας (σειράς). Ἡ κεντρικὴ ἐξ αὐτῶν ἔχει ὕψηλὰ καὶ αἰωνίως χιονοσκεπῆ ἠψαιστέια : Τολίμα (5.620 μ.). Ὑψηλότερα κορυφὴ ἡ Σιέρρα Μάρτα (5.775) πρὸς Β. παρὰ τὴν θάλασσαν. Τὸ Α. μέρος εἶναι πεδινὸν με παρθένα δάση καὶ ἀνοικτὰς τροπικὰς πεδιάδας, τὰς «λιάνος». Κυριώτερος ποταμὸς τῆς χώρας εἶναι ὁ Ρίο Μαγνιτάλενα. Ἀπὸ τὰ ὄρη τῆς πηγάζουν οἱ Ὀρινόκος καὶ πολλοὶ παραπόταμοι τοῦ Ἀμαζονίου.

Κλίμα : ὑποτροπικόν, ἥπιον.

Ἡ Κολομβία εἶναι χώρα γεωργικὴ (καφές, σακχαροκάλαμον, ὄρυζα, βάμβαξ, καπνός, κακάον, βανάναι καὶ σιτηρὰ), κτηνοτροφικὴ καὶ διαθέτει ἀρκετὰ ὄρυκτὰ (χρυσόν, πετρέλαιον, γαιάνθρακας, σιδηρομεταλλεύματα, ἄργυρον). Εἶναι 1η χώρα εἰς σμαράγδους.

Τὸ ὁδικὸν δίκτυον ἔχει μῆκος 40.000 χλμ. καὶ τὸ σιδηροδρομικὸν 3.800 χλμ. ἔχει ἀκόμη ἀτμοπλοικὸν δίκτυον καὶ ἀεροπορικόν.

Οἱ κάτοικοι εἶναι μιγάδες (68 %), λευκοὶ, νέγροι καὶ Ἰνδιάνοι, Ρωμαιοκαθολικοὶ (97 %), με χαμηλὸν μᾶλλον μορφωτικὸν ἐπίπεδον (ἀναλφάβητοι 65 %). Ὁμιλοῦν τὴν Ἰσπανικὴν.

Ἡ Κολομβία ἀπὸ τὸ 1819 ἀποτελεῖ ἀνεξάρτητον Δημοκρατίαν με πρωτεύουσαν τὴν Μπογοτὰ (1.500.000 κ.) εἰς ὕψος 2.653 μ. Πόλεις : Μεττελιν (735.000), Κάλι (720.000), Μπαρρανκίλια (500.000), Περέιρα κ.ἄ.

### 3. Ι Σ Η Μ Ε Ρ Ι Ν Ο Σ

Εύρσκεται μεταξὺ Κολομβίας, Περού καὶ Ειρηνικοῦ ὠκεανοῦ. Ἔχει ἕκτασιν 270.670 τ.χλμ. καὶ πληθ. 4.726.000 κατ.

Τὸ κέντρον τῆς χώρας καταλαμβάνουν αἱ Ἴνδεις μὲ τὰ γνωστὰ ἠφαίστεια Κοτοπάξι (5940 μ.) μὲ τὴν κωνικὴν μορφήν, τὰς χιόνας καὶ τὰς πολλὰς ἐκρήξεις καὶ τὸ Χιμπορόζο (6310 μ.), ἐπιβλητικὸν μὲ τὸν πελώριον ὄγκον του. Πεδιάδες σχηματίζονται πρὸς Α. καὶ Δ. τῶν ὁρέων. Τὸ 74% τῆς χώρας καλύπτεται ἀπὸ δάση.

Τὸ κλίμα ποικίλλει, ἀναλόγως τοῦ ὕψους, ἀπὸ τοῦ τροπικοῦ μέχρι τοῦ εὐκράτου καὶ τοῦ ψυχροῦ. Βροχαὶ πίπτουν ἄφθονοι.

Εἰς τὰς θερμὰς δασώδεις γαίας καλλιεργοῦνται τὸ κακαόδενδρον, ἡ βανανέα, ἡ ὄρυζα, τὸ σακχαροκάλαμον, ὁ ἀνανᾶς κ.ἄ. Ἄλλοι εὐδοκιμοῦν ὁ καφές, ὁ βάμβαξ, ὁ καπνός, ἡ βανίλλα κ.ἄ. Ἀπὸ τὰ δάση συλλέγονται ἡ κίνα, τὸ καουτσούκ, ἡ κανέλλα, τὰ βαφικὰ ξύλα κ.ἄ. Ἡ ἀλιεία εἶναι ὑποβοηθητικὴ. Ὅρυχεῖα ὑπάρχουν χρυσοῦ, λευκοχρύσου, ἀργύρου, θείου. Ἐξάγεται ἐπίσης καὶ πετρέλαιον. Ὅδικὸν δίκτυον διαθέτει 9.000 χλμ. καὶ σιδηροδρομικὸν 1200 χλμ. Ἔχει ἐπίσης ἀτμοπλοϊκὸν καὶ ἀεροπορικὸν δίκτυον.

Οἱ κάτοικοι εἶναι μιγάδες (40%), Ἰνδιάνοι (40%), νέγροι καὶ λευκοί. Θρήσκευμα: Ρωμαιοκαθολικὸν (94%), γλώσσα ἡ Ἰσπανικὴ, μορφωτικὸν ἐπίπεδον ἱκανοποιητικὸν (ἀναλφάβητοι 33%).

Ὁ Ἴσημερινὸς ἡ Ἐκουαντόρ ἀποτελεῖ ἀνεξάρτητον Δημοκρατίαν ἀπὸ τὸ 1822. Πρωτεύουσαν ἔχει τὸ Κουίτο (355.000 κ.) εἰς ὕψος 2850 μ. Πόλεις: Γκουαγκιλ (510.000 κ.), Κουένκα, Ἀμπάτο κ.ἄ.

### 4. Π Ε Ρ Ο Υ

Εύρσκεται μεταξὺ Ἴσημερινοῦ, Κολομβίας, Βραζιλίας, Βολιβίας καὶ Χιλῆς, βρέχεται δὲ πρὸς Δ. ἀπὸ τὸν Ειρηνικὸν ὠκεανόν.

Ἔκτασις 1.285.215 τ. χλμ.— πληθυσμὸς 10.429.000 κατ.

Τὸ κέντρον καταλαμβάνουν αἱ Περουβιαναὶ Ἴνδεις μὲ ὑψίστην κορυφήν τὸ Οὐαλκάν (6721 μ.). Τὸ ΒΑ. τμήμα εἶναι πεδινόν. Τὸ παράκτιον τμήμα περιλαμβάνει πεδινὴν καὶ λοφώδη λωρίδα. Εἰς τὰ σύνορα μὲ τὴν Βολιβίαν εὐρσκεται ἡ λίμνη Τιτικάτα (8.300 τ. χλμ.), ἡ ὑψηλοτέρα λίμνη τῆς γῆς (3812 μ.ῦ.).

Τὸ κλίμα εἶναι ὑποτροπικόν, ἥπιον.

Τὸ Περού εἶναι χώρα γεωργική (σακχαροκάλαμον, βάμβαξ δρυζα, καφές, γεώμηλα, σιτηρά). Εἰς τοὺς λειμῶνας του ἐκτρέφονται τὰ χαρακτηριστικὰ ζῶα τῆς χώρας, λάμα καὶ ἀλπακά (προβατοκάμηλοι). Τὰ ὄρυκτὰ ἀφθονοῦν (χρυσός, χαλκός, ψευδάργυρος, μόλυβδος, σίδηρος κ.ἄ.). Εἰς τὸν ἄργυρον ἔρχεται 2α χώρα εἰς τὸν κόσμον. Ἐπίσης πετρέλαιον ὑπάρχει ἀρκετόν.

Τὸ ὄδικόν δίκτυον ἔχει μῆκος 50.000 χλμ. καὶ τὸ σιδηροδρομικόν 3.000 χλμ. Ἐχει ἀτμοπλοϊκόν δίκτυον καὶ καλὸν ἀεροπορικόν.

Οἱ κάτοικοι εἶναι Ἰνδιάνοι (49%), μιγάδες (38%), νέγροι καὶ λευκοί. Ἀκολουθοῦν τὸ Ρωμαιοκαθολικόν θρησκεύμα (95%), ὀμιλοῦν τὴν Ἰσπανικὴν καὶ ἔχουν ἱκανοποιητικόν μορφωτικόν ἐπίπεδον (ἀναλφάβητοι 35%).

Τὸ Περού εἶναι ἀνεξάρτητος Δημοκρατία ἀπὸ τὸ 1824. Πρωτεύουσά ἐχει τὴν Λίμα (1.280.000 κ.). Πόλεις: Καλλάο (160.000 κ.), Ἀρεκίπα, Τρουχίλλο, Κοῦζκο κ.ἄ.

## 5. Β Ο Λ Ι Β Ι Α

Εὐρίσκεται μεταξὺ Περού, Βραζιλίας, Παραγουάης, Ἀργεντινῆς καὶ Χιλῆς. Ἐκτασίς: 1.098.581 τ.χλμ. — Κάτ. 3.596.000.

Ἡ Βολιβία ἀποτελεῖται ἀπὸ ὄρεινὴν περιοχὴν πρὸς Δ. καὶ πεδινὴν «πάμπας» πρὸς Α. Ἡ ὄρεινὴ περιοχὴ ἀποτελεῖται ἀπὸ πανυψηλοῦς κορυφὰς τῶν Ἄνδεων (Ἰλαμποῦ 6550, Ἰλλιμάνι 6457, Σαζάμα 6520, Ὦκανκουίλκα 6872 κ.ἄ.). Ἐκεῖ εὐρίσκεται καὶ ἡ λίμνη Τιτικάκα (κοινὴ μετὰ τοῦ Περού), εἰς μίαν νησίδα τῆς ὁποίας σώζονται ἑρείπια ἀπὸ τὸν πολιτισμὸν τῶν Ἰνκας.

Τὸ κλίμα εἰς τὴν ἀνατολικὴν πεδιάδα εἶναι τροπικόν μὲ μεγάλην ξηρασίαν. Εἰς τὰς Ἄνδεις αἱ χιόνες εἶναι αἰώνιοι.



Μικροὶ Ἰνδιάνοι εἰς Περού



Χιλιανός χορός

Ἡ Βολιβία, παρ' ὄλον τὸν πλοῦ-  
τόν της, εἶναι μία πτωχὴ χώρα.  
Δι' αὐτὸ τὴν ὀνομάζουν « ζητιά-  
νον, ὁ ὅποιος κάθεται εἰς χρυσόν  
θρόνον ». Προϊόντα της εἶναι τὰ  
γεωργικὰ (κακάο, σακχαροκά-  
λαμον, βάμβαξ, καφές), κτηνο-  
τροφικὰ (ἐκτρέφει αἰγοπρόβατα,  
λάμας, ἀλπακά, χοίρους), δασικὰ  
(ἄφθονον καουτσούκ ἀπὸ τὰ δά-  
ση, κιγχόνην, μπαμπού), ὄρυ-  
κτά: κασσίτερος καὶ ἀντιμόνιον  
(3η χώρα), βολφράμιον, ἄργυ-  
ρος, χρυσός, μόλυβδος, ψευδάργυ-  
ρος, χαλκός, πετρέλαιον.

Τὸ ὄδικόν δίκτυον ἔχει μῆκος 27.000 χλμ. καὶ τὸ σιδηροδρομι-  
κόν 3.000 χλμ. Ἔχει καὶ ἀεροπορικὰς γραμμάς.

Οἱ κάτοικοι εἶναι μιγάδες καὶ Ἰνδιάνοι, Ρωμαιοκαθολικοὶ (94%),  
μὲ χαμηλὸν μορφωτικὸν ἐπίπεδον (ἀναλφάβητοι 63%). Ὅμιλοῦν  
τὴν ἰσπανικὴν γλῶσσαν.

Ἡ Βολιβία ἀποτελεῖ ἀνεξάρτητον Δημοκρατίαν ἀπὸ τὸ 1825.  
Πρωτεύουσάν ἔχει τὴν Λά Πάζ (335.000 κ.) καὶ τὴν Σουκρε (50.  
000 κ.). Ἡ πρώτη εἶναι ἡ πραγματικὴ πρωτεύουσα, ἡ ἄλλη ἡ συν-  
ταγματικὴ. Πόλεις: Κοχαπάμπα, Οὐρούρου, Σάντα Κρουζ κ.ἄ.

## 6. ΧΙΛΗ

Εὐρίσκεται μεταξὺ Βολιβίας, Περού καὶ Ἀργεντινῆς, βρέχεται  
δὲ ἀπὸ τὸν Εἰρηνικὸν ὠκεανὸν (πρὸς Δ.).

Ἔχει ἔκτασιν 741.767 τ. χλμ. καὶ 8.222.000 κατ.

Εἶναι μία ὀφιοειδῆς λαοὺς ἐπὶ τῶν ἀκτῶν τοῦ Εἰρηνικοῦ, ἡ ὁποία  
ἐκτείνεται ἀπὸ τὸ Περού μέχρι τοῦ νοτιωτάτου ἄκρου τῆς Νοτίου  
Ἀμερικῆς. Τὸ βόρειον τμήμα ἀποτελεῖται ἀπὸ ἐρήμους πεδιάδας  
καὶ ἄγωνα ὄρη. Τὸ κέντρον καταλαμβάνουν αἱ Ἄνδεις μὲ ὑψηλότε-  
ραν κορυφὴν τὴν Ἀκονγκάουα (7.035 μ.). Τὸ νότιον τμήμα πα-  
ρουσιάζει πλούσιον διαμελισμὸν μὲ σύμπλεγμα νήσων, φιόρδς καὶ

ἀποτόμους βραχώδεις κρημνούς. Τὰ ἠφαιστεία ἐπὶ τῶν ὀρέων εἶναι ἄφθονα καὶ αἱ θερμομεταλλικαὶ πηγαὶ πολυάριθμοι.

Τὸ κλίμα, λόγῳ τοῦ μήκους τῆς χώρας, εἶναι ποικίλον. Εἰς τὸ βόρειον τμήμα ἐπικρατεῖ κλίμα ἐρήμου μὲ ἀνομβρίαν. Εἰς τὸ κέντρον εἶναι ὑποτροπικὴ ζώνη μὲ ἀρκετὰς βροχάς. Πρὸς Ν. τὸ κλίμα εἶναι ψυχρὸν μὲ πολλὰς βροχάς.

Ἡ γεωργία εἶναι ἀνεπτυγμένη εἰς τὴν κεντρικὴν παραλιακὴν πεδιάδα, ὅπου ὑπάρχουν καὶ τὰ κατάλληλα ἀρδευτικὰ ἔργα. Παράγονται σιτηρὰ, ὄρυζα, γεώμηλα κλπ. Εἰς τὸ αὐτὸ μέρος καὶ εἰς τὸ νότιον τμήμα εἶναι ἀνεπτυγμένη καὶ ἡ κτηνοτροφία. Ἡ ἀλιεῖα συμπληρῶνει τὰ κενά. Ὁ ὀρυκτὸς πλοῦτος εἶναι σημαντικὸς. Ἡ χώρα ἐξάγει « νίτρον τῆς Χιλῆς » (κατάλληλον διὰ λιπάσματα καὶ εἰς τὴν βιομηχανίαν πρὸς παρασκευὴν νιτρικοῦ ὀξέος), εἰς τὸ ὅποιον κατέχει τὴν 1ην θέσιν. Ἐπίσης ἐξάγει χαλκὸν (4η χώρα), σίδηρον, ἄργυρον, μαγγάνιον, μολυβδένιον κ.ἄ.

Τὸ ὁδικὸν δίκτυον ἔχει μῆκος 70.000 χλμ. καὶ τὸ σιδηροδρομι-

#### Σαντιάγο



κόν 9.000 χλμ. Ὑπάρχει ἀτμοπλοϊκὴ καὶ ἀεροπορικὴ συγκοινωνία. Οἱ κάτοικοι εἶναι μιγάδες (60%), λευκοὶ (35%) καὶ Ἰνδιάνοι. Εἶναι Ρωμαιοκαθολικοὶ (88%), μὲ καλὸν μορφωτικὸν ἐπίπεδον. (ἀναλφάβητοι 16%) καὶ ὀμιλοῦν τὴν ἰσπανικὴν γλῶσσαν.

Ἡ Χιλὴ εἶναι ἀνεξάρτητος Δημοκρατία ἀπὸ τὸ 1818. Πρωτεύουσαν ἔχει τὸ Σαντιάγο (2.270.000 κ.), μέγα βιομηχανικὸν καὶ ἐμπορικὸν κέντρον. Πόλεις: Βαλπαραΐζο (275.000 κ.), ἐπίνειον τῆς πρωτεύουσας καὶ κύριος λιμὴν τῆς χώρας. Κουσεπιόν, Ἀτοφαγκάστα κ.ἄ.

## 7. ΠΑΡΑΓΟΥΑΗ

Εὐρίσκεται μεταξὺ Ἀργεντινῆς, Βολιβίας καὶ Βραζιλίας. Ἐχει ἔκτασιν 406.752 τ.χλμ. καὶ πληθυσμὸν 1.903.000 κατοίκων.

Ὁ ποταμὸς Παραγουάης διαιρεῖ τὴν χώραν εἰς ἀνατολικὴν καὶ δυτικὴν. Τὸ ἀνατολικὸν τμήμα εἶναι λοφῶδες, δέχεται πολλὰς βροχὰς καὶ ἔχει γονίμους πεδιάδας. Τὸ δυτικὸν τμήμα εἶναι μία χλοερὰ καὶ ἄδενδρος πεδιάς, ἣ ὅποια ὀνομάζεται « μέγα Χάκο ». Ἀρκετὸν τμήμα τῆς καλύπτεται ἀπὸ δάση καὶ ἔλη.

Ἡ οἰκονομία τῆς χώρας στηρίζεται εἰς τὴν γεωργίαν, τὴν ὁποῖαν βοηθεῖ τὸ κλίμα (ὑποτροπικὸν καὶ ἥπιον) καὶ ἡ γονιμότης τοῦ ἐδάφους. Παράγονται ἀραβόσιτος, μανιόκα, καπνός, ὄρυζα, βάμβαξ, σακχαροκάλαμον κ.ἄ. Κύριον προϊόν εἶναι τὸ τέιον Ματέ. Ἀπὸ τὰ δάση λαμβάνονται ἐκλεκτὴ ξυλεία καὶ διάφοροι ὕλοι (βαφικαί, κλωστικαί, φαρμακευτικαί). Ἡ κτηνοτροφία εἶναι ἀνεπτυγμένη καὶ αἱ ἀγέλαι τῶν βοῶν ζοῦν ἐλεύθεροι εἰς τὰς «πάμπας». Ὁ ὄρυκτός πλοῦτος εἶναι σημαντικὸς (σίδηρος, μαγνήσιον, χαλκός), ἀλλὰ μένει ἀνεκμετάλλετος ἐλλείψει ἐργατικῶν χειρῶν καὶ μέσων.

Συγκοινωνία: ὀδική (14.000 χλμ.), σιδηροδρομική (550 χλμ.), ποταμόπλοια, ἀεροπορία.

Οἱ κάτοικοι εἶναι Ἰνδιάνοι καὶ μιγάδες, Ρωμαιοκαθολικοὶ (92%) μὲ σχετικῶς καλὸν μορφωτικὸν ἐπίπεδον (ἀναλφάβητοι 32%) καὶ ὀμιλοῦν τὴν ἰσπανικὴν γλῶσσαν.

Ἡ Παραγουάη εἶναι ἀνεξάρτητος Δημοκρατία ἀπὸ τὸ 1811. Πρωτεύουσαν ἔχει τὴν Ἀσουνσιόν (300.000 κ.), κτισμένην μέσα εἰς πορτοκαλεῶνας καὶ ἀνθοκήπους. Πόλεις: Κουσεπιόν κ.ἄ.

## 8. ΟΥΡΟΥΓΟΥΑΝ

Εύρσκεται μεταξύ Βραζιλίας, 'Αργεντινής και βρέχεται από τόν 'Ατλαντικόν ὠκεανόν. Ἔχει ἕκτασιν 186.926 τ.χλμ. καί 2.914.000 κατ. Εἶναι μία μονότονος καί ἄδενδρος στέππα, μέ λοφώδεις διακυμάνσεις (μέχρι ὕψους 600 μ.). Κυριώτερος ποταμός εἶναι ὁ Οὐρουγουάης. Τό κλίμα εἶναι εὐκρατον καί ὑγιεινόν.

Τό καλλιεργήσιμον ἔδαφος ἀρδεύεται καλῶς, τό κλίμα εἶναι εὐνοϊκόν καί ἡ γεωργία ἀναπτύσσεται. Καλλιεργοῦνται τὰ σιτηρά, ἡ ἄρρυζα, ἡ ἄμπελος, ἡ ἔλαια, τὰ ὀπωροφόρα. Ἡ κτηνοτροφία ἀποτελεῖ κυρίαν πηγὴν πλούτου (βοοειδῆ, ἵπποι, πρόβατα). Ἡ ἄλιεία καί τὰ δάση ἀποδίδουν ἀρκετά. Τό ἔδαφος περικλείει κοιτάσματα χρυσοῦ, ἀργύρου, μολύβδου κλπ.

Συγκοινωνία: ὀδική (40.000 χλμ.), σιδηροδρομική (3.200 χλμ.), ἀτμοπλοϊκή καί ἀεροπορική.

Οἱ κάτοικοι εἶναι λευκοί (85%) Ἰσπανικῆς καί Ἰταλικῆς καταγωγῆς, καί μιγάδες. Εἶναι Ρωμαιοκαθολικοί (83%), μέ πολὺ ἀνεπτυγμένον μορφωτικόν ἐπίπεδον (ἀναλφάβητοι 7%) καί ὀμιλοῦν τὴν Ἰσπανικὴν γλῶσσαν.

Ἡ Οὐρουγουάη ἀπὸ τὸ 1825 ἀποτελεῖ ἀνεξάρτητον Δημοκρατικόν κράτος. Πρωτεύουσα εἶναι τὸ Μοντεβιδεο (1.000.000 κ.), λιμένα μέ μεγαλοπρεπεῖς λιμενικὰς ἐγκαταστάσεις, λαμπρὰ κτίρια κλπ. Πόλεις: Σάλτο, Μερσεντές, Ριβέρα κ.ἄ.

## 9. ΑΡΓΕΝΤΙΝΗ

1. ΦΥΣΙΚΗ ΕΖΕΤΑΣΙΣ. Ἡ Ἄργεντινὴ καταλαμβάνει τὸ ΝΑ. μέρος τῆς Νοτίου Ἄμερικῆς. Συνορεύει πρὸς Β. μέ τὴν Βολιβίαν καί Παραγουάην, πρὸς Δ. μέ τὴν Χιλὴν καί πρὸς Α. μέ τὴν Βραζιλίαν καί Οὐρουγουάην. Πρὸς Α. βρέχεται ἀπὸ τὸν Ἄτλαντικόν.

Ἔκτασις: 2.778.412 τ.χλμ. — Πληθ. 21.762.000 κάτ.

Τό δυτικόν τμήμα τῆς χώρας καλύπτεται ἀπὸ τὰς Ἄνδεις, αἱ ὀποῖαι, ὡς τεῖχος, φράσσουν τὴν χώραν ἀπὸ τὴν Χιλὴν. Ὑψηλότερα κορυφὴ εἶναι ἡ Ἄκουγκάουα (7.035 μ.). Εἰς μίαν κορυφὴν τῶν ὀρέων αὐτῶν ἔχει στηθῆ ἄγαλμα τοῦ Χριστοῦ, ὁ ὀποῖος εὐλογεῖ τὴν εἰρήνην μεταξύ Ἄργεντινῆς - Χιλῆς.

Ἐκτείνεται ἀπὸ τῶν Ἄνδεων μέχρι τῆς παραλίας τοῦ Ἀτλαντικοῦ ἑκτείνεται τεραστία πεδιάς. Τὸ βόρειον τμήμα αὐτῆς, τὸ Γκράν Τσάκο, (δηλ. «μεγάλη ἔρημία»), καλύπτεται ἀπὸ παρθένα δάση, μίαν πραγματικὴν ζούγκλαν. Ἡ πεδιάς αὐτή, μὲ τοὺς ποταμοὺς (οἱ ὅποιοι πλημμυρίζουν κατὰ τὴν περίοδον τῶν βροχῶν), μὲ τὰς ἀλμυρὰς λίμνας, τὰς στέππας καὶ τὰς σαβάνας, εἶναι ἀπέραντος. Μέσα εἰς τὰ δάση κρύπτονται ἰαγουάροι καὶ θηρεύονται ἄφθονα κυνήγια.

Ὅσον προχωροῦμεν πρὸς Νότον, τὰ δένδρα ἀραιώνουν. Φθάνομεν εἰς μίαν ὁμοίομορφον καὶ μονότονον ἔκτασιν, τὴν Πάμππα. Εἶναι δεύτερον Τσάκο, εἰς πραγματικὸς «ὠκεανὸς πεδιάδων», ξηρῶν καὶ ἀδένδρων. Αὗται ὅμως εἶναι δροσερώτεροι. Ἐχουν ποταμοὺς, οἱ ὅποιοι δὲν φθάνουν ποτέ εἰς τὸν ὠκεανόν, διότι τοὺς καταπίνει ἡ Πάμππα.

Τὸ νότιον τμήμα εἶναι ἡ Παταγονία, ἡ πλέον τραχεῖα ἔρημος μὲ τοὺς παγωμένους ἀνέμους. Ὀρμητικοὶ ποταμοὶ διασχίζουν τὴν παγωμένην γῆν καὶ ὠραῖαι λίμναι προβάλλουν μέσα ἀπὸ γρανιτοσαρούς, τοὺς ὁποίους μαστιγώνει ὁ ἄνεμος.

Οἱ ποταμοὶ τῆς Ἀργεντινῆς εἶναι σχετικῶς μικροί. Μόνον εἰς τὸ βόρειον ἄκρον τῆς χώρας σχηματίζεται ὁ μέγας βραχίον τοῦ Ρίο ντὲ Λά Πλάτα (Ἀργυροῦ ποταμοῦ, ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομα Ἀργεντινῆ, ἀργυρᾶ χώρα). Οὗτος σχηματίζεται μὲ τὴν συνένωσιν τῶν ποταμῶν Παραναῖ - Παραγουάη. Μαζὶ δὲ μὲ τὸν Οὐρουγουάην ἀποτελοῦν θάλασσαν πλάτους 175 χλμ. καὶ μέγαν ποταμόκολπον.

Τὰ παράλια τῆς Ἀργεντινῆς ἔχουν σχετικῶς πλούσιον διαμελισμόν. Ἀπὸ τὸν ποταμόκολπον τοῦ Λά Πλάτα προχωροῦν καὶ καταλήγουν εἰς τὸ ἀκρωτήριο Χόρν, τὸ ὁποῖον ἀντικρύζει τὸν Νότιον Πόλον. Τοῦτο εὑρίσκεται εἰς τὴν νῆσον Γῆν τοῦ Πυρός, ἡ ὁποία χωρίζεται ἀπὸ τὴν ἡπειρον μὲ τὸν πορθμὸν τοῦ Μαγγελάνου.

Τὸ κλίμα εἶναι ποικίλον, λόγῳ τῆς μεγάλης ἐκτάσεως τῆς χώρας. Πρὸς Β. καὶ ΒΑ. εἶναι τροπικόν. Εἰς τὸ κέντρον εἶναι εὐκρατον, ὅπως καὶ εἰς τὰ παράλια τοῦ Ἀτλαντικοῦ, πλησίον τῶν μεγάλων ποταμῶν. Εἶναι ψυχρὸν πρὸς Ν. καὶ ψυχρότατον εἰς τὸ ἄκρον, τὸ ὁποῖον πλησιάζει πρὸς τὴν Ἀνταρκτικήν.

2. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΖΕΤΑΣΙΣ. Μέγας πλοῦτος διὰ τὴν χώραν εἶναι ἡ γεωργία καὶ ἡ κτηνοτροφία.



Παράγει τέιον « χέρμπα Ματέ » (1η χώρα), κριθήν και άραχί-  
δας (4η χώρα), σίτον, άραβόσιτον και έσπεριδοειδή ( 7η χώρα ),  
βρώμη, σικάλιν και βάμβακα, καπνόν, σακχαροκάλαμον, σταφυ-  
λάς ( διά παραγωγήν οίνων μεγάλων ποσοτήτων, άλλ' όχι καλής  
ποιότητας).

Είς τήν Πάμπαν καλλιεργείται ή εύμερία και δημιουργείται ό  
πλοϋτος τής 'Αργεντινής. Είναι ό τόπος τών δημητριακών και  
τής κτηνοτροφίας. 'Η Πάμπα μεταβάλλεται είς άπεράντους σιτο-  
φυτείας. Κατά έκατομύρια δέ έκτρέφονται εκεί τά βοοειδή, οι  
ίπποι, τά πρόβατα, αι αίγες, οι χοίροι.

'Ο δασικός πλοϋτος τής χώρας δέν είναι πλούσιος. Δάση δημι-  
ουργοϋνται δι' άναδασώσεων.

Τό ύπέδαφος τής 'Αργεντινής περικλείει οϋράνιον ( 7η χώρα ),  
πετρέλαιον, άργυρον, μόλυβδον.

Βιομηχανία κατ' έξοχήν έθνική τής 'Αργεντινής είναι ή κονσερ-  
βοποίησης τοϋ κρέατος. 'Ανεπτυγμένοι βιομηχανίαί είναι αι τής  
σακχαροποιίας, οινοποιίας, άλευροποιίας κλπ. αι όποιαί συνδέ-  
ονται με τās έγχωρίους πρώτας ύλας.

'Η συγκοινωνία είναι πυκνή. 'Η χώρα διαθέτει όδικόν δίκτυον  
160.000 χλμ., σιδηροδρομικόν 4.300 χλμ., άεροπορικόν, άτμοπλο-  
ϊαν και ποταμοπλοϊαν.

3. ΠΟΛΙΤΙΚΗ — ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΖΕΤΑΣΙΣ. Οί κάτοικοι τής 'Αρ-  
γεντινής είναι λευκοί ( 90% ), μεταξύ τών όποίων και πολλοί 'Ελ-  
ληνες και μιγάδες. Είναι Ρωμαιοκαθολικοί ( 89% ), όμιλοϋν τήν  
ίσπανικήν γλώσσαν και εύρίσκονται είς ύψηλόν πολιτιστικόν και  
μορφωτικόν επίπεδον ( αναλφάβητοι 8% ).

'Η 'Αργεντινή είναι ανεξάρτητος όμόσπονδος Δημοκρατία από  
τό 1816. Πρωτεύουσαν έχει τό Μπουένος Άνρες ( 3.750.000 κ. ),  
έν εκ τών κυριωτέρων έμπορικών κέντρων τοϋ κόσμου, με σπουδαι-  
ότατον λιμένα. Είναι κτισμένον επί τοϋ Λά Πλάτα με θαυμάσιον  
πολεοδομικόν σχέδιον, μεγάλας όδούς, ώραιότητας δενδροφύτους  
πλατείας, θαυμάσια πάρκα κλπ.

Κυριώτεροι πόλεις είναι : τό Ροζάριο ( 765.000 κ. ), ή Κόρντο-  
βα ( 600.000 κ. ), ή Λά Πλάτα ( 360.000 κ. ) κ.ά.

'Η 'Αργεντινή ύπήρξεν ίσπανική άποικία. Τό 1810 - 1818 οι

Ἀργεντινοὶ ἠγωνίσθησαν διὰ τὴν ἀνεξαρτησίαν, τὴν ὁποῖαν καὶ ἀπέκτησαν. Κατὰ τὸν Β' Παγκόσμιον πόλεμον παρέμειναν οὐδέτεροι καὶ ἐπώλουν τρόφιμα εἰς τοὺς ἐμπολέμους. Τοῦτο δὲ συνετέλεσεν εἰς τὴν εὐημερίαν των.

Ἕλληνες ἤρχισαν νὰ μεταναστεύουν εἰς τὴν Ἀργεντινὴν ἀπὸ τὸ 1816 καὶ ἠγωνίσθησαν κατὰ τῶν Ἰσπανῶν. Εἰς τὸν ἀγῶνα αὐτὸν διεκρίθησαν ἰδίως οἱ ναυτικοί. Ἐξ αὐτῶν ὁ Σταῦρος Γεωργίου τιμᾶται ὡς ἔθνικὸς ἥρωσ τῶν Ἀργεντινῶν. Σήμερον οἱ Ἕλληνες ἔχουν μεγάλην κοινότητα εἰς τὸ Μπουένος Ἄιρες.

## 10. ΒΡΑΖΙΛΙΑ

1. ΦΥΣΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ. Ἡ Βραζιλία κατέχει τὸ Κεντρικὸν καὶ Ἀνατολικὸν τμήμα τῆς Ν. Ἀμερικῆς. Ἡ ἔκτασις τῆς ἀνέρχεται εἰς 8.513.844 τ.χλμ. καὶ ὁ πληθυσμὸς τῆς εἰς 77.500.000 κατ.

Ἡ πρὸς Β. τοῦ Ἀμαζονίου περιοχή ἀποτελεῖται ἀπὸ ὑψίπεδον, τὸ ὁποῖον συνεχίζεται πρὸς τὴν Γουϊάναν. Τοῦτο ἀλλοῦ καλύπτεται ἀπὸ δάση καὶ ἀλλοῦ ἀποτελεῖται ἀπὸ λιθοσπάρτους ἐρήμους.

Ἡ πρὸς Ν. τοῦ Ἀμαζονίου περιοχή καλύπτεται ἀπὸ πυκνότατα δάση, τὰς « σέλβας ». Τὰ παρθένα δὲ αὐτὰ δάση τῆς Βραζιλίας

εἶναι ὑπέροχα. Ἀμέτρητοι παπαγάλοι ζοῦν ἐπάνω εἰς τὰ δένδρα καὶ ἀναρίθμητοι πεταλοῦδαι — συνήθως πολυχρωμοὶ — πτερυγίζουσι εἰς τὸν ἀέρα. Ὠρισμένα τοιαῦτα δάση (περιοχὴ Μάτο Γκρόσσο) εἶναι εἰσέτι ἀνεξερεύνητα.

Κατὰ μῆκος τῆς ΝΑ. παραλίας ἐκτείνεται εὐφορωτάτη πεδινὴ ἔκτασις, εἰς τὴν ὁποῖαν ζῆ καὶ τὸ μεγαλύτερον μέρος τοῦ πληθυσμοῦ τῆς χώρας.

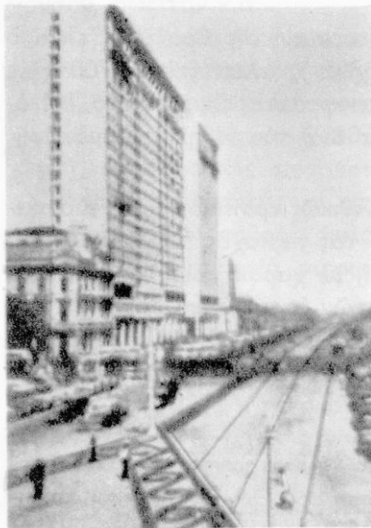
Γενικῶς τὸ ἔδαφος τῆς Βραζιλίας ἀποτελεῖται ἀπὸ ὑψίπεδα καὶ ὀροπέδια. Εἰς τὸ κέντρον σχηματίζεται τὸ ὀροπέδιον τοῦ Μάτο

Σάντος : πόλις ἐξαγωγῆς καφέ





Ρίον 'Ιανέιρον



Μοντεβιδέο



Ό Χριστός εύλογών



Σάν Πάολο



Γκρόσσο, πρὸς Α. τὰ Βραζιλιανὰ ὑψίπεδα, τῶν ὁποίων τὸ ὕψος κυμαίνεται μεταξύ 300 - 900 μ. Διασχίζονται δὲ ἀπὸ τὰς ὄροσειρὰς Σιέρρα ντὰ Μάρ καὶ Σιέρρα Μαντικονέρα (2884 μ.), ἡ ὁποία καταλήγει εἰς τὸ ἀκρωτήριον Ρόκ.

Τὰ περισσότερα ὕδατα τῆς Βραζιλίας τὰ συγκεντρώνει ὁ ποταμὸς Ἄμαζόνιος (6240 χλμ.) μὲ τοὺς 200 παραποτάμους του. Πηγάζει ἀπὸ τὰς Περουβιανὰς Ἄνδεις. Οἱ ὄγκοι τῶν ὑδάτων, τοὺς ὁποίους μεταφέρει, ὑπερβαίνουν τὸ ἄθροισμα τῶν ὑδάτων τοῦ Μισισσιπιπῆ, τοῦ Νείλου, καὶ τοῦ Κιτρίνου ποταμοῦ. Τὸ δέλτα του καταλαμβάνει τεραστίαν ἔκτασιν. Εἶναι πλωτὸς εἰς βάθος 4.300 χλμ. εἰς τὸ ἐσωτερικὸν καὶ μετὰ τῶν παραποτάμων του σχηματίζει πλωτὸν δίκτυον 12.000 χλμ.

Σπουδαιότερος ὁμως διὰ τὴν οἰκονομίαν τῆς Βραζιλίας εἶναι ὁ ποταμὸς Ἅγιος Φραγκίσκος (2900 χλμ.), πλωτὸς ἐπὶ 1700 χλμ. Παρὰ τὰς ἐκβολὰς του σχηματίζει καταρράκτας ὕψους 80 μ., οἱ ὁποῖοι ἔχουν μεγάλην σπουδαιότητα διὰ τὸν ἐξηλεκτρισμὸν τῆς χώρας.

Τὸ κλίμα τῆς Βραζιλίας εἶναι γενικῶς τροπικόν, διότι εὐρίσκεται εἰς τὴν διακεκαυμένην ζώνην. Εἰς τὰς περιοχὰς τοῦ Ἄμαζονίου ἡ θερμοκρασία εἶναι ἰδιαιτέρως ὑψηλὴ μὲ χαρακτηριστικὸν τὴν μονοτονίαν (ἐπειδὴ λείπει ἡ ἐναλλαγὴ τῶν ἐποχῶν καὶ ἐπικρατεῖ φοβερὰ ὑγρασία). Οἱ ἐτήσιοι ἄνεμοι μεταφέρουν ἀπὸ τὸν Ἀτλαντικὸν τεραστίαν μάζαν ὑδρατμῶν, οἱ ὁποῖοι κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἡμέρας πίπτουν ὡς καταρρακτώδεις βροχαί.

2. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΖΩΗ. Ἡ Βραζιλία ἔχει τεραστίαν ἔκτασιν καὶ μάλιστα χωρὶς ἐρήμους καὶ ὄρη σπουδαῖα. Θὰ ἤλπιζε κανεὶς, ὅτι ὅλον αὐτὸ τὸ ἔδαφος εἶναι καλλιεργήσιμον. Δὲν εἶναι ὁμως. Εἰς τὸ ἐσωτερικὸν ἡ χώρα κατοικεῖται ἀραιῶς. Ἐλλεῖπει δηλ. μέτρων ἐξυγιάνσεως, οἱ ἐλώδεις πυρετοὶ καὶ ἄλλαι νόσοι ἐπιπολάζουν ἐκεῖ. Δι' αὐτὸ μόνις τὸ 1/5 τοῦ Βραζιλιανοῦ ἐδάφους καλλιεργεῖται.

Μὲ αὐτὸ ἡ Βραζιλία εἶναι ἡ 1η χώρα τοῦ κόσμου εἰς τὴν παραγωγὴν καφέ, ἡ 2α εἰς τὰ ἐσπεριδοειδῆ, ἡ 4η εἰς τὸ κακάον, ἡ 8η εἰς τὴν ὄρυζαν. Παράγει ἀκόμη βάμβακα, καπνόν, γεώμηλα, ἀραβόσιτον, σακχαροκάλαμον κ.ἄ.

Ἡ πλουσία βλάστησις καὶ οἱ ἐκτεταμένοι λειμῶνες συνετέλεσαν

εις τὴν ἀνάπτυξιν τῶν μεγάλων ζώων καὶ ἰδίως τῶν βοοειδῶν. Ἐφ' ὅτου μάλιστα εὐρέθη ἡ μέθοδος τῆς διατηρήσεως τῶν κρεάτων (κονσέρβαι, ψυγεῖα) ἡ κτηνοτροφία ἀναπτύσσεται συνεχῶς.

Πλουσία εἶναι ἡ Βραζιλία καὶ εἰς δασικὰ προϊόντα (καουτσούκ, πολύτιμα καὶ βαφικὰ ξύλα). Ἐκ τῶν βαφικῶν ξύλων « Βραζιλ » ἔλαβε τὸ ὄνομά της ἡ χῶρα.

Ἡ ἄλλοια ἀποδίδει ἀφθόνην ἰχθυῶν, καίτοι διεξάγεται μὲ πρωτόγονα μέσα.

Ὁ πλοῦτος τοῦ ὑπεδάφους δὲν εἶναι ἱκανοποιητικὸς καὶ ἡ χῶρα δὲν εἶναι αὐτάρκης εἰς καύσιμα. Παρέχει ὅμως μαγγάνιον (4η χῶρα), σιδηρομεταλλεύματα, ἀκατεργάστους ἀδάμαντας, κασσίτερον, χρυσόν, βωξίτην κ.ἄ.

Ἡ βιομηχανία τῶν κρεάτων, τῶν ὑλικῶν καὶ τῶν τροφίμων εὐρίσκεται ἐν πλήρει ἀναπτύξει.

Ἡ συγκοινωνία εἶναι πυκνὴ εἰς τὰ κατὰ κρημνισμένα μέρη. Ἡ χῶρα διαθέτει ὁδικὸν δίκτυον (600.000 χλμ.), σιδηροδρομικόν (40.000 χλμ.), ἀεροπολικόν, ποταμοπολικόν καὶ ἀεροπορικόν.

Αἱ μεγάλαί ἐκτάσεις, αἱ στέρπειαι, τὰ δάση, αἱ ἀνατολικαὶ ὄρσειραι παρέχουν σοβαρὰ ἐμπόδια. Δι' αὐτὸ ἀναπτύσσεται περισσότερο ἡ ἀεροπορικὴ συγκοινωνία.

3. ΠΟΛΙΤΙΚΗ – ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΖΕΤΑΣΙΣ. Οἱ κάτοικοι τῆς Βραζιλίας εἶναι λευκοὶ (62%), μετὰξὺ αὐτῶν δὲ καὶ πολλοὶ Ἕλληνες, μιγάδες (22%), νέγροι (14%), Ἰνδιάνοι (2%). Εἶναι Ῥωμαιοκαθολικοὶ (93%), ὁμιλοῦν τὴν πορτογαλικὴν γλῶσσαν καὶ ἔχουν μορφωτικὸν ἐπίπεδον μέτριον (50% ἀναλφάβητοι).

Ἡ Βραζιλία ἀποτελεῖ ἀνεξάρτητον ὁμοσπονδιακὴν Δημοκρατίαν ἀπὸ τὸ 1822. Πρωτεύουσα τῆς χῶρας εἶναι ἡ Μπραζιλία (150.000 κατ.). Εἶναι ἡ νεωτέρα πόλις τοῦ κόσμου. Ἐσχεδιάσθη μὲ βάσιν τὰς συγχρόνους πολεοδομικὰς ἀντιλήψεις καὶ ἀποτελεῖ πραγματικὸν ἐπίγειον παράδεισον ἀπὸ ἀπόψεως κλίματος καὶ τοπίου.

Πόλεις εἶναι: τὸ Ρίον Ἰανέιρον (3.310.000 κ.), τὸ ὁποῖον θεωρεῖται ὡς ἡ ὠραιότερα πόλις τοῦ κόσμου. Ἐκτείνεται εἰς τὴν παραλίαν τοῦ Ἀτλαντικοῦ, ἐνῶ ὑψηλὰ ὄρη, σκεπασμένα μὲ τροπικὴν φυτεῖαν, διαγράφονται εἰς τὸν ὀρίζοντα. Ὑψηλὸς βράχος (420 μ.) φαίνεται ὡς νὰ ἐξέρχεται ἀπὸ τὴν θάλασσαν καὶ εἰς τὴν κορυ-

φὴν του ὑψοῦται πελώριον ἀγαλμα τοῦ Χριστοῦ εὐλογοῦντος. Τὸ Ρίον ἔχει ἓνα ἐκ τῶν μεγαλυτέρων λιμένων τοῦ κόσμου, λαμπρὰς οἰκοδομὰς, ὠραίας πλατείας, πάρκα κλπ.

Τὸ Σάν Πάολο (3.825.000 κ.), ἡ μεγαλυτέρα πόλις τῆς Ν. Ἀμερικῆς. Ὁ « γίγας τοῦ Νότου » ἔχει τὸ μοναδικὸν εἰς τὸν κόσμον Ἰνστιτοῦτον ὀφιοειδῶν καὶ εἰς τὴν περιοχὴν του παράγεται τὸ ἡμισυ ἐκ τοῦ καταναλισκομένου καφῆ καθ' ὅλον τὸν κόσμον.

Τὸ Σάντος (260.000), ἡ Ρεσιφ (800.000), τὸ Μπέλλο Ὁριζόντε (700.000), τὸ Πόρτο Ἀλέγκρε (650.000), ἡ Μπάχια (650.000) κ.ἄ.

Οἱ Ἕλληνες τῆς Βραζιλίας ἔχουν ἀνεγνωρισμένην ἐπισήμως κοινοτήτα εἰς τὸ Σάν Πάολο.

## 11. ΑΙ ΞΕΝΑΙ ΚΤΗΣΕΙΣ ΕΙΣ Ν. ΑΜΕΡΙΚΗΝ

1. ΒΡΕΤΑΝΝΙΚΑΙ ΚΤΗΣΕΙΣ. α) Ἡ Βρεταννικὴ Γουϊάνα (ἔκτ. 214.969 τ. χλμ. κάτ. 560.000) πρὸς Β. τῆς Βραζιλίας. Ἐξάγει βωξίτην, ἀδάμαντας, χρυσὸν κλπ. Πρωτεύουσα εἶναι τὸ Τζώρτζ - Τάουν (120.000).

β) Αἱ νῆσοι Φάλκλαντ ἢ Μαλδίβαι (ἔκτ. 11.930 τ.χλμ. — κάτ. 2.000) εἰς τὸν Νότιον Ἀτλαντικόν.

2. ΓΑΛΛΙΚΑΙ ΚΤΗΣΕΙΣ. α) Γαλλικὴ Γουϊάνα (ἔκτ. 91.000 τ.χλμ. — κάτ. 33.000) πρὸς Β. τῆς Βραζιλίας, με πλούσια χρυσορυχεῖα. Πρωτεύουσα ἡ Καϋένη.

3. ΟΛΛΑΝΔΙΚΑΙ ΚΤΗΣΕΙΣ. α) Ὀλλανδικὴ Γουϊάνα ἢ Σουρινάμ (ἔκτ. 142.822 τ.χλμ. — κάτ. 324.000). Ἐξάγει ἐκλεκτὸν βωξίτην, χρυσόν, πολύτιμον ξυλείαν. Πρωτ. τὸ Παραμαρίμπο (107.000 κατ.).

β) ΟΛΛΑΝΔΙΚΑΙ ΑΝΤΙΛΛΑΙ : Νῆσοι Κιουρασώ, Ἀρούμπα, Μποναῖρ κ.ἄ. μικρότεραι, συνολικῆς ἐκτάσεως 901 τ. χλμ. καὶ πληθυσμοῦ 195.000. Εὐρίσκονται πλησίον τῆς Βενεζουέλας καὶ εἰς τὴν Ἀρούμπαν εὐρίσκεται τὸ μεγαλύτερον διυλιστήριον πετρελαίων.

4. ΚΤΗΣΕΙΣ Η.Π.Α. Εἶναι αἱ νῆσοι Γκαλαπάγος (ἔκτ. 8.088 τ.χλμ. — κάτ. 2.000). Εὐρίσκονται εἰς τὸν Εἰρηνικόν, πρὸς Δ. τοῦ Ἰσημερινοῦ. Εἶναι συγκρότημα 13 νήσων με μεγαλυτέρας τὴν Ἰσα-

βέλλαν καί τὸ Σάν Κριστομπάλ. Εἶναι χώρα τῶν ἐντόμων, τῶν πτηνῶν καί τῶν ὑπερφυσικῶν χελωνῶν ( 250 - 300 κιλῶν ).

**Ἑρωτήσεις - Ἔργασιαί.** Διατί αἱ χώραι τῆς Ν. Ἀμερικῆς εἶναι ἀγνωστοί εἰς τὴν Ἑλλάδα; Ἀπὸ αὐτὰς μόνον τὰ ὀνόματα Ἀργεντινῆ, Βραζιλία, Ἰσως καί Βενεζουέλα ἀκούονται.

Γνωρίζετε ὅτι ὁ πλατύτερος καταρράκτης τοῦ κόσμου εἶναι ὁ Ἴγνασὸς (εἰς τὸν Παρανᾶν-Βραζιλίας), διότι ἔχει διπλάσιον πλάτος ἀπὸ ἐκεῖνο τοῦ Νιαγάρα; Ὅτι ἡ ὑψηλότερα σιδηροδρομικὴ γραμμὴ εὕρεται εἰς τὴν Βολιβίαν (ὕψος 4880 μ.); Ὅτι οἱ κάτοικοι τῆς Γῆς τοῦ Πυρός εἶναι οἱ ἀσχημότεροι ἄνθρωποι τοῦ κόσμου καὶ ὅτι πεθαίνουν ὄλοι νέοι ἐξ αἰτίας τοῦ κλίματος;

Γνωρίζετε ὅτι οἱ Ἰσπανοὶ ἔφθασαν εἰς τὸ Ἰανέρον τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1502. Εἶδον τὸν πλατύν ὄρμον καὶ τὸν ἐξέλαβον ὡς ἐκβολὴν ποταμοῦ. Τὸν ὠνόμασαν λοιπὸν «ποταμὸν τοῦ Ἰανουαρίου (Ρίο ντέ Ἰανέρο) καὶ τὸ λάθος ἐμονιμοποιήθη.

Διατί αἱ κυριώτεραι πόλεις τῆς Βραζιλίας ἐκτίσθησαν εἰς τὰ παράλια τοῦ Ἀτλαντικοῦ; Τί προϊόντα εἰσάγομεν ἀπὸ τὴν Βραζιλίαν; Συγκρίνατε τὴν Βραζιλίαν μὲ τὰς ΗΠ.Α.

Τι εἶναι ἡ Πάμπα καὶ πῶς συνετέλεσαν οἱ Εὐρωπαῖοι διὰ τὴν ἀξιοποίησίν της; Τί δυνάμεθα νὰ ἐξαγάγωμεν εἰς τὴν Ἀργεντινὴν καὶ νὰ εἰσαγάγωμεν ἀπὸ ἐκεῖ;

Κάμετε ἓν φανταστικὸν ταξίδιον μέσα εἰς τὸν Ἀμαζόνιον καὶ τὴν μυστηριώδη ζούγκλαν του. Ζητήσατε πληροφορίας διὰ τὸν περίπλου τοῦ Μαγγελάνου καὶ τὴν Γῆν τοῦ Πυρός.

## V

### ΩΚΕΑΝΙΑ

1. ΦΥΣΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ. Ὡκεανία ὀνομάζεται ἡ γεωγραφικὴ περιοχὴ, ἡ ὁποία περιλαμβάνει τὸ πλεῖστον τῶν νησιωτικῶν χωρῶν τοῦ Εἰρηνικοῦ ὠκεανοῦ. Ἐξ αὐτῶν μεγαλύτεραι νῆσοι εἶναι ἡ Αὐστραλία, ἡ Νέα Γουϊνέα, ἡ Νέα Ζηλανδία, ἡ Τασμανία. Αἱ ἄλλαι σχηματίζουν τὰ μεγάλα νησιωτικὰ συμπλέγματα τῆς Μελανησίας, τῆς Πολυνησίας καὶ τῆς Μικρονησίας.

Ἡ Ὠκεανία εὕρεται εἰς τὸ Ν. ἡμισφαίριον τῆς γῆς, ἔχει ἔκτασιν 8.960.241 τ.χλμ. καὶ πληθυσμὸν 18.177.000 κατοίκων.

Ἡ Αὐστραλία ἀποτελεῖ ὀροπέδιον μὲ κυματοειδῆ ἐπιφάνειαν. Ὅρη ὑψώνονται πρὸς Α. ( Αὐστραλιανὰ Ἄλπεῖς, 2240 μ. ). Αἱ μεγάλα πεδιάδες της, ἀλλοῦ εἶναι ἔρημοι καὶ ἀλλοῦ εὐφορώταται.

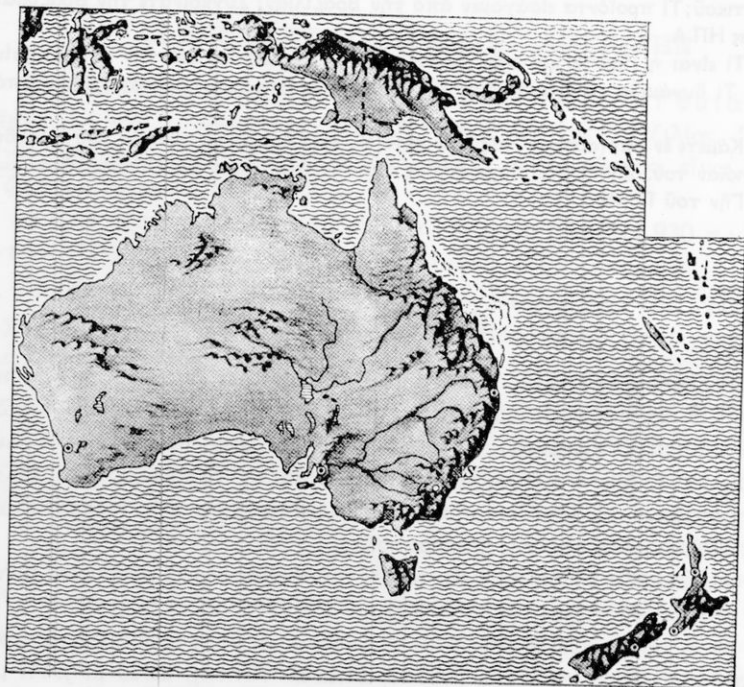
Ἡ Ν. Γουϊνέα ἔχει εἰς τὸ κέντρον της μεγάλην ὄροσειράν,

Ύψους μέχρι 5.000 μ. Ἡ Ν. Ζηλανδία εἶναι ὄρεινὴ μὲ εὐφορωτά-  
τας κοιλάδας μεταξύ τῶν ὄρέων. Αἱ μικρότεροι νῆσοι εἶναι ἠφαι-  
στειογενεῖς ἢ κοραλλιογενεῖς (ἀτόλαι).

Μεγάλοι ποταμοὶ σχηματίζονται μόνον εἰς τὴν Αὐστραλίαν,  
ὅπως καὶ λιμέναι.

Τὸ κλίμα τῆς Ὑκεανίας ποικίλλει, λόγῳ τῆς μεγάλης ἐκτά-  
σεώς της. Ἀνήκει ὁμως κυρίως εἰς τὴν διακεκαυμένην ζώνην καὶ γε-  
νικῶς ἔχει κλίμα τροπικόν, θερμόν, ὑγρὸν καὶ νοσῶδες. Ἡ Ν. Αὐ-  
στραλία καὶ ἡ Ν. Ζηλανδία ἀνήκουν εἰς τὴν εὐκρατον ζώνην καὶ  
ἔχουν ἐκεῖ κλίμα εὐκρατον.

Εἰς τὴν Ὑκεανίαν ζοῦν παράξενα ζῶα, τὸ ὅποια δὲν συναντῶν-  
ται εἰς τὰς ἄλλας ἠπείρους (ἄγριος κύων « Ντίγκο », καγκουρῶ  
ὄρνιθόρρυγχος, ἐμοῦ κ.ἄ. ).



Χάρτης Αὐστραλίας



2. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΖΩΗ. Οί πρώτοι άποικοί τής Ύκεανίας δέν εϋρον είδός τι φυτικής καλλιεργείας, οϋτε έκτερεφόμενα ζώα. Μετέφερον τοιαύτα έκ τών πατρίδων των. Σήμερον ή Ύκεανία στηρίζεται οίκονομικώς είς τήν γεωργίαν, τήν κτηνοτροφίαν, άλιείαν, τόν δασικόν πλοϋτον καί τόν όρυκτόν τοιοϋτον.

3. ΚΑΤΟΙΚΟΙ. Οί περισσότεροι είναι λευκοί. Οϋτοι έμειναν εκεί, όταν πρώτος ό Όλλανδός θαλασσοπόρος Τορρές άνεκάλυψε τήν Αϋστραλίαν ( 1606 ) καί ό-Τάσμαν τήν Τασμανίαν ( 1642 ).

Οί ίθαγενείς κάτοικοι τής Μικρονησίας άνήκουν είς τήν κιτρινήν φυλήν, μέ έκλεπτυσμένα τά μογγολικά χαρακτηριστικά της. Οί ίθαγενείς τής Ν. Ζηλανδίας λέγονται « Μαορί ».

4. ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ ΤΗΣ ΩΚΕΑΝΙΑΣ. Ή Ύκεανία διαιρείται είς τά άνεξάρτητα κράτη μέ τας ύπ' αϋτών κατεχομένας νήσους ( Αϋστραλίαν καί Ν. Ζηλανδίαν ) καί είς τρία νησιωτικά συμπλέγματα ( Μελανησίαν, Πολυνησίαν καί Μικρονησίαν ), τών όποίων αί νήσοι άποτελοϋν κτήσεις διαφόρων κρατῶν.

## 1. ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ

1. ΦΥΣΙΚΗ ΕΖΕΤΑΣΙΣ. Περιλαμβάνει τήν μεγαλόνησον Αϋστραλίαν, τήν Τασμανίαν, τμήματα τής νήσου Γουϊνέας καί άλλας μικράς νήσους.

Ή έκτασις καί ό πληθυσμός τοϋ συγκροτήματος έχουν ως εξής :

— Αϋστραλία	έκτ. 7.407.751	πληθ. 10.555.000
— Τασμανία	67.889	361.000
— Κτήσεις	475.389	2.020.000
Σύνολον :	7.951.029	12.936.000

Πιστεύεται, ότι ή Αϋστραλία είναι ή άρχαιότερα μεγαλόνησος τής Γης. Αί άλλαι, αί όποιαί έσχηματίσθησαν μετ' αϋτής, κατεποντίσθησαν ή έχουν άντικατασταθῆ άπό νεωτέρας. Μόνον αϋτή παρέμεινεν άνέπαφος. Δι' αϋτό τά ήφαιστειαί της είναι νεκρά, τά δέ ζώα καί ή βλάστησίς της άρχαιοτάτου τύπου.

Ή Αϋστραλία έχει σχήμα έλλειψοειδές μέ δύο έκτεταμένους κόλ-



Καμπέρα

πους, τὸν ἕνα πρὸς Β. ( τῆς Καρπενταρίας ) καὶ τὸν ἄλλον πρὸς Ν. ( τὸν Αὐστραλιανόν ).

Τὸ ἔδαφος τῆς Αὐστραλίας διακρίνεται εἰς τρεῖς περιοχάς :

α ) Τὸ ὄρεινόν πρὸς Α., κατὰ μῆκος τῆς ἀνατολικῆς ἀκτῆς, μὲ ἀποτόμους ἀκτὰς πρὸς τὴν θάλασσαν καὶ ὀμαλὴν κλίσιν πρὸς τὴν ξηρὰν. Ἀποτελεῖται ἀπὸ τὰς Αὐστραλιανὰς ἄλπεις (διότι ὁμοιάζουν μὲ τὰς Εὐρωπαϊκὰς ) μὲ μεγαλύτερον ὕψος τὰ 2.240 μ.

β ) Τὸ μέγα δυτικὸν ὑψίπεδον, τὸ ὅποῖον ἔχει μέσον ὕψος 400 - 500 μ. καὶ καλύπτεται σχεδὸν ἐξ ὀλοκλήρου ἀπὸ ἀμμώδεις ἐρήμους, ἀνύδρους καὶ ἐστερημένας οἰασθήποτε βλαστήσεως. Εἰς τὸ ΝΔ. τμῆμα αὐτοῦ σχηματίζονται εὐρεῖαι τελματώδεις ἐκτάσεις.

γ ) Ἡ μεταξὺ τῶν δύο αὐτῶν περιοχῶν πεδινὴ ἐκτασις, ἡ ὅποια περικλείεται ἐντὸς ὄροπεδίου, ἀρδεύεται ἀπὸ τὸν Μώρραϊη καὶ εἶναι γονιμωτάτη.

Κυριώτερος ποταμὸς εἶναι ὁ Μώρραϊη, ὅστις σχηματίζεται ἀπὸ τὸν Ντάρλιγκ καὶ ἄλλους παραποτάμους. Εἶναι πλωτὸς κατὰ τὸ μεγαλύτερον τμῆμα του, ἀλλὰ τὰ ὕδατά του ἐλαττοῦνται κατὰ τὸ ἐκεῖ θέρος ( Δεκέμβριον - Φεβρουάριον ). Ἄλλοι ποταμοὶ εἶναι ὁ Φλίντερς ( ἐκβάλλει εἰς τὸν κόλπον τῆς Καρπενταρίας ).

οί Θ ὤ μ ψ ο ν καί Ν τ ι α μ α ν τ ί ν α ς (οί ὁποῖοι ἐκβάλλουν εἰς τήν λίμνην "Ευρ) κ.ἄ.

Λίμναι σχηματίζονται πολλαί ("Ευρ, Τόρρενς, Γκαϊρντνερ κ.ἄ. ).

Τὸ κλίμα εἶναι γενικῶς τροπικόν. Οἱ ἀνατολικοὶ ἄνεμοι μεταφέρουν τοὺς ὑδρατμούς εἰς τὰς ἀνατολικὰς πλευρὰς τῶν ὀρέων καὶ πίπτουν ραγδαῖαι βροχαί. Ὀρμητικοὶ χεῖμαρροι τότε μεταφέρουν ἀμέσως τὰ ὕδατα πρὸς τὴν θάλασσαν. Εἰς τὸ ἐσωτερικόν καὶ τὰ δυτικὰ μέρη δὲν φθάνουν ὑδρατμοὶ καὶ αἱ βροχαὶ σπανίζουσιν. Τὰ ὀλίγα ὕδατα συγκεντρώνονται εἰς καθιζήσεις τοῦ ἐδάφους καὶ σχηματίζουν λίμνας ἢ τέλματα. Ἡ Αὐστραλία δηλ. διψᾷ.

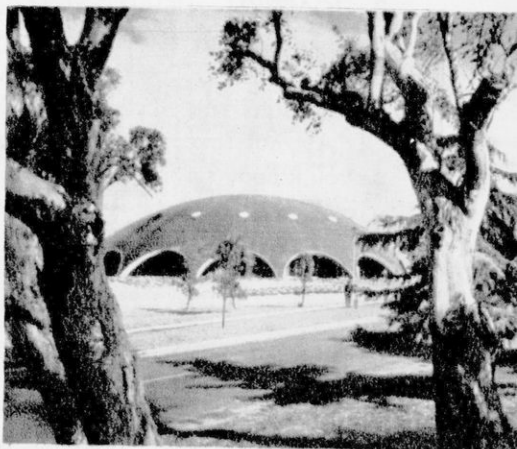
Τὸ ἔστω καὶ θερμόν, ἀλλὰ ξηρὸν κλίμα τῆς Δυτικῆς Ἰδίως Αὐστραλίας, θεωρεῖται ὡς ἓν τῶν ὑγιεινοτέρων τοῦ κόσμου.

Χαρακτηριστικὸν δένδρον τοῦ Αὐστραλιανοῦ τοπίου εἶναι ὁ εὐκάλυπτος.

Ἡ Αὐστραλία δὲν ἔχει μεγάλα σαρκοβόρα ζῶα, οὔτε μεγάλα θηλαστικά, ἀλλ' οὔτε καὶ πιθήκους ἀκόμη. Τὰ περισσότερα ἀπὸ τὰ ζῶα τῆς εἰσήχθησαν ἐξ Εὐρώπης. Ἀπὸ τοὺς σκύλους μάλιστα πολλοὶ ἔμειναν ἀδέσποτοι καὶ ἐξελίχθησαν εἰς τοὺς ἀγρίους καὶ ἐπικινδύνους « ντίγκο ». Χαρακτηριστικὸν ζῶον τῆς Αὐστραλίας εἶναι ἡ καγκουρώ. Περίεργον ζῶον αὐτῆς εἶναι ὁ ὀρνιθόρυγχος, χαριτωμένον ἢ κοάλα (μικρὰ μαρσσυποφόρος ἄρκτος) καὶ ὠραιότατον πτηνὸν ἢ λύρα.

\*Ακαδημία Ἐπιστημῶν εἰς Καμπέραν

2. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΖΕΤΑΣΙΣ. Τὸ 70% τοῦ Αὐστραλιανοῦ ἐδάφους εἶναι ἄγονον καὶ παραμένει ἀκαλλιέργητον. Αἱ γόνιμοι περιοχαὶ εὐρίσκονται κυρίως πρὸς τὰ Ν. καὶ ΝΑ. Ἐκεῖ καλλιεργοῦνται ὁ σίτος (6η χώρα εἰς τὸν κόσμον), ἡ κριθή (7η χώρα), ἡ ὄρυζα, ὁ βᾶμ-



βαξ, τὸ σακχαροκάλαμον, αἱ ἄμπελοι, τὰ ὄπωροφόρα.

Εἰς τὸ ἐσωτερικὸν οἱ ἄγροί παραχωροῦν τὴν θέσιν των εἰς τοὺς λειμῶνας. Ἐκεῖ τὸ χόρτον πρασινίζει, μόνον ὅταν βρέχη. Βόσκουν ὁμως ἀμέτρητα ποίμνια προβάτων καὶ ἡ Αὐστραλία εἶναι ἡ 1η χώρα εἰς ἔρια, νήματα ἐρίων, λίπη. Γνωστότατα εἶναι τὰ πρόβατα « μερινός ». Ἀνεπτυγμένα εἶναι ἡ πτηνοτροφία καὶ μελισσοκομία.

Ἀπὸ τὰ δάση τῶν ἀνατολικῶν ὁρέων ἐξάγεται ἀρκετὴ ξυλεία ἐξαιρετικῆς ποιότητος καὶ κατάλληλος διὰ παντὸς εἶδους ξυλουργικὰς ἐργασίας. Ἀπὸ ὠρισμένα φυτὰ παράγονται αἰθέρια ἔλαια.

Τὸ ὑπέδαφος τῆς Αὐστραλίας εἶναι πλούσιον εἰς ὄρυκτά. Ἐξάγονται μολυβδος (1η χώρα), ψευδάργυρος (4η χώρα), χρυσὸς (5η χώρα), ἄργυρος (6η χώρα), σιδηρομεταλλεύματα, ἄνθραξ, λιγνίτης κλπ.

Κύρια βιομηχανία τῆς χώρας εἶναι ὅσαι ἐπεξεργάζονται τὰ ἐγχώρια προϊόντα καὶ εἶναι συγκεντρωμένα εἰς τὰς μεγάλας πόλεις ἢ πλησίον αὐτῶν. Αὗται ἐπεξεργάζονται τὰ γαλακτοκομικὰ προϊόντα, τὰ κρέατα, τὰ δέρματα, τὴν ξυλείαν κλπ.

Ἡ συγκοινωνία εἶναι πυκνοτάτη μόνον εἰς τὰς πολὺ κατωκλήμενας περιοχάς. Διαθέτει ὁδικὸν δίκτυον 950.000 χλμ., σιδηροδρομικὸν 50.000 χλμ., ἀτμοπλοϊκὸν καὶ κυρίως ἀεροπορικὸν.

**3. ΠΟΛΙΤΙΚΗ – ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΖΕΤΑΣΙΣ.** Μόνον τὸ 1770 ὁ κόσμος ἔμαθεν ἀπὸ τὸν θαλασσομάχον Κούκ, ὅτι ἡ Αὐστραλία εἶναι μίᾳ ὠραία χώρα. Οὗτος εἶδε τὴν ἀνατολικὴν καταπρασίνην παραλίαν καὶ ὠνόμασε τὴν χώραν Αὐστραλίαν (δηλ. « Χώραν τοῦ Νότου »). Οἱ Ἄγγλοι ἐσκέφθησαν νὰ ἀποστέλλουν ἐκεῖ τοὺς καταδίκους καὶ μὲ τὸν καιρὸν ἤρχισαν νὰ καταφθάνουν ἔμποροι καὶ ἄλλοι μετανάσται. Ὅταν μάλιστα ἀνεκαλύφθη χρυσὸς (1851), ἤρχισαν νὰ συρρέουν οἱ χρυσοθηραί, οἱ ὁποῖοι τελικῶς παρέμειναν ἐκεῖ καὶ μετεβλήθησαν εἰς κτηματίας. Οὕτω μὲ τὸν καιρὸν ἀνεπτύχθη ἔθνικὸν πνεῦμα καὶ ἐδημιουργήθη ἓν νέον κράτος.

Οἱ σημερινοὶ κάτοικοι εἶναι λευκοὶ (98%), μεταξύ δὲ αὐτῶν πλεόν τῶν 125.000 Ἕλληνες. Κατὰ τὸ θρησκεῦμα οἱ Αὐστραλοὶ εἶναι Διαμαρτυρόμενοι (60%), Ρωμαιοκαθολικοὶ (15%) κ.ἄ. Τὸ μορφωτικὸν των ἐπίπεδον εἶναι ἄριστον (ἀναλφάβητοι 1%). Οἱ Αὐστραλοὶ ἀγαποῦν τὰ γράμματα καὶ τὰς τέχνας, τὸν ἀθλητισμὸν καὶ τὰς



Σίδνεϋ



Μελβούρνη

άθλοπαιδιάς. Είναι εις πολὺ προοδευτικὸς καὶ πολιτισμένος λαός. Μόνον οἱ ἰθαγενεῖς δὲν ὑπόκεινται εἰς ἐκπολιτισμὸν, παρὰ τὰς καταβληθείσας πρὸςπαθείας ὑπὸ τῶν Εὐρωπαϊῶν.

Ἡ Αὐστραλία ἀπὸ τὸ 1901 ἀποτελεῖ ἀνεξάρτητον ὁμόσπονδον δημοκρατίαν. Πρωτεύουσα τῆς χώρας εἶναι ἡ Κ α μ π έ ρ α (70.000 κ.), πόλις ὠραιότητη, ἔδρα τῶν κυβερνητικῶν καὶ δημοσίων ἐν γένει ὑπηρεσιῶν. Πόλεις: Σίδνεϋ (2.250.000 κ.), ἐμπορικὴ καὶ βιομηχανικὴ πόλις μὲ ἓνα ἐκ τῶν καλυτέρων λιμένων τοῦ κόσμου. Μελβούρνη (2.000.000 κ.), ἐμπορικὸς λιμὴν μὲ πολλὰ ἐργοστάσια. Μπρισμπάιην (650.000 κ.), κέντρον φυτειῶν σακχαροκαλάμου. Ἄδελαις: (600.000 κ.), λιμὴν ἐξαγωγῆς σίτου. Πέρθ (450.000 κ.), λιμὴν τῆς δυτικῆς περιοχῆς, κ.ἄ.

4. ΚΤΗΣΕΙΣ. 1) Τασμανία (ἐκτ. 67.889 τ. χλμ. κάτ. 361.000). Εἶναι νῆσος ὄρεινὴ καὶ τὸ ἔδαφός της καλύπτεται ἀπὸ δάση. Τὸ κλίμα της εἶναι ὑποτροπικόν, ἥπιον. Παράγει γεώμηλα καὶ ὄπώρας, ἐκτρέφει δὲ διάφορα ζῶα. Ἀποτελεῖ πολιτείαν τῆς Αὐστραλίας μὲ πρωτεύουσαν τὸ Χόμπαρτ (125.000 κ.).

2) Ν. Γουινέα. Ἡ Αὐστραλία κατέχει τὸ ΒΑ. τμήμα αὐτῆς καὶ τὸ ΝΑ. (Παπούαν). Τὰ τμήματα αὐτὰ μετὰ τῶν νήσων τοῦ ἀρχιπελάγους Μπίσμαρκ καὶ τῶν νήσων τοῦ Σολομῶντος ἔχουν ἔκτασιν 475.389 τ. χλμ. καὶ πληθυσμὸν 2.020.000 κατ. Πρωτεύουσα ὄλων εἶναι τὸ Πόρτ-Μόρεσμπυ (35.000 κ.) εἰς τὴν ΝΑ. Γουινέαν.

## 2. ΝΕΑ ΖΗΛΑΝΔΙΑ

1. ΦΥΣΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ. Ἡ Νέα Ζηλανδία ἀποτελεῖ μίαν τῶν ὠραιότερων καὶ γραφικωτέρων χωρῶν τῆς Γῆς. Καταλαμβάνει τοὺς ἀντίποδας τῶν χωρῶν τῆς Εὐρώπης καὶ εἰδικώτερον τῆς Γαλλίας. Εὐρίσκεται εἰς τὸν Νότιον Εἰρηνικόν, 2000 χλμ. περίπου μακρὰν τῆς Αὐστραλίας. Ἀποτελεῖται ἀπὸ δύο μεγάλας νήσους, σχεδὸν συνεχόμενας, καὶ ἀπὸ πολλὰς μικροτέρας. Ἐκτασις 268.676 τ. χλμ. Κάτ. 2.640.000.

Τὸ ἔδαφος εἶναι ὄρεινόν. Ὑψηλότερα κορυφὴ εἶναι τὸ ὄρος Κούκ (3764 μ.) εἰς τὴν Νότιον νῆσον. Ἡ Βόρειος περιλαμβάνει πολλὰ ἐνεργὰ ἠφαιστεια μὲ ὑψηλότερον τὸ Ρουαπέχου (2960 μ.).

Μεταξύ τῶν ὁρέων καὶ πρὸς τὰ παράλια ἀπαντῶνται ἐπιμήκεις εὐφορώταται πεδιάδες.

Ἡ Ν. Ζηλανδία δέχεται πολλὰς βροχὰς. Οἱ ποταμοὶ τῆς ὁμοῦ εἶναι μικροί, διότι φθάνουν ἀμέσως εἰς τὴν θάλασσαν. Ἐξ ἄλλου πολλὰ ὕδατα συγκεντρώνονται εἰς βυθίσματα καὶ σχηματίζονται πολλαὶ μικραὶ λίμναι ἐξαιρετικῆς ὠραιότητος.

Τὸ κλίμα τῆς Ν. Ζηλανδίας εἶναι γενικῶς ὠκεάνειον. Αἱ βροχαὶ εἶναι ἀφθονοὶ καὶ τὰ δάση πολλὰ.

2. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ. Ἡ οἰκονομία τῆς χώρας στηρίζεται κυρίως εἰς τὴν κτηνοτροφίαν καὶ τὴν γεωργίαν. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ὁμοῦ τοῦ Παγκοσμίου πολέμου ἤρχισε νὰ ἀναπτύσσεται καὶ ἡ βιομηχανία. Γεωργικὰ προϊόντα εἶναι ὁ σίτος, ἡ βρώμη, ἡ κριθή, ὁ ἀραβόσιτος, τὰ ὄσπρια κ.ἄ. Καλλιεργοῦνται ἐπίσης κτηνοτροφικὰ φυτὰ (τριφύλλι), ὁ βάμβαξ, τὰ ὀπωροφόρα. Ὑπάρχουν στέππαι καὶ κατάλληλοι ἐκτάσεις διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς κτηνοτροφίας. Τὰ πρόβατα ἐκτρέφονται κατὰ ἑκατομμύρια, ἀλλὰ καὶ τὰ βοοειδῆ ἀφθονοῦν. Ἡ Ν. Ζηλανδία εἶναι ἡ 3η χώρα τοῦ κόσμου ὡς πρὸς τὴν παραγωγὴν ἐρίου. Τὰ δάση προσφέρουν ξυλείαν καὶ αἱ θάλασσαὶ ἀρκετοὺς ἰχθῦς. Ἀνεπτυγμένη εἶναι κυρίως ἡ ἀλιεία τῆς φαλαίνης.

Τὸ ὑπέδαφος περιλαμβάνει σίδηρον, χαλκόν, χρυσόν, ἄνθρακα κ.λπ.

Αἱ ὕδατοπτώσεις καὶ ὁ γαϊάνθραξ εὐνοοῦν τὴν ἀνάπτυξιν βιομηχανιῶν διὰ τὴν ἐπεξεργασίαν τῶν ἐγχωρίων προϊόντων (γαλακτοκομικῶν, κρέατος, δερμάτων κ.λπ.).

Ἡ συγκοινωνία εἶναι πυκνή. Ἡ χώρα διαθέτει ὁδικὸν δίκτυον 100.000 χλμ., σιδηροδρομικὸν 7.000 χλμ., ἀτμοπλοϊκὸν δίκτυον καὶ ἄριστον ἀεροπορικόν.

3. ΠΟΛΙΤΙΚΗ-ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ. Οἱ κάτοικοι προέρχονται ἐκ τῶν Βρετανικῶν νήσων καὶ ἀπὸ ἄλλας εὐρωπαϊκὰς χώρας, (ὑπάρχουν καὶ Ἕλληνες). Εἶναι λοιπὸν λευκοὶ (96%). Οἱ ἰθαγενεῖς Μαορί ὑπολογίζονται εἰς 115.000. Οὗτοι κατὰ τοὺς χρόνους τῶν ἐξερευνήσεων ἐξεδηλώθησαν ὡς ἀγριώτατοι καὶ πολεμικώτατοι. Σήμερον ὁμοῦ ἔχουν ἐκπολιτισθῆ, ὥστε νὰ μὴ διαφέρουν ἀπὸ τοὺς Εὐρωπαίους. Ὡς πολεμιστὰὶ πάντως διατηροῦν ὅλον τὸ μένος τῶν

προγόνων των. Το μορφωτικόν και πολιτιστικόν επίπεδον τῶν Νεοζηλανδῶν εἶναι ἄριστον (ἀναλφαβητισμὸς 1%).

Ἐκ τὸ 1931 ἡ χώρα ἀποτελεῖ ἀνεξάρτητον δημοκρατίαν. Πρωτεύουσάν ἔχει τὴν Οὐέλλιγκτων (155.000 κ.), με λαμπρὰν ρυμοτομίαν καὶ ὠρεῖα κτίρια, εἰς τὴν Βόρειον νῆσον. Πόλεις:

Ἔκκλαντ (475.000) ἀπὸ τοὺς ὠραιότερους λιμένας τῆς Γῆς. Κράιστερς (230.000), Ντουνεντίν (110.000), Χάττ, Χάμιλτον κ.ἄ.

### 3. ΜΕΛΑΝΗΣΙΑ

Ἀποτελεῖται ἀπὸ τὴν Νέα Γουίνέα, τὴν δευτέραν εἰς ἔκτασιν νῆσον τῆς Γῆς. Τὸ πλεῖστον τῆς νήσου εἶναι ἀνεξερεύνητον, διότι καλύπτεται ἀπὸ τεσματώδεις ἐκτάσεις ἡζούγκλας, μέσα εἰς τὰς ὁποίας ὑπάρχουν ἀνθρωποφάγοι. Τὸ δυτικὸν τμήμα ἀνήκει εἰς τὴν Ἰνδουνησίαν, τὸ δὲ ἀνατολικὸν διοικεῖται ὑπὸ τῆς Αὐστραλίας.

Εἰς τὴν Μελανησίαν ἀνήκουν αἱ νῆσοι τοῦ ἀρχιπελάγους τοῦ Μπίσμαρκ καὶ τοῦ Σολομώντος, διοικούμεναι ἐπίσης ὑπὸ τῆς Αὐστραλίας.

Ἐπίσης αἱ Νέαι Ἐβρίδες (Γαλλικαὶ καὶ Ἀγγλικά) καὶ ἡ Νέα Καληδονία (Γαλλική).

### 4. ΜΙΚΡΟΝΗΣΙΑ

Ἀποτελεῖται ἀπὸ πλῆθος νήσων, διεσπαρμένων εἰς τὸν ἀχανῆ Εἰρηρικὸν ὠκεανόν. Σπουδαιότεραι εἶναι αἱ Καρολίνας, αἱ Μαριάναι, αἱ νῆσοι Μάρσαλ καὶ ἡ Γκουάμ, ὅλαι κτήσεις ἡ κυβερνῶμεναι ὑπὸ τῶν Η.Π.Α.

### 5. ΠΟΛΥΝΗΣΙΑ

Ἀποτελεῖται ἀπὸ πλῆθος νησιωτικῶν συμπλεγμάτων. Ἐξ αὐτῶν αἱ νῆσοι Τόγκα κατέστησαν ἀνεξάρτητοι (1967) ὑπὸ τὴν Ἀγγλικὴν προστασίαν. Αἱ νῆσοι Δυτ. Σαμόαι ἀπετέλεσαν ἀνεξάρτητον κράτος (1962), με πρωτεύουσάν τὴν Ἀπίαν (20.000 κ.). Ἡ Ταϊτή, γραφικὴ νῆσος, ὑπάγεται εἰς τὴν Γαλλίαν. Εὐρίσκεται εἰς τὸ συγκρότημα τῶν νήσων τῆς Ἑταιρείας.



**\*Ερωτήσεις - \*Εργασίες.** Ποια είναι τα χαρακτηριστικά ζώα και φυτά της Αυστραλίας; Διατί δεν υπάρχουν εκεί ελέφαντες, λέοντες και άλλα μεγάλα θηρία; Ποια προϊόντα της φθάνουν μέχρις 'Ελλάδος;

Διατί πολλοί Έλληνες μεταναστεύουν εις Αυστραλίαν; Ποιοί τους αναμένουν εκεί; Περιγράψατε έν ταξίδιον μέχρι της Αυστραλίας και της Ν. Ζηλανδίας.

## VI

### ΑΝΤΑΡΚΤΙΚΗ

Εις την περιοχήν του Νοτίου Πόλου απλώνεται μία νέα ήπειρος, ή **Α ν τ α ρ κ τ ι κ ή**, ή όποία καλύπτεται από πάγους, εις τρόπον ώστε τó μέσον ύψος αυτής νά υπολογίζεται εις 2.000 μ.

Ή έκτασις της υπολογίζεται εις 13-14 έκ. τετρ. χλμ. και βρέχεται πανταχόθεν υπό του νοτίου τμήματος του 'Ατλαντικού και του Ειρηνικού ώκεανού. Τά τμήματα αυτά ήσαν γνωστά μέχρι σήμερα ως Νότιος Παγωμένος ώκεανός.

Χαρακτηριστικά της 'Ανταρκτικής είναι τά δύο ήφαιστεια αυτής: ό **Έ ρ ε β ο ς** (3999 μ.), τó όποιον είναι ενεργόν, και ό **Τ ρ ό μ ο ς**, τó όποιον είναι έσβεσμένον.

Ή ζωή εις την 'Ανταρκτικήν είναι δύσκολος λόγω του πολικού ψύχους και της έλλείψεως τροφών. Ύποτυπώδης βλάστησις από βρύα και λειχήνας παρουσιάζεται εις ώρισμένας μόνον περιοχάς, όταν υποχωρούν επί τι διάστημα οί πάγοι. 'Επί της ήπειρου ζοϋν οί πιγκουίνοι, έντός της θαλάσσης δέ αί φάλαιναί και αί φώκαι.

Πρώτος ό θαλασσοπόρος Κούκ, μετά την ανακάλυψιν της Ν. Ζηλανδίας, απέφάνθη ότι πρέπει νά υπάρχη ή ήπειρος αυτή. Έξερευνήσεις έκαμαν ό άμερικανός Πάλμερ (1832), τόν όποιον ήκολούθησαν και άλλοι διαφόρων κρατών. Ή κατάκτησις του Νοτίου Πόλου όμως έπραγματοποιήθη από τόν 'Αμοϋνδσεν (1911). 'Αργότερον ό Σκώττ έπεχείρησε πλοϋν μέχρις εκεί και άπωλέσθη κατά την έπιστροφήν ((1912).

Τό 1958 είχεν όρισθή ως «Διεθνές Γεωφυσικόν έτος» και κατέφθασαν εις την 'Ανταρκτικήν πολλοί. 'Ο Νεοζηλανδός Χίλλαρυ και ό

Άγγλος Φούκς μετά 11 συντρόφων των ίδρυσαν εκεί μόνιμον βάσιν. Άλλα κράτη είχαν πράξει τοῦτο προηγουμένως. Τὸ 1965 αἱ ναυτικαὶ δυνάμεις διαφόρων κρατῶν τοῦ «Διεθοῦς Γεωφυσικοῦ ἔτους» ἐπανάλαβον τὴν συνεργασίαν των διὰ τὴν Ἐνταρκτικὴν ἠπειρον. Ἔλαβον μέρος 150 ἐπιστήμονες διαφόρων εἰδικότητων.

Σήμερον ἡ Ἐνταρκτικὴ ἔχει διαιρεθῆ εἰς διαφόρους τομεῖς, οἱ ὅποιοι ἔχουν λάβει τὰ ὀνόματα ἐξερευνητῶν ἢ τῶν βασιλέων τῶν κρατῶν των. Λειτουργοῦν ἐκεῖ 200 «σταθμοὶ παρατηρήσεως», οἱ ὅποιοι ἀπασχολοῦν κατὰ τὸ θέρος περὶ τὰ 6.000 ἄτομα.

## ΠΙΝΑΚ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΩΝ ΚΡΑΤΩΝ ΛΟΙΠΗΣ ΑΣΙΑΣ

ΚΡΑΤΗ	ΕΚΤΑΣΙΣ	ΠΛΗΘΥΣ.	ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΑ	ΚΑΤΟΙΚΟΙ
	(είς τ. χλμ.)			πρωτευουσ.

### ΝΟΤΙΟΣ ΑΣΙΑ

Άφγανιστάν	650.000	13.500.000	Καμπούλα	450.000
Πακιστάν	994.824	98.612.000	Ίσλαμπαντάν	50.000
Ίνδία	3.288.000	450.000.000	Νέον Δελχί	2.500.000
Κεϋλάνη	65.610	10.625.000	Κολόμπο	510.000
Νεπάλ	140.753	9.407.000	Κατμαντοϋ	200.000
Μπουτάν	50.000	700.000	Πουνάκα	20.000
Βιρμανία	678.000	23.664.000	Ραγκούν	740.000
Ταϊλάνδη	513.521	28.835.000	Μπανγκόκ	1.670.000
Καμποτζή	175.000	5.749.000	Πνόμ-Πέγχ	403.000
Λάος	236.800	1.882.000	Βεντιάν	60.000
Βιετνάμ Βόρ.	164.100	16.000.000	Χανόι	850.000
Βιετνάμ Νότ.	171.700	15.317.000	Σαϊγκόν	800.000
Μαλαισία	131.287	7.605.000	Κουάλα Λαμπουρ	500.000
Σιγκαπούρη	581	1.775.000	Σιγκαπούρη	1.250.000
Ίνδονησία	1.904.345	100.000.000	Τζιακάρτα	3.000.000
Φιλιππίναι	297.370	30.330.000	Κεσόν	400.000

### ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΑΣΙΑ

Κίνα	9.560.000	687.000.000	Πεκίνον	6.000.000
Ταϊβάν (Φορμόζα)	35.961	11.700.000	Ταϊπέχ	1.000.000
Μογγολία Έξωτ.	1.531.000	1.020.000	Ουλάν Μπατόρ	195.000
Κορέα Βόρ.	127.205	8.000.000	Πιον-Γιάγκ	533.000
Κορέα Νότ.	93.530	27.280.000	Σεούλ	1.750.000
Ίαπωνία	369.813	96.000.000	Τόκιο	10.500.000

ΒΟΡΕΙΟΣ ΑΣΙΑ

Ρωσία 'Ασιατ. ....	16.831.000	59.000.000	Μόσχα ('Επι της Εύρώπης)	6.433.000
--------------------	------------	------------	-----------------------------	-----------

ΠΙΝΑΞ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΩΝ ΚΡΑΤΩΝ ΑΦΡΙΚΗΣ

ΚΡΑΤΗ	ΕΚΤΑΣΙΣ (εις τ. χλμ.)	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΑ	ΠΛΗΘΥΣΜ. πρωτευούσ.
-------	--------------------------	----------------------	------------------------

ΒΟΡΕΙΟΣ ΑΦΡΙΚΗ

'Ηνωμ. 'Αραβ. Δημ. . . . .	990.667	27.303.000	Κάϊρον	3.500.000
Λιβύη . . . . .	1.759.500	1.270.000	Τρίπολις	195.000
Τυνησία . . . . .	155.830	4.494.000	Τύνις	700.000
'Αλγερία . . . . .	2.275.000	10.453.000	'Αλγέριον	885.000
Μαρόκον . . . . .	451.507	12.360.000	Ραμπάτ	230.000

ΔΥΤΙΚΗ ΑΦΡΙΚΗ

Μαυριτανία . . . . .	1.085.805	780.000	Νουακχότ	13.000
Σενεγάλη . . . . .	197.161	3.360.000	Ντακάρ	320.000
Γκαμπία . . . . .	10.368	316.000	Μπάθορστ	8.000
Μάλι . . . . .	1.204.000	4.394.000	Μπαμάκο	150.000
Νίγηρ . . . . .	1.189.000	3.117.000	Νιαμέυ	42.000
Γουϊνέα . . . . .	245.857	3.357.000	Κονακρύ	115.000
Σιέρρα Λεόνε . . . . .	72.326	2.450.000	Φρητάουν	125.000
Λιβερία . . . . .	111.370	1.290.000	Μουροβία	80.000
'Ακτή 'Ελεφαντόδοντος	322.463	3.665.000	'Αμπιτζάν	212.000
Γκάνα . . . . .	239.640	7.340.000	'Ακκρα	400.000
Τόγκο . . . . .	56.000	1.563.000	Λομέ	75.000
Δαχομήη . . . . .	115.763	2.200.000	Πόρτο-Νόβο	30.000
*'Ανω Βόλτα . . . . .	274.142	4.500.000	Ούανγκαντούκου	72.000
Νιγηρία . . . . .	914.382	55.655.000	Λάγος	375.000

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΑΦΡΙΚΗ

Καμερούν . . . . .	474.000	4.560.000	Γιαουντέ	93.000
Τσάδ . . . . .	1.284.000	2.720.000	Φόρτ-Λαμύ	95.000
Κεντροαφρικανική Δημ.	617.000	1.250.000	Μπάνγκι	112.000
Δημοκρ. Πολ. Κονγκό.	2.344.116	15.000.000	Λεσπολντβίλλ	400.000
Δημοκρ. Κουγκό . . . . .	342.000	900.000	Μπράζβιλλ	140.000
Γκαμπόν . . . . .	267.000	458.000	Λιμπερβίλλ	30.000
Μπουρούντι . . . . .	27.834	2.600.000	Ούζουμπούρα	50.000
Ρουάντα-Ουρούντι . . . . .	26.338	2.665.000	Κιγκάλι	7.000

## ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΑΦΡΙΚΗ

Σουδάν	2.505.000	12.831.000	Χαρτούμ	125.000
Αιθιοπία	1.237.000	16.770.000	Άδδισ Άμπέμπα	450.000
Σομαλία	461.541	2.250.000	Μογκαντίτσιο	100.000
Κένια	582.646	8.847.000	Ναιρόμπι	290.000
Ουγκάντα	243.410	7.016.000	Καμπάλα	50.000
Τανζανία	942.000	10.120.000	Ντάρ-εσ-Σαλάμ	130.000
Μαδαγασκάρη	592.000	5.940.000	Ταναριβή	250.000

## ΝΟΤΙΟΣ ΑΦΡΙΚΗ

Μαλάβι	127.368	3.753.000	Ζόμπια	14.000
Ζαμβία	746.000	3.710.000	Λουσάκα	90.000
Ροδεσίας Ένωσις	389.362	4.600.000	Σώλσμπερ	315.000
Μπετσουαναλάνδη	712.000	322.000	Γκαμπερόνες	2.000
Μπασσουτολάνδη	30.344	727.000	Μαζέρου	10.000
Νκουάνα	17.363	275.000	Μπαμπάνε	14.000
Νοτιοαφρικανική Ένωσις	1.223.618	17.075.000	Πραιτωρία	425.000

## ΠΙΝΑΞ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΩΝ ΚΡΑΤΩΝ ΑΜΕΡΙΚΗΣ

ΚΡΑΤΗ	ΕΚΤΑΣΙΣ (εις τ. χλμ.)	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΑ	ΠΛΗΘΥΣ. πρωτεύουσ.
-------	--------------------------	-----------	------------	-----------------------

### ΒΟΡΕΙΟΣ ΑΜΕΡΙΚΗ

Καναδάς	9.959.401	18.928.000	Όττάβα	225.000
Έν. Πολ. Αμερικής	9.346.757	190.000.000	Ουάσιγκτων	800.000

### ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΑΜΕΡΙΚΗ

Μεξικόν	1.972.000	38.416.000	Πόλις Μεξικού	3.100.000
Γουατεμάλα	108.889	4.095.000	Γουατεμάλα	410.000
Σαλβαδόρ	21.393	2.810.000	Σάν Σαλβαδόρ	275.000
Όνδούρα	112.088	2.000.000	Ντεγκουσιγάλπα	140.000
Νικαράγουα	140.000	1.541.000	Μανάγκουα	230.000
Κοστα - Ρίκα	50.000	1.338.000	Σάν Χοσέ	165.000
Παναμάς	74.010	1.177.000	Παναμάς	300.000
Κούβα	114.524	7.203.000	Άβάνα	975.000
Αϊτή	27.750	4.448.000	Πόρτ - ώ - Πρένς	250.000
Δομινικανή Δημ.	48.442	3.334.000	Τρουχίλλο	435.000
Ίαμαϊκή	11.424	1.687.000	Κίνγκστον	160.000

Τρινιδάντ - Τομπάγκο. . 5.128 894.000 Πόρτ - ώφ - Σπαίν 100.000

#### ΝΟΤΙΟΣ ΑΜΕΡΙΚΗ

Βενεζουέλα.....	912.050	8.144.000	Καράκας	1.350.000
Κολομβία. ....	1.138.338	15.098.000	Μπιγκοτά	1.500.000
Ίσημερινός.....	270.670	4.726.000	Κουίτο	355.000
Περού. ....	1.285.215	10.429.000	Λίμα	1.280.000
Βολιβία. ....	1.098.581	3.596.000	Λά Πάζ	335.000
Χιλή. ....	741.767	8.222.000	Σαντιάγο	2.270.000
Παραγουάη. ....	406.752	1.903.000	Άσουσιόν	300.000
Ούρουγουάη.....	186.926	2.914.000	Μοντεβιδέο	1.000.000
Άργεντινή.....	2.778.412	21.762.000	Μπουένος Άιρες	3.750.000
Βραζιλία.....	8.513.844	77.500.000	Μπραζιλία	150.000

#### ΠΙΝΑΞ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΩΝ ΚΡΑΤΩΝ ΩΚΕΑΝΙΑΣ

ΚΡΑΤΗ	ΕΚΤΑΣΙΣ (εις τ. χλμ.)	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΑ	ΚΑΤΟΙΚΟΙ Πρωτεύουσα
Αύστραλία. ....	7.951.029	12.936.000	Καμπέρα	70.000
Νέα Ζηλανδία. ....	268.676	2.640.000	Ουέλιγκτων	15.5000

#### ΠΙΝΑΞ 1ος. ΜΕΓΑΛΑΙ ΠΟΛΕΙΣ ΤΗΣ ΑΣΙΑΣ

Τόκιο (Ίαπωνία)	10.500.000	Καλκούτα (Ίνδισι)	3.000.000
Σαγκάη (Κίνα)	7.100.000	Τζιακάρτα (Ίνδουησία)	3.000.000
Πεκίνο (Κίνα)	6.000.000	Σέν Γιάνγκ (Κίνα)	2.600.000
Βομβάη (Ίνδισι)	4.150.000	Νέον Δελχί (Ίνδισι)	2.500.000
Τιέν Τσιν (Κίνα)	3.500.000	Τεχεράνη (Ίράν)	2.320.000
Όζάκα (Ίαπωνία)	3.200.000	Βουχάν (Κίνα)	2.300.000
		Καράτσι (Πακιστάν)	2.000.000

#### ΠΙΝΑΞ 2ος. ΤΑ ΥΨΗΛΟΤΕΡΑ ΟΡΗ ΤΗΣ ΑΣΙΑΣ

Ίμαλάια-Έβερεστ	8.882 μ.	Ούράνια (Θιβέτ)	7.310 μ.
Καρακορούμ (Ίνδισι)	8.620 μ.	Καύκασος (Άσ. Ρωσία)	5.647 μ.
Κουέν Λοϋν (Κίνα)	7.860 μ.	Άραράτ (Άρμενία)	5.198 μ.
Ίνδοκούχον (Άφγανιστάν)	7.760 μ.	Άλτάϊα (Μογγολία)	4.550 μ.

#### ΠΙΝΑΞ 3ος. ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΟΙ ΠΟΤΑΜΟΙ ΤΗΣ ΑΣΙΑΣ

Κυανούς (Κίνα)	5.150 χμ.	Ίνδός (Ίνδισι)	3.200 χμ.
Όβις (Άσ. Ρωσία)	5.150 χμ.	Ευφράτης (Ίράκ)	2.775 χλμ.
Ίενσεής (Άσ. Ρωσία)	4.506 χλ.	Βραχμαπούτρας (Ίνδισι)	2.704 χμ.
Λένας (Άσ. Ρωσία)	4.500 χμ.	Τίγρης (Ίράκ)	2.500 χμ.
Κίτρινος (Κίνα)	4.800 χμ.	Γάγγης (Ίνδισι)	2.478 χμ.
Άμουρ (Άσ. Ρωσία-Κίνα)	4.600 χλμ.		
Μεκόγκ (Ίνδοκίνα)	4.023 χμ.		

**ΠΙΝΑΞ 4ος. ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΑΙ ΛΙΜΝΑΙ ΤΗΣ ΑΣΙΑΣ**

Κασπία θάλασσα	438.000 τ. χλμ.	Βάλκας ('Ασ. Ρωσία)	18.400 τ. χλμ.
'Αράλη ('Ασ. Ρωσία)	57.800 τ. χλμ.	Βάν ('Αρμενία)	6.300 τ. χλμ.
Βαϊκάλη ('Ασ. Ρωσία)	35.000 τ. χλμ.	Ούρμια ('Ιράν)	2.855 τ. χλμ.

**ΠΙΝΑΞ 1ος. ΜΕΓΑΛΑΙ ΠΟΛΕΙΣ ΤΗΣ ΑΦΡΙΚΗΣ**

Κάιρον (Αίγυπτος)	3.500.000	Καίηπ-Τάουν (Ν. 'Αφρική)	800.000
'Αλεξάνδρεια (Αίγυπτος)	1.600.000	Τύνις (Τυνησία)	700.000
Γιοχάνεσμπουργ (Ν.'Αφρ.)	1.100.000	Ντούρμπαν (Ν. 'Αφρική)	660.000
Καζαμπλάνκα (Μαροκ.)	1.000.000	'Ιμπανταν (Νιγηρία)	500.000

**ΠΙΝΑΞ 2ος. ΥΨΗΛΟΤΕΡΑ ΟΡΗ ΤΗΣ ΑΦΡΙΚΗΣ**

Κιλιμάντζαρον (Ταγκανίκα)	6.012 μ.	'Ατλας (Μαρόκον)	4.250 μ.
Κένυα	5.240 μ.	Καμερούν	4.070 μ.
Αίθιοπικά όρη	4.620 μ.		

**ΠΙΝΑΞ 3ος. ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΟΙ ΠΟΤΑΜΟΙ ΤΗΣ ΑΦΡΙΚΗΣ**

Νείλος (Αίγυπτος-Σουδάν)	6.500 χλμ.	'Οράγγης (Ν. 'Αφρ.)	2.400 χλμ.
Κόνγκος (Κονγκό)	4.600 χλμ.	Σενεγάλης (Β.Δ. 'Αφρ.)	1.700 χλμ.
Νίγηρ (Νιγηρία)	4.200 χλμ.	Λιμπότο (Ν. 'Αφρ.)	1.600 χλμ.
Ζαμβέζης (ΝΑ. 'Αφρική)	2.700 χλμ.		

**ΠΙΝΑΞ 4ος. ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΑΙ ΛΙΜΝΑΙ ΤΗΣ ΑΦΡΙΚΗΣ**

Βικτώρια (Κένυα-Ούγκ.)	68.500 τ.χλμ.	Λεοπόλδου (Κονγκό)	8.000 τ.χλμ.
Ταγκανίκα	35.100 τ.χλμ.	'Αλβέρτου (Ούγκάντα)	5.335 τ.χλμ.
Νυάσσα (Ροδεσία)	31.000 τ.χλμ.	Τάνα (Αίθιοπία)	3.630 τ.χλμ.
Τσάδ	18.000 τ.χλμ.	'Εδουάρδου (Ούγκάντα)	2.150 τ.χλμ.
Ροδόλφου (Κένυα)	10.250 τ.χλμ.		

**ΠΙΝΑΞ 1ος. ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΑΙ ΠΟΛΕΙΣ ΤΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ**

Νέα 'Υόρκη (Η.Π.Α.)	14.000.000	Σαντιάγο (Χιλή)	2.270 000
Σικάγον (Η.Π.Α.)	6.800.000	Φιλαδέλφεια (Η.Π.Α.)	2.000.000
Λος 'Αντζελες ( » )	6.000.000	Νητηρόιτ (Η.Π.Α.)	1.700.000
Σάν Πάολο (Βραζιλ.)	3.825.000	Μπιγκοτά (Κολομβ.)	1.500.000
Μπουένος 'Αυρες ('Αργ.)	3.750.000	Καρακάς (Βενεζ.)	1.350.000
Ριον 'Ιανέιρον (Βραζιλ.)	3.310.000	Λίμα (Περού)	1.280.000
Πόλις Μεξικοῦ	3.100.000	Μοντρεάλ (Καναδά)	1.200.000
Πίτσβουργ (Η.Π.Α.)	2.405.000	Μοντεβίδεο (Ούρουγου.)	1.000.000

### ΠΙΝΑΞ 2ος. ΥΨΗΛΟΤΕΡΑ ΟΡΗ ΤΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ

Άγκονγκάουα (Χιλή)	7.035 μ.	Λόγκαν (Καναδάς)	5.955 μ.
Χιμπορόζο (Ίσημερ.)	6.310 μ.	Ποποκατέπελτ (Μεξ.)	5.440 μ.
Ούαλκάν (Περού)	6.271 μ.	Βράγκελ (Άλάσκα)	4.876 μ.
Μάκ Κίνλεϋ (Άλάσκα)	6.188 μ.	Ούίτνεϋ (Η.Π.Α.)	4.541 μ.

### ΠΙΝΑΞ 3ος. ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΟΙ ΠΟΤΑΜΟΙ ΤΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ

Μισοσισιπής (Η.Π.Α.)	7.250 χμ.	Κολοράδο (Η.Π.Α.)	2.900 χμ.
Άμαζόνιος (Βραζ.)	6.240 χμ.	Άγ. Φραγκίσκος (Βραζ.)	2.900 χμ.
Μακένζι (Καναδ.)	4.600 χμ.	Ρίο Γκράντε (Η.Π.Α.)	2.800 χμ.
Λά Πλάτα (Νοτ. Άμερ.)	4.000 χμ.	Νέλσων (Καναδάς)	2.500 χμ.
Γιούκων (Άλάσκα)	3.700 χμ.	Όρενόκος (Βενεζ.)	2.400 χμ.
Άγ. Λαυρέντιος (Καναδ.)	3.500 χμ.		

### ΠΙΝΑΞ 4ος. ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΑΙ ΛΙΜΝΑΙ ΤΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ

Σουπέριор (Η.Π.Α.)	82.400 τ.χλμ.	Ούϊνιπεγκ (Καναδ.)	25.000 τ.χλμ.
Χιοϊρον (Η.Π.Α.)	60.000 τ.χλμ.	Όντάριο (Η.Π.Α.-Καν.)	19.000 τ.χλμ.
Μίτσιγκαν (Η.Π.Α.)	58.100 τ.χλμ.	Μαρακαϊμίτο (Βενεζ.)	13.000 τ.χλμ.
Άρκτους (Καναδ.)	29.000 τ.χλμ.	Τιτικάκα (Βολιβία)	8.300 τ.χλμ.
Σκλάβων (Καναδ.)	26.000 τ.χλμ.	Νικαράγουα (Νικ.)	7.700 τ.χλμ.
Ήρι (Η.Π.Α.-Καναδ.)	25.800 τ.χλμ.		

### ΠΙΝΑΞ 1ος. ΑΙ ΚΥΡΙΩΤΕΡΑΙ ΠΟΛΕΙΣ ΤΗΣ ΩΚΕΑΝΙΑΣ

Σίδνεϋ (Αυστραλία)	2.250.000 -	Άδελαϊδ (Αυστραλία)	600.000
Μελβούρνη (Αυστραλία)	2.000.000 -	Όκλαντ (Ν. Ζηλανδία)	475.000
Μπρισμαϊην (Αυστραλία)	650.000 -	Πέρθ (Αυστραλία)	450.000

### ΠΙΝΑΞ 2ος. ΤΑ ΥΨΗΛΟΤΕΡΑ ΟΡΗ ΤΗΣ ΩΚΕΑΝΙΑΣ

Κόρσντες (Ν. Γουίνέα)	5.000 μ.	Ρουαπέχου (Ν. Ζηλανδία)	2.960 μ.
Κούκ (Ν. Ζηλανδία)	3764 μ.	Τόουνσεν (Αυστραλία)	2.240 μ.

### ΠΙΝΑΞ 3ος. ΟΙ ΚΥΡΙΩΤΕΡΟΙ ΠΟΤΑΜΟΙ ΤΗΣ ΩΚΕΑΝΙΑΣ

Μώρφαιη (Αυστραλία)	2.450 χλμ.	Κλούθα (Ν. Ζηλανδία)	248 χλμ.
---------------------	------------	----------------------	----------

### ΠΙΝΑΞ 4ος, ΑΙ ΚΥΡΙΩΤΕΡΑΙ ΛΙΜΝΑΙ ΤΗΣ ΩΚΕΑΝΙΑΣ

Εϋρ (Αυστραλία)	13.000 τ.χλμ.	Γκαϊρντερ (Αυστραλία)	4.100 τ.χλμ.
Τόρρεν (Αυστραλία)	6.150 τ.χλμ.		







3

